

REĢIONU ATTĪSTĪBA LATVIJĀ 2005

Rīga, 2006

Reģionu attīstība Latvijā 2005
Valsts reģionālās attīstības aģentūra

Redaktors **Ralfs Spāde**

Izdevumu izstrādāja:

Indra Ciukša (Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija),
Ronalds Krūmiņš (SIA "Reģionu attīstības projekti"),
Valentīna Locāne (Valsts reģionālās attīstības aģentūra),
Kristaps Prēdelis (Valsts reģionālās attīstības aģentūra),
Ilona Raugze (Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija),
Ralfs Spāde (Valsts reģionālās attīstības aģentūra),
Pēteris Šķinķis (Latvijas Universitāte).

Izdevumā izmantoti **Centrālās statistikas pārvaldes** dati un **Valsts reģionālās attīstības aģentūras** aprēķini

Izdevumā izmantotas **SIA "Reģionālo studiju centrs"** sagatavotās karšu pamatnes
Kartes sagatavoja **Ronalds Krūmiņš** (SIA "Reģionu attīstības projekti")

Vāka noformējums – **SIA "Due"**

Izdevuma dizains – **Raimonds Ramutis** (SIA "Talsu tipogrāfija") un **SIA "Domus Arcus"**

Maketēšana un tekstu korektūra – **SIA "Domus Arcus"**

Izdevumā izmantotas **AFI** un **Aivara Markota** fotogrāfijas

Iespiepts **SIA "Domus Arcus"** tipogrāfijā

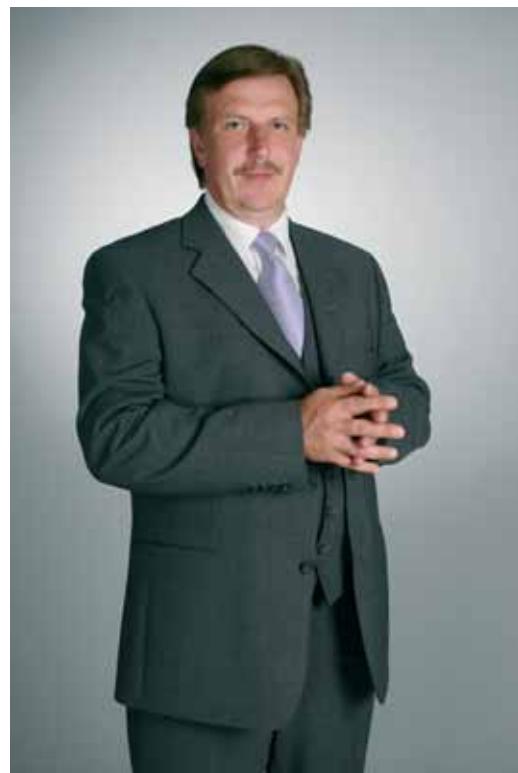
© Valsts reģionālās attīstības aģentūra, 2006

Pārpublicēšanas vai citēšanas gadījumā atsauce uz izdevumu "Reģionu attīstība Latvijā 2005" obligāta

ISBN 9984-39-113-2

SATURS

IEVADS	5
REĢIONĀLĀS POLITIKAS NOSTĀDNEΣ UN SASNIEGUMI	7
LATVIJAS NACIONĀLĀ ATTĪSTĪBAS PLĀNA 2007–2013 IZSTRĀDE	7
VALSTS ADMINISTRATĪVI TERITORIĀLĀS STRUKTŪRAS SAKĀRTOŠANA	8
TERITORIJU ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANA	10
REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS ATBALSTA INSTRUMENTI	11
REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA	13
PLĀNOŠANAS REĢIONU APSKATS	13
Kurzemes plānošanas reģions	13
Latgales plānošanas reģions	14
Rīgas plānošanas reģions	15
Vidzemes plānošanas reģions	17
Zemgales plānošanas reģions	18
LATVIJAS PLĀNOŠANAS REĢIONI	19
TERITORIJU ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJI UN ANALĪZES METODES	19
PLĀNOŠANAS REĢIONU TERITORIJAS UN PAŠVALDĪBAS	20
REĢIONU SALĪDZINOŠS RAKSTUROJUMS	22
Demogrāfiskā situācija	22
Ekonomiskā attīstība	31
TERITORIJU ATTĪSTĪBA LATVIJĀ UN PLĀNOŠANAS REĢIONOS	41
PAŠVALDĪBU GRUPU RAKSTUROJUMS	41
PILSĒTU RAKSTUROJUMS	41
LAUKU TERITORIJU RAKSTUROJUMS	45
PLĀNOŠANAS REĢIONU PAŠVALDĪBU TERITORIJU RAKSTUROJUMS	50
Kurzemes plānošanas reģions	50
Latgales plānošanas reģions	53
Rīgas plānošanas reģions	56
Vidzemes plānošanas reģions	59
Zemgales plānošanas reģions	62
NOBEIGUMS. REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS UN POLITIKAS UZDEVUMI NĀKOTNEI	65
PIELIKUMS	80

Attīstība reģionos ir viens no būtiskākajiem veiksmīgas un ilgtspējīgas Latvijas attīstības priekšnosacījumiem. Mums ir jāstrādā, lai Latvijas iedzīvotājiem jebkurā mūsu valsts vietā būtu pieejamas darba un izaugsmes iespējas – tikai tādā veidā varēsim ielikt stabilus pamatus visas Latvijas labklājībai nākotnē.

Ar gandarījumu varu sacīt, ka beidzot esam panākuši šī jautājuma pienācīgu izpratni valstiskā līmenī. Latvijas Nacionālais attīstības plāns no 2007. līdz 2013. gadam paredz policentriskās pieejas īstenošanu reģionālajā attīstībā, stipri not pilsētu un citu apdzīvotu vietu tīklu, kurš kļūs par nozīmīgu katra reģiona un visas valsts attīstības virzītājspēku.

Nākamo septiņu gadu laikā mūsu visu kopīgais uzdevums ir panākt pagriezienu izglītībā, zinātnē un ražošanā, lai veidotos stabils pamats dzīves kvalitātes pakāpeniskam pieaugumam. Šā uzdevuma īstenošanā savu roku var pielikt ikviens, atbildīgi plānojot savu un savas ģimenes nākotni, attīstoties, izglītojoties un cītīgi strādājot mūsu mājās – Latvijā.

Būtiska nozīme reģionālās attīstības veicināšanā ir pašvaldībām. Ir svarīgi, lai tās spētu saviem spēkiem īstenot dažādus projektus, veicinot pievilcīgas uzņēmējdarbības vides veidošanos to teritorijā, piesaistot kompetentus speciālistus un rūpējoties par saviem iedzīvotājiem. Tāpat svarīga ir pašvaldību un valsts pārvaldes institūciju savstarpējā darba saskaņošana un attīstības plānošana.

Lai šie priekšnosacījumi īstenotos, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija kopā ar tās partneriem visā Latvijā ir ieguldījusi lielu darbu – par to varat pārliecināties, iepazīstoties ar šo pārskatu. Un es ceru, ka to izlasot, arī jūsos nostiprināsies mana pārliecība, ka, mērķtiecīgi īstenojot Nacionālo attīstības plānu, jau vistuvākajā nākotnē reģionālā attīstība Latvijā norītēs daudz straujāk un efektīvāk kā pašlaik, un mēs varēsim vērot visu Latvijas reģionu uzplaukumu!

Ar cieņu
reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs

Māris Kučinskis

IEVADS

"Reģionu attīstība Latvijā 2005" ir jau trešais publicētais izdevums, kurā tiek atspoguļotas reģionālās politikas nostādnes un mērķtiecīgās rīcības, kā arī sniegtā valsts teritoriju attīstības analīze. Šāda veida pārskats un analīze ir unikāla, jo šobrīd ir vienīgais informatīvais materiāls, kas ļauj valsts iedzīvotājiem, uzņēmējiem, politiķiem un sociālajiem partneriem gūt ieskatu par valsts teritoriju attīstības tendencēm, spriest par reģionālās politikas nozīmīgumu, kā arī vērtēt tās efektivitāti.

2004. gada izdevumā iekļautā teritoriju attīstības analīze atklāja nemainīgi negatīvas sociālās un ekonomiskās attīstības līmeņu atšķirības starp valsts teritorijām. Kā būtiskākais mērķis reģionālās attīstības jomā tika uzsvērta Latvijas reģioniem raksturīgo īpatnību saglabāšana, attīstot reģionu salīdzinošās priekšrocības, kas tos izceļ, un samazinot nelabvēligās sociālekonominiskās attīstības atšķirības, kas kavē vispārīgo Latvijas izaugsmi.

Šī izdevuma mērķis ir atspoguļot reģionālās politikas darbības ietvaru un specifiku, sniedzot ieskatu svarīgākajās reģionālās politikas nostādnēs un tās īstenošanas rezultātos 2005. gadā un 2006. gada pirmajā pusē, identificējot, vai un kā laika posmā kopš pēdējās veiktās analīzes ir mainījušās reģionālās attīstības tendences valstī, kā arī nosakot jaunus uzdevumus, lai īstenotu Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2007–2013 noteiktos darbības virzienus.

Pirmajā sadaļā ir raksturoti būtiskākie reģionālās politikas pamatprincipi un uzstādījumi. Reģionālā politika lasītājam tiek atklāta kā horizontāla darbības joma, kas ir vērsta uz valsts teritoriju attīstības potenciāla izmantošanu un nostiprināšanu. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas darbības saņiegumi pārskata periodā ir atspoguļoti piecos nozīmīgākajos darbības virzienos, kas ir būtiski priekšnosacījumi reģionālās politikas efektīvai īstenošanai:

- Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2007–2013 izstrāde,
- valsts administratīvi teritoriālās struktūras sakārtošana,
- teritoriju attīstības plānošana,
- reģionālās attīstības atbalsta instrumentu īstenošana un klāsta pilnveidošana,
- reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas mehānisma izveidošana.

Tāpat sniegs īss plānošanas reģionu apskats.

Otrajā un trešajā sadaļā ir apkopota informācija par attīstības tendenču izmaiņām Latvijā kopumā, plānošanas reģionos un vietējās pašvaldībās, izmantojot valsts statistikā apkopotos sešu gadu periodā salīdzināmos rādītājus. Apskats sniedz informāciju par teritoriju attīstības līmeņu atšķirībām.

Nobeigumā tiek izvirzīti galvenie secinājumi par reģionālās attīstības tendencēm un reģionālās politikas īstenošanas rezultātiem, kā arī noteikti svarīgākie nākotnes uzdevumi, kas izriet no Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2007–2013 stratēģiskajiem uzstādījumiem.

REGIONĀLĀS POLITIKAS NOSTĀDNES UN SASNIEGUMI

Efektīva reģionālās politikas veidošana un īstenošana, kas ir vērsta uz līdzvarotas valsts teritorijas attīstības veicināšanu, ir viena no galvenajām Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas (RAPLM) prioritātēm. Reģionālo politiku Latvijā nosaka divi pamatdokumenti:

- Reģionālās attīstības likums (stājās spēkā no 2002. gada 23. aprīla), kas nosaka reģionālās attīstības mērķus, atbildīgās institūcijas, to pienākumus un uzdevumus, kā arī finansēšanas avotus,
- Reģionālās politikas pamatnostādnes (tika apstiprinātas Ministru kabinetā 2004. gada 2. aprīlī), kas reglamentē valsts reģionālo politiku turpmākajiem 10 gadiem.

Reģionālās attīstības likumā ir noteikts, ka reģionālās attīstības mērķis ir veicināt un nodrošināt līdzvarotu un ilgtspējīgu valsts attīstību, ievērojot visas valsts teritorijas un atsevišķu tās daļu iepatnības un iespējas, samazinot nelabvēlīgās atšķirības starp tām, kā arī saglabāt un attīstīt katras teritorijas dabai un kultūrvidei raksturīgās iezīmes un attīstības potenciālu. Saskaņā ar Reģionālās politikas pamatnostādnēm Latvijas reģionālās politikas mērķi ir:

- Latvijas un tās reģionu attīstības līmeņa tuvināšana Eiropas valstu līmenim, Latvijas un tās reģionu konkurētspējas pieaugums pārējo ES reģionu vidū,
- līdzvērtīgu dzīves, darba un vides apstākļu nodrošināšana valsts iedzivotājiem, kā arī līdzvērtīgu priekšnoteikumu radīšana uzņēmējdarbībai visā Latvijā,
- galvaspilsētas Rīgas starptautiskās konkurētspējas palielināšana.

Reģionālās attīstības likums un Reģionālās politikas pamatnostādnes skaidri iezīmē reģionālās politikas specifiku – tā

ir horizontāla darbības joma, kas vērsta uz valsts teritoriju attīstības potenciāla izmantošanu un nostiprināšanu, līdz ar to ir īstenojama ciešā sadarbībā ar nozaru (piemēram, ekonomikas, izglītības, satiksmes, vides, veselības u.c.) politiku veidotājiem un īstenotājiem visos pārvaldes līmeņos (nacionālā, reģionālā un vietējā). Reģionālās politikas mērķtiecīga virzīšana ir atkarīga no spējas koordinētā un integrētā veidā plānot attīstību valsts teritorijas sadarbībā ar partneriem reģionālajā un vietējā pārvaldes līmenī, kā arī analizēt un novērtēt teritorijas īstenoši atbalsta pasākumu ietekmi uz reģionālo attīstību. Reģionālās politikas veiksmīgai īstenošanai ir jānodrošina daudzveidīgi atbalsta instrumenti gan vājāk attīstītu valsts teritoriju, gan teritoriju ar attīstības potenciālu izaugsmei.

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas kā galvenās par reģionālo attīstību valstī atbildīgās iestādes darbība ir vērtējama pēc šādiem kritērijiem:

- vai tiek veicināta koordinēta nozaru un reģionālās attīstības prioritāšu plānošana un īstenošana,
- vai tiek efektīvi virzīti valsts administratīvi teritoriālās struktūras sakārtošanas pasākumi,
- vai tiek nodrošināta teritoriju attīstības plānošana,
- vai tiek radīts un attīstīts teritoriāli diferencētu reģionālās attīstības atbalsta instrumentu klāsts,
- vai tiek veidoti un attīstīti sadarbības mehānišmi reģionālās attīstības jomā,
- vai tiek piedāvāts mehānišms reģionālās attīstības tendenču un politikas uzraudzībai un novērtēšanai.

Turpinājumā tiks apskatīti ministrijas darbības rezultāti nozīmīgākajos reģionālās politikas darbības virzienos periodā no 2005. gada 1. janvāra līdz 2006. gada 1. jūlijam.

LATVIJAS NACIONĀLĀ ATTĪSTĪBAS PLĀNA 2007–2013 IZSTRĀDE

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007–2013 (NAP) ir izstrādāts saskaņā ar Latvijas Republikas Reģionālās attīstības līkumu kā vidēja termiņa plānošanas dokuments. NAP mērķis ir sekmēt līdzvarotu un ilgtspējīgu valsts attīstību un nodrošināt Latvijas konkurētspējas paaugstināšanu citu valstu vidū. Tas ir mūsu ieguldījums Eiropas Savienības dalībvalstu kopejā stratēģijā un Lisabonas programmas īstenošanā.

NAP izstrāde tika uzsākta 2004. gada vidū, kad Ministru kabinets apstiprināja NAP izstrādes, ieviešanas, uzraudzības un sabiedriskās apspriešanas kārtību. Izstrādes procesu koordinēja RAPLM un Nacionālā reģionālās attīstības padome. NAP izstrādē piedalījās ļoti plašs partneru loks – nozaru ministrijas, nevalstiskās organizācijas, uzņēmēji, zinātnieki, reģionu pārstāvji, neatkarīgie eksperti, kopumā aptverot aptuveni 200 cilvēku.

Balstoties uz izstrādes sākumposmā veikto esošās situācijas analīzi un Latvijas Republikas Saeimas apstiprināto konceptuālo dokumentu "Valsts izaugsmes modelis: Cilvēks pirmajā vietā", vairākās darba grupās notika stratēģijas izstrāde, koncentrējot uzmanību trīs galvenajos virzienos: cilvēkresursi, ekonomika, dzīves telpa.

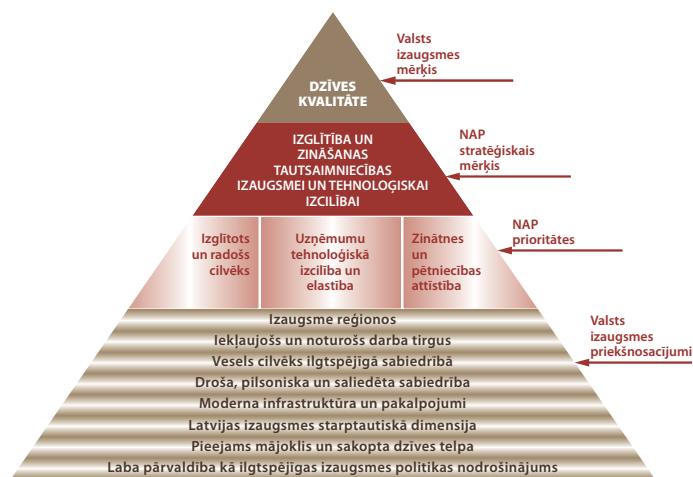
Līdz ar NAP 1. redakcijas publicēšanu 2006. gada 28. februārī tika uzsākta divus mēnešus ilga sabiedriskā apspriešana. Lai nodrošinātu informācijas pieejamību un iesaistītu pēc iespējas plašāku sabiedrību atklātā dialogā par valsts attīstību, sadarbībā ar reģionālajām augstskolām, pašvaldībām un reģionu attīstības aģentūrām tika organizētas 10 reģionālās konferences.

NAP 1. redakcijas sabiedriskās apspriešanas noslēgumā 2006. gada 20.–22. aprīlī Ķipsalā notika izstāde "Reģionālās attīstība Latvijā 2006". Izstādes dalībniekus vienoja sauklis "Vei-dosim Latviju kopā!", jo šis pasākums kalpoja par unikālu forumu visai Latvijas sabiedrībai, kura laikā varēja domāt un diskutēt par to, kā gribam dzīvot un kādu valsti veidot nākamajos septiņos gados. Vienlaikus tā bija arī iespēja Latvijas reģioniem parādīt savas raksturīgās iepatnības.

Izvērtējot NAP 1. redakcijas sabiedriskās apspriešanas rezultātā gūtās atziņas un ieteikumus, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas vadībā tika sagatavota dokumenta gala redakcija, kuru Ministru kabinets apstiprināja 2006. gada 4. jūlijā.

Izstāde "Reģionālā attīstība Latvijā 2006". Foto: AFI.

1. attēls. Nacionālais attīstības plāns.

NAP nav pasākumu vai finanšu plāns, bet stratēģisks dokuments, kas izvirza Latvijas attīstības stratēģisko mērķi un nosaka galvenos rīcības virzienus stabilas valsts izaugsmes veicināšanai (skat. 1. attēlu).

NAP uzdevums ir koncentrēt sabiedrības uzmanību uz vēnotu mērķi, nodrošinot darbību koordināciju un sabalansētību, finanšu līdzekļu mērķtiecīgu novirzīšanu valsts attīstības mērķu sasniegšanai un tam nepieciešamo priekšnosacījumu radīšanai. Tādēļ ļoti nozīmīga ir NAP nostādņu un izvirzīto priekšlikumu iestrāde citos plānošanas dokumentos, to savstarpejā sasaiste un finansējuma nodrošinājums to īstenošanai.

Ari reģionālās politikas pilnveidošana un īstenošana ir vēicama, ievērojot NAP nostādnes un izvirzītos uzdevumus. Jau 2005. gadā un 2006. gada pirmajā pusē RAPLM ir veikusi vairākas iestrādes un īstenojusi uzdevumus saskaņā ar NAP noteikto, tādā veidā veiksmīgi uzsākot NAP ietvaros definēto attīstības virzienu īstenošanu, tai skaitā valsts administratīvi teritoriālās struktūras sakārtošanu, teritoriju attīstības plānošanu, reģionālās attīstības atbalsta instrumentu izstrādi u.c.

VALSTS ADMINISTRATĪVI TERITORIĀLĀS STRUKTŪRAS SAKĀRTOŠANA

Nemot vērā to, ka reģionālās attīstības pamatā ir rīcībspējīgas vietējās pašvaldības un reģioni, par būtisku RAPLM darba rezultātu pārskata periodā ir uzskatāms paveiktais darbs vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas īstenošanā un plānošanas reģionu statusa un lomas nostiprināšanā.

Vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas gaita

Vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas (ATR) mērķis ir izveidot ekonomiski attīstīties spējīgas administratīvās teritorijas ar vietējām pašvaldībām, kas nodrošinātu kvalitatīvu pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem. ATR nepieciešamību pamato krasī atšķirīgais iedzīvotāju skaits pašvaldībās (2005. gada sākumā – no 294 līdz 731 762 iedzīvotājiem) un lielais skaits mazu pašvaldību (73% pašvaldību iedzīvotāju skaits ir mazaks par 2000*), kas neveicina izaugsmi, nemot vērā to zemo attīstības potenciālu, kā arī ierobežotās iespējas pilnvērtīgi

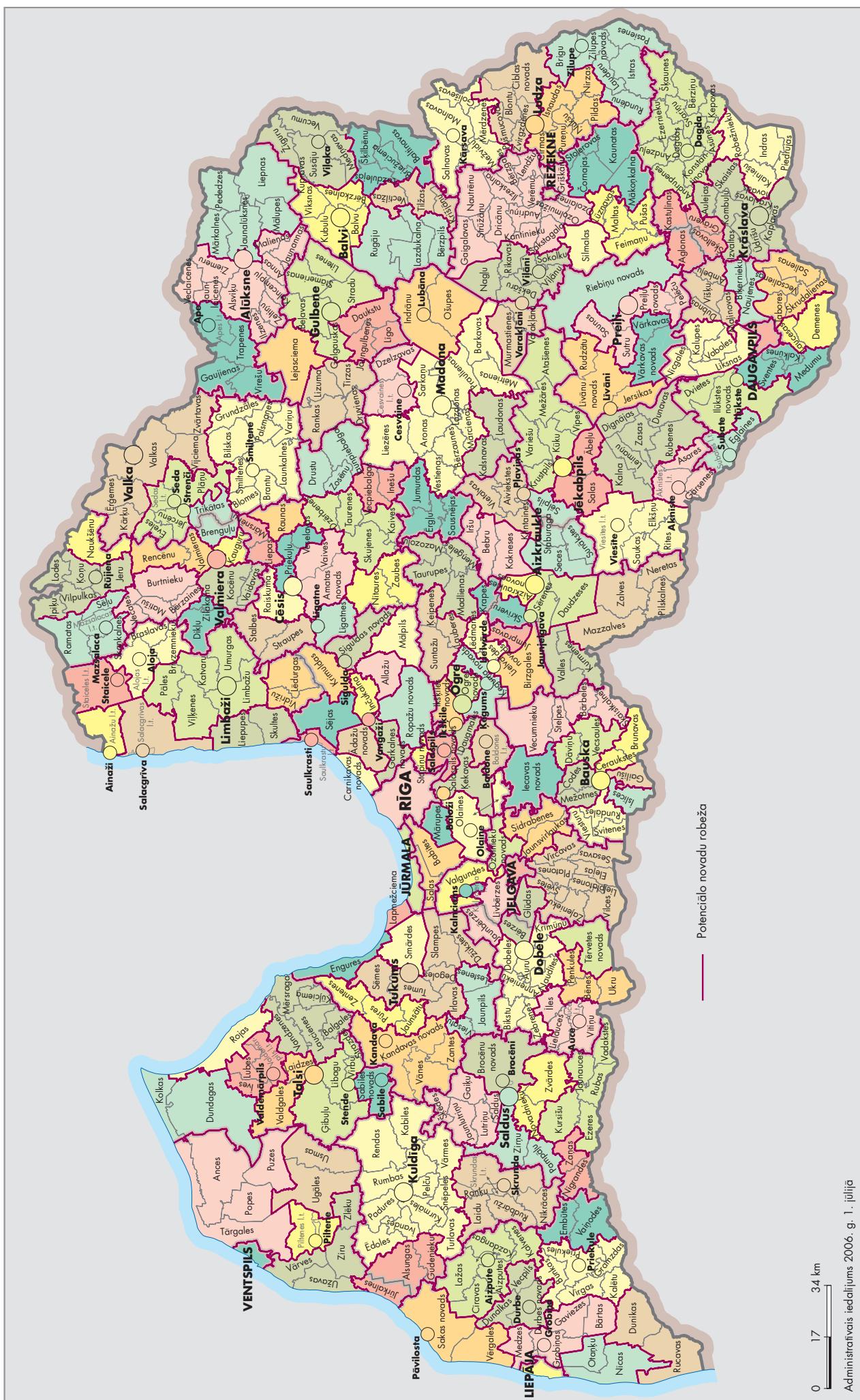
īstenošanai to kompetencē esošās funkcijas. Lai pašvaldības ne tikai spētu nodrošināt kvalitatīvāku pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem, bet arī domāt par attīstību, ir nepieciešams veidot lielākas un specīgākas vietējās pašvaldības.

Līdz 2006. gada 1. jūlijam Latvijā ir izveidoti 29 novadi, apvienojoties vietējām pašvaldībām vai pārveidojot pašvaldību administratīvās teritorijas par novadiem (skat. 1. tabulu).

Plānošanas reģions	Novadu skaits	Novadi, kas izveidoti, pašvaldībām apvienojoties	Novados iekļāvušos pašvaldību skaits
Kurzemes reģions	4	4	9
Latgales reģons	8	8	24
Rīgas reģons	12	4	21
Vidzemes reģions	1	1	2
Zemgales reģons	4	3	8
Kopā Latvijā	29	20	64

1. tabula. Izveidotie novadi uz 2006. gada 1. jūliju.

* Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 2006. gada 1. janvāri.

2. attēls. Vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālā iedalījuma projekts.

Administratīvais iedalījums 2006 g. 1 mēnīā

Par nozīmīgu RAPLM darba rezultātu ir uzskatāmi pieņemtie grozījumi Administratīvi teritoriālās reformas likumā, kas nosaka ATR pabeigšanas termiņu – līdz 2009. gada vietējo pašvaldību vēlēšanām.

Saskaņā ar likumā noteikto 2005. gadā un 2006. gada pirmajā pusē RAPLM veica konsultācijas ar vietējām pašvaldībām par vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālā iedalījuma projekta sagatavošanu. Pēc pašvaldību viedokļu saņemšanas un izvērtēšanas RAPLM turpināja konsultācijas un sagatavoja vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālā iedalījuma projektu. Pēc projekta apspriešanas speciāli šim mērķim izveidotajā darba grupā, kā arī pēc pozitīva atzinuma saņemšanas no Administratīvi teritoriālās reformas padomes, projekts tika iesniegts izskatīšanai Ministru kabinetā. Ministru kabinets 2006. gada 28. jūnijā ar rīkojumu Nr. 478 "Par vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālā iedalījuma projektu" apstiprināja šo projektu (skat. 2. attēlu).

Reformas īstenošanas veicināšanai saskaņā ar Administratīvi teritoriālās reformas likumu ir izveidoti un tiek īstenoji šādi pašvaldību atbalsta instrumenti:

- vienreizējā valsts dotācija novadam 1 līdz 5% apjomā no apvienoto pašvaldību budžetu summas,
- ja pēc novada pašvaldības izveidošanas tās budžeta ieņēmumi ir mazāki nekā novadu veidojošo pašvaldību budžetu summa novada izveidošanas gadā, novada pašvaldībai turpmākos piecus gadus no valsts budžeta piešķir dotāciju šīs starpības izlīdzināšanai,
- mērķdotācija novada attīstības stratēģijas un administrācijas un administratīvās struktūras projekta izstrādei,
- novada infrastruktūras attīstībai par katru novadā ietilpst otrs pilsētu vai pagastu tiek piešķirti 100 tūkst. Ls, ja novads izveidots līdz 2009. gada 31. janvārim saskaņā ar administratīvi teritoriālā iedalījuma kartes projektu vai Ministru kabineta noteikumiem par vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālo iedalījumu, kas tiks izdoti līdz 2008. gada 1. janvārim, pamatojoties uz administratīvi teritoriālā iedalījuma kartes projektu,

TERITORIJU ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANA

Bez koordinētas nozaru un reģionālās politikas, kā arī rīcībspējīgām pašvaldībām un reģioniem, reģionālās politikas īstenošanas efektivitāti nosaka arī spēja plānot teritoriju attīstību. Teritoriju attīstības plānošanas sistēmā svarīgākie dokumenti, kas nosaka pārdomātu un mērķiecīgu teritoriju attīstību un sekmē investīciju piesaisti, ir teritoriju attīstības stratēģijas (vai programmas) un teritoriju plānojumi.

Saistībā ar minēto dokumentu izstrādi RAPLM pārskata periodā ir veikusi vairākus uzdevumus:

- veikusi grozījumus 2002. gada 12. marta Ministru kabineta noteikumos Nr. 111 "Ministru kabineta kārtības rullis", kas paredz, izstrādājot nozaru politikas plānošanas dokumentus, norādīt to saskaņotību ar reģionu attīstības prioritātēm,
- lai nodrošinātu minētās normas veiksmīgu īstenošanu, RAPLM ir veikusi izskaidrojošu darbu ar nozaru ministrijām, lai sekmētu izpratni par to, ka politikas veidošana un īstenošana nav atraujama no valsts teritoriju attīstības plānošanas,
- nodrošinājusi finansiāla atbalsta iespējas novadu attīstības stratēģiju izstrādei,
- strādājusi pie Nacionālā plānojuma sagatavošanas,

■ Eiropas Sociālā fonda darbības programmas "Cīlvēkresursi un nodarbinātība" ietvaros 2007.—2013. gada programmēšanas periodā tiks īstenota aktivitāte "Atbalsts speciālistu piesaistei reģionu un novadu pašvaldībās", kas ir specifiski vērsta uz ATR un arī reģionālās reformas pabeigšanu.

Pārskata periodā tika piešķirta mērķdotācija 6 pašvaldību grupām par kopējo summu 24 tūkst. Ls.

2005. gadā likumā "Par valsts budžetu" tika paredzēta dotācija novadu infrastruktūras attīstībai 1,8 milj. Ls apmērā, kura piešķirta iepriekš izveidoto 15 novadu pašvaldībām to izveidošanas secībā. Savukārt 2006. gadā likumā "Par valsts budžetu" dotācija novadu infrastruktūras attīstībai paredzēta 2,8 milj. Ls apmērā.

Plānošanas reģionu statusa un lomas nostiprināšana

Papildus vietējās pārvaldes līmeņa sakārtošanas pasākumiem Latvijā ir nepieciešams nostiprināt un attīstīt reģionālo pārvaldes līmeni, kam jākalpo par specīgu partneri reģionālās politikas veidošanā un īstenošanā, kā arī par sadarbības saikni starp valsts pārvaldi un vietējām pašvaldībām.

Kā svarīgākais RAPLM darba rezultāts pārskata periodā reģionu statusa un lomas nostiprināšanā ir atzīmējami 2006. gada 22. jūnijā Saeimā pieņemtie grozījumi Reģionālās attīstības likumā (spēkā no 2006. gada 1. augusta), kas nosaka, ka plānošanas reģions ir atvasināta publiskā persona ar savu autonomu kompetenci.

Pieņemtie likuma grozījumi iezīmē būtisku pavērsienu plānošanas reģionu līdzīgā darbībā, jo nosaka plānošanas reģioniem vietu valsts pārvaldes sistēmā, kā arī piedāvā instrumentu, lai nodrošinātu nozaru un reģionu attīstības prioritāšu saskaņošanu – plānošanas reģiona sadarbības komisiju, kuru veidos plānošanas reģiona un attiecīgo ministriju pārstāvji, kā arī pārstāvji no privātā un sabiedriskā sektora. Plānošanas reģionu statusa nostiprināšana kalpo arī par svarigu priekšnoteikumu to lomas nostiprināšanai Eiropas Savienības struktūrfondu apguvē 2007.–2013. gada programmēšanas periodā.

- snieguši atzinumus par plānošanas reģionu un pašvaldību teritoriju plānojumiem,
- nodrošinājusi finansiālu atbalstu teritoriju plānojumu izstrādei,
- līdzdarbojusies Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu izstrādē, kas nosaka nepieciešamo saņaisti starp nozaru un teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem.

Nacionālais plānojums tiek veidots kā ilgtermiņa plānošanas dokuments, kas atspoguļo valsts intereses un prasības teritorijas izmantošanai, parādot Latvijas vietu Eiropā un pasaulei. Nacionālā plānojuma izstrādes mērķis ir veicināt ilgtspējīgu valsts sociālo un ekonomisko attīstību, sekmējot saskaņotas reģionālās politikas veidošanos, nodrošinot vides aizsardzību, teritorijas un dabas resursu racionālu izmantošanu, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma apsaimniekošanu un aizsardzību, radot priekšnoteikumus efektīva apdzīvoto vietu un infrastruktūras tīkla veidošanai.

2006. gada 31. martā RAPLM vadībā darbību uzsāka Nacionālā plānojuma izstrādes darba grupa. Latvijas telpiskās attīstības perspektīvas izstrādes ietvaros ir veikta Eiropas telpiskās plānošanas novērošanas tīkla ESPON 2006 izstrādāto zinātnisko

projektu rezultātu, izmantoto metožu un indikatoru izpēte un analizētas iespējas tos izmantot Latvijas apstākjos.

RAPLM ir organizējusi semināru "Latvija pēc 20 gadiem – telpiskās attīstības vīzija". Ir apkopota nepieciešamā informācija, uz ko pamatojoties, sagatavota sadaļa par pašreizējās situācijas raksturojumu, kas tiks iestrādāta Nacionālā plānojuma dokumentā "Latvijas telpiskās attīstības perspektīva".

Kā nozīmīgs ir atzīmējams progress plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību teritoriju plānojumu izstrādē. Uz 2006. gada 1. jūliju spēkā esoši teritorijas plānojumi bija 6 republikas pilsētām. No 26 rajona pašvaldību teritorijas plānojumiem izstrādāti un spēkā esoši bija 17 rajonu pašvaldību teritorijas plānojumi. Ministrijā bija iesniegti 218 teritoriju plānojumi (tai skaitā 201 vietējais un 17 rajonu teritoriju plānojumi), izstrādes

stadījā atradās 311 teritoriju plānojumi (tai skaitā 297 vietējie, 9 rajonu un 5 plānošanas reģionu teritoriju plānojumi). Saskaņā ar Teritorijas plānošanas likumu plānošanas reģionu un pašvaldību teritoriju plānojumu izstrāde ir jāpabeidz līdz 2006. gada 31. decembrim. Taču, nemot vērā šobrīd aktīvo plānošanas procesu visos pārvaldes līmeņos, iespējama likumā noteiktā termiņa pagarināšana par vienu gadu.

2006. gada 18. septembrī Ministru kabinetā tika apstiprinātas Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādnes, kuru izstrādē līdzdarbojās arī RAPLM. Pamatnostādņu ietvaros piedāvātā politikas plānošanas sistēma iezīmē nepieciešamos priekšnoteikumus rīcībpolitiku koordinācijai un ilgtspējīgai plānošanai, jo nosaka nepieciešamo sasaisti starp nozaru un teritoriju attīstības plānošanas dokumentiem.

REGIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS ATBALSTA INSTRUMENTI

Par reģionālās attīstības atbalsta instrumentiem ir uzskatāmas rīcībpolitiku īstenošanas programmas un pasākumi, kas ir vērsti uz valsts teritoriju attīstību. Atbalstu to īstenošanai var saņemt dažādos veidos – no valsts budžeta līdzekļiem, no Eiropas Savienības vai citu ārvalstu (piemēram, Norvēģijas valdības) līdzfinansējuma.

Valsts budžeta finansētie reģionālās attīstības atbalsta instrumenti

Pārskata periodā RAPLM īsteno šādus valsts budžeta finansētos reģionālās attīstības atbalsta instrumentus:

- Vietējas nozīmes un plānošanas reģionu nozīmes investīciju programmu 2005.–2009. gadam,
- nacionālo programmu "Īpaši atbalstāmo teritoriju uzņēmējdarbības attīstība",
- nacionālo programmu "lenākuma nodokļa atvieglojumi",
- atbalsta pasākumus pašvaldību vienotās informācijas sistēmas ieviešanai,
- atbalsta pasākumus mājokļu pieejamības nodrošināšanai iedzīvotājiem, tai skaitā denacionalizēto namu īrniekiem.

Par Vietējas nozīmes un plānošanas reģionu nozīmes investīciju programmas prioritāti 2006. gadam tika noteikti pašvaldību energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi un pašvaldību sociālās aprūpes pasākumi. RAPLM 2006. gadā uzrauga 30 pašvaldību investīciju projektus par kopējo summu 1 294 050 Ls. Lai uzlabotu programmas efektivitāti, ministrija ir uzņēmusies noteikt un ieviest jaunus principus valsts budžeta mērķdotāciju plānošanai investīcijām pašvaldībās, ievērojot stratēģiskās plānošanas un vidēja termiņa budžeta plānošanas koncepciju, ko šobrīd izstrādā Finanšu ministrija.

Laika periodā no 2004. gada 1. janvāra līdz 2006. gada 31. jūlijam nacionālo programmu "Īpaši atbalstāmo teritoriju uzņēmējdarbības attīstība" un "lenākuma nodokļa atvieglojumi" ietvaros tika finansēts 281 projekts par kopējo summu 2 674 374 Ls. Īstenojot šos projektus, tika izveidotas 1409 jaunas pastāvīgas un 382 sezonas darba vietas, kā arī saglabātas 7639 esošās darba vietas.

2005. gadā turpinājās Pašvaldību vienotās informācijas sistēmas (PVIS) pilnveidošana un ieviešana pašvaldībās. Pilnveidotā PVIS programmatūra nodrošina valsts deleģēto pašvaldību funkciju automatizāciju, tādā veidā veicinot pašvaldību darba efektivitāti. PVIS ietvaros ir izveidots Centrālais datu centrs (CDC), kuru uz līguma pamata apkalpo SIA "Lattelecom". CDC nodrošina PVIS programmatūras uzturē-

šanu un administrēšanu, dodot iespēju pašvaldībām strādāt ar PVIS programmatūru kā attālinātiem lietotājiem. Bez tam CDC nodrošina pašvaldībām iespēju bez maksas izvietot pašvaldību mājaslapas uz CDC servera un izmantot elektroniskā pasta pakalpojumus. Uz 2006. gada 1. jūniju PVIS programmatūra izmantoja 100 pašvaldības, savukārt 10 pašvaldības izmantoja CDC serveri, lai izvietotu savas mājaslapas. Kopš 2004. gada PVIS uzturēšana un attīstība tiek finansēta no valsts budžeta līdzekļiem.

2005. gada laikā tika izstrādāts pasākumu kopums, kas veicināja mājokļu pieejamību, paredzot finansējumu pasākumu īstenošanai no valsts budžeta līdzekļiem – 2 milj. Ls valsts līdzdalībai atbrīvošanas pabalstu izmaksām denacionalizēto namu īrniekiem un 3 milj. Ls valsts līdzdalībai pašvaldības dzīvojamā fonda izveidē. Ir uzsākta galvojumu izsniegšana mājokļu iegādei ar mērķi veicināt to mājsaimniecību iespējas iegādāties mājokli, kurām nav uzkrājuma pirmās iemaksas veikšanai. Vienlaikus ir pieņemta virkne normatīvo aktu, kas nosaka gan valsts finansiālās līdzdalības kārtību, kādā nosakāma apsaimniekošanas maksa dzīvokļu jautājumu risināšanā, gan kārtību, kādā nosakāma apsaimniekošanas maksa dzīvokļu īpašumam, kā arī personu kategorijas un procedūru valsts galvojuma saņemšanai mājokļa iegādei vai daudzdzīvokļu mājas renovācijai. Ir apstiprināti arī vairāki profesiju standarti.

RAPLM ir izstrādājis priekšlikumus un iesniegusi pieprasījumu valsts budžetam 2007. gadam jaunu pašvaldību attīstības atbalsta instrumentu, tai skaitā nacionālo programmu "leguldījumi piejūras pašvaldību infrastruktūrā", "leguldījumi pierobežu pašvaldību infrastruktūrā", "leguldījumi mazpilsētu infrastruktūras attīstībā", vietējo iniciatīvu atbalsta instrumenta lauku attīstības veicināšanai, kā arī mērķdotāciju investīcijām pašvaldībās, ieviešanai.

Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansētie reģionālās attīstības atbalsta instrumenti

Pārskata periodā RAPLM nodrošināja šādu Eiropas Savienības struktūrfondu Vienotā programmdokumenta (VPD) aktivitāšu ieviešanas vadību:

- grantu shēma "Atbalsts ieguldījumiem uzņēmumu attīstībā īpaši atbalstāmajās teritorijās" (VPD 2.2.1.2. apakšaktivitāte), kuras ietvaros tiek sniegti atbalsts māzjiem un vidējiem komersantiem, kuri ir reģistrēti un darbojas īpaši atbalstāmajās teritorijās. Grantu shēmas ietvaros laika periodā no 2004. gada 1. janvāra līdz 2006. gada 31. jūlijam tika iesniegti 384 projektu ie-

sniegumi, no tiem tika atbalstīti 69, tai skaitā īstenoti 48 projekti. Īstenojot šo grantu shēmu, tika saglabātas 1174 un izveidotas 175 jaunas darba vietas. Kopā Eiropas Reģionālā attīstības fonda un valsts finansējums grantu shēmas īstenošanai veido 10,3 milj. Ls,

- atklātu projektu iesniegumu konkursu "Publisko interneta pieejas punktu attīstība" (VPD 1.3.2. aktivitāte), kura ietvaros tika izveidoti 492 publiskie interneta pieejas punkti pašvaldību un valsts pārvaldes iestādēs. Kopējais pieejamais Eiropas Reģionālā attīstības fonda līdzfinansējums ir 1,4 milj. Ls.

Pārskata periodā notika intensīvs darbs pie Eiropas Savienības struktūrfondu programmēšanas 2007.–2013. gadam, radot priekšnosacījumus līdzekļu plānošanai NAP ietvaros definēto prioritāšu un reģionālās politikas mērķu sasniegšanai. Nozīmīgākajos Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda plānošanas dokumentos (Nacionālajā stratēģiskajā ietvara dokumentā 2007.–2013. gadam un darbības programmās) kā viena no horizontālajām prioritātēm, kas ievērojama, plānojot un īstenojot Eiropas Savienības struktūrfondu investīcijas, ir noteikta teritoriju līdzvarota attīstība. RAPLM sadarbībā ar plānošanas reģioniem un nozaru ministrijām veica nozīmīgu darbu, lai identificētu kritērijus, kuru pielietošana līdzekļu sadalē sekmēs valsts teritoriju attīstību atbilstoši NAP stratēģijā noteiktajam. Savukārt, lai nodrošinātu partnerības principa un plānošanas reģionu vajadzību ievērošanu investīciju sadalē, darbības programmās ir iestrādāts nosacījums, kas uzliek par pienākumu nozaru ministrijām iesaistīt plānošanas reģionus nacionālo programmu un atklātu projektu konkursu vadlīniju izstrādē. Tādā veidā tiks nodrošināta mērķtiecīga Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto atbalsta instrumentu novirzīšana atbilstoši atsevišķu teritoriju attīstības prioritātēm.

Ārvalstu reģionālās attīstības atbalsta instrumenti

Lai veicinātu reģionālās politikas nostādņu īstenošanu, pārskata periodā RAPLM turpināja PHARE, Eiropas Kopienas iniciatīvas INTERREG un starptautisko divpusējo un trīspusējo sadarbības programmu īstenošanu un uzraudzību.

2005. gadā PHARE 2002 nacionālās programmas "Atbalsts projektu sagatavošanai" ietvaros tika atbalstītas 14 projektu konцепcijas 1 750 000 eiro apmērā, uz kuru pamata tiek izstrādāti projektu pieteikumi Eiropas Reģionālā attīstības fonda (ERAFF) aktivitāšu ietvaros.

PHARE 2003 nacionālās programmas "Ekonomiskās un sociālās kohēzijas pasākumi Latvijā" ietvaros tika apstiprināti 30 projekti par kopējo PHARE finansējumu 13 976 772 eiro un uzsākta projektu ieviešanas uzraudzība. Projektu īstenošanas rezultātā tiks veicināta inovatīvā un ar augstu pievienoto vērtību ražotu produkta attīstība, īstenoti nodarbinātības pasākumi, modernizēta izglītības apmācības sistēma un veicināta dabas, vēstures un kultūras mantojuma saglabāšana.

PHARE 2003 nacionālās programmas "Institucionālās kapacitātes stiprināšana reģionos" ietvaros RAPLM koordinēja 5 projektu īstenošanu par kopējo PHARE finansējumu 1 494 000 eiro. Šo projektu īstenošanas rezultātā eksperți katrā plānošanas reģiona attīstībai izstrādāja rīcības plānu 2007.–2013. gada programmēšanas periodam.

2005. gadā tika uzsākta PHARE 2002 un 2003 Pārrobežu sadarbības programmu ieviešanas uzraudzība, kuru ietvaros tika apstiprināti 69 projekti šādās jomās: tūrisms un kultūra, apmācība un nodarbinātība, veselības aprūpe, infrastruktūra un ekonomiskā attīstība. Projektu īstenošanai piešķirtais PHARE finansējums ir 3 milj. eiro. Savukārt PHARE 2003 programmas

"Ārējo robežu iniciatīvas Latgales un Vidzemes reģionos" ietvaros tika stiprināta Latgales un Vidzemes plānošanas reģionu kapacitāte. Rezultātā tika izstrādāti un iesniegti vairāk nekā 20 projektu pieteikumi INTERREG IIIA Ziemeļu un Dienvidu prioritāšu konkursu ietvaros, izveidoti sadarbības tikli Igaunijā, Lietuvā, Krievijā un Baltkrievijā, noorganizēti semināri un apmācības vietējiem, reģionālajiem projektu iesniedzējiem un to sociāli ekonomiskajiem partneriem.

Eiropas Kopienas iniciatīvas INTERREG IIIA jeb tiešās pārrobežu sadarbības programmas ietvaros 2004.–2005. gadā tika apstiprināti 55 projekti ar Latvijas partneru dalību un kopējo ERAF finansējumu 7 960 000 eiro. Projektu īstenošanas rezultātā tiks izveidoti pārrobežu sadarbības tikli abpus valstu robežām.

Baltijas jūras reģiona INTERREG IIIB jeb transnacionālās sadarbības programmas ietvaros 2004.–2005. gadā tika apstiprināti 109 projekti ar Latvijas partneru dalību par kopējo ERAF finansējumu 47 680 000 eiro. Īstenojot šos projektus, tiks izveidots transporta koridors (Austrumbaltijas jūras reģions – Centrāleiropa) un attīstīti transporta pakalpojumi, izveidoti industriālie parki un nodrošināta to sadarbība Baltijas jūras reģionā, pārveidoti bijušie militārie objekti, izveidota vienota civilās aizsardzības sistēma Baltijas jūras reģionā, sniegs atbalsts uzņēmējiem.

INTERREG IIIC jeb starpreģionu sadarbības programmas ietvaros 2004.–2005. gadā tika apstiprināti 23 projekti ar Latvijas partneru dalību par kopējo ERAF finansējumu 21 020 000 eiro. Projektu īstenošanas rezultātā tiks nodrošināta kapacitātes celšana un pieredes apmaiņa tādās jomās kā veselības aprūpe, lauku konkurētspējas paaugstināšana, mazo un vidējo uzņēmumu attīstība, efektīva un integrēta ūdens apgādes sistēmas izveide pašvaldībās, reģionu konkurētspējas paaugstināšana u.c.

2006. gadā RAPLM ir uzsākusi sagatavošanās darbus jau no pārrobežu, transnacionālās un starpreģionu sadarbības programmu izstrādei nākamajam Eiropas Savienības struktūrfondu programmēšanas periodam.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 852 "Noteikumi par Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumentu un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta vadības, īstenošanas, uzraudzības, kontroles un novērtēšanas sistēmu" RAPLM ir atbildīga par Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta 9. prioritātes "Reģionālā politika un ekonomisko aktivitāšu attīstība" (7 180 273 eiro), 10. prioritātes "Pārrobežu sadarbība" (2 329 890 eiro) un īpašās atbalsta formas "Īstermiņa ekspertu fonds" (1 097 230 eiro) ieviešanu. 2005. gadā noteikta Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta programmēšana, tai skaitā RAPLM prioritāšu aprakstu izstrāde. Lai nodrošinātu sociālo partneru iesaisti plānošanas procesā, ministrija veica konsultācijas ar kompetentajām nozaru ministrijām un plānošanas reģionu attīstības aģentūrām.

Prioritātes "Reģionālā politika un ekonomisko aktivitāšu attīstība" atklāto konkursu plānots izsludināt 2006. gada novembrī. Savukārt pārējos Norvēģijas divpusējā finanšu instrumenta finansēto grantu shēmu un programmu konkursus plānots izsludināt 2007. gada maijā–jūnijā.

Norvēģijas divpusējā finanšu instruments tiek finansēts ar Norvēģijas valdības atbalstu. Līdz ar to Norvēģijas Ārlietu ministrija ir atbildīgā institūcija, kas pieņems gala lēmumu par konkursu ietvaros atbalstāmo projektu finansēšanu.

Norvēģijas divpusējā finanšu instrumenta ietvaros atbalstāmās aktivitātes ir saplānotas, lai nodrošinātu savstarpēju papildinātību, sinerģiju un nepārkāšanos ar citiem Latvijā pieejamajiem starptautiskajiem un nacionālajiem finanšu instrumentiem.

REGIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS UZRAUDZĪBA UN NOVĒRTĒŠANA

Lai nodrošinātu valsts teritoriju attīstības analīzes iespējas, kā arī novērtētu esošo un plānoto reģionālās attīstības atbalsta instrumentu ietekmi uz valsts teritoriju attīstību, pārskata periodā RAPLM veica darbu pie reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas sistēmas izstrādes (RAUNS).

RAUNS izveidošanas un uzturēšanas mērķis ir nodrošināt reģionālajā politikā iesaistītās puses (valsts pārvaldes lēmējvaru, izpildvaru, pašvaldības) ar atbilstošu informāciju, kas kalpotu par pamatu lēmumu pieņemšanai reģionālās politikas īstenošanas procesā vienmērīgas un ilgtspējīgas valsts teritoriju attīstības nodrošināšanai.

RAUNS uzdevumi ir:

- nodrošināt regulāru un vispusīgu pārskatu par reģionālo attīstību valstī, reģionālās politikas īstenošanu, kā arī nozaru un jomu attīstību valsts teritorijās,
- noteikt reģionālās attīstības atbalsta pasākumu efektivitāti, kā arī pamatot to pilnveidošanas vai jaunu instrumentu izveides nepieciešamību,

- sekmēt nozaru politiku sasaisti ar reģionālo politiku,
- sekmēt teritoriju attīstības dokumentu pilnveidošanu,
- sekmēt vienotu un vispusīgu valsts pārvaldes, pašvaldību institūciju un sabiedrības izpratni par reģionālās attīstības jautājumiem un reģionālo politiku.

RAUNS plānots izmantot kā vienu no NAP īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas instrumentiem.

RAPLM darbības rezultāts pārskata periodā ir izstrādātie un valdībā apstiprinātie Ministru kabineta noteikumi (stājās spēkā 2006. gada 27. septembrī), kas nosaka RAUNS darbībā iesaistīto institūciju informācijas apmaiņas kārtību. Ar gandarījumu ir atzīmējama izveidotā sadarbība ar nozaru ministrijām, skaidrojot RAUNS nozīmi, kā arī veidojot izpratni par nozaru politiku darbības ietekmi uz reģionālo attīstību. Darbs pie sistēmas izstrādes un ieviešanas ir turpināms, veidojot RAUNS informācijas sistēmu un stiprinot sadarbību ar nozaru ministrijām informācijas apmaiņas procesā.

PLĀNOŠANAS REĢIONU APSKATS KURZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONS

Kurzemes plānošanas reģionā ietilpst Liepāja, Ventspils, Kuldīgas rajons, Liepājas rajons, Saldus rajons, Talsu rajons un Ventspils rajons. Reģiona teritorija ir 13,6 tūkst. km², iedzīvotāju skaits 2005. gada sākumā – 310,7 tūkst.

Kurzemes plānošanas reģiona attīstības prioritātes un mērķi

- Stimulēt un dažādot reģionālo ekonomiku un attīstīt ražošanu,
- palielināt reģiona ekonomikas konkurētspēju un attīstīt uzņēmējdarbības attīstībai nepieciešamo infrastruktūru,
- radīt labvēlīgu pamatu investīcijām un veicināt augstas pievienotās vērtības nozaru un uz zināšanām balstītas uzņēmējdarbības attīstību,
- attīstīt policentrisku un līdzsvarotu reģiona telpisko struktūru, kuru veido ekonomiski attīstītas pašvaldības,
- pilnveidot reģiona tūrisma attīstības iespējas,
- pilnveidot reģiona multimodālā transporta un infrastruktūras iespējas,
- pilnveidot Kurzemes ostu konkurrētspēju,
- uzlabot reģiona sasniedzamību un konkurrētspēju, koncentrējot investīcijas transporta infrastruktūras uzlabošanā,

- investēt cilvēkresursos un attīstīt inovāciju kultūru,
- uzlabot izglītības un apmācību kvalitāti un dažādību, kā arī nodrošināt mūžizglītības pieejamību,
- attīstīt uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūru, stimulēt uzņēmējdarbību un veicināt inovāciju izmantošanu,
- veicināt nodarbinātību un paaugstināt reģiona darbaspēka konkurētspēju,
- veidot augstas kvalitātes dzīves vidi, saglabāt dabas vidi un sekmēt nomājo teritoriju attīstību,
- sekmēt apdzīvoto vietu un lauku teritorijas dzīvotspēju,
- saglabāt un uzturēt daudzveidīgu dabas vidi un ilgtspējīgi izmantot dabas resursus,
- samazināt nomales negatīvo ietekmi un sekmēt teritorijas attīstības izlīdzināšanos.

Kurzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumenti

- Kurzemes reģiona teritorijas plānojums atrodas izstrādes procesā – sagatavota 1. redakcija sabiedriskajai apsprešanai,
- Latvijas–Flandrijas sadarbības projekta ietvaros 2004. gadā tika izstrādāta reģiona telpiskā stratēģija (telpiskās attīstības priekšlikums), kas šobrīd tiek izmantošta Kurzemes reģiona teritorijas plānojuma sagatavošanā,
- Kurzemes reģiona partnerības modelis – izstrādāts 2005. gadā,
- Kurzemes reģiona rīcības plāns 2007.–2013. gadam – izstrādāts 2006. gadā.

Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas attīstību veicinošie projekti

- PHARE programmas projekts "Institucionālās kapacitātes stiprināšana Kurzemes reģionā",
- ESF NP projekts "Kurzemes plānošanas reģiona atbalsta sistēmas veidošana un kapacitātes stiprināšana Mūžizglītības stratēģijas ieviešanai",
- INTERREG IIIC projekts "Hanzas inovāciju reģioni",
- INTERREG IIIC projekts "Zināšanu pārneses tīkls",

Ezers Talsu paugurainē.

- ESF NP projekts "Kurzemes plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centra izveide un darbība",
- ERAF APK projekts "Publisko interneta pieejas punktu attīstība Kurzemē".

Plānošanas reģiona administrācija

Kurzemes attīstības padome tika izveidota atbilstoši Reģionālās attīstības likumam – 2003. gada 12. februārī. Padome sastāv no 14 pašvaldību pārstāvjiem – pa diviem no katras rajona un republikas pilsētas. Padomes priekšsēdētāja maiņa notiek reizi pusgadā.

Kurzemes reģiona attīstības aģentūra dibināta 1999. gada 29. oktobrī.

Kontakti

Kurzemes reģiona attīstības aģentūra
Adrese: Elizabetes iela 45/47-409, Riga, LV-1010
Tālrunis: 7331492, fakss: 7331285
E-pasts: kraa@kraa.lv, www.kurzeme.lv

Ledus iešana Ventā.

LATGALES PLĀNOŠANAS REĢIONS

Latgales plānošanas reģionā ietilpst Daugavpils, Rēzekne, Balvu rajons, Daugavpils rajons, Krāslavas rajons, Ludzas rajons, Preiļu rajons un Rēzeknes rajons. Reģiona teritorija ir 14,5 tūkst. km², iedzīvotāju skaits 2005. gada sākumā – 364,3 tūkst.

Latgales plānošanas reģiona attīstības prioritātes un mērķi

Latgales reģiona attīstības programmā 2007.–2013. gadam ir noteiktas četras stratēģiskās prioritātes un tām pakārtoti stratēģiskie mērķi.

Reģiona konkurētspējas palielināšana

- Uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides veidošana,
- darbaspēka konkurētspējas paaugstināšana,
- iedzīvotāju pašiniciatīvas paaugstināšana,
- sociālās atstumtības un nevienlidzības mazināšana,
- pilsētu un lauku līdzsvarota attīstība,
- Latgales identitātes saglabāšana.

Reģiona infrastruktūras attīstība

- Reģiona sasniedzamības veicināšana,
- uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstība,
- vides infrastruktūras attīstība,
- energoresursu pieejamības nodrošināšana,
- mājokļu attīstība,
- izglītības infrastruktūras attīstība,
- sociālās un veselības aprūpes infrastruktūras attīstība,
- kultūras un sporta infrastruktūras attīstība,
- pierobežas infrastruktūras attīstība,
- transporta koridoru attīstība.

Tūrisma attīstība

- Ezeru zemes tūrisma resursu attīstība,
- sakrālā tūrisma resursu attīstība,
- dabas un kultūrvēsturiskā tūrisma resursu attīstība,
- tūrisma pakalpojumu pieejamības un infrastruktūras attīstība.

Reģiona institucionālās kapacitātes palielināšana

- Reģionālās plānošanas un attīstības institūciju stiprināšana,
- reģionālās partnerības stiprināšana.

Latgales plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumenti

- Latgales attīstības plāns – izstrādāts 2000. gadā,
- Latgales pilsētu attīstības stratēģija – izstrādāta 2001. gadā,
- Latgales reģiona partnerības stratēģija – izstrādāta 2003. gadā,
- Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojums – Latgales plānošanas reģiona attīstības padome to apstiprinājusi 2006. gada pavasarī, nodots sabiedriskajai apsprešanai,
- Latgales reģiona attīstības programma – atrodas izstrādes procesā.

Stiglavas gravās.

Livānu stikls.

Latgales plānošanas reģiona teritorijas attīstību veicinošie projekti

- ESF projekts "Prakses vietas jauniešiem bezdarbniekiem",
- PHARE CBC projekts "Latgales interaktīvais komunikācijas portāls",
- Latgales teritorijas plānojums,
- mūžizglītības stratēģijas ieviešana Latgalē,
- PHARE 2003 projekts "Ārējo robežu iniciatīva Latgalē un Vidzemē",
- PHARE 2003 projekts "Institucionālās kapacitātes projekts",
- GRIDIS projekts,
- "Balttour" 2005 un 2006,
- Latgales kultūras programmas projektu konkurss,
- jauna tūrisma galamērķa radīšana, apvienojot Latgales un Augštaītijas pierobežas reģionu piedāvājumu (New Destiny),
- investoru piesaistes mehānismi Latgales un Kauņas reģioniem,
- jaunas telpiskās attīstības zonas izveide Latvijas, Krievijas un Igaunijas pierobežā, izmantojot triju valstu

transportgeogrāfiskā novietojuma potenciālu (Attālinātās pieejas),

- publisko interneta pieejas punktu attīstība Latgales reģionā,
- inženierzinātņu studiju programmas izstrādāšana Daugavpils universitātē,
- Latgales inženiertehnoloģiju klastera izveide,
- pārrobežu sadarbības pētniecības institūta izveides iespējas,
- Ludzas pilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma projekts,
- LTRK Rēzeknes nodalas, Šauļu un Vitebskas grāmatvežu apmācības projekts,
- velocelinu tīkla izveide Latvijā un Lietuvā,
- pašvaldību vadišanas un projektu attīstīšanas kapacitātes palielināšana,
- Marka Rotko mākslas centrs Daugavpils cietoksnī,
- Latvijas-Lietuvas pārrobežu čempionāta organizēšana basketbolā un strītbolā,
- kultūras dzīves bagātināšana Latvijas-Lietuvas pierobežā,
- Latvijas-Lietuvas-Baltkrievijas universitāšu pārrobežu sadarbība vides aizsardzības jomā,
- linu audzēšanas attīstība – sadarbības tīkla izveide starp Latvijas un Lietuvas linu audzētājiem,
- vienotas sistēmas izveide investīciju piesaistei Latvijas-Lietuvas pierobežā.

Plānošanas reģiona administrācija

1998. gada 5. maijā dibināta Latgales attīstības padome, bet 2002. gada 13. decembrī tā reorganizēta par Latgales plānošanas reģiona attīstības padomi. Padomē ir 15 pašvaldību pārstāvji. Padomes priekšsēdētāja maiņa rotācijas kārtībā notiek ik pēc pusgada.

Latgales reģiona attīstības aģentūra dibināta 1999. gadā ar mērķi nodrošināt reģiona attīstības plānu ieviešanu un pārraudzību. Latgales reģiona attīstības aģentūras dibinātāji ir Latgales reģiona pašvaldības. 2004. gada 26. oktobrī Latgales reģiona attīstības aģentūrai mainījās juridisks statuss – bezpelņas organizācija sabiedrība ar ierobežotu atbildību tika pārveidota par biedrību.

Kontakti

Latgales reģiona attīstības aģentūra
Adrese: Rīgas iela 2-38, Daugavpils, LV-5401
Tālrunis/fakss: 5428111
Tirgoņu iela 11, Riga, LV-1050
Tālrunis/fakss: 7224044
Atbrīvošanas aleja 95, Rēzekne, LV-4600
Tālrunis/fakss: 4624300
E-pasts: latgale@latgale.lv, www.latgale.lv

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONS

Rīgas plānošanas reģionā ietilpst Rīga, Jūrmala, Limbažu rajons, Ogres rajons, Rīgas rajons un Tukuma rajons. Reģiona teritorija ir 10,4 tūkst. km², iedzīvotāju skaits 2005. gada sākumā – 1097,8 tūkst.

Rīgas plānošanas reģiona attīstības prioritātes un mērķi

Rīgas reģiona attīstības vispārējais mērķis ir veicināt reģiona ekonomiskoizaugsmi, konkurētspējas paaugstināšanos un integrēšanos Eiropā, iedzīvotāju labklājības stabili un būtisku

pieaugumu un veselīgas un drošas vides saglabāšanu, radot priekšnosacījumus reģiona telpas ilgtspējīgai un līdzsvarotai attīstībai.

Rīgas reģiona attīstības stratēģija noteic, ka labvēlīgās un nelabvēlīgās reģiona attīstības iezīmes ir attiecīgi jāizmanto vai jāierobežo trīs galvenajos attīstības virzienos, nosakot reģiona telpiskās struktūras nākotni:

- integrēta attīstība un konkurētspēja. Rīgas reģions ir strauji augošs metropoles reģions ar lielu attīstības potenciālu, un tam ir jāiegūst starptautiska ietekme.

Rīgas reģions – Latvijas integrētas attīstības virzītājs, konkurētspējīgs Baltijas jūras telpas, Eiropas un pasaules reģions,

- ilgtspējīga attīstība. Rīgas reģionam ir jāveidojas par iekšēji spēcīgu funkcionālo telpu ar ilgtspējīgu tautsaimniecību un augsti kvalitatīvu dzīves vidi,
- augsta dzīves kvalitāte. Dzīves kvalitātes būtiska uzlabošana un ilglaičīga uzturēšana, veselīgas sabiedrības attīstība reģionā.

Lai veidotu telpisko karkasu, kas atvieglotu un veicinātu reģiona attīstības stratēģijā izvirzito ekonomisko un sociālo mērķu īstenošanu iespējamī īsākā laikā un ar mazāko līdzekļu patēriņu, izvēlēti trīs prioritāri telpiskās struktūras attīstīšanas virzieni un virzītājpēki:

- salīdēta un policentriska apdzīvojuma sistēma,
- augstas kvalitātes infrastruktūra un satiksme,
- dinamiski lauku apvidi un kvalitatīva vide.

Rīgas reģiona inovatīvās attīstības programma

Prioritātes

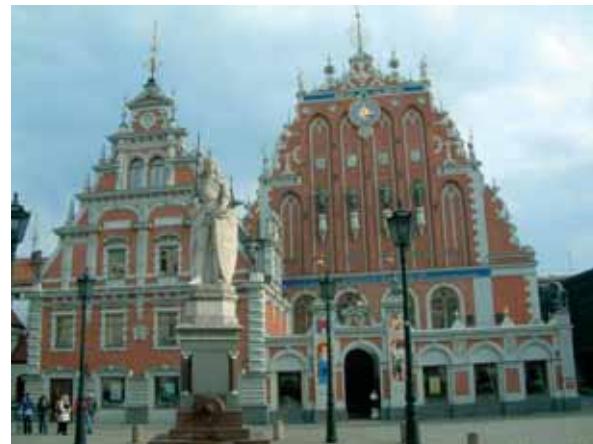
- Cilvēkresursu attīstība,
- infrastruktūras attīstība inovatīvai darbībai,
- inovācijām atvērtas sabiedrības veidošana,
- inovāciju attīstības normatīvās bāzes pilnveidošana,
- finansējuma piesaiste inovatīvai darbībai.

Mērķi

- Augsta cilvēkresursu kvalitāte un attīstība,
- ērta reģiona starptautiskā un vietējā sasniedzamība,
- konkurrētspējīga tautsaimniecība, daudzveidīga un aktīva uzņēmējdarbība,
- augstas kvalitātes dzīves vide,
- Rīgas reģiona lomas un ietekmes pieaugums nacionālā un starptautiskā limenī.

Primārie rīcības virzieni

- Informācijas sabiedrības veidošana,
- veselības, sociālās, izglītības un kultūras infrastruktūras un pakalpojumu attīstība,
- transporta un transporta infrastruktūras attīstība,
- efektīvas enerģijas un vides infrastruktūras attīstība,
- inovāciju paplašināšana uzņēmējdarbībā,
- produktivitātes paaugstināšana,
- tūrisma attīstība,

Melngalvju nams.

- reģiona pārvaldes efektivitātes paaugstināšana,
- vienota reģiona tēla virzišana.

Sekundārie rīcības virzieni

- Demogrāfiskās situācijas uzlabošana,
- mājokļu nodrošinātības uzlabošana,
- nodarbinātībai labvēlīgu priekšnosacījumu radīšana,
- pilsoniskas sabiedrības veidošana,
- sakaru infrastruktūras attīstība,
- uzņēmējdarbības aktivitātes paaugstināšana,
- pilsētvides kvalitātes uzlabošana,
- daudzveidīga lauku teritoriju attīstība,
- piekrastes integrēta attīstība,
- sadarbības paplašināšana valsts un starptautiskā limenī.

Rīgas plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumenti

- Rīgas reģiona attīstības programma 2005.–2011. gadam – izstrādāta 2005. gadā,
- Rīgas reģiona inovatīvās attīstības programma 2005.–2010. gadam – izstrādāta 2005. gadā,
- Rīgas plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojums 2005.–2025. gadam – izstrādāts 2005. gadā.

Plānošanas reģiona administrācija

Rīgas plānošanas reģiona pašvaldību priekšsēdētāju kopsapulcē 2003. gada 28. martā tika izveidota Rīgas plānošanas reģiona attīstības padome. Padome sastāv no 18 deputātiem – Rīgu un Jūrmalu pārstāv pa trim deputātiem, savukārt katrai rajonai – vismaz viens pilsētas un viens pagasta vai novads deputāts. Padomes vadītājs (priekšsēdētājs) tiek ievēlēts uz deputātu pilnvaru laiku, un viņa pilnvaras beidzas vienlaikus ar attiecīgā sasaukuma pašvaldības pilnvarām.

Lai īstenotu Rīgas plānošanas reģiona attīstības padomes lēmumus un veiktu plānošanas reģiona izpildinstīcijas funkciju, 2003. gada 1. septembrī tika izveidota Rīgas reģiona attīstības aģentūra.

Kontakti

Nodibinājums "Rīgas reģiona attīstības aģentūra"
Juridiskā adrese: Brīvības gatve 455, Rīga, LV-1024
Biroja adrese: Kalķu iela 24, Rīga, LV-1050
Tālrunis: 7830800, fakss: 7830801
E-pasts: office@rigaregion.lv
www.rigaregion.lv

Ragaciema jūrmala.

VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONS

Vidzemes plānošanas reģionā ietilpst Alūksnes rajons, Cēsu rajons, Gulbenes rajons, Madonas rajons, Valkas rajons un Valmieras rajons. Reģiona teritorija ir 15,3 tūkst. km², iedzīvotāju skaits 2005. gada sākumā – 245,4 tūkst.

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības prioritātes un mērķi

- Reģiona konkurētspējas paaugstināšana,
- uzņēmējdarbības aktivitātes palielināšana,
- rūpniecības, lauksaimniecības un pakalpojumu nozaru produktivitātes palielināšana,
- cilvēkresursu piesaistīšana reģionam,
- izglītības iespēju uzlabošana, pielāgojot tās darba tirgus prasībām,
- ar uzņēmējdarbību saistītas infrastruktūras attīstība,
- kultūrvēsturiskā mantojuma, dabas daudzveidības un raksturīgo ainavu saglabāšana.

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumenti

- Vidzemes reģiona attīstības programma – izstrādāta 2002. gadā. Līdz 2007. gada februārim jāveic tās pārskatīšana un redakcijas aktualizēšana.
- Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojuma 2. re-dakcija – izstrādāta 2006. gadā.

Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas attīstību veicinošie projekti

- "Trīs stīgas Vidzemē",
- "Vidzemes reģiona tūrisma attīstība – iespēja nākotnē",
- PHARE 2003 projekts "Ārējo robežu iniciatīva Latgales un Vidzemes reģionā",
- "Kapacitātes celšana teritorijas plānošanā Vidzemes reģionā",
- "Telpiskā plānošana – instruments politikas starpnozaru un pārrobežu integrācijai",
- "Baltic Tangent" un "Rail Baltica",
- "Vidzemes reģionālās atbalsta sistēmas veidošana un kapacitātes stiprināšana Mūžizglītības stratēģijas ieviešanai",
- struktūrfondu nacionālās programmas "Reģionālo ES struktūrfondu informācijas centru izveide un darbība" projekts "Vidzemes plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centra izveide un darbība",

Vidzemes lauku ainava.

- "Atbalsts Vidzemē ģimenēm ar bērniem komercdarbības un pašnodarbinātības uzsākšanai",
- jaunu komercsabiedrību un pašnodarbinātības veicināšana Vidzemes reģionā,
- jauniešu darba prakses Vidzemes reģiona attīstībai,
- projekts "Labi ceļi – no zināšanām uz praksi" Finanšu ministrijas programmas "Ekonomiskās un sociālās kohēzijas pasākumi Latvijā" ietvaros,
- "Tūrisma tīkla izveide VIA Hanseatica koridora teritorijā",
- "Desti Link",
- "Devīņas upes Vidzemē",
- informācijas nodrošināšanas tīkls tūriņiem 24 stundas diennaktī par Vidzemes dabas, kultūras un vēstures mantojumu,
- "Ilgtspējīga bijušo militāro apdzīvoto teritoriju integrācija, izaicinājums un izdevība reģionu attīstībai – ReMiDo",
- kultūras iniciatīvas Vidzemes sabiedrības integrācijai,
- Vidusdaugavas atkritumu saimniecības projekts.

Plānošanas reģiona administrācija

1999. gada 2. jūlijā Gulbenē sešu rajonu padomju priekšsēdētāji izveidoja Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padomi. Padome sastāv no 18 deputātiem – pa trim deputātiem no katra rajona. Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padomes priekšsēdētājs ir Vidzemes attīstības aģentūras valdes priekšsēdētājs. Padomes un nodibinājuma valdes priekšsēdētāju rotācija notiek ik pa sešiem mēnešiem.

Vidzemes attīstības aģentūra ir izveidota 2000. gada 1. augustā.

Kontakti

Nodibinājums "Vidzemes attīstības aģentūra"
Adrese: Lāčplēša iela 1, Valmiera, LV-4201
Tālrunis: 4281711, fakss: 4207472
E-pasts: valmieras.birojs@vaa.lv
www.vidzemes-regions.lv

Vidzemes šoseja.

ZEMGALES PLĀNOŠANAS REĢIONS

Zemgales plānošanas reģionā ietilpst Jelgava, Aizkraukles rajons, Bauskas rajons, Dobeles rajons, Jēkabpils rajons un Jelgavas rajons. Reģiona teritorija ir 10,7 tūkst. km², iedzīvotāju skaits 2005. gada sākumā – 288,2 tūkst.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības prioritātes

- Cilvēkresursu attīstība,
- Zemgales teritorijas līdzsvarota un ilgtspējīga attīstība,
- ekonomikas attīstība un dažādošana,
- lauksaimniecības un lauku attīstība.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības vīzija

- Zemgale – labvēlīgas dzīves vides reģions,
- reģions ar Zemgalei raksturigu kultūrvidi un ainavu, kur saglabāts līdzvars starp cilvēku un vidi,
- reģions ar attīstītu zinātnietilpīgu ekonomiku, ražotnēm un pakalpojumiem ar augstu pievienoto vērtību.

Īstenojot attīstības vīzijā izvirzītos mērķus, pēc 20 gadiem Zemgales reģionā jābūt sasniegtam vidējam Eiropas Savienības līmenim šādos rādītājos:

- IKP uz vienu iedzīvotāju,
- bezdarba līmenis,
- nodarbinātības līmenis.

Vīzijas sasniegšanai Zemgales plānošanas reģionā tiek ievēroti šādi politikas plānošanas principi:

- teritoriālās kohēzijas veicināšana, uzlabojot sabalansētu Zemgales sociālo un ekonomisko attīstību;
- policentriskas un līdzsvarotas Zemgales teritorijas attīstības veicināšana, saiknes uzlabošana starp attīstības centriem un lauku teritorijām, attīstot sabiedriskā transporta tīklu,
- zinātnietilpīgas ekonomikas attīstība, virzība uz intelektuālo ražotņu attīstību, ražošanu un pakalpojumiem ar augstu pievienoto vērtību,
- informācijas un zināšanu pieejamības attīstība,
- vides, dabas resursu un kultūrvēsturiskā mantojuma ilgspējīga apsaimniekošana.

Zemgales plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumenti

- Zemgales plānošanas reģiona Attīstības stratēģija 2003.–2010. gadam – izstrādāta 2003. gadā,
- Zemgales plānošanas reģiona darbības plāns 2004.–2007. gadam – izstrādāts 2004. gadā,
- Zemgales plānošanas reģiona Mežsaimniecības attīstības programma 2005.–2010. gadam – izstrādāta 2005. gadā,

Zemgales ainava.

- Zemgales plānošanas reģiona Nodarbinātības attīstības programma 2005.–2010. gadam – izstrādāta 2005. gadā,
- Zemgales plānošanas reģiona Uzņēmējdarbības attīstības programma 2006.–2011. gadam – izstrādāta 2006. gadā,
- Zemgales plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2006.–2026. gadam. Projekts 2006. gadā nodots sabiedriskai apspriešanai,
- Zemgales inovatīvās attīstības plāns 2006.–2009. gadam. Projekts 2006. gadā nodots sabiedriskai apspriešanai.

Zemgales plānošanas reģiona teritorijas attīstību veicinošie projekti

- PHARE 2003 projekts "Institucionālās kapacitātes celšana" programmas ietvaros,
- "Lauku partnerattiecību veidošana vietējo problēmu risināšanai Baltijas jūras reģionā",
- Latvijas–Flandrijas sadarbības projekta apakšprojekts "Zemgales telpiski ekonomiskais plāns",
- sagatavoti kopīgi tūrisma informatīvie materiāli, izgatavoti kopīgs stends Zemgales ekspozīcijai starptautiskajā tūrisma gadatirgū Balttour 2005,
- "Tūrisma tīkla izveide VIA Hanseatica koridora teritorijā",
- projekts "Baltijas Eiroregionu tīkls",
- ātrgaitas dzelzceļa izpētes projekts "Rail Baltica",
- "Zemgales plānošanas reģiona mūžiglītības atbalsta sistēmas veidošana un kapacitātes stiprināšana",
- Zemgales reģiona sadzīves atkritumu apsaimniekošana,
- Vidusdaugavas atkritumu saimniecības projekts.

Plānošanas reģiona administrācija

1997. gada 29. maijā Jelgavā sešas Zemgales pašvaldības, kas aptvēra Jelgavu, Jelgavas rajonu, Bauskas rajonu un Dobeles rajonu, nodibināja kopīgu institūciju – Zemgales reģiona Attīstības padomi, bet 1999. gadā – Zemgales attīstības aģentūru. Līdz 2001. gadam Zemgales reģionam pievienojaši Aizkraukles un Jēkabpils rajons. Saskaņā ar Zemgales plānošanas reģiona Attīstības padomes nolikumu tās priekšsēdētājs tiek pārvēlēts ik pēc sešiem mēnešiem.

Kontakti

Zemgales attīstības aģentūra
Adrese: Pasta iela 37, Jelgava, LV-3000
Tālrunis/fakss: 3027549
E-pasts: zaa@jrp.lv, www.zemgale.jrp.lv

Jēkabpils vecpilsēta.

LATVIJAS PLĀNOŠANAS REĢIONI

TERITORIJU ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJI UN ANALĪZES METODES

Informācija un statistikas dati par atsevišķām teritorijām, to attīstības īpatnībām, iespējām un atšķirībām tiek apkopoti un analizēti saskaņā ar Latvijas teritorijas administratīvo iedalījumu – pa rajoniem, republikas pilsētām, pilsētām, novadiem un pagastiem – uz 2005. gada 1. janvāri.

Rādītāji

Teritoriju attīstības analizei izmantoti dati, ko apkopo un publicē Latvijas Republikas Centrālā Statistikas pārvalde (CSP). Datu pieejamība lielā mērā ietekmējusi pārskatā ietverto rādītāju struktūru, jo ir ierobežots izmantoto rādītāju loks. CSP publicētie dati ir VRAA veikto aprēķinu pamatā par katrā reģionā ietilpstojām republikas pilsētām un rajoniem, lai iegūtu rādītāju kopas plānošanas reģionu raksturošanai un to savstarpējai salīdzināšanai.

Datu pieejamību un struktūru ietekmē arī teritoriju administratīvais statuss. Plašāka statistiskā informācija ir pieejama par rajoniem un republikas pilsētām, bet šaurāka – par rajonu pilsētām, novadiem un pagastiem.

Pārskatā izmantotie statistikas dati atšķiras pēc atskaites laika. Daļa no tiem raksturo situāciju konkrētā brīdī – gada sākumā vai gada beigās. Savukārt dati, kas raksturo laika periodā notikušu procesu, tiek attiecināti uz gada periodu. Piemēram, iedzīvotāju skaits, iedzīvotāju vecumstruktūra, demogrāfiskā slodze, iedzīvotāju blīvums, bezdarba līmenis tiek attiecināti uz katra gada sākumu. Strādājošo skaits pamatdarbā un bezdarbnieku skaits attiecas uz katra gada beigām. Bet tādi rādītāji kā iekšzemes kopprodukts, iedzīvotāju ienākuma nodoklis, nefinanšu investīcijas, dati par ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem un uzņēmējsabiedrībām, kā arī dabiskā pieauguma saldo un migrācijas saldo raksturo konkrēto gadu.

Teritoriju salīdzināšana

Pārskatā veikta teritoriju savstarpēja salīdzināšana, kā arī rādītāju vērtību salīdzināšana pret rādītāju vidējām vērtībām valstī. Salīdzināti teritorijas raksturojošie rādītāji pēdējos sešos gados. Šajā pārskatā atspoguļota informācija par laika periodu no 1999. līdz 2004. gadam ieskaitot. Atsevišķos gadījumos attīstības dinamika tiek aplūkota, salīdzinot pēdējā aplūkojamā gada rādītāja vērtību pret iepriekšējo piecu gadu vidējo vērtību. Analizētas sakārības starp atsevišķiem rādītājiem.

Salīdzināšanai izmantoti gan absolūtie, gan relatīvie rādītāji. Atsevišķi rādītāji izteikti dažādās mērvienībās, t.sk. procentos un procentpunktos. Savukārt atvasinātie rādītāji aprēķināti gan uz 1 iedzīvotāju, gan uz 1000 iedzīvotājiem.

Teritorijas attīstības indeks

1997. gadā Ekonomikas ministrija kopā ar Latvijas Statistikas institūtu izstrādāja metodiku, ko pirmo reizi izmantoja īpaši atbalstāmo* teritoriju noteikšanai. Metode bija vienkārša, uzskatāma un viegli saprotama lietotājam, tā deva

* īpaši atbalstāmā teritorija ir teritorija, kurā ilgstoši saglabājas negatīvas ekonomiskās un sociālās attīstības tendences vai viena no šīm tendencēm un kurai ir piešķirts īpaši atbalstāmās teritorijas statuss Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

iespējas salīdzināt dažadas teritorijas. Salīdzināšanai visas Latvijas administratīvi teritorialās vienības sakārtoja pēc visiem kompleksā ietvertajiem pamatrādītājiem, piešķirot attiecīgus rangus. Pēc tam visu rādītāju rangus svēra ar īpašiem rādītāju nozīmīguma koeficientiem (svariem) un ieguva svērto rangu summu katrai teritorialajai vienībai. Šīs summas atkal ranžēja, un katras vienības rangs parādīja noteiktas teritorijas vietu vispārējā rangu tabulā.

Atbilstoši 1997. gada metodikai īpaši atbalstāmās teritorijas tika noteiktas atsevišķi divās grupās. Pirmo grupu veidoja rajoni un republikas pilsētas, otro grupu – pagasti un rajonu pilsētas. Taču šīs abas teritoriju grupas ir visai atšķirīgas sociāli ekonomiskās attīstības ziņā. Tādējādi rangu metode nejāva atspoguļot reālās atšķirības atbilstoši rādītāju vērtībai un rangi nav metriski samērojami.

1999. gadā īpaši atbalstāmo teritoriju noteikšanas metodika tika būtiski uzlabota, gan pilnveidojot rādītāju loku, gan mainot attīstības indeksa aprēķināšanu. Jauno metodiku īpaši atbalstāmo teritoriju noteikšanai Ekonomikas ministrija apstiprināja 2000. gada 29. novembrī ar rīkojumu nr. 216.

Teritoriju attīstības vērtēšanai pēc šobrīd izmantotās metodikas teritoriju attīstības indeksus aprēķina atsevišķi pēc statusa un rādītāju pieejamības viendabīgām grupām – reģioniem, rajoniem, pilsētām un pagastiem. Novadi, kuros ietilpst pilsēta, tiek ieskaitīti pilsētu grupā. Savukārt, ja novadu veido tikai pagastu teritorijas, tas tiek ieskaitīts pagastu grupā. Katras teritoriju grupas sociāli ekonomiskās attīstības līmeņa noteikšanai paredzēts sava rādītāju loks. Reģionu un rajonu grupā izmanto 8 rādītājus, pagastu grupā – 6, bet pilsētu grupā – 4 rādītājus. Katram rādītājam pēc tā nozīmības piešķirts noteikts svars, ko noteica eksperti (skat. 2. tabulu).

Attīstības pamatrādītāji raksturo teritoriju dažādos skatījumos, bet tie nav apvienojami, jo izteikti dažādās mērvienībās: cilvēkos, latos, procentos. Lai visus vērtējumā ietvertos rādītājus padaritu

Rādītājs	Nozīmības svari		
	Reģioni, rajonī	Pagasti	Pilsētas
Iekšzemes kopprodukts uz 1 iedzīvotāju, Ls	0,3	-	-
Nefinanšu investīcijas uz 1 iedzīvotāju, Ls	0,1	-	-
Ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem	0,1	-	-
Bezdarba līmenis, %	0,15	0,25	0,3
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa apmērs uz 1 iedzīvotāju, Ls	0,1	0,25	0,3
Demogrāfiskās slodzes līmenis	0,1	0,15	0,2
Pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas, %	0,1	0,15	0,2
Iedzīvotāju blīvums uz 1 km ²	0,05	0,1	-
Zemes vidējā kadastrālā vērtība, Ls/ha	-	0,1	-

2. tabula. Teritorijas attīstības indeksa aprēķināšanas pamatrādītāji un to nozīmības svari.

salīdzināmus un varētu apvienot, aprēķinot kopējo attīstības indeksu, tiek veikta rādītāju standartizācija. Tas jauj metriski samērot šos dažādās mērvienībās izteiktos rādītājus un aprēķināt svērto vidējo indeksu.

Sakārtojot visas teritorijas pēc attīstības indeksa dilstošā secibā, var piešķirt attiecīgus rangus. Attīstības rangs parāda konkrētas teritorijas vietu teritoriju kopā atbilstoši attīstības līmena atšķirībām.

Tabulā minētie teritorijas raksturojošie rādītāji ik gadus ir pieejami Centrālās Statistikas pārvaldes, Valsts Kases, Valsts zemes dienesta un citu valsts institūciju datu pārskatos.

Teritoriju attīstības indeksi pašlaik ir aprēķināti sešiem gadiem – no 1999. līdz 2004. gadam. Rajonu, pilsētu un pagastu grupu attīstības indeksi un rangi ir redzami šī izdevuma pielikumā, reģionu – plānošanas reģionu sadalā. Lai noskaidrotu faktorus, kas ietekmē attīstības indeksu izmaiņas attiecīgajā teritoriju grupā, var vērtēt teritorijas attīstības indeksu veidojošos pamatrādītajus sešu gadu periodā.

Attīstības indeksu vērtības un to aprēķiniem lieto tie pamatrādītāji šajā darbā ir izmantoti teritoriju attīstības vispārējai analizei, teritoriju sociāli ekonomiskās attīstības atšķirību raksturošanai, iedzīvotāju dzīves līmena salīdzināšanai, kā arī reģionālās attīstības problēmu noteikšanai.

Teritorijas attīstības indeksu izmanto valsts atbalsta programmu darbības nodrošināšanai un reģionālās attīstības atbalsta pasākumu intensitātes noteikšanai. Indeksu iespējams izmantot arī attīstības plānošanas procesā, kā arī programmu un projektu izstrādes un uzraudzības procesā.

Reģiona teritoriju attīstības indekss

Izmantojot 2004. gada datus, reģionu teritoriju attīstības indeksi aprēķināti katram plānošanas reģionam kā atsevišķai reģiona teritoriju grupai, apvienojot pilsētas, novadus un pagastus vienā kopā. Reģiona teritoriju attīstības indeksa aprēķinos par pamatu salīdzināšanai izmantotas konkrēta rādītāja vidējās vērtības reģionā. Aprēķinā izmantoti četri rādītāji: bezdarba līmenis, iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz vienu iedzīvotāju, demogrāfiskās slodzes līmenis un pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas pēdējo piecu gadu laikā.

Reģiona teritoriju attīstības indeksa aprēķinu var izmantot pilsētu, novadu un pagastu attīstības līmena salīdzināšanai un novērtēšanai, attīstības atšķirību raksturošanai reģiona pilsētu un reģiona pagastu grupā, kā arī valsts un reģionu attīstības plānošanas dokumentos.

Pašreiz ir ierobežotas iespējas iegūt statistikas datus par novados apvienotajām pilsētām vai pagastiem. Lai novērtētu un analizētu reģionālās attīstības procesus valstī, tos nepieciešams novērot ilgākā laika periodā. Jāatzīmē, ka, veidojot jaunas administratīvās teritorijas, tomēr nepieciešams saglabāt esošo statistikas datu salīdzināšanas iespējas.

Reģionu attīstības atšķirību dzīļakai analīzei nepieciešami turpmāki pētījumi par reģionu teritoriju attīstības procesiem. Šajā pārskatā reģionu teritorijas raksturotas atbilstoši atsevišķiem rādītājiem.

PLĀNOŠANAS REĢIONU TERITORIJAS UN PAŠVALDĪBAS

Plānošanas reģionu teritorijas

Atbilstoši 2002. gada 9. aprīli pieņemtajam Reģionālās attīstības likumam un saskaņā ar 2003. gada 23. marta Ministru kabineta noteikumiem nr. 133, reģionālās attīstības plānošanai, koordinācijai un pašvaldību sadarbības nodrošināšanai tika izveidoti pieci plānošanas reģioni (skat. 3. tabulu un 3. attēlu).

Juridiskā statusa piešķiršana plānošanas reģioniem nostiprina reģionu lomu valsts pārvaldē, kā arī palielina reģionu interešu aizstāvēšanas iespējas valsts politikas izstrādes un

īstenošanas procesos. Lai sekmētu Eiropas Savienības strukturālo fondu apguvi, nepieciešama saskaņota valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību darbība.

Kopš 2004. gada 28. aprīļa (Ministru kabineta rīkojums nr. 271) četru plānošanas reģionu teritorijas atbilst arī četru NUTS 3* statistikas reģionu teritorijām. Rīgas plānošanas reģions sastāv no diviem NUTS 3 statistikas reģioniem – Rīgas un Pierīgas. Tādējādi Latvijā ir seši statistikas reģioni, bet pieci plānošanas reģioni.

Rīgas plānošanas reģions	Vidzemes plānošanas reģions	Kurzemes plānošanas reģions	Zemgales plānošanas reģions	Latgales plānošanas reģions
Rīga	Alūksnes rajons	Liepāja	Jelgava	Daugavpils
Jūrmala	Cēsu rajons	Ventspils	Aizkraukles rajons	Rēzekne
Limbažu rajons	Gulbenes rajons	Kuldīgas rajons	Bauskas rajons	Balvu rajons
Ogres rajons	Madonas rajons	Liepājas rajons	Dobeles rajons	Daugavpils rajons
Rīgas rajons	Valkas rajons	Saldus rajons	Jēkabpils rajons	Krāslavas rajons
Tukuma rajons	Valmieras rajons	Talsu rajons	Jelgavas rajons	Ludzas rajons
		Ventspils rajons		Preiļu rajons
				Rēzeknes rajons

3. tabula. Plānošanas reģionu teritorijas saskaņā ar 2003. gada 23. marta Ministru kabineta noteikumiem nr. 133 "Par plānošanas reģionu teritorijām".

* NUTS – teritoriālo vienību statistikas nomenklātūra Eiropas Savienībā vienotas teritoriālo vienību statistikas uzskaitei.

NUTS 3 līmenis attiecas uz reģionālo statistiku Latvijā.

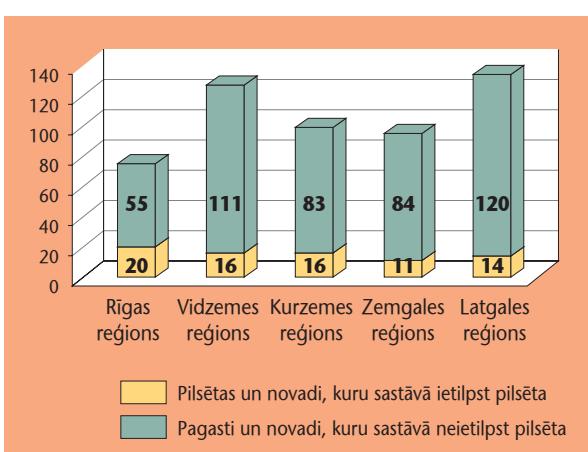
3.attēls. Plānošanas reģionu teritorijas saskaņā ar 2003. gada 23. marta Ministru kabineta noteikumiem nr. 133 "Par plānošanas reģionu teritorijām".

Plānošanas reģionu pašvaldības

2005. gada 1. janvārī Latvijā pavisam bija 556 pašvaldības – 26 rajonu pašvaldības un 530 vietējās pašvaldības, kuras savukārt iedalījās 7 republikas pilsētu pašvaldībās, 53 rajonu pilsētu pašvaldībās, 444 pagastu pašvaldībās un 26 novadu pašvaldībās.

Vislielākais vietējo pašvaldību skaits (134) vai gandrīz ceturtā daļa no visām Latvijas pilsētām, novadiem un pagastiem ietilpst Latgales reģionā. Nedaudz mazāk vietējo pašvaldību ir Vidzemes reģionā – 127. Pēc pilsētu, novadu un pagastu kopskaita vismazākais ir Rīgas reģions, kurā ir 75 pašvaldības. Kurzemes reģionā ir 99 vietējās pašvaldības, Zemgales reģionā – 95 (skat. 4. attēlu).

Rīgas reģionā ir lielākais pilsētu skaita īpatsvars no kopējā pašvaldību skaita – 20 pilsētas veido 27% no visa reģiona administratīvo teritoriju kopskaita. Pārējos reģionos pilsētu īpatsvars vietējo pašvaldību kopskaitā ir no 10 līdz 16%.

4.attēls. Pilsētu un pagastu grupu pašvaldību skaits plānošanas reģionos 2005. gada sākumā.

Iedzīvotāju skaits	Pagastu un lauku novadu skaits	Iedzīvotāju īpatsvars valsts iedzīvotāju kopskaitā
līdz 999	190	6,0
1000-1999	186	11,3
2000-2999	43	4,5
3000-3999	11	1,6
4000-4999	11	2,1
5000 un vairāk	12	4,0

4.tabula. Pagastu un lauku novadu sadalījums pēc iedzīvotāju skaita.

Vienā vietējā pašvaldībā dzīvo vidēji 4,4 tūkst. cilvēku, bet, izdalot lauku pašvaldības (pagastus un lauku novadus) – 1,5 tūkst. cilvēku.

Latvijā ir salīdzinoši daudz pašvaldību ar nelielu iedzīvotāju skaitu. Lauku pašvaldību vidū ir 190 pašvaldības, kuru iedzīvotāju skaits ir mazāks par 1000, un 186 pašvaldības ar iedzīvotāju skaitu no 1000 līdz 2000. Tikai 77 pašvaldībās iedzīvotāju skaits ir lielāks par 2000, tostarp 23 – lielāks par 4000 (skat. 4. tabulu).

Lauku pašvaldību ar iedzīvotāju skaitu, kas mazāks par 2000, visvairāk ir Latgales reģionā (110) un Vidzemes reģionā (100), vismazāk – Rīgas reģionā (31). Kurzemes reģionā mazo pašvaldību skaits ir 73, Zemgales reģionā – 62.

Atsevišķi apskatot lauku pašvaldības, kurās iedzīvotāju skaits nesasniedz 1000, Latgales reģions izdalās krasāk – tur šādu pavisam nelielu pagastu ir 66 jeb trešā daļa no visas attiecīgās pašvaldību grupas. Vidzemes reģionā mazāk par 1000 pastāvīgajiem iedzīvotājiem ir 49 lauku pašvaldībās, Kurzemes reģionā – 36, Zemgales reģionā – 28 un Rīgas reģionā – 11 lauku pašvaldībās.

Savukārt 23 lielo lauku pašvaldību (iedzīvotāju skaits 4000 un vairāk) sadalījums starp reģioniem ir šāds: Rīgas reģionā – 12, Zemgales reģionā – 7, Latgales reģionā – 2 un Vidzemes un Kurzemes reģionā – pa 1.

Vislielākās lauku pašvaldības pēc iedzīvotāju skaita ir Rīgas reģionā – Ķekavas pagasts (12 103 iedzīvotāji) un Mārupes pagasts (9643 iedzīvotāji). Pašas mazākās Latvijas pašvaldības atrodas Vidzemes reģionā – Kalncempju pagasts (294 iedzīvotāji) un Ipiķu pagasts (332 iedzīvotāji).

376 lauku pašvaldībās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000, kuras veido 83% no vietējo lauku pašvaldību kopskaita, dzīvo gandrīz piektā daļa Latvijas iedzīvotāju – 17,3%, t.sk. 190 pašvaldībās ar iedzīvotāju skaitu līdz 1000 – 6,0% valsts iedzīvotāju, kas ir tikpat daudz kā salīdzinoši lielajās lauku pašvaldībās ar iedzīvotāju skaitu vairāk nekā 4000.

Līdz 2005. gada 1. janvārim Latvijā izveidoti 26 novadi*. 17 novadu centri ir pilsētas, savukārt 9 novadi ir izveidoti, apvienojot tikai pagastu teritorijas vai pagastu pārveidojot par novadu. Visvairāk novadu, kuros ietilpst pilsēta, atrodas Rīgas reģionā – 7. Nedaudz mazāks to skaits ir Latgales reģionā – 5 un Kurzemes reģionā – 4. Zemgales reģionā ir tikai 1 novads, kura centrs ir pilsēta, bet Vidzemes reģionā šādu novadu nav.

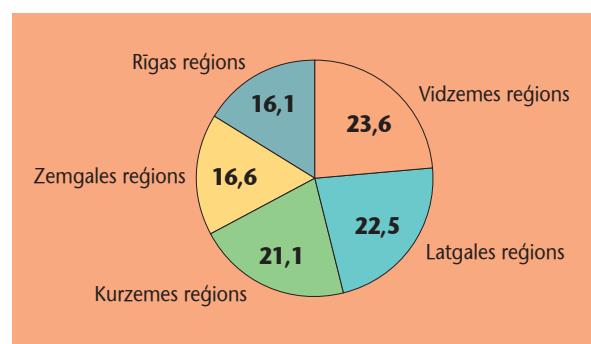
Lauku novadi jeb novadi, kuru teritorijās nav pilsētu, visvairāk ir Zemgales un Latgales reģionā – 3 novadi katrā. Rīgas reģionā ir 2 šādi novadi, Vidzemes reģionā – 1, bet Kurzemes reģionā nav novadu, kurus veido tikai pagastu teritorijas.

Pēc platības plānošanas reģionu teritorijas ir salīdzinoši līdzīgas, savstarpējā atšķirība pēc to īpatsvara valsts kopējā teritorijā nav lielāka par 8 procentpunktiem. Mazākais ir Rīgas reģions, kura teritorijas īpatsvars valsts teritorijā ir 16,2%. Zemgales reģions ir nedaudz lielāks. Pārējo trīs reģionu teritoriju īpatsvars pārsniedz 20% no valsts kopējās teritorijas. Lielākais

ir Vidzemes reģions, kas aizņem 23,6% no Latvijas kopplatības (skat. 5. tabulu un 5. attēlu).

Plānošanas reģions	Platība, km ²	Īpatsvars
Vidzemes reģions	15 257,6	23,6
Latgales reģions	14 547,2	22,5
Kurzemes reģions	13 600,8	21,1
Zemgales reģions	10 741,6	16,6
Rīgas reģions	10 441,5	16,2
Kopā Latvijā	64 588,7	100,0

5. tabula. Plānošanas reģionu teritorijas un to īpatsvars valsts kopējā teritorijā 2005. gada sākumā.

5. attēls. Plānošanas reģionu teritoriju īpatsvars valsts kopējā teritorijā 2005. gada sākumā.

REĢIONU SALĪDZINOŠS RAKSTUROJUMS

Lai palieinātu nozaru un reģionālās attīstības atbalsta instrumentu darbības efektivitāti, nepieciešams veikt valsts un tās teritoriju sociālās un ekonomiskās situācijas, kā arī to pārmaiņu izvērtējumu. Šajā pārskata sadalījā ir apkopota informācija par plānošanas reģionu iedzīvotājiem un ekonomiskajiem rādītājiem,

tai skaitā tiem, kas iekļauti teritorijas attīstības indeksa aprēķinos. Raksturotas dažādu indikatīvu rādītāju pārmaiņas pēdējo sešu gadu laikā, to tempi un tendences, aplūkojot plānošanas reģionus savstarpējā salīdzinājumā un to attīstības atšķirību skatījumā.

DEMOGRĀFISKĀ SITUĀCIJA

Iedzīvotāju skaits

Iedzīvotāju skaits Latvijā 2005. gada sākumā bija 2 milj. 306,4 tūkst. Teritorijas platības ziņā plānošanas reģioni ir līdzīgi, bet iedzīvotāju skaita ziņā starp tiem ir vērojamas lielākas atšķirības. To galvenokārt nosaka Rīgas reģiona relatīvi lielais iedzīvotāju skaits.

2005. gada 1. janvārī gandrīz puse (1 milj. 97,8 tūkst. iedzīvotāju vai 47,6%) no visiem Latvijas iedzīvotājiem dzīvoja Rīgas reģionā, galvaspilsētā Rīgā – 31,7% no valsts iedzīvotāju kopskaita vai gandrīz katrais trešais Latvijas iedzīvotājs.

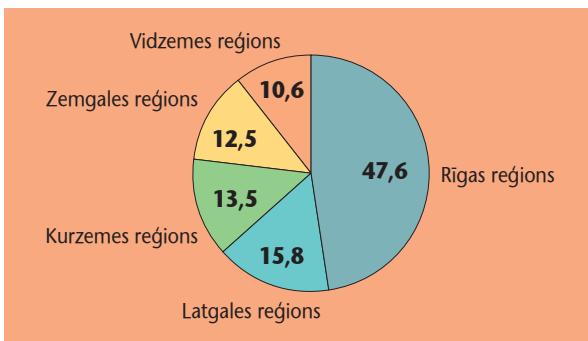
Iedzīvotāju skaita ziņā atšķirības starp pārējiem četriem reģioniem nav lielas, un iedzīvotāju īpatsvars ir no 11 līdz 16% no valsts iedzīvotāju kopskaita. Latgales reģions ir otrs lielākais Latvijas reģions – tajā dzīvo 364,3 tūkst. jeb 15,8% no visiem

valsts iedzīvotājiem. Vismazākais iedzīvotāju skaita ziņā ir Vidzemes reģions, kurā ir 245,4 tūkst. iedzīvotāju jeb desmitā daļa (10,6%) no valsts iedzīvotāju kopskaita (skat. 6. tabulu un 6. attēlu).

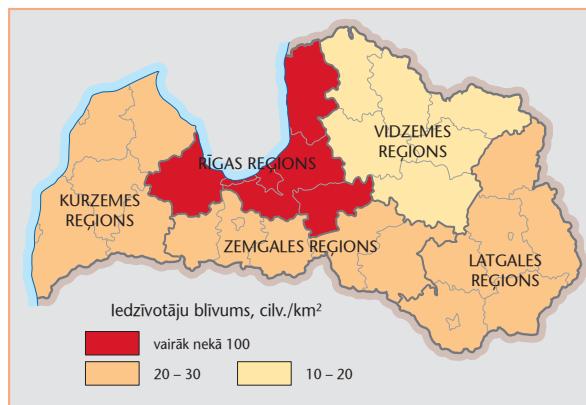
Plānošanas reģions	Iedzīvotāju skaits	Īpatsvars
Rīgas reģions	1 097 837	47,6
Latgales reģions	364 345	15,8
Kurzemes reģions	310 673	13,5
Zemgales reģions	288 153	12,5
Vidzemes reģions	245 426	10,6
Kopā Latvijā	2 306 434	100,0

6. tabula. Plānošanas reģionu iedzīvotāju skaits un tā īpatsvars valsts iedzīvotāju kopskaitā 2005. gada sākumā.

* 2006. gada 21. martā izveidoti vēl 3 novadi, Rīgas rajona Ādažu, Garkalnes un Carnikavas pagastu pārveidojot par novadiem. Līdz ar to novadu skaits Latvijā pieaudzis līdz 29, bet pagastu skaits samazinājies līdz 441.

6.attēls. Plānošanas reģionu iedzīvotāju skaita īpatsvars valsts iedzīvotāju kopskaitā 2005. gada sākumā.

7.attēls. Iedzīvotāju blīvums plānošanas reģionos 2005. gada sākumā.

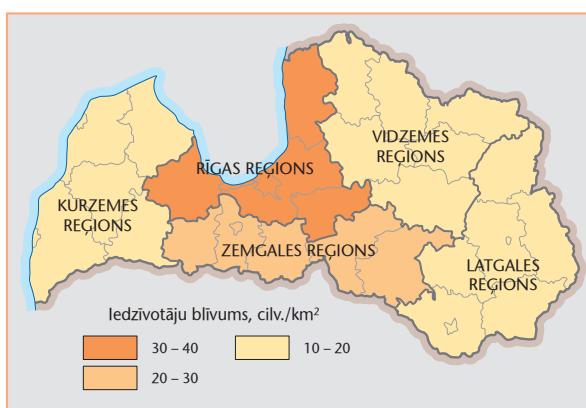
Iedzīvotāju blīvums

Latvijā vidējais iedzīvotāju blīvums 2005. gada sākumā bija 35,7 cilvēki uz 1 km². Sešu gadu laikā iedzīvotāju blīvums valstī samazinājies proporcionāli iedzīvotāju skaita sarukumam – 2000. gada sākumā šis rādītājs bija 36,9 cilvēki uz 1 km².

Plānošanas reģioni ir līdzīgi pēc to platības, bet atšķirīgi iedzīvotāju skaita un līdz ar to arī iedzīvotāju blīvuma ziņā. Ar visaugstāko iedzīvotāju blīvumu – 105,1 iedzīvotāju uz 1 km² – reģionu vidū izdalāms Rīgas reģions, tajā iedzīvotāju blīvums trīs reizes pārsniedz vidējo blīvumu valstī. Pārējos reģionos šis rādītājs ir zemāks par vidējo valstī. Zemgales reģionā tas ir 26,8, Latgales reģionā – 25,0, Kurzemes reģionā – 22,8 cilvēki uz 1 km², bet viszemākais iedzīvotāju blīvums ir Vidzemes reģionā – 16,1 iedzīvotājs uz 1 km². Vidzeme aizņem ceturtu daļu no valsts teritorijas kopējās platības, bet tajā dzīvo tikai desmitā daļa no visiem Latvijas iedzīvotājiem (skat. 7. tabulu un 7. attēlu).

Plānošanas reģions	Iedzīvotāju blīvums	
	kopējais	bez republikas pilsētām
Rīgas reģions	105,1	30,9
Zemgales reģions	26,8	20,8
Latgales reģions	25,0	15,0
Kurzemes reģions	22,8	13,4
Vidzemes reģions	16,1	16,1
Latvija	35,7	18,4

7.tabula. Iedzīvotāju blīvums plānošanas reģionos 2005. gada sākumā, cilv./km²

8.attēls. Iedzīvotāju blīvums plānošanas reģionos 2005. gada sākumā, neiekļaujot republikas pilsētas.

Pilsētu un lauku iedzīvotāju sadalījums

Pilsētu un lauku iedzīvotāju sadalījums raksturo teritoriju urbanizācijas pakāpi, kā arī netieši – saimniecisko darbību un struktūru. Pilsētu un lauku iedzīvotāju sadalījuma izmaiņas var liecināt par būtiskiem strukturāliem sociāliem un ekonomiskiem procesiem.

Laikā no 2000. līdz 2005. gada sākumam gan pilsētu, gan lauku iedzīvotāju skaits ir samazinājies. Šajā laika posmā būtiski nav mainījies pilsētu un lauku iedzīvotāju sadalījums jeb īpatsvars valsts iedzīvotāju kopskaitā. 2000. gada sākumā 68,1% Latvijas iedzīvotāju dzīvoja pilsētās, uz pusi mazāks skaits – 31,9% – laukos. 2005. gada 1. janvāri šie skaiti bija attiecīgi 68,0% un 32,0%. Tas nozīmē, ka lauku iedzīvotāju īpatsvars ir nedaudz pieaudzis, bet pilsētu iedzīvotāju īpatsvars – samazinājies.

Pilsētu iedzīvotāju koncentrācija reģionos ir izteikti nevienmērīga. 2005. gada sākumā pilsētu iedzīvotāju īpatsvars no kopējā iedzīvotāju kopskaita reģionos svārstījās no 42% līdz 84%. Visaugstākais pilsētu iedzīvotāju īpatsvars ir Rīgas reģionā (83,9%), tad seko Kurzemes reģions (62,4%), Latgales reģions (57,8%) un Zemgales reģions (48,0%). Mazākais pilsētu iedzīvotāju īpatsvars vērojams Vidzemes reģionā (42,3%), kas ir divreiz mazāks nekā Rīgas reģionā. Tādējādi Vidzemē ir vislielākais lauku iedzīvotāju īpatsvars reģionu vidū (skat. 8.tabulu).

Latvijai ir raksturīga ļoti augsta iedzīvotāju koncentrācija galvaspilsētā, kas nosaka augstu Rīgas reģiona urbanizācijas pakāpi. 2005. gada sākumā Rīgā dzīvoja 731,8 tūkst. cilvēku jeb 31,7% valsts iedzīvotāju (2000. gada sākumā – 776,4 tūkst. jeb 32,2%).

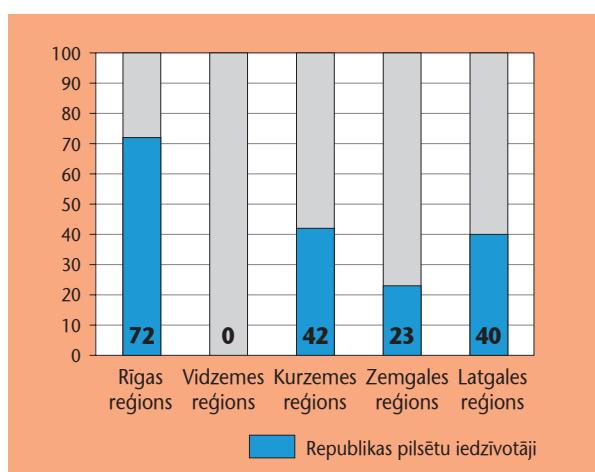
Plānošanas reģions	Pilsētu iedzīvotāji		Lauku iedzīvotāji	
	% no iedz.	Kopā, tūkst. skaita reģionā	% no iedz.	Kopā, tūkst. skaita reģionā
Rīgas reģions	920,8	83,9	177,1	16,1
Vidzemes reģions	103,8	42,3	141,6	57,7
Kurzemes reģions	193,9	62,4	116,8	37,6
Zemgales reģions	138,3	48,0	149,9	52,0
Latgales reģions	210,6	57,8	153,8	42,2
Latvija	1567,3	68,0	739,1	32,0

8. tabula. Pilsētu un lauku iedzīvotāju skaits un ipatsvars plānošanas reģionos 2005. gada sākumā*.

Pilsētu un lauku iedzīvotāju skaits izmaiņu attiecība no 2000. līdz 2005. gada sākumam reģionos atšķiras. Pilsētu iedzīvotāju skaits samazinājies visos reģionos, bet to ipatsvars sešu gadu laikā ir samazinājies tikai Rīgas reģionā – par 1,0 procentpunktu. Vidzemes reģionā pilsētu iedzīvotāju ipatsvars ir palielinājies par 0,8, Zemgales reģionā – par 0,7, Kurzemes reģionā – par 0,5 un Latgales reģionā – par 0,1 procentpunktu. Līdzīgi šajos

četros reģionos ir samazinājusies lauku iedzīvotāju daļa kopējā iedzīvotāju skaitā reģionos.

Šie skaitļi atspoguļo vispārējo sakarību – pilsētu iedzīvotāju ipatsvars ir samazinājies vai mazāk palielinājies tur, kur lie-lo pilsētu iedzīvotāju ipatsvars ir vairāk palielinājies reģionos, kur ir mazāks republikas pilsētu iedzīvotāju ipatsvars vai republikas pilsētu vispār nav (skat. 9. attēlu). Analizējamā laika periodā visu republikas pilsētu iedzīvotāju ipatsvars valsts iedzīvotāju skaitā ir samazinājies par 0,3 procentpunktiem, kaut gan reģionu griezumā sešu gadu laikā tas ir samazinājies tikai Rīgas reģionā (Rīga un Jūrmala) – par 1,4 procentpunktiem. Citos reģionos republikas pilsētu iedzīvotāju ipatsvars ir pieaudzis – visvairāk, par 1,2 procentpunktiem – Zemgales reģionā (Jelgava).

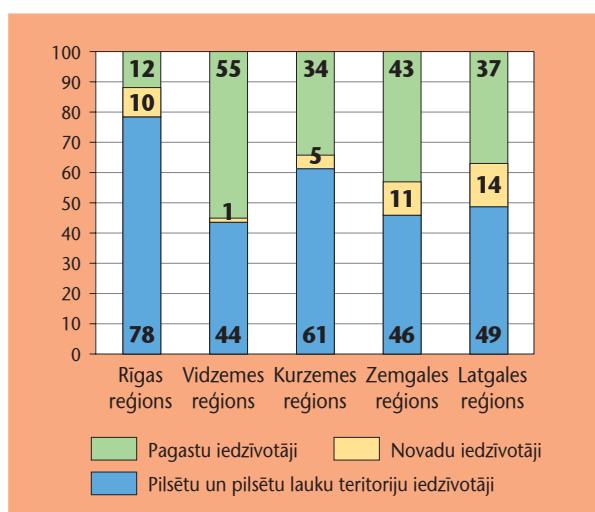

9. attēls. Republikas pilsētu iedzīvotāju ipatsvars plānošanas reģionu iedzīvotāju kopskaitā 2005. gada sākumā.

Kopš 2000. gada pilsētu iedzīvotāju ipatsvars valsts iedzīvotāju kopskaitā ir nedaudz samazinājies. Lauku un pilsētu iedzīvotāju sadalījumu katrā atsevišķā reģionā, kā arī pilsētu un lauku iedzīvotāju pieauguma vai samazinājuma kopējos rādītājus reģionos ietekmē lielās pilsētas. Sevišķi liels ietekmējošais faktors ir Rīgas pilsētas lielums, kas pēc iedzīvotāju skaita ir 6,6 reizes lielāka par Daugavpili – otru lielāko Latvijas pilsētu. Tāpēc ievērojamas atšķirības iedzīvotāju skaita un pilsētu iedzīvotāju ipatsvara ziņā pastāv starp Rīgas plānošanas reģionu, kurā ir divas republikas pilsētas – Rīga un Jūrmala, un pārējiem četriem reģioniem.

Kurzemes un Latgales reģionā katrā ir pa divām republikas pilsētām, Zemgales reģionā viena, bet Vidzemes reģionā nav republikas pilsētu. Strauja attīstība ir vērojama Valmierā, Cēsis, Jēkabpili. Nemot vērā daudzus rādītājus (IKP, nefinanšu investīcijas u.c.), šīs pilsētas tuvinās republikas pilsētu līmenim. Iespējams, ka nākotnē kāda no tām tiks iekļauta lielo pilsētu grupā.

Iedzīvotāju skaita samazinājumu pilsētās kopumā, un it īpaši lielajās pilsētās, var izskaidrot ar demogrāfiskajiem procesiem, arī ar suburbanizāciju – pilsētu iedzīvotāju pārcelšanos uz dzīvi piepilsētu lauku teritorijās un dzīves vietas deklarēšanas kārtību.

10. attēls. Pilsētu, novadu un lauku iedzīvotāju ipatsvars plānošanas reģionu iedzīvotāju kopskaitā 2005. gada sākumā.

Iedzīvotāju skaita izmaiņas

Valstī kopumā un visos reģionos iedzīvotāju skaits ar katru gadu sarūk. 1999. gada sākumā Latvija bija 2 milj. 399,2 tūkst., bet 2005. gada sākumā – 2 milj. 306,4 tūkst. iedzīvotāju. Tātad laika periodā no 1999. līdz 2005. gada sākumam Latvijas iedzīvotāju skaits kopumā ir samazinājies gandrīz par 93 tūkstošiem.

Jau 14 gadus – kopš 1991. gada – dabiskais pieaugums Latvijā ir negatīvs, tomēr iedzīvotāju skaita samazinājuma tempi pēdējo sešu gadu laikā kļuvuši lēnāki. 2000. gadā valsts iedzīvotāju skaits samazinājās par 0,73%, bet 2004. gadā – par 0,55% no iedzīvotāju kopskaita.

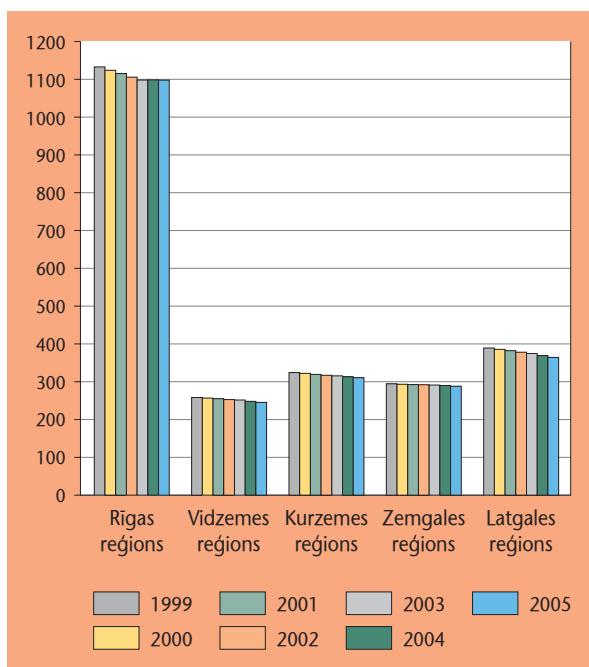
Laika periodā no 1999. līdz 2005. gada sākumam vislielākais iedzīvotāju skaita samazinājums bija vērojams Rīgas reģionā – par 35,7 tūkst., vismazākais Zemgales reģionā – par 6,4 tūkst. Latgales reģionā iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 24,9 tūkst., Kurzemes reģionā – par 13,6 tūkst., Vidzemes reģionā – par 12,2 tūkst. (skat. 9. tabulu un 11. attēlu).

Iedzīvotāju pieaugumu vai samazinājumu katrā periodā un reģionā visvienkāršāk un arī uzskatamāk būtu parādīt ar

* Pilsētu lauku teritoriju un pilsētu grupas novadu lauku apvidu iedzīvotāji nav ietverti pilsētu iedzīvotāju skaitā.

Plānošanas reģions	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Rīgas reģions	1132,8	1123,8	1115,2	1105,7	1098,1	1098,5	1097,8
Vidzemes reģions	258,3	256,8	255,1	252,8	251,7	248,2	245,4
Kurzemes reģions	324,3	322,2	319,4	317,1	315,6	313,3	310,7
Zemgales reģions	294,6	293,3	292,5	292,0	291,3	290,0	288,2
Latgales reģions	389,2	385,7	382,2	378,1	374,8	369,2	364,3
Kopā Latvijā	2399,2	2381,7	2364,3	2345,8	2331,5	2319,2	2306,4

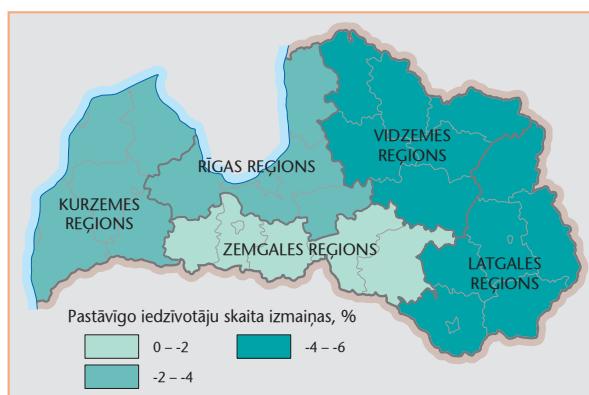
9.tabula. Iedzīvotāju skaits plānošanas reģionos 1999.–2005. gada sākumā, tūkst.

11.attēls. Iedzīvotāju skaita dinamika plānošanas reģionos 1999.–2005. gada sākumā, tūkst.

Plānošanas reģions	1995–2000	1996–2001	1997–2002	1998–2003	1999–2004	2000–2005
Latgales reģions	-4,9	-4,7	-4,8	-4,8	-5,2	-5,4
Vidzemes reģions	-3,2	-3,1	-3,6	-3,5	-3,9	-4,2
Kurzemes reģions	-4,9	-4,5	-4,3	-3,5	-3,4	-3,6
Rīgas reģions	-5,3	-4,6	-4,3	-3,9	-3,0	-2,3
Zemgales reģions	-3,7	-3,0	-2,3	-1,8	-1,6	-1,6
Vidēji Latvijā	-4,8	-4,3	-4,1	-3,7	-3,3	-3,1

10.tabula. Iedzīvotāju skaita izmaiņas plānošanas reģionos slidošos piecu gadu periodos, %.

12.attēls. Iedzīvotāju skaita izmaiņas plānošanas reģionos no 2000. līdz 2005. gada sākumam.

konkrētu iedzīvotāju skaitu. Tomēr, lai parādītu reģionus, kuri savus iedzīvotājus zaudē visstraujāk un kuri tos iegūst, tiek aprēķināts relatīvais rādītājs: iedzīvotāju skaita izmaiņas piecu gadu periodā, attiecinot tās pret iedzīvotāju skaitu perioda sākumā un izsakot procentos.

Piecē gadu laikā – no 2000. gada sākuma līdz 2005. gada sākumam – pastāvīgo iedzīvotāju skaits visstraujāk sa-

rucis Latgales reģionā – par 5,4%. Nedaudz lēnāks šis process ir bijis Vidzemes reģionā – par 4,2% un Kurzemes reģionā – par 3,6%. Relatīvi vislabvēlīgākā situācija bijusi Zemgales un Rīgas plānošanas reģionā, kur iedzīvotāju skaits samazinājies attiecīgi par 1,6% un 2,3% (skat. 10. tabulu un 12. attēlu).

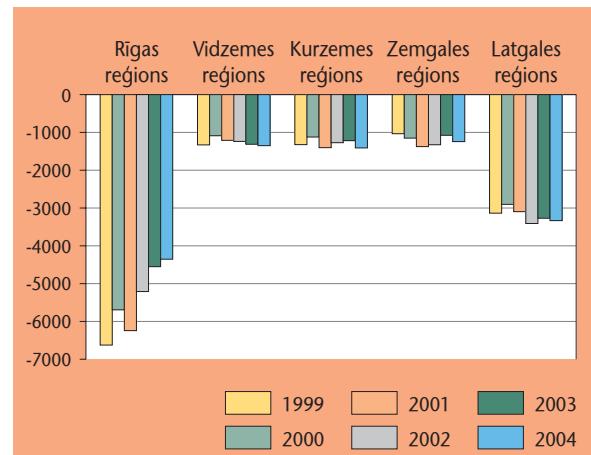
Laika periodā no 1995. līdz 2005. gada sākumam iedzīvotāju skaita samazinājuma tempi valstī kopumā un trijos tās plānošanas reģionos ir kļuvuši lēnāki. Iedzīvotāju skaita samazinājuma tempi ir auguši Vidzemes reģionā (par 1,0 procentpunktu) un Latgales reģionā (par 0,5 procentpunktiem), turklāt Latgales reģionā tie šajā laika periodā nepārtraukti ir bijuši visstraujākie.

Iedzīvotāju dabiskā kustība

Dabiskais pieaugums ir starpība (saldo) starp dzimušo un mirušo cilvēku skaitu noteiktā laika periodā. Dabisko pieaugumu raksturo arī koeficients, kas ir dabiskā pieauguma (vai samazinājuma) attiecība pret gada vidējo iedzīvotāju skaitu (izteikts uz 1000 iedzīvotājiem). Iedzīvotāju skaita samazinājums vai palielinājums dabiskās kustības rezultātā ir būtisks indikators vispārējai un katras atsevišķas teritorijas attīstībai, kas liecina par pozitīvām vai negatīvām pārmaiņām iedzīvotāju struktūrā.

Kopš 1991. gada iedzīvotāju dabiskajai kustībai Latvijā ir negatīva bilance. Pozitīvs iedzīvotāju dabiskais pieaugums, proti, kad dzimušo skaits pārsniedz mirušo skaitu, pēdējo reizi fiksēts 1990. gadā. Turpmākajos gados ir vērojams ļoti straujš dzimstības kritums un mirstības pieaugums. Iedzīvotāju skaita dabiskais samazinājums 1991. gadā bija 116 cilvēki, vislielāko skaitu tas sasniedza 1995. gadā – 17 336 cilvēki un 1999. gadā – 13 448 cilvēki. 2004. gadā mirušo skaits par 11 690 cilvēkiem pārsniedza dzimušo skaitu (skat. 13. attēlu un 11. tabulu).

Kopš 2001. gada Latvijā ir vērojams dzimstības pieaugums. Līdz ar dzimušo bērnu skaita pieaugumu palielinās arī dzimstības relatīvais rādītājs – dzimušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem. Tā

13.attēls. Iedzīvotāju dabiskās kustības dinamika plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā, cilv.

Plānošanas reģions	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999–2004
Rīgas reģions	-6625	-5693	-6243	-5209	-4551	-4354	-23 967
t.sk. Rīga	-5067	-4656	-4744	-3860	-3231	-3078	-24 636
Jūrmala	-403	-322	-431	-361	-295	-343	-2155
Vidzemes reģions	-1330	-1088	-1210	-1238	-1314	-1350	-7530
t.sk. Valmiera	-151	-94	-135	-117	-103	-80	-944
Kurzemes reģions	-1323	-1122	-1403	-1272	-1218	-1410	-7748
t.sk. Liepāja	-519	-365	-524	-433	-400	-297	-2538
Ventspils	-178	-194	-164	-225	-228	-165	-1154
Zemgales reģions	-1034	-1151	-1375	-1326	-1077	-1243	-7206
t.sk. Jelgava	-185	-205	-220	-261	-198	-203	-1272
Jēkabpils	-139	-262	-103	-112	-83	-78	-777
Latgales reģions	-3136	-2903	-3096	-3409	-3271	-3333	-19 148
t.sk. Daugavpils	-629	-552	-615	-710	-728	-635	-3869
Rēzekne	-247	-198	-276	-278	-210	-287	-1496
Kopā Latvijā	-13 448	-11 957	-13 327	-12 454	-11 431	-11 690	-74 307

11. tabula. Iedzīvotāju dabiskā kustība plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā, cilv.

Gads	Dzīvi dzimušo skaits kopā	Summārais uz 1000 iedz.	Dzimstības koeficients
1999	19 396	8,1	1,18
2000	20 248	8,5	1,24
2001	19 664	8,3	1,21
2002	20 044	8,6	1,23
2003	21 006	9,0	1,29
2004	20 334	8,8	1,24

12. tabula. Dzimstības tendences Latvijā 1999.–2004. gadā.

1999. gadā rādītāja vērtība bija 8,1, bet 2004. gadā tā sasniedza 8,8. Lielākais dzimušo bērnu skaits uz 1000 iedzīvotājiem laika posmā no 1999. līdz 2004. gadam fiksēts 2003. gadā – 9,0.

Summārais dzimstības koeficients (vidējais bērnu skaits, kas varētu piedzīmīt sievieitei viņas dzīves laikā, saglabājoties attiecīgā gada dzimstības līmenim) lielākās vērtības sasniedza 2003. gadā, tomēr 2004. gadā tas samazinājās un sasniedza 2000. gada līmeni – 1,24 (skat. 12. tabulu). Šis rādītājs ir mazliet vairāk nekā puse no paaudžu nomaiņai nepieciešamā lieluma (2,1 – 2,2).

Plānošanas reģions	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999–2004
Rīgas reģions	-5,9	-5,1	-5,6	-4,7	-4,1	-4,0	-29,5
t.sk. Rīga	-6,6	-6,2	-6,3	-5,2	-4,4	-4,2	-33,0
Jūrmala	-7,2	-5,8	-7,8	-6,5	-5,3	-6,2	-38,8
Vidzemes reģions	-5,2	-4,3	-4,8	-4,9	-5,3	-5,5	-29,9
t.sk. Valmiera	-5,5	-3,4	-4,9	-4,3	-3,7	-2,9	-34,1
Kurzemes reģions	-4,1	-3,5	-4,4	-4,0	-3,9	-4,5	-24,5
t.sk. Liepāja	-5,8	-4,1	-6,0	-5,0	-4,6	-3,4	-29,0
Ventspils	-4,0	-4,4	-3,7	-5,1	-5,2	-3,7	-26,2
Zemgales reģions	-3,5	-3,9	-4,7	-4,6	-3,7	-4,3	-24,7
t.sk. Jelgava	-2,9	-3,2	-3,3	-4,0	-3,0	-3,1	-19,5
Jēkabpils	-4,9	-9,4	-3,7	-4,1	-3,0	-2,9	-28,1
Latgales reģions	-8,1	-7,6	-8,2	-9,1	-8,9	-9,1	-51,0
t.sk. Daugavpils	-5,4	-4,8	-5,4	-6,3	-6,5	-5,8	-34,3
Rēzekne	-6,3	-5,1	-7,3	-7,4	-5,6	-7,8	-39,4
Kopā Latvijā	-5,6	-5,1	-5,7	-5,3	-4,9	-5,1	-31,7

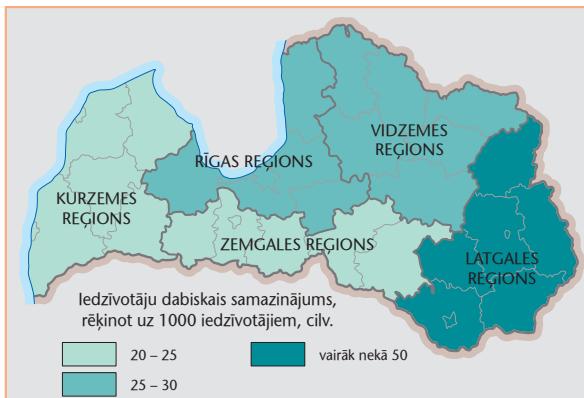
13. tabula. Iedzīvotāju dabiskais samazinājums plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā, rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, cilv.

Pēdējos gados mirstības līmenis Latvijā ir stabilizējies, kopš 2001. gada mirušo skaits gadā pat nedaudz ir samazinājies. 2004. gadā mirušo skaits bija 32,0 tūkst. cilvēku, un mirstības koeficients, kas rēķināts kā mirušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem, bija 13,8 (salīdzinājumam 2000. gadā – 13,6, 2001. gadā – 14,0, 2002. gadā – 13,9, 2003. gadā – 13,9).

Lielākais mirstības koeficients reģionu vidū bija Latgales un Vidzemes reģionā (2004. gadā attiecīgi 16,7 un 14,0), bet no Latvijas rajoniem – Ludzas, Krāslavas un Balvu rajonā (attiecīgi 21,9, 19,2 un 19,1).

Laika periodā no 1999. līdz 2004. gadam vidēji katru gadu Latvijā uz 1000 iedzīvotājiem miruši par 5–6 cilvēkiem vairāk nekā piedzīmuši (skat. 13. tabulu un 14. attēlu).

No 1999. līdz 2003. gadam vidēji visā valstī bija vērojama negatīvā iedzīvotāju dabiskās kustības īpat-svara pakāpeniska samazināšanās no -5,6 cilvēkiem uz 1000 iedzīvotājiem 1999. gadā līdz -4,9 cilvēkiem uz 1000 iedzīvotājiem 2003. gadā. 2004. gadā tendence jau ir pretēja – -5,1 cilvēks uz 1000 iedzīvotājiem. Apskatāmajā laiku posmā kopumā dabiskā pieauguma pārmaiņas pozitīvā virzienā notikušas tikai Rīgas reģionā, citos reģionos tās ir bijušas vai nu mainīgas, vai pārmaiņas vērstas negatīvā virzienā, t.i., palielinājies mirušo pārsvars pār dzimūšajiem. Visnelabvēlīgākā situācija ir Latgales reģionā.

14. attēls. Iedzīvotāju dabiskais samazinājums plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā, rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem.

Kopš 1991. gada demogrāfiskā situācija gan Latvijā kopumā, gan katrā plānošanas reģionā atsevišķi ir nelabvēliga. Būtiskākais rādītājs, kas to atspoguļo, ir mirušo skaita pārsvars pār jaundzīmušo skaitu. Tas liecina par negatīviem procesiem valstī kopumā, kur atsevišķu reģionu dabiskās kustības rādītāji būtiski neatšķiras no vidējiem Latvijā. Iedzīvotāju skaita samazinājumu jūtami ietekmējis starpvalstu emigrācijas pārsvars par imigrāciju. Arī migrācijas lomu iedzīvotāju skaita bilances veidošanā neraksturo izteiktas reģionālas atšķirības.

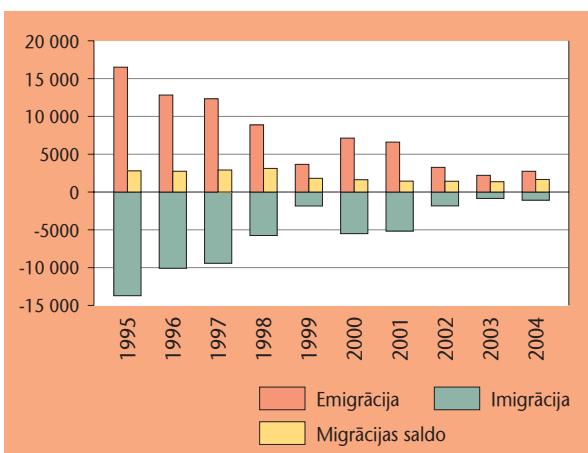
Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācija

Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācija ir iedzīvotāju pārvietošanās no vienas administratīvās teritorijas uz citu pastāvīgās dzīvesvietas maiņas nolūkā vai vismaz uz vienu gadu. Migrāciju iedala ārējā (starpvalstu) un iekšējā (valsts ietvaros). Iekšējās

	1995	1996	1997	1998	1999
Emigrācija	16 512	12 828	12 333	8874	3660
Imigrācija	2799	2747	2913	3123	1813
Migrācijas saldo	-13 713	-10 081	-9420	-5751	-1847

	2000	2001	2002	2003	2004
Emigrācija	7131	6602	3262	2210	2744
Imigrācija	1627	1443	1428	1364	1665
Migrācijas saldo	-5504	-5159	-1834	-846	-1079

14. tabula. Iedzīvotāju starpvalstu ilgtermiņa migrācija Latvijā 1995.–2004. gadā, cilv.

15. attēls. Iedzīvotāju starpvalstu ilgtermiņa migrācija Latvijā 1995.–2004. gadā, cilv.

migrācijas statistikā netiek uzskaitīta personas dzīvesvietas maiņa vienas pilsētas, pagasta vai novada robežas.

Izbraukušo un iebraukušo iedzīvotāju starpība veido migrācijas saldo. Tas ir uzskatāms par vienu no būtiskākajiem teritorijas pievilkības rādītājiem.

Kopš 1991. gada kopumā Latvijā ik gadu starpvalstu ilgtermiņa migrācijas saldo ir bijis negatīvs. Emigrācijas plūsmas apjoms nostabilizējās kopš 2000. gada, kad vērojamas pozitīvas attīstības tendences un negatīvā migrācijas saldo samazinājums. Šajā un arī nākamajā – 2001. gadā no Latvijas vēl aizbrauca vairāk par 5 tūkst. iedzīvotāju, bet jau 2002. gadā – mazāk par 2 tūkst. 2004. gadā gan notika neliels starpvalstu ilgtermiņa migrācijas pieaugums, salīdzinot ar 2003. gadu, kad tā bija vismazākā pēdējā desmitgadē (skat. 14. tabulu un 15. attēlu). Nēmot vērā emigrācijas pārsvaru pār imigrāciju, 2003. gadā mūsu valsts iedzīvotāju skaits migrācijas ietekmē samazinājās par 846 iedzīvotājiem, savukārt 2004. gadā – par 1079 cilvēkiem, t.sk. par 714 sievietēm un 365 vīriešiem.

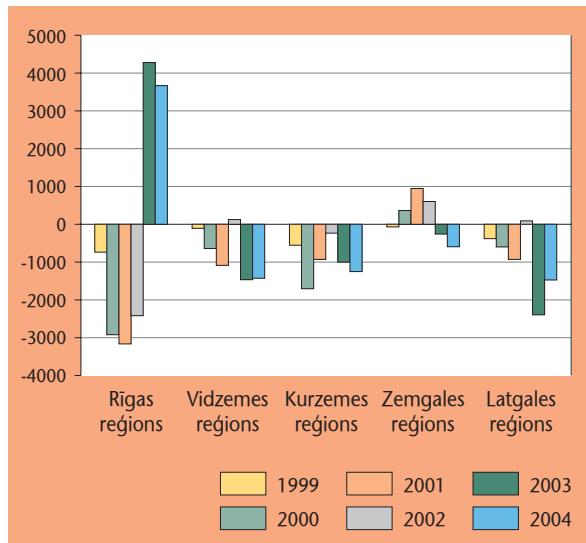
2004. gadā uz pastāvīgu dzīvi vai vismaz uz vienu gadu no citām valstīm ieradušos personu skaits bija 1665 cilvēki, t.i., par 300 cilvēkiem vai par 22% vairāk nekā 2003. gadā. Savukārt no valsts pastāvīgās dzīvesvietas maiņas nolūkā aizbraukušo personu skaits sasniedza 2744 cilvēkus, t.i., par 530 cilvēkiem vai par 24% vairāk nekā 2003. gadā.

Kopumā laika periodā no 1999. līdz 2004. gadam starpvalstu ilgtermiņa migrācijas rezultātā iedzīvotāju skaits valstī samazinājās par 16 269.

Iedzīvotāju skaits gan starpvalstu, gan starp-reģionu migrācijas rezultātā 2003.–2004. gadā pieauga tikai Rīgas reģionā (2003. gadā par 4277, 2004. gadā par 3667 iedzīvotājiem). Pārējos četros Latvijas reģionos vērojama izteikti negatīva migrācijas bilance. Latgales reģionā migrācijas rezultātā iedzīvotāju skaits samazinājās 2003. un 2004. gadā attiecīgi par 2395 un 1473 iedzīvotājiem, Vidzemes reģionā – par 1466 un 1428 iedzīvotājiem, Kurzemes reģionā – par 1003 un 1251 iedzīvotāju, Zemgales reģionā – par 259 un 594 iedzīvotājiem (skat. 16. attēlu un 15. tabulu).

Rīgas reģionā iedzīvotāju skaita pieaugumu migrācijas rezultātā nosaka pozitīvs migrācijas saldo Rīgas rajonā, Ogres rajonā un Jūrmalas pilsētā. Uz pastāvīgu dzīvi Rīgas rajonā 2004. gadā apmetās 3458 iedzīvotāji jeb 94% no visiem šajā gadā iebraukušajiem Rīgas reģionā (salīdzinājumam – 1999. gadā 1701 iedzīvotājs). Lielākā iedzīvotāju migrācija uz Rīgas rajonu bija 2003. gadā, kad iedzīvotāju skaits palielinājās par 3902 iedzīvotājiem.

Laika periodā no 1999. līdz 2004. gadam pastāvīgi negatīvs migrācijas saldo bija tikai Kurzemes reģionā. Pārējos reģionos šajos sētos gados migrācijas rādītājs ir bijis mainīgs, kaut gan pārsvarā arī negatīvs. Negatīva migrācijas saldo fonā migrācijas

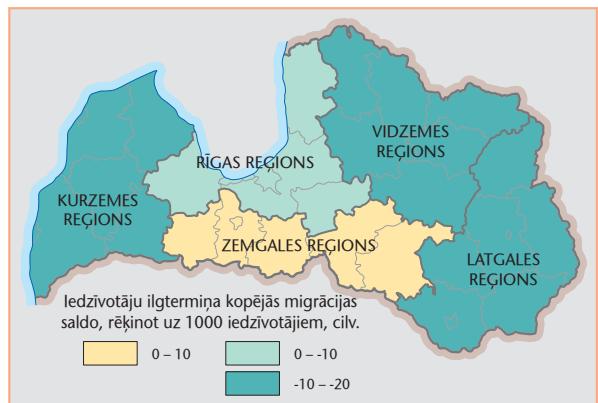
16. attēls. Iedzīvotāju ilgtermiņa kopējās migrācijas saldo dinamika plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā, cilv.

Plānošanas reģions	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999–2004
Rīgas reģions	-737	-2921	-3164	-2418	4277	3667	-1296
t.sk. Rīga	-3382	-5098	-4726	-4065	-760	-401	-18 432
Jūrmala	531	361	47	189	591	494	2213
Vidzemes reģions	-107	-640	-1086	125	-1466	-1428	-4602
Kurzemes reģions	-554	-1705	-928	-235	-1003	-1251	-5676
t.sk. Liepāja	-101	-803	-444	-87	-109	85	-1459
Ventspils	100	97	314	231	348	52	1142
Zemgales reģions	-69	361	947	603	-259	-594	989
t.sk. Jelgava	172	980	1629	88	532	251	3652
Latgales reģions	-380	-599	-928	91	-2395	-1473	-5684
t.sk. Daugavpils	-311	-541	-457	-90	-650	-217	-2266
Rēzekne	-215	-544	-358	1	-344	-138	-1598
Kopā Latvijā	-1847	-5504	-5159	-1834	-846	-1079	-16 269

15. tabula. Iedzīvotāju ilgtermiņa kopējās migrācijas saldo plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā, cilv.

Plānošanas reģions	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999–2004
Rīgas reģions	-0,7	-2,6	-2,9	-2,2	3,9	3,3	-1,1
t.sk. Rīga	-4,4	-6,7	-6,3	-5,5	-1,0	-0,5	-24,6
Jūrmala	9,5	6,5	0,8	3,4	10,7	8,9	39,8
Vidzemes reģions	-0,4	-2,5	-4,3	0,5	-5,9	-5,8	-18,5
Kurzemes reģions	-1,7	-5,3	-2,9	-0,7	-3,2	-4,0	-18,0
t.sk. Liepāja	-1,1	-9,1	-5,1	-1,0	-1,3	1,0	-16,6
Ventspils	2,3	2,2	7,1	5,2	7,9	1,2	25,9
Zemgales reģions	-0,2	1,2	3,2	2,1	-0,9	-2,1	3,4
t.sk. Jelgava	2,7	15,2	24,7	1,3	8,0	3,8	55,8
Latgales reģions	-1,0	-1,6	-2,5	0,2	-6,5	-4,0	-15,3
t.sk. Daugavpils	-2,7	-4,7	-4,0	-0,8	-5,8	-2,0	-20,1
Rēzekne	-5,5	-14,1	-9,4	0,0	-9,2	-3,8	-41,9
Vidēji Latvijā	-0,8	-2,3	-2,2	-0,8	-0,4	-0,5	-6,9

16. tabula. ledzīvotāju ilgtermiņa kopējās migrācijas saldo plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā, rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, cilv.

17. attēls. ledzīvotāju ilgtermiņa kopējās migrācijas saldo plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā, rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem.

rezultātā iedzīvotāju skaits palielinājās Zemgales reģionā 2000., 2001. un 2002. gadā, Vidzemes un Latgales reģionā pozitīva migrācijas kustība bija 2002. gadā, bet Rīgas reģionā – 2003. un 2004. gadā.

Kopumā Latvijā starpvalstu ilgtermiņa migrācijas tempi samazinās. Rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, 1999. gadā vidēji no Latvijas aizbrauca 0,8 cilvēki, bet 2004. gadā – 0,5 cilvēki. Lielākā migrācija bija vērojama 2000. un 2001. gadā, kad no Latvijas izbrauca 2,2 līdz 2,3 cilvēki no katriem 1000 iedzīvotājiem (skat. 16. tabulu un 17. attēlu).

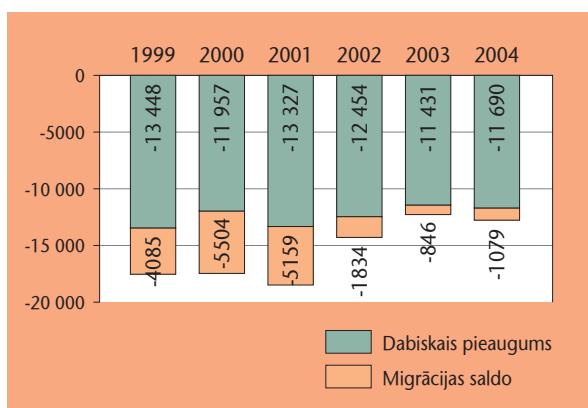
Migrācijas statistikas dati liecina, ka 2004. gadā starpvalstu imigrācijas plūsmā (kopā 1665 cilvēki) Krievijas Federācijas īpatsvars bija 16,5%, Lietuvas – 14,8%, Vācijas – 10,2%, ASV – 7,1%, Lielbritānijas – 6,7%, Igaunijas – 5,2%, Ukrainas – 4,9%, Izraēlas – 4,5%, Baltkrievijas – 3,5%, Dānijas – 3,1%.

Emigrācijas plūsmā (kopā 2744 cilvēki) pēc emigrantu skaita pirmajā valstu desmitā Krievijas Federācijas īpatsvars bija 38,5%, Vācijas – 8,5%, Ukrainas – 6,3%, ASV – 6,2%, Lietuvas – 5,5%, Lielbritānijas – 4,1%, Baltkrievijas – 4,0%, Igaunijas – 2,7%, Zviedrijas – 2,6%, Dānijas – 1,9%.

2004. gadā valsts iedzīvotāju skaits samazinājās par 0,55%, t.sk. dabiskās kustības rezultātā par 0,50% un starpvalstu migrācijas rezultātā – par 0,05%. 2000. gadā iedzīvotāju skaits samazinājās par 0,73%, t.sk. dabiskās kustības rezultātā par 0,50% un starpvalstu migrācijas rezultātā – par 0,23%. ledzīvotāju skaita samazināšanos arvien vairāk ietekmē iedzīvotāju dabiskās kustības saldo, vienlaicīgi samazinās migrācijas ietekme

(skat. 18. attēlu). 2000. gadā iedzīvotāju negatīvais dabiskās kustības saldo īpatsvars iedzīvotāju skaita samazinājumā bija 68%, bet 2004. gadā – jau 92%. Attiecīgi migrācijas daļa samazinājās no 32% 2000. gadā uz 8% 2004. gadā. Starpvalstu ilgtermiņa migrācijas rezultātā no Latvijas 2004. gadā aizbrauca 867 darbaspējas vecuma un 332 pensijas vecuma iedzīvotāji.

Valsts iekšējās migrācijas apjomu būtiski ietekmē dzīvesvietas deklarēšanas likums. Kopš likuma stāšanās spēkā 2003. gada 1. jūlijā strauji pieauga iedzīvotāju pastāvīgās dzīvesvietas izmaiņu skaits. Gan 2003. gadā, gan arī 2004. gadā pastāvīgo dzīvesvietu no vienas administratīvās teritorijas uz citu mainījuso skaits pārsniedz 60 tūkst. cilvēku salīdzinājumā ar aptuveni 35 tūkst. migrantu 2000. gadā. Kopējā migrācijas apjomā vērojams ļoti liels valsts iekšējās migrācijas īpatsvars (1999. gadā – 95%, 2004. gadā – 97%), turpretī starpvalstu migrācijas īpatsvars ir samazinājies (1999. gadā – 5%, 2004. gadā – 3%).

18. attēls. ledzīvotāju skaita izmaiņas Latvijā un tās radošie faktori 1999.–2004. gadā, cilv.

No 1991. gada līdz 2002. gadam lielu valsts iedzīvotāju skaita samazinājuma daļu veidoja negatīva starpvalstu migrācijas bilance. Kopš 2002. gada starpvalstu migrācijas apjomi kopumā ir samazinājusies, tomēr pēc iestāšanās Eiropas Savienībā ir vērojamas iedzīvotāju mobilitātes pieauguma tendences. Atšķirības starp reģioniem iezīmē valsts iedzīvotāju iekšējā migrācija, kas gan nemaina iedzīvotāju skaitu valstī kopumā, bet tai ir liela nozīme katras atsevišķas teritorijas ekonomiskās dzīves veidošanā, infrastruktūras attīstīšanā un piemērotu dzīves apstākļu nodrošināšanā, un ir uzlūkojama par nozīmīgu teritorijas pievilcības indikatoru.

Iedzīvotāju iekšējās migrācijas rādītāji rada nepieciešamību izvērtēt iedzīvotāju blīvuma rādītāja nozīmi saistībā ar iedzīvotāju dinamikas un skaita izmaiņām, kā arī ar ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitu. Papildus nepieciešams pētīt iekšējo migrāciju valstī, tai skaitā arī svārstīmigrāciju. Iedzīvotāju dzīves vietas maiņa valsts un reģionu iekšienē ir ļoti cieši saistīta ar konkrētu teritoriju attīstību. Tā ataino, vairo vai vājina saimniecisko potenciālu, arī vedina izzināt šo procesu sociālos cēloņus un sekas. Iedzīvotāju ikdienas kustība jeb svārstīveida migrācija atspogulo ne tikai atsevišķu teritoriju saimnieciskās struktūras īpatnības, pašvaldību ieņēmumu struktūru, bet arī starptautiskās saimniecības saites. Tām ir būtiska nozīme, jo bieži labvēlīga svārstīmigrācijas kustība rada papildu potenciālu ekonomiskajai attīstībai funkcionāli saistītu teritoriju kopās.

Demogrāfiskā slodze

Demogrāfiskās slodzes līmenis raksturo bērnu un pensijas večuma iedzīvotāju attiecību pret darbspējīgajiem iedzīvotājiem un to aprēķina kā darbspējas vecumu nesasnieguso un pārsniegušo personu skaita attiecību pret 1000 personām darbspējas vecumā. Demogrāfiskās slodzes līmeņa rādītāja vērtības ietekmē notikušas pārmaiņas pensijas vecuma pārrēkināšanā. Tas traucē precīzi novērtēt demogrāfiskās struktūras pārmaiņas Latvijā kopumā, bet reģionu savstarpējai salīdzināšanai šo rādītāju ir lietderīgi izmantot (skat. 17. tabulu).

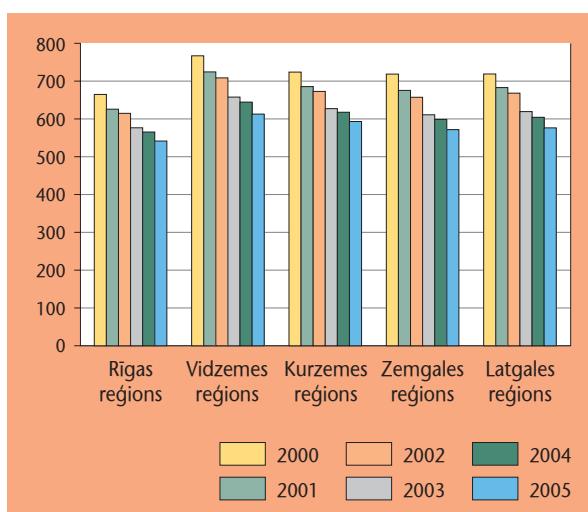
Plānošanas reģions	2000			2005		
	Līdz darbspējas vecumam	Darbspējas vecumā	Virs darbspējas vecuma	Līdz darbspējas vecumam	Darbspējas vecumā	Virs darbspējas vecuma
Rīgas reģions	16,3	60,1	23,6	13,7	64,9	21,5
Vidzemes reģions	20,7	56,6	22,7	16,5	62,0	21,5
Kurzemes reģions	19,8	58,0	22,2	16,5	62,8	20,7
Zemgales reģions	20,1	58,2	21,7	16,3	63,6	20,1
Latgales reģions	17,8	58,2	24,0	14,4	63,4	22,2
Vidēji Latvijā	18,0	58,9	23,1	14,8	63,9	21,3

17. tabula. Pastāvīgo iedzīvotāju sadalījums atbilstoši vecuma grupām plānošanas reģionos 2000. un 2005. gada sākumā, ipatsvars iedzīvotāju kopskaitā.

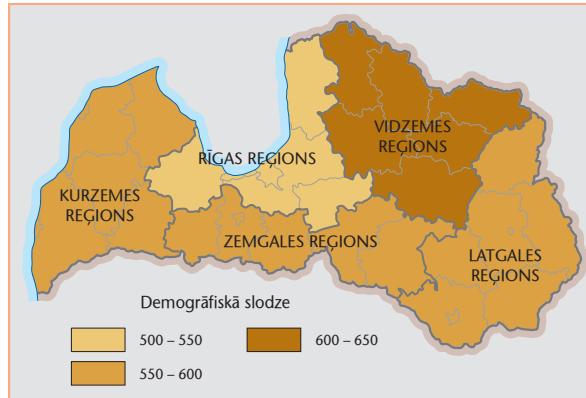
Bērnu un pusaudžu skaits 0–14 gadu vecumā kopš 2000. gada valstī samazinājies par 87 tūkst. cilvēku, un to ipatsvars kopejā iedzīvotāju skaitā samazinājies no 18,0% 2000. gadā līdz 14,8% 2005. gadā. Vismazākais bērnu un

Plānošanas reģions	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Rīgas reģions	664,8	625,8	614,8	576,6	565,4	541,5
Vidzemes reģions	767,0	724,4	708,6	657,8	644,5	612,8
Kurzemes reģions	723,9	685,5	672,8	627,2	617,7	593,2
Zemgales reģions	718,6	675,5	657,3	611,0	598,7	571,7
Latgales reģions	718,9	682,9	668,2	619,4	604,3	576,4
Vidēji Latvijā	698,4	659,1	646,0	602,9	590,8	565,0

18. tabula. Demogrāfiskās slodzes līmenis plānošanas reģionos 2000.–2005. gada sākumā.

19. attēls. Demogrāfiskās slodzes līmeņa dinamika plānošanas reģionos 2000.–2005. gada sākumā.

20. attēls. Demogrāfiskās slodzes līmenis plānošanas reģionos 2005. gada sākumā.

pusaudžu ipatsvars 2005. gadā bija Rīgas reģionā – 13,7% un Latgales reģionā – 14,4%. Pārējos reģionos atšķirības ir nelielas un svārstības no 16,3% līdz 16,5%.

Bērnu un pusaudžu ipatsvars iedzīvotāju vecumsastāvā ir mazāks par pensijas vecuma iedzīvotāju ipatsvaru jau kopš 1993. gada, un starpība tikai palielinās. 2000. gada sākumā tā bija 5,1 procentpunkts, bet 2005. gada sākumā – jau 6,5 procentpunkti. 2005. gada sākumā bērnu un pusaudžu skaits uz 1000 darbspējīgajiem iedzīvotājiem bija 1,4 reizes mazāks nekā pensijas vecuma iedzīvotāju skaits (2000. gada sākumā – 1,3 reizes mazāks).

2005. gada sākumā valstī vidēji bija 565 bērni un pensijas vecuma iedzīvotāji uz 1000 darbspējas vecuma iedzīvotājiem. Augstākais demogrāfiskās slodzes rādītājs bija Vidzemes reģionā, zemākais – Rīgas reģionā. Kopš 2000. gada sākuma demogrāfiskās slodzes līmenis samazinājies gan valstī kopumā, gan reģionos: Rīgas reģionā – par 19%, Vidzemes, Zemgales un Latgales reģionā – par 20%, Kurzemes reģionā – par 18%. Salīdzinot ar ekonomiskajiem procesiem, demogrāfiskā kustība ir daudz stabilāka, tāpēc šie rādītāji reģionos gadu no gada ievelojami neatšķiras (skat. 18. tabulu, 19. un 20. attēlu).

Iedzīvotāju sadalījums pēc dzimuma

Vīriešu un sieviešu ipatsvars valsts kopejā iedzīvotāju skaitā pēdējo sešu gadu laikā nav būtiski mainījies. 2005. gada sākumā vīriešu un sieviešu skaita ipatsvars bija attiecīgi 46,1% un 53,9%. Rēķinot uz 100 vīriešiem, vislielākais sieviešu skaits (121) ir Rīgas reģionā. Tas ir lielāks nekā vidēji valstī (117 sievietes). Latgales reģionā uz 100 vīriešiem ir aptuveni 115 sievietes, bet Vidzemes, Kurzemes un Zemgales reģionā sieviešu skaits uz 100 vīriešiem ir diezgan līdzīgs – ap 113. 2005. gada sākumā, salīdzinot ar 2000. gada sākumu, sieviešu skaita pārsvars pār vīriešiem nedaudz samazinājies gan valstī kopumā, gan četros plānošanas reģionos – tikai Rīgas reģionā tas palicis bez izmaiņām (skat. 19. tabulu).

Plānošanas reģions	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Rīgas reģions	121,0	121,0	121,1	121,4	121,2	121,0
Vidzemes reģions	113,1	113,1	112,9	112,9	112,9	112,7
Kurzemes reģions	113,9	113,8	113,8	113,8	113,5	113,4
Zemgales reģions	113,1	113,1	113,0	112,8	112,6	112,5
Latgales reģions	114,8	114,8	114,9	114,9	114,7	114,7
Vidēji Latvijā	117,1	117,1	117,2	117,3	117,1	117,0

19. tabula. Sieviešu skaits plānošanas reģionos 2000.–2005. gada sākumā, rēķinot uz 100 vīriešiem.

Mūža ilgums un demogrāfiskā prognoze

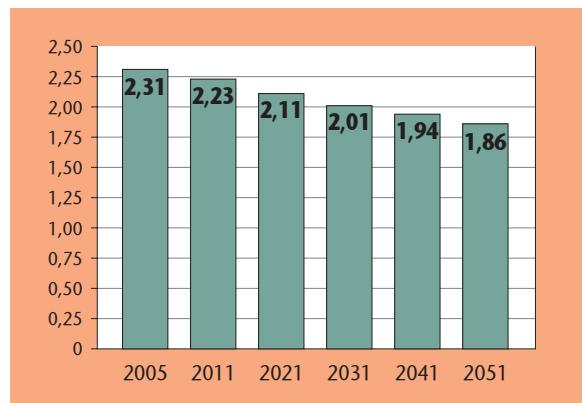
Demogrāfisko situāciju raksturojošs rezultatīvs rādītājs ir vidējais paredzamais mūža ilgums. Pēc CSP datiem novērota pozitīva tendence – dzīves ilguma pagarināšanās. 2004. gadā Latvijā dzimušo iedzīvotāju vidējais paredzamais mūža ilgums ir 72,1 gads (2003. gadā – 71,4 gadi), t.sk. vīriešiem – 67,1 gads (2003. gadā – 65,9 gadi), sievietēm – 77,2 gadi (2003. gadā – 76,9 gadi).

Būtiska problēma ir lielā atšķirība starp sieviešu un vīriešu dzīves ilguma rādītājiem. Kopš 2000. gada mūža ilgums vīriešiem pieaudzis par 2,2, bet sievietēm – par 1,2 gadiem. Vīriešu mūža ilgums pieaug straujāk nekā sieviešu mūža ilgums. Vīriešiem, kuri 2004. gadā bija sasniegusi 65 gadu vecumu, vidējais paredzamais turpmākās dzīves ilgums ir 12,9 gadi, bet sievietēm tajā pašā vecumā – 17,8 gadi. Mūža ilguma pagarināšanos varētu izskaidrot ar zīdaiļu mirstības samazinājumu un gados jaunu vīriešu mirstības nelielu samazināšanos.

Latvijas Zinātņu akadēmijas pētījumā "Depopulācija šodien un rīt" minēts, ka "Latvija esot dzīlā demogrāfiskā krīzē, no kurās tuvākajā un vidēji tālā laika periodā nav izredzes izklūt".

Iedzīvotāju skaits visā Latvijā un visos plānošanas reģionos katru gadu turpina samazināties, tāpēc demogrāfiskā situācija Latvijā ir vērtējama kā nelabvēlīga, pat kritiska. Pēdējo gadu laikā iedzīvotāju skaita samazinājumā arvien lielāka ietekme ir iedzīvotāju dabiskās kustības saldo. Migrācijas ietekme uz šo rādītāju samazinās, jo būtiski samazinās arī negatīvais migrācijas saldo, tāpēc ir novērojama tendence, ka iedzīvotāju skaita samazinājuma tempi pēdējos gados ir kļuvuši nedaudz lēnāki.

Latvijā par nopietnu sociāli demogrāfisko problēmu ir kļuvusi iedzīvotāju novecošanās. Starp galvenajām tās izpausmes formām jāmin gados veco iedzīvotāju ipatsvara pieaugums, bērnu un jauniešu ipatsvara samazinājums, kā arī darbspējas vecuma iedzīvotāju kontingenta vidēja vecuma palielinājums. Demogrāfiskā slodze valstī un katrā reģionā

21. attēls. Latvijas iedzīvotāju skaita prognoze līdz 2051. gadam, milj.

Pozitīvas tendences iedzīvotāju skaita dinamikā nav gaidāmas, un valstij nepieciešamas speciālas programmas demogrāfijas problēmu risināšanai (skat. 21. attēlu). Iespējams, ka jāveido programmas, kas materiāli stimulētu jaunos vecākus.

nedaudz samazinājusies, bet 2005. gada sākumā bērnu un pusaudžu skaits uz 1000 darbspējīgajiem iedzīvotājiem bija 1,4 reizes mazāks nekā pensijas vecuma iedzīvotāju skaits.

Iedzīvotāju vecumsastāvs lielā mērā nosaka tautas dzīves līmeni. No vecumgrupu skaitliskajām attiecībām ir atkarīgs ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars, darba resursu apjoms, darbspējīgo iedzīvotāju noslodze ar bērniem un pensionāriem u.tml.

Demogrāfiskā slodze, tāpat kā citi demogrāfiskie rādītāji, ir cieši saistīta ar valsts un reģionu tālāku attīstību, kas būtu jāvērtē kopsakarībā ar kvalitatīviem sociālās attīstības rādītājiem. Nepieciešami speciāli pētījumi par sabiedrības novecošanos un ar to saistītajām iespējamām sociālajām problēmām reģionos un valstī kopumā.

EKONOMISKĀ ATTĪSTĪBA

Šajā pārskatā valsts teritoriju ekonomiskās attīstības raksturojumam izmantoti šādi rādītāji, kas aplūkoti detalizētāk: iekšzemes kopprodukts, nefinanšu investīcijas, ekonomiski aktīvie uzņēmumi, strādājošo skaits sabiedriskajā un privātajā sektorā, iedzīvotāju ienākuma nodoklis, bezdarbs un teritorijas attīstības indekss.

Iekšzemes kopprodukts

Viens no nozīmīgākajiem kompleksajiem rādītājiem, kas raksturo reģionu ekonomiskās attīstības līmeni, ir iekšzemes kopprodukts (IKP). IKP ir valsts teritorijā saražoto gala produktu un pakalpojumu summārā vērtība gada laikā. IKP vērtību aprēķina rajonos un republikas pilsētās, attiecīgi vēlāk ir iespējams veikt aprēķinus par plānošanas reģioniem. Aprēķins ir komplīcēts process, prasa ilgu laiku, un, atšķirībā no citiem rādītājiem, tā rezultāti tiek publiskoti ar aptuveni divu gadu nobidi. Šobrīd IKP dati ir pieejami par laiku periodu no 2000. līdz 2003. gadam*.

2003. gadā Rīgas reģiona IKP īpatsvars veidoja 66,2% no valstī kopumā saražotā IKP, Kurzemes reģiona – 11,9%, Latgales reģiona – 8,3%, Zemgales reģiona – 7,2% un Vidzemes reģiona – 6,4%. Salīdzinot ar 2000. gada datiem, Rīgas reģiona īpatsvars kopējā IKP palielinājies par 0,6 procentpunktiem, Vidzemes un Latgales reģiona – par 0,4 procentpunktiem. Savukārt Zemgales reģiona IKP īpatsvars samazinājies par 0,1 procentpunktu, bet lielākais īpatsvara samazinājums raksturo Kurzemes reģionu – 1,2 procentpunkti.

Vērtējot IKP īpatsvara izmaiņas īsākā laika periodā (2002. un 2003. gadā), var novērot, ka ir samazinājusies Rīgas reģiona daļa valsts kopējā IKP (par 1,5 procentpunktiem), bet pārējos reģionos tā ir palielinājusies robežās no 0,2 līdz 0,7 procentpunktiem.

Plānošanas reģions	2000	2001	2002	2003
Rīgas reģions	2785,0	3047,1	3541,8	3854,6
t.sk. Riga	3458,9	3782,2	4470,2	4868,9
Jūrmala	1206,0	1445,4	1265,8	1250,5
Vidzemes reģions	1126,7	1231,5	1425,0	1645,7
Kurzemes reģions	1938,5	2061,4	2040,4	2412,0
t.sk. Liepāja	1969,3	2179,0	2124,5	3061,3
Ventspils	5583,2	4911,0	4164,4	5013,8
Zemgales reģions	1178,4	1271,0	1370,5	1574,1
t.sk. Jelgava	1556,5	1634,5	1638,5	1829,0
Latgales reģions	974,5	1290,5	1189,0	1418,0
t.sk. Daugavpils	1261,8	2058,2	1574,4	1811,7
Rēzekne	1371,9	1766,2	1927,5	2945,7
Vidēji Latvijā	2002,0	2216,5	2462,3	2749,2

20. tabula. Iekšzemes kopprodukts uz 1 iedzīvotāju plānošanas reģionos 2000.–2003. gadā, Ls.

Rīgas reģions ir Latvijas ekonomiskās augšupejas dzinējspēks. Galvenā loma reģiona IKP pieaugumā, gan arī valstī radītā IKP pieaugumā ir Rīgas pilsēta. 2003. gadā Rīgā saražoja 56,1% no valstī saražotā IKP. Līdzīgi kā Rīgas reģiona īpatsvara izmaiņas, arī Rīgas pilsētas īpatsvars IKP radīšanā pieaudzis, salīdzinot 2003. gadu pret 2000. gadu, bet samazinājies salīdzinoši ar 2002. gada datiem (2000. gadā – 55,4%, 2002. gadā – 57,7%). Citu republikas pilsētu loma valstī radītā IKP kopapjomā nav tik nozīmīga. Piemēram, Ventspils īpatsvars IKP kopapjomā

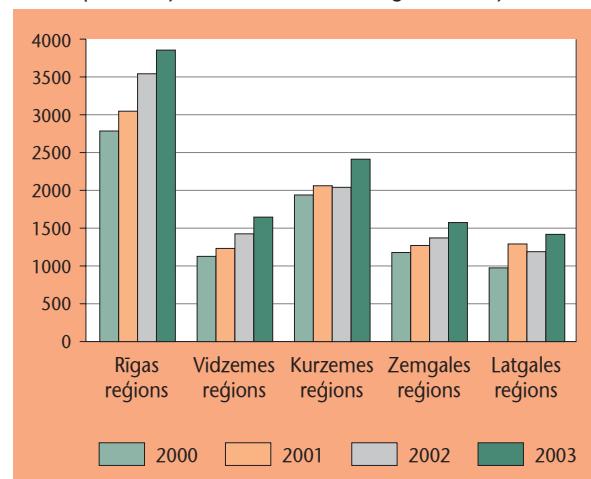
2003. gadā bija 3,5%, Liepājas – 4,2%, Daugavpils – 3,2%, Jelgavas – 1,9%, Rēzeknes – 1,7%, Jūrmalas – 1,1%.

2003. gadā valstī vidēji IKP tika saražots 2749,2 latu apmērā uz 1 iedzīvotāju. Lielākais IKP apjoms bija Rīgas reģionā – 3854,6 Ls uz 1 iedzīvotāju – daudz lielāks nekā vidēji valstī. Pārējos plānošanas reģionos atbilstoši IKP uz 1 iedzīvotāju var sakārtot dilstošā secībā šādi: Kurzemes reģions (2412,0 Ls), Vidzemes reģions (1645,7 Ls), Zemgales reģions (1574,1 Ls) un Latgales reģions (1418,0 Ls).

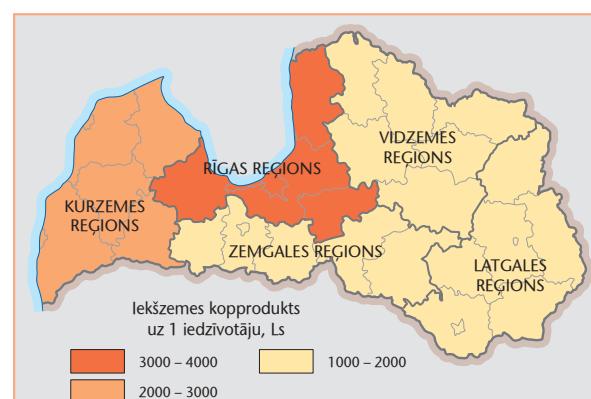
Kopējais republikas pilsētu IKP uz 1 iedzīvotāju laika periodā no 2000. līdz 2003. gadam ir palielinājies. Būtiskākais pieaugums IKP vērtībās uz 1 iedzīvotāju konstatējams Rēzeknē (par 1574 Ls), Rīgā (par 1070 Ls) un Liepājā (par 1092 Ls), bet samazinājums – Ventspili (par 570 Ls, skat. 20. tabulu, 22. un 23. attēlu).

Vērtējot situāciju četru gadu periodā, redzams, ka valstī vidēji IKP uz 1 iedzīvotāju pieaug katru gadu un pieaugums kopumā vērojams visos reģionos, tikai Kurzemes un Latgales reģionā 2002. gadā IKP apjoms uz 1 iedzīvotāju bija samazinājies.

Salīdzinot ar vidējo rādītāju valstī, IKP uz 1 iedzīvotāju 2003. gadā Rīgas reģionā bija 140,2%, Kurzemes reģionā – 87,7%, Vidzemes reģionā – 59,9%, Zemgales reģionā – 57,3% un Latgales reģionā – 51,6%. IKP uz 1 iedzīvotāju Ventspili procentos pret vidējo vērtību valstī 2003. gadā veidoja 182,4%,

22. attēls. Iekšzemes kopprodukta uz 1 iedzīvotāju dinamika plānošanas reģionos 2000.–2003. gadā, Ls.

23. attēls. Iekšzemes kopprodukta uz 1 iedzīvotāju plānošanas reģionos 2003. gadā.

* Iekšzemes kopprodukta (IKP) dati par 2000.–2003. gadu ir pārrēķināti saskaņā ar Eiropas Komisijas regulas nr. 1889/2002 prasībām attiecībā uz netiesī novērtētājiem finanšu starpniecības pakalpojumiem (FISIM) un tādēj nav salīdzināmi ar iepriekš publicētajiem datiem par 1996.–1999. gadu.

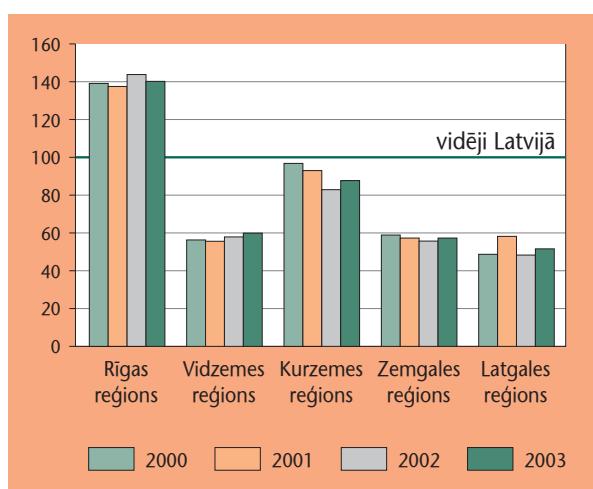
Rīgā – 177,1%, Liepājā – 111,4%, Rēzeknē – 107,1%. Jūrmalas, Jelgavas un Daugavpils pilsētā saražotais IKP uz 1 iedzīvotāju ne-sasniedza vidējo līmeni valstī (skat. 21. tabulu un 24. attēlu).

Analizējot IKP izmaiņas attiecībā pret vidējo vērtību valstī četru gadu posmā, redzams, ka tikai Vidzemes reģiona rādītājs procentuāli pieaudzis katru gadu. Pārējos reģionos tas ir svārstījies. 2001. gadā būtisks IKP pieaugums, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, novērojams Latgales reģionā. Tā lielums uz 1 iedzīvotāju pret vidējo vērtību valstī palielinājās no 48,7% līdz 58,2%. 2002. gadā Rīgas reģionā IKP attiecībā pret vidējo vērtību valstī pieauga par 6,3 procentpunktiem (2001. gadā – 137,5%, 2002. gadā – 143,8%). Salīdzinot ar 2002. gadu, 2003. gadā IKP apjoms uz 1 iedzīvotāju attiecībā pret vidējo rādītāju valstī bija samazinājies tikai Rīgas reģionā, pārējos četros reģionos – palielinājies.

2003. gadā salīdzinājumā ar 2000. gadu IKP pieaugums uz 1 iedzīvotāju valstī bija vidēji 37,3%. Visstraujākais IKP pieaugums uz 1 iedzīvotāju ir bijis Vidzemes reģionā – 46,1% (rēķinot faktiskajā cenās). Latgales reģionā šis rādītājs bija 45,5%, Rīgas reģionā – 38,4%, Zemgales reģionā – 33,6%, bet Kurzemes reģionā – 24,4%.

Plānošanas reģions	2000	2001	2002	2003
Rīgas reģions	139,1	137,5	143,8	140,2
t.sk. Rīga	172,8	170,6	181,5	177,1
Jūrmala	60,2	65,2	51,4	45,5
Vidzemes reģions	56,3	55,6	57,9	59,9
Kurzemes reģions	96,8	93,0	82,9	87,7
t.sk. Liepāja	98,4	98,3	86,3	111,4
Ventspils	278,9	221,6	169,1	182,4
Zemgales reģions	58,9	57,3	55,7	57,3
t.sk. Jelgava	77,7	73,7	66,5	66,5
Latgales reģions	48,7	58,2	48,3	51,6
t.sk. Daugavpils	63,0	92,9	63,9	65,9
Rēzekne	68,5	79,7	78,3	107,1
Vidēji Latvijā	100,0	100,0	100,0	100,0

21. tabula. Iekšzemes kopprodukts uz 1 iedzīvotāju plānošanas reģionos 2000.–2003. gadā, % pret vidējo rādītāju valstī.

24. attēls. Iekšzemes kopprodukta uz 1 iedzīvotāju dinamika plānošanas reģionos 2000.–2003. gadā, % pret vidējo rādītāju valstī.

Informācija par kopējo pievienoto vērtību pēc darbības veidiem raksturo IKP struktūru. Struktūras izmaiņas laika gaitā dod iespēju sekot lidzi sasniegtajiem rezultātiem tautsaimniecības nozarēs.

Kurzemes reģionā 2003. gadā kopējā pievienotajā vērtībā vislielākais īpatsvars ir transportam, glabāšanai un sakariem (24,2%). Salīdzinoši ievērojams īpatsvars ir arī apstrādes rūpniecībai (18,5%), vairumtirdzniecībai un mazumtirdzniecībai, automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un sadzīves aparatūras un iekārtu remontam (14,3%).

Ceturu gadu laikā Kurzemes reģionā palielinājies apstrādes rūpniecības īpatsvars (no 15,2% līdz 18,5%) un vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu remonta īpatsvars (no 11,1% līdz 14,3%). Palielinājies izglītības (no 4,9% līdz 5,6%) un lauksaimniecības, medniecības un mežsaimniecības īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā (no 6,8% līdz 5,7%). Savukārt transporta, glabāšanas un sakaru pakalpojumu īpatsvars sarucis – no 26,5% 2000. gadā līdz 24,2% 2003. gadā.

Latgales reģionā 2003. gada kopējā pievienotajā vērtībā vislielākais ieguldījums ir vairumtirdzniecībai un mazumtirdzniecībai, automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu remonta (17,0%). Minētajiem darbības veidiem seko apstrādes rūpniecība (14,6%), transports, glabāšana un sakari (11,6%), kā arī lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība (7,0%).

Salīdzinot ar 2000. gadu, Latgales reģionā būtiski palielinājies apstrādes rūpniecības īpatsvars (no 9,6% līdz 14,6%) un vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu remonta īpatsvars (no 10,5% līdz 17,0%), bet samazinājusies transporta, glabāšanas un sakaru daļa (no 16,0% līdz 11,6%). Izglītības īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā arī samazinājies – no 9,7% līdz 9,2%.

Rīgas reģionā 2003. gada kopējā pievienotajā vērtībā vislielāko īpatsvaru (19,4%) sastāda vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu remonts. Ievērojams īpatsvars ir arī operācijām ar nekustamo īpašumu, nomai, datorpakalpojumiem, zinātnei un citiem komercpakkalpojumiem (17,8%), transports, glabāšana un sakari (16,0%), kā arī apstrādes rūpniecībai (11,3%).

Salīdzinot 2000. un 2003. gada datus, jāatzīmē, ka lielākās izmaiņas kopējā pievienotās vērtības struktūrā Rīgas reģionā veido īpatsvara palielināšanās transporta, glabāšanas un sakaru jomā (no 12,6% līdz 16,0%) un samazināšanās apstrādes rūpniecībā (no 13,6% līdz 11,3%). Izglītības īpatsvars palielinājies no 4,1% līdz 4,6%. Lauksaimniecības, medniecības un mežsaimniecības īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā Rīgas reģionā ir tikai 1,0%, un tas ir vismazākais starp visiem reģioniem.

Vidzemes reģionā vislielākais īpatsvars 2003. gadā kopējā pievienotajā vērtībā ir apstrādes rūpniecībai (19,6%). Nozīmīgs ir arī vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu remonta īpatsvars (15,4%). Lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība sastāda 11,9%, transports, glabāšana un sakari – 7,0%, izglītība – 9,0% no kopējās pievienotās vērtības.

Salīdzinot ar 2000. gadu, Vidzemes reģionā palielinājies gan apstrādes rūpniecības īpatsvars (par 1,5 procentpunktiem), gan vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu remonta īpatsvars (par 0,5 procentpunktiem), bet samazinājies izglītības īpatsvars (par 0,5 procentpunktiem).

Zemgales reģionā ir atšķirīga kopējās pievienotās vērtības struktūra. Zemgales reģionā citu reģionu vidū ir vislielākais īpatsvars lauksaimniecībai, medniecībai un mežsaimniecībai (2003. gadā – 16,1%), tomēr tas četru gadu laikā ir samazinājies (2000. gadā – 17,9%). Lielis ir arī apstrādes rūpniecības īpatsvars (2003. gadā – 16,0%), kā arī vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparātu un iekārtu remonta īpatsvars (13,3%). Transports, glabāšana un sakari veido 6,1%, par 2,0 procentpunktiem mazāk nekā 2000. gadā. Izglītības īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā sastāda 8,5% (2000. gadā – 8,4%).

Kopumā Latvijas iekšzemes kopprodukta struktūra atbilst tai, kādā tā ir Eiropas attīstītākajās valstīs. Pēdējo gadu laikā Latvijā vērojami strauji ekonomiskās izaugsmes tempi, taču tie nesuši līdzi būtisku risku – iedzīvotāju noslānošanos. Viens no faktoriem, kas noslānošanās sociālo ietekmi pastiprina, ir inflācija. Pērn gada vidējā inflācija pieauga līdz 6,2%. Turpmākojās gados analītiki prognozē visai strauju, ar inflāciju saistītu cenu pieaugumu Latvijā.

IKP kāpumu izraisīja iekšējā pieprasījuma straujš kāpums, jo darba algas ir augušas daudz straujāk nekā inflācija, tāpat turpinās kreditēšanas apjomu pieaugums, kā arī tas, ka Latvijā arvien vairāk ieplūst ES finanšu līdzekļi, kas arī nopietni iespaido ekonomiskos procesus. Latvijas IKP izaugsmes rādītājus nodrošina augošais tirdzniecības, nekustamā īpašuma, finanšu sektors, transports un sakari. Savukārt rūpniecības pieaugums krieti atpaliek no kopējā ekonomikas pieauguma. Tas izraisa jautājumu par Latvijas ekonomikas ilgtspējību, jo izaugsme, kas balstās galvenokārt tikai uz tirdzniecību un iekšzemes pakalpojumiem, ilgtermiņā var nebūt pietiekami stabila. Tai jābūt arī līdzvarotai ar inovatīvu un eksportspējīgu ražošanu.

Visā četru gadu periodā pēc IKP uz vienu iedzīvotāju Kurzemes reģions ienem otro vietu aiz Rīgas reģiona, un tam pamatā ir Ventspils ieguldījums. Lai gan Ventspils īpatsvars valsts kopejā IKP ar katru gadu samazinās, tas joprojām ievērojami pārsniedz vidējo rādītāju valstī.

Iedzīvotāju noslānošanās netieši atspogulojas arī reģionālās atšķirībās. Laika periodā no 2000. līdz 2003. gadam atšķirības starp reģioniem pēc saražota IKP uz 1 iedzīvotāju ir nedaudz samazinājusās. IKP uz vienu iedzīvotāju Rīgas plānošanas reģionā 2000. gadā 2,9 reizes pārsniedza Latgales reģiona rādītāju, 2002. gadā – 3,0 reizes, bet 2003. gadā – 2,7 reizes. Tomēr Rīgā koncentrējas lielāka daļa valstī notiekošo ekonomisko aktivitāšu, un lielākais valsts IKP pieaugums joprojām tiek radīts Rīgas reģionā.

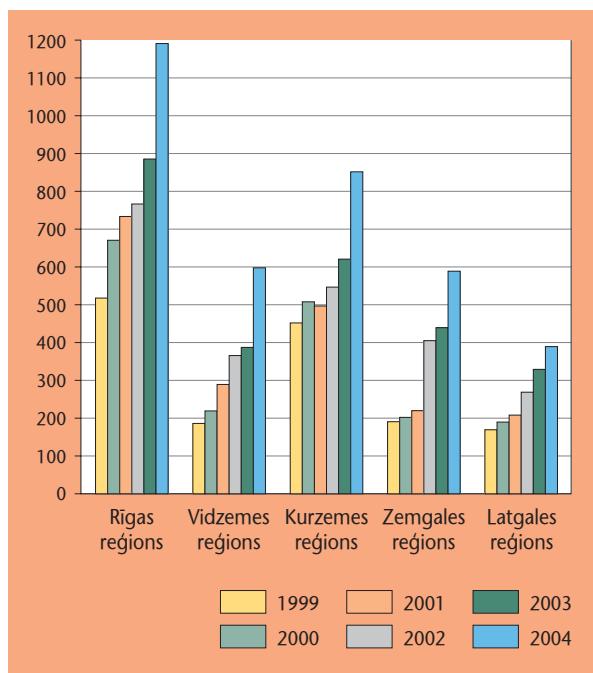
Nefinanšu investīcijas

Nefinanšu investīcijas ietver ilgtermiņa nemateriālos ieguldījumus, dzīvojamās ēkas, citas būves un celtnes, ilggadīgos stādījumus, tehnoloģiskās mašīnas un iekārtas, pārējos pamatlīdzekļus un inventāru, kā arī pamatlīdzekļu izveidošanu un nepabeigto būvobjektu un kapitālā remonta izmaksas. Investīciju pieplūdums ir viens no vislabākajiem rādītājiem valsts ekonomiskās attīstības potenciāla novērtēšanai.

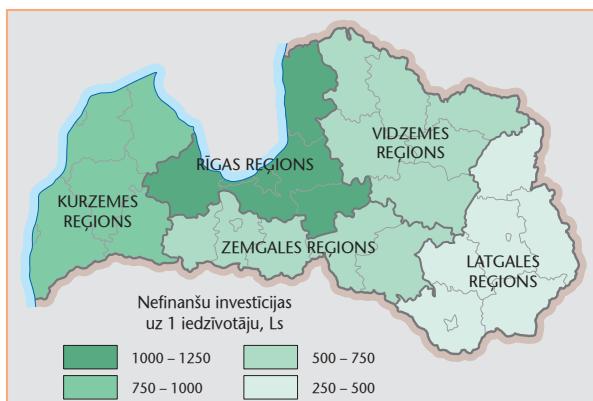
Nefinanšu investīciju apjoms uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā valstī vidēji bija 880,0 Ls (kopā ar individuālo būvniecību, faktiskajās cenās). Rīgas reģionā šis rādītājs (1190,0 Ls) bija lielāks par vidējo vērtību valstī, bet pārējos četros reģio-

Plānošanas reģions	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Rīgas reģions	517,7	670,6	733,5	766,5	885,5	1190,9
	t.sk. Rīga	577,1	782,3	864,6	884,3	1011,0
	Jūrmala	289,2	319,5	283,8	340,9	589,7
Vidzemes reģions	186,1	219,2	289,2	365,6	387,2	597,7
	Kurzemes reģions	451,9	507,8	496,7	546,7	620,7
Latgales reģions	259,9	349,3	504,0	565,6	640,6	919,2
	Ventspils	1915,8	2123,0	1565,8	1238,4	1475,2
	t.sk. Jelgava	238,5	187,5	191,1	278,3	472,1
Zemgales reģions	169,3	189,7	208,1	268,7	329,1	389,2
	t.sk. Daugavpils	214,6	219,3	377,4	312,6	396,5
	Rēzekne	261,2	173,2	139,3	267,4	373,4
Vidēji Latvijā	376,4	464,2	505,0	568,3	652,0	880,2

22. tabula. Nefinanšu investīcijas uz 1 iedzīvotāju plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā, Ls.

25. attēls. Nefinanšu investīciju uz 1 iedzīvotāju dinamika plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā, Ls.

26. attēls. Nefinanšu investīcijas uz 1 iedzīvotāju plānošanas reģionos 2004. gadā.

nos – ievērojami mazāks. Vismazākās nefinanšu investīcijas uz 1 iedzīvotāju bija Latgales reģionā – 389,2 Ls, kas ir 2,3 reizes mazāk nekā vidēji valstī un 3,1 reizi mazāk nekā Rīgas reģionā (skat. 22. tabulu un 25. un 26. attēlu).

Ilgākā laika periodā – no 1999. līdz 2004. gadam – nefinanšu investīciju pieaugumā reģionos vērojamas atšķirības. Visbūtiskākā nefinanšu investīciju palielināšanās absolūtos skaitos redzama Rīgas reģionā – vairāk par 650 Ls uz 1 iedzīvotāju, turklāt Rīgas reģionā arī nefinanšu investīciju rādītājs ir visaugstākais. Kurzemes, Vidzemes un Zemgales reģionā pieaugums bija samērā līdzīgs – ap 400 Ls katrā, bet mazākais pieaugums noticis Latgales reģionā – nedaudz vairāk par 200 Ls uz 1 iedzīvotāju. Nemet vērā nefinanšu investīciju rādītāju līmeni 1999. gadā, plānošanas reģionus pēc pieauguma īpatsvara var sakārtot sekojoši: Vidzemes reģions (220%), Zemgales reģions (210%), Rīgas un Latgales reģions (130%), Kurzemes reģions (90%). Šajā periodā vidēji gadā nefinanšu investīcijas uz 1 iedzīvotāju Rīgas reģionā bija ap 800 Ls, Kurzemes reģionā – ap 600 Ls, Vidzemes un Zemgales reģionā – ap 350 Ls katrā, Latgales reģionā – ap 260 Ls. Rīgas un Kurzemes reģionā šie rādītāji ir augstāki par vidējo rādītāju valstī (ap 580 Ls).

Īsākā laika posmā, salīdzinot 2003. un 2004. gada datus, nefinanšu investīciju apjoms uz 1 iedzīvotāju visvairāk ir palielinājies Rīgas reģionā (par 300 Ls), kam seko Vidzemes un Kurzemes reģions (par 200 Ls), Zemgales reģions (par 150 Ls) un Latgales reģions (par 60 Ls).

Analizējot republikas pilsētas sešu gadu periodā, var novērot, ka lielākais nefinanšu investīciju apjoms uz 1 iedzīvotāju ir bijis Ventspili un Rīgā. Salīdzinot 2004. gadu ar 1999. gadu, nefinanšu investīcijas uz 1 iedzīvotāju Ventspili samazinājušās par 238,2 Ls, bet Rīgā palielinājušās par 749,4 Ls. Pēc nefinanšu investīciju pieauguma uz 1 iedzīvotāju pārējās republikas pilsētas var sakārtot šādā dilstošā secībā: Liepāja – 659,3 Ls, Jūrmala – 437,9 Ls, Jelgava – 245,7 Ls, Rēzekne – 210,2 Ls, Daugavpils – 187,0 Ls. 2004. gadā republikas pilsētu vidū nefinanšu investīcijas uz 1 iedzīvotāju vislielākās joprojām ir Ventspili, ne-raugoties uz apjoma samazināšanos salīdzinājumā ar gadīsimtu mijū – 1677,6 Ls. Rīgā šis rādītājs ir 1326,5 Ls. Vismazākās nefinanšu investīcijas uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā bijušas Daugavpili – 401,6 Ls.

Reģionālās atšķirības šajā periodā ir gan palielinājušās (2000 un 2001. gadā), gan arī samazinājušās (2002. un 2003. gadā), savukārt 2004. gadā tās ir saglabājušās 1999. gada līmeni. Augstākais nefinanšu investīciju uz 1 iedzīvotāju rādītājs 2004. gadā (Rīgas reģionā – 1190,9 Ls) 3,1 reizi pārsniedza zemāko rādītāju (Latgales reģionā – 389,2 Ls).

Lai gan nefinanšu investīciju apjomi pieauguši visos plānošanas reģionos, saglabājušās reģionālās atšķirības. Nepietiekamā finanšu kapacitāte, jo īpaši izglītībā un zinātnē, nav nodrošinājusi strukturāli un reģionāli efektīvu ekonomisko un sociālo attīstību valstī. Būtu nepieciešams pievērst īpašu uzmanību reģionāli vērstai finanšu investīciju politikai, lai sekਮētu līdzvarotas attīstības iespējas katrā no reģioniem un izmantotu katras reģiona specifisko attīstības potenciālu.

Ekonomiski aktīvie uzņēmumi

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaitā iekļauti uzņēmumi un uzņēmējsabiedrības (izņemot zemnieku un zvejnieku saimniecības), kas ražoja produkciju vai sniedza pakalpojumus neatkarīgi no tā, vai tās bija aktīvas visu periodu vai tikai daļu no tā. 2004. gadā Latvijā bija 51 440 ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību, zemnieku un zvejnieku saimniecību skaits sasniedza 13 850.

Laika periodā no 1999. līdz 2004. gadam ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaits valstī palielinājies par 13,8 tūkst. jeb 36,7%. Rīgas plānošanas reģionā to skaits palielinājies par 49,7%, bet pārējos reģionos – par 11–16% (Zemgales reģionā – par 15,8%, Kurzemes reģionā – par 14,7%, Vidzemes reģionā – par 12,0% un Latgales reģionā – par 11,3%).

Salīdzinot 2003. un 2004. gada datus, Rīgas reģionā ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaits pieaudzis par 5296, Kurzemes reģionā – par 298, Zemgales reģionā – par 203, Latgales reģionā – par 178 un Vidzemes reģionā – par 165 vienībām.

Plānošanas reģionu ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību īpatsvars kopejā uzņēmumu skaitā valstī ir ļoti atšķirīgs. Rīgas reģionā 2004. gadā bija 70,2% no uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību kopskaita valstī, Kurzemes reģionā – 9,1%, Latgales reģionā – 7,5%, Vidzemes un Zemgales reģionā – 6,6% katrā. Salīdzinot 2004. gadu ar 1999. gadu, Rīgas reģiona uzņēmumu skaita īpatsvars kopejā uzņēmumu skaitā valstī palielinājies par 6,1%, pārējos četros reģionos – samazinājies par 1–2% katrā.

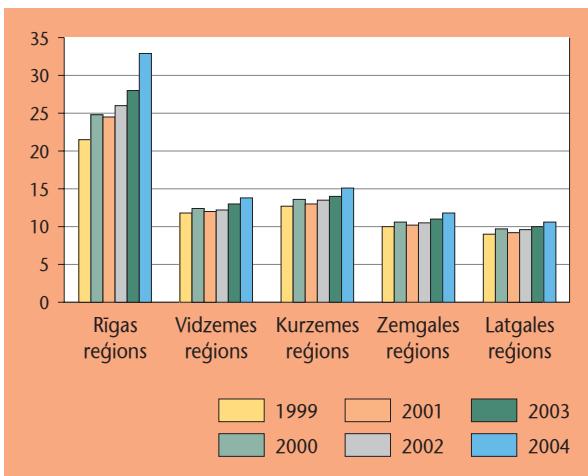
Rīgas reģions ievērojami apsteidz pārējos plānošanas reģionus arī pēc ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaita uz 1000 iedzīvotājiem. 2004. gadā vidēji uz 1000 iedzīvotājiem Rīgas reģionā bija 32,9 ekonomiski aktīvu uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību, pārējos reģionos – no 10 līdz 15 uzņēmumiem.

Laika periodā no 1999. līdz 2004. gadam ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem valstī ir palielinājies vidēji par 6,5, t.sk. Rīgas reģionā par 11,4 uzņēmumiem, bet Kurzemes reģionā tikai par 2,4, Vidzemes reģionā – par 2,0, Zemgales reģionā – par 1,8 un Latgales reģionā – par 1,6 uzņēmumiem. Reģionālās atšķirības pēc ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaita uz 1000 iedzīvotājiem ik gadu palielinājušās: 1999. gadā Rīgas reģionā ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem bija 2,4 reizes lielāks nekā Latgales reģionā, bet 2004. gadā – jau 3,1 reizi lielāks. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaita pieauguma temps sešu gadu periodā Rīgas reģionā bija 7 reizes straujāks nekā Latgales reģionā (skat. 23. tabulu un 27. un 28. attēlu).

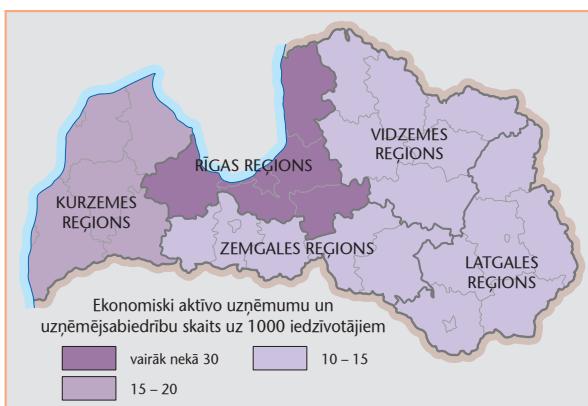
Pēdējos gados Uzņēmumu reģistra statistika liecina par pozitīvām tendencēm uzņēmumu reģistrēšanas dinamikā. 2005. gadā Latvijā ir reģistrēti 11 965 uzņēmumi, 68,5%

Plānošanas reģions	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Rīgas reģions	21,5	24,8	24,5	26,0	28,0	32,9
t.sk. Rīga	25,6	30,2	29,6	31,6	34,5	41,0
Jūrmala	15,0	16,0	16,1	16,1	16,6	17,5
Vidzemes reģions	11,8	12,4	12,0	12,2	13,0	13,8
Kurzemes reģions	12,7	13,6	13,0	13,5	14,0	15,1
t.sk. Liepāja	14,6	16,2	15,8	16,8	17,6	20,2
Ventspils	18,8	19,5	17,9	17,9	18,7	22,3
Zemgales reģions	10,0	10,6	10,2	10,5	11,0	11,8
t.sk. Jelgava	13,7	14,3	13,7	14,6	15,6	16,6
Latgales reģions	9,0	9,7	9,2	9,6	10,0	10,6
t.sk. Daugavpils	12,8	13,7	12,8	13,8	14,5	15,3
Rēzekne	14,4	15,4	15,2	15,9	16,2	17,6
 Vidēji Latvijā	15,8	17,8	17,3	18,2	19,5	22,3

23. tabula. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā.

27.attēls. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaita uz 1000 iedzīvotājiem dinamika plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā.

28.attēls. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaita uz 1000 iedzīvotājiem plānošanas reģionos 2004. gadā.

no tiem – Rīgas reģionā (8203 uzņēmumi). Pēc reģistrēto uzņēmumu skaita pieauguma pārējos plānošanas reģionus var sakārtot sekojoši: Vidzemes reģions (1086 uzņēmumi), Kurzemes reģions (1003), Zemgales reģions (904) un Latgales reģions (769). Pēc darbību pārraukušo uzņēmumu skaita Rīgas reģionam seko Latgales, tad Zemgales, Kurzemes un Vidzemes reģions. Latgales reģions plānošanas reģionu vidū izcejas ar mazāko reģistrēto, bet lielāko likvidēto uzņēmumu skaitu (skat. 24. un 25. tabulu).

Ekonomiski aktīvie uzņēmumi un uzņēmējsabiedrības atbilstoši īpašuma formai tiek dalīti saskaņā ar piederību privātajam vai sabiedriskajam sektoram. Sabiedriskajā sektorā ir iekļauti uzņēmumi un uzņēmējsabiedrības ar valsts vai pašvaldību daļu virs 50%.

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību sadalījumā atbilstoši īpašuma formai privātais sektors visā valstī pakāpeniski palielinājies no 97,5% 2001. gadā, 97,6% 2002. gadā, 97,9% 2003. gadā līdz 98,5% 2004. gadā.

Visaugstākais privātā sektora īpatsvars starp plānošanas reģioniem 2004. gadā bija Rīgas reģionā – 99,0%. Tālāk seko Kurzemes reģions (97,8%), Latgales reģions (97,6%), Vidzemes reģions (97,1%) un Zemgales reģions (96,5%). Salīdzinot 2004. gadu ar 2003. gadu, privātā sektora īpatsvars palielinājies visos reģionos vidēji par 0,4 līdz 1,0 procentpunktū, bet vislielākais pieaugums bija Zemgales un Latgales reģionā (skat. 26. tabulu).

Plānošanas reģions	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Rīgas reģions	5693	5326	4605	5363	7021	8203
Vidzemes reģions	895	748	639	780	1011	1086
Kurzemes reģions	866	781	687	805	976	1003
Zemgales reģions	704	685	586	869	1164	904
Latgales reģions	784	629	530	642	856	769
Kopā Latvijā	8942	8169	7047	8459	11 028	11 965

24.tabula. Reģistrēto uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaits plānošanas reģionos 2000.–2005. gadā (LURSOFT dati).

Plānošanas reģions	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Rīgas reģions	1344	1157	1413	1396	2217	3509
Vidzemes reģions	365	376	425	367	562	1076
Kurzemes reģions	151	271	298	292	700	1182
Zemgales reģions	366	287	250	349	678	1354
Latgales reģions	376	417	413	630	735	1570
Kopā Latvijā	2602	2508	2799	3034	4892	8691

25.tabula. Likvidēto uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaits plānošanas reģionos 2000.–2005. gadā (LURSOFT dati).

Plānošanas reģions	Privātajā sektorā	Sabiedriskajā sektorā
Rīgas reģions	99,0	1,0
Vidzemes reģions	97,1	2,9
Kurzemes reģions	97,8	2,2
Zemgales reģions	96,5	3,5
Latgales reģions	97,6	2,4
Vidēji Latvijā	98,5	1,5

26.tabula. Ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību struktūra atbilstoši īpašuma formai plānošanas reģionos 2004. gadā, %.

Ekonomiski aktīvie uzņēmumi un uzņēmējsabiedrības atbilstoši nodarbināto skaitam tiek dalīti četrās grupās:

- mikro – ar nodarbināto skaitu vienādu vai mazāku par 9,
- mazie – ar nodarbināto skaitu no 10 līdz 49,
- vidējie – ar nodarbināto skaitu no 50 līdz 249,
- lielie – ar nodarbināto skaitu lielāku par 249.

2004. gadā Latvijā bija 51 440 ekonomiski aktīvo uzņēmumu, no kuriem 51 143 jeb 99,4% atbilda mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) kategorijai, nemot vērā tikai strādājošo skaitu. Gan vidēji valstī, gan četros tās reģionos no visiem ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem un uzņēmējsabiedrībām 95% un vairāk veidoja mikro un mazie uzņēmumi, vienīgi Zemgales reģionā to īpatsvars bija nedaudz zemāks – 94,4%.

Mikro uzņēmumi veido lielāko daļu no kopējā uzņēmumu skaita – gan vidēji valstī (77,3%), gan katrā reģionā atsevišķi.

Plānošanas reģions	Skaits*	Procentos pa lieluma grupām			
		Mikro	Mazi	Vidēji	Lieli
Rīgas reģions	36 099	78,7	17,3	3,4	0,6
Vidzemes reģions	3394	73,6	21,9	4,0	0,5
Kurzemes reģions	4687	74,1	21,0	4,4	0,5
Zemgales reģions	3396	73,4	21,1	4,9	0,7
Latgales reģions	3864	74,3	21,0	4,0	0,7
Latvijā	51 440	77,3	18,5	3,7	0,6

27.tabula. Ekonomiski aktīvie uzņēmumi un uzņēmējsabiedrības pēc lieluma grupām 2004. gadā.

* Uzņēmumi un uzņēmējsabiedrības grupētas pēc to biroja faktiskās atrāšanās vietas.

Plānošanas reģions	Kopā	Mikro	Mazi	Vidēji	Lieli
Rīgas reģions	32,9	25,9	5,7	1,1	0,2
Vidzemes reģions	13,8	10,2	3,0	0,6	0,1
Kurzemes reģions	15,1	11,2	3,2	0,7	0,1
Zemgales reģions	11,8	8,6	2,5	0,6	0,1
Latgales reģions	10,6	7,9	2,2	0,4	0,1
Vidēji Latvijā	22,3	17,2	4,1	0,8	0,1

28. tabula. Ekonomiski aktīvie uzņēmumi un uzņēmējsabiedrības pēc lieluma grupām uz 1000 iedzīvotājiem 2004. gadā.

Lielākais mikro uzņēmumu īpatsvars 2004. gadā bija Rīgas reģionā (78,7%).

Mazo uzņēmumu īpatsvars valstī vidēji bija 18,5%, kam līdzīgs ir arī Rīgas reģiona rādītājs (17,3%). Pārējos četros reģionos mazo uzņēmumu īpatsvars ir lielāks – 21–22%.

Vidēja lieluma uzņēmumu skaits 2004. gadā Latvijā bija 1893 jeb 3,7%, savukārt lielie uzņēmumi veido tikai 0,6% (297 uzņēmumi) no ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību kopskaita valstī (skat. 27. tabulu).

Rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaits ar nodarbināto skaitu mazāk par 249 cilvēkiem (mikro, mazie un vidējie uzņēmumi) 2004. gadā Rīgas reģionā bija 32,7, tam sekoja Kurzemes reģions – 15,0, Vidzemes reģions – 13,8, Zemgales reģions – 11,7 un Latgales reģions – 10,5. Vidējais rādītājs valstī bija 22,2 uzņēmumi (skat. 28. tabulu).

Laika posmā no 1999. līdz 2004. gadam lielākais mikro un mazo uzņēmumu pieaugums, rēķinot uz 1000 iedzīvotājiem, novērots Rīgas reģionā – par 11,4 uzņēmumiem, tālāk dilstošā secībā: Kurzemes reģionā – par 2,4, Vidzemes reģionā – par 2,0, Zemgales reģionā – par 1,8, Latgales reģionā – par 1,6.

2004. gadā vidēji strādājošo skaits pamatdarbā (pēc faktiskās darba vietas) valstī bija 781,4 tūkst. cilvēku, kas ir par 76,1 tūkst. jeb par 10,8% vairāk nekā 2000. gada beigās. Lielākais strādājošo skaits 2004. gadā vidēji bija Rīgas reģionā (462,4 tūkst. jeb 59,2% no strādājošo kopskaita valstī), tam seko Latgales reģions (12,1%), Kurzemes reģions (11,6%), Zemgales

Plānošanas reģions	2000	2001	2002	2003	2004*
Rīgas reģions	400,7	409,1	416,0	435,0	462,4
Vidzemes reģions	61,2	62,1	62,0	62,4	64,3
Kurzemes reģions	86,1	85,5	86,6	87,1	90,9
Zemgales reģions	65,7	65,9	66,7	68,6	69,6
Latgales reģions	91,2	89,5	91,1	91,6	94,2
Kopā Latvijā	705,3	712,4	722,5	744,7	781,4

29. tabula. Strādājošo skaits pamatdarbā plānošanas reģionos 2000.–2004. gada beigās (pēc faktiskās darbavietas), tūkst. cilv.

Plānošanas reģions	2000	2001	2002	2003	2004*
Rīgas reģions	64,9	66,4	66,9	68,3	69,8
Vidzemes reģions	53,6	54,6	55,7	56,2	58,3
Kurzemes reģions	59,6	60,7	60,6	62,0	63,2
Zemgales reģions	51,7	53,1	54,0	55,5	56,7
Latgales reģions	46,2	46,5	47,1	47,4	51,3
Vidēji Latvijā	59,6	60,9	61,5	62,8	64,7

30. tabula. Strādājošo skaits pamatdarbā privātajā sektorā plānošanas reģionos 2000.–2004. gada beigās (pēc faktiskās darbavietas), %.

* Vidēji gadā.

reģions (8,9%) un Vidzemes reģions (8,2%). Visstraujākais strādājošo skaita pieauguma temps ir Rīgas reģionā. Latgales reģions, kas ir otrs pēc nodarbināto skaita, ieņem pēdējo vietu pēc nodarbināto skaita pieauguma Latvijas reģionu vidū (skat. 29. tabulu).

2004. gadā privātajā sektorā strādājošo skaits vidēji bija 505,6 tūkst. cilvēku, kas veido 64,7% no strādājošo kop-skaita. Lielākais privātajā sektorā strādājošo īpatsvars bija Rīgas reģionā – 69,8%, mazākais – Latgales reģionā – 51,3%. Plānošanas reģioni pēc privātajā sektorā strādājošo skaita īpatsvara 2004. gadā sarindojas šādā dilstošā secībā: Rīgas reģions, Kurzemes reģions, Vidzemes reģions, Zemgales reģions un Latgales reģions (skat. 30. tabulu).

Palielinoties ekonomiski aktīvo uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību skaitam privātajā sektorā, palielinājies arī šajā sektorā strādājošo skaits. No 2000. līdz 2004. gadam privātajā sektorā strādājošo īpatsvara pieaugums bija šāds: Zemgales un Latgales reģionā – par 5,0 procentpunktiem katrā, Rīgas reģionā – par 4,9, Vidzemes reģionā – par 4,7, Kurzemes reģionā – par 3,6 procentpunktiem. Vidēji valstī privātajā sektorā strādājošo īpatsvars kopējā strādājošo skaitā šajā periodā pieaudzis par 5,1 procentpunktū.

Uzņēmējdarbības aktivitāte pēc jaunu uzņēmumu skaita Latvijā pieaug. Šešu gadu laikā mazo uzņēmumu īpatsvars kopējā uzņēmumu skaitā valstī palielinājies visos reģionos. Savukārt lielo uzņēmumu īpatsvars bijis stabils. Reģistrēto uzņēmumu skaita pieaugums ir vairāku faktoru mijiedarbības rezultāts: tautsaimniecības izaugsme, iespēja saņemt ES struktūrfondu līdzekļus, kā arī uzņēmējdarbības vides uzlabošanās, jaunu darbības nišu atrašana un citi nozīmīgi faktori. Lai vērtētu uzņēmējdarbības aktivitāti, pietrūkst informācijas par jaundibināto uzņēmumu darbības jomām, jo Komerclikums jauj to nenorādit.

Latvijā uzņēmējdarbības aktivitāte vēl nav pietiekoši augsta. Komercdarbības attīstību joprojām kavē relatīvi zemā iedzīvotāju pirkstspēja, nelielais iedzīvotāju skaits pašvaldībās, kā arī konkurences pieaugums tirgū. Līdz ar uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides pilnveidošanos, cilvēkresursu attīstības stimulēšanu, jaunas uzņēmējdarbības iniciatīvas attīstīšanu un vispārējā riska mazināšanu, tai ir lielas izaugsmes iespējas. Uzņēmējdarbības aktivitātes pieaugumu lielā mērā nosaka valsts un ES attīstības politika kopumā, resursu pieejamība, kā arī speciāli atbalsta pasākumi un to realizācijas stabilitāte.

Privātā sektora attīstība un tā būtisks pārsvars pār sabiedrisko sektoru liecina par iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes pieaugumu, uzņēmējdarbības vides uzlabošanos un komercdarbības attīstību. Tomēr turpmāk nepieciešams analizēt ekonomiski aktīvo uzņēmumu sadalījumu atbilstoši īpašuma formai arī pēc ekonomiskās darbības veidiem.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums, rēķinot vidēji uz 1 iedzīvotāju, ir viens no rādītājiem, kas netieši raksturo iedzīvotāju ienākumus un dzīves līmeni. Tas raksturo arī teritoriju attīstības iespējas, jo ir viens no galvenajiem ienākumu avotiem tiklab valstij, kā pašvaldībām. Pašvaldības ir īpaši ieinteresētas, lai tiktu samaksātas pēc iespējas lielākas ienākuma nodokļa summas, jo šie maksājumi veido lielāko īpatsvaru pašvaldību budžeta ienākumos. Līdz 2004. gadam pašvaldību budžetā

Plānošanas reģions	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Rīgas reģions	93,3	101,6	114,3	127,2	148,0	172,6
t.sk. Rīga	104,2	112,6	126,1	139,6	160,3	186,8
Jūrmala	76,7	86,7	101,6	111,6	139,7	160,9
pārējā reģiona daļa	68,5	76,6	87,6	100,0	120,1	141,2
Vidzemes reģions	49,3	53,3	62,5	70,3	85,0	103,4
Kurzemes reģions	70,3	74,2	75,4	83,1	96,5	113,3
t.sk. Liepāja	76,7	84,4	82,9	92,0	106,8	127,0
Ventspils	155,3	151,3	149,5	149,7	160,7	174,7
pārējā reģiona daļa	47,5	51,4	54,2	63,0	76,1	91,7
Zemgales reģions	52,5	59,2	65,0	76,1	91,0	109,2
t.sk. Jelgava	76,3	85,1	88,4	105,0	120,7	144,8
pārējā reģiona daļa	45,9	51,9	58,1	67,7	82,2	98,6
Latgales reģions	44,1	47,1	48,8	55,8	66,1	79,9
t.sk. Daugavpils	61,4	67,2	60,8	73,4	82,6	99,4
Rēzekne	75,1	69,8	80,3	85,2	100,9	124,1
pārējā reģiona daļa	30,1	33,2	37,6	41,9	51,9	62,5
Vidēji Latvijā	72,5	78,6	86,8	97,2	114,1	134,7

31. tabula. ledzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā, Ls.

tika ieskaitīti 71,6% no samaksātās iedzīvotāju ienākuma nodokļa summas, 2005. gadā pašvaldības saņema 73%, bet ar 2006. gada 1. janvāri pašvaldības saņems 75% no kopējās iedzīvotāju ienākuma nodokļa summas. Nodokļa sadalījuma izmaiņas veiktas, lai kompensētu pašvaldību budžeta ieņēmumu samazinājumu, ko radis ar nodokli neapliekamā ienākumu minimuma paaugstinājums.

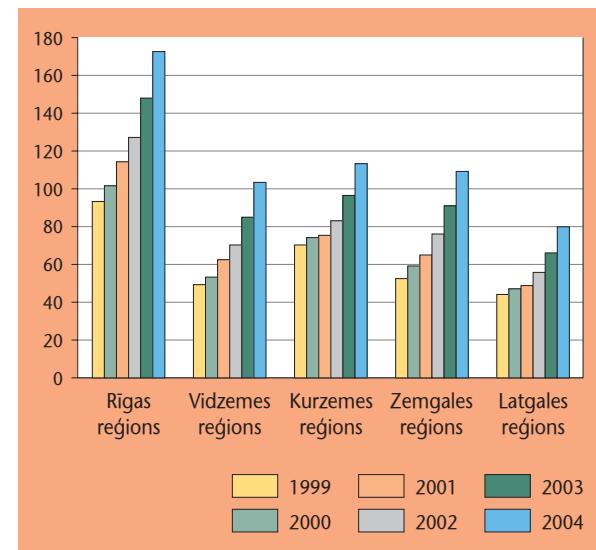
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa iekāstēs summas kopajoms valstī ik gadu pieaug aptuveni par 10–12%, bet tā īpatsvars visos ieņēmumos valstī svārstās no 40 līdz 45% (2004. gadā – 42,1%).

Laika periodā no 1999. līdz 2004. gadam iedzīvotāju ienākuma nodokļa kopsumma Vidzemes un Zemgales reģionā ir dubultojusies, bet Rīgas, Latgales un Kurzemes reģionā palielinājusies 1,6–1,8 reizes.

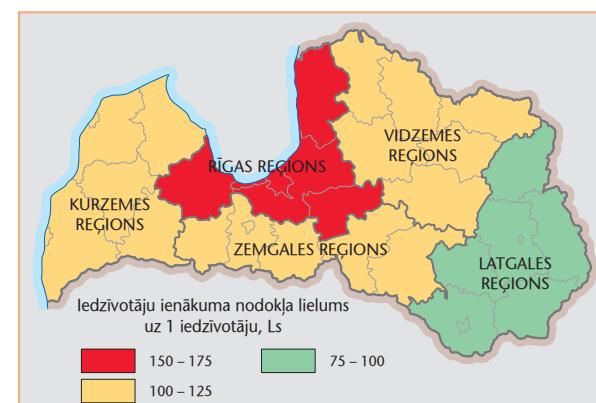
Rīgas reģionā 2004. gadā iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumi veidoja 61,0% no kopsummas valstī, tātad vairāk nekā pārējos četros reģionos kopā. Tās, savukārt, šie rādītāji ir līdzīgi: Kurzemes reģiona iedzīvotāju ienākuma nodokļa daļa bija 11,3%, Zemgales reģiona – 10,1%, Latgales reģiona – 9,4% un Vidzemes reģiona – 8,2%. Salīdzinot reģionus pēc iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumu īpatsvara valstī un novērojot tā izmaiņas sešu gadu periodā, rādītājs raksturo attīstības tempa atšķirības. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa kopsumma Kurzemes un Latgales reģionā ir samazinājusies (attiecīgi par 1,8 un 0,5 procentpunktiem), Rīgas reģionā nedaudz palielinājusies (par 0,2 procentpunktiem), bet Zemgales un Vidzemes reģiona daļa ir pieaugusi vairāk (attiecīgi par 1,2 un 0,8 procentpunktiem).

Pēc samaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa lieluma uz 1 iedzīvotāju gadā lideris ir Rīgas reģions. 2004. gadā viens Rīgas reģiona iedzīvotājs samaksāja iedzīvotāju ienākuma nodokli vidēji 172,6 Ls apmērā. Latgales reģiona iedzīvotāji maksāja 2,2 reizes mazāk jeb 79,9 Ls, Vidzemes, Kurzemes un Zemgales reģiona iedzīvotāji – ap 110 Ls.

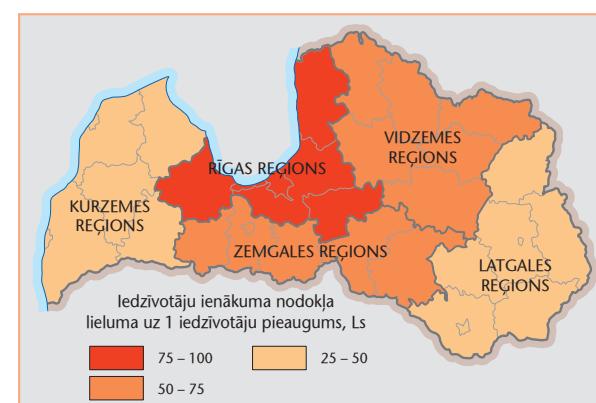
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis, rēķinot uz 1 iedzīvotāju, sešu gadu laikā ir palielinājies visos reģionos, bet visvairāk Vidzemes un Zemgales reģionā – aptuveni par 110%. Rīgas reģionā pieaugums bija par 85%, Latgales reģionā – par 81,2%, Kurzemes reģionā – par 61,1%. Rīgas reģionā samaksātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju apskatāmajā lai-

29. attēls. ledzīvotāju ienākuma nodokļa lieluma uz 1 iedzīvotāju dinamika plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā, Ls.

30. attēls. ledzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju plānošanas reģionos 2004. gadā.

31. attēls. ledzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju izmaiņas plānošanas reģionos 1999.–2004. gadā.

ka posmā ievērojami pārsniedz vidējo rādītāju valstī, bet pārējie četri plānošanas reģioni atpaliek no tā (skat. 31. tabulu un 29., 30. un 31. attēlu).

Rīga un Ventspils būtiski palielinājusi attiecīgi gan Rīgas, gan Kurzemes reģiona kopējos rādītājus. 2004. gadā iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms Rīgā bija 186,8 Ls uz 1 iedzīvotāju, bet Ventspilī – 174,7 Ls. Citu republikas pilsētu īpatsvars reģionu kopējo rādītāju struktūrā nav tik spilgti izteikts.

Rīgas reģiona teritorijā, neietverot republikas pilsētas (Rīgu un Jūrmalu), samaksātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju tāpat pārsniedz vidējo līmeni valstī, un tas ir Rīgas rajona ieguldījums. 2004. gadā Rīgas rajonā ievērojami palielinājies iedzīvotāju skaits un attiecīgi pēc dzīves vietas samaksātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Analizējot pārējos plānošanas reģionus bez republikas pilsētām, redzams, ka visos četros reģionos pēc iedzīvotāju ienākuma nodokla lieluma atpalicība no valsts vidēja rādītāja 2004. gadā pret 2003. gadu vēl pieaugusi, visvērojamāk – Latgales reģionā.

Sešu gadu periodā reģionālās atšķirības pēc iedzīvotāju ienākuma nodokla lieluma ir saglabājusās, turklāt vērojama to palielināšanās tendanse: 1999. gadā iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju Rīgas reģionā bija 2,1 reizi lielāks nekā Latgales reģionā, bet 2004. gadā – 2,2 reizes lielāks.

Atšķirības starp reģioniem pēc iedzīvotāju ienākumu nodokļa apjoma ir samērā lielas. Vidējais iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju Rīgas reģionā ir ap 130% no valsts vidējā rādītāja, pārējos reģionos – 60–85%. Latgales un Kurzemes reģionā sešu gadu laikā iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju procentos no valsts vidējā rādītāja ir samazinājies. Tas, protams, nenozīmē, ka Latgalē un Kurzemē nav novērots ekonomiskās aktivitātes pieaugums – tas tikai bijis gausāks nekā Rīgas reģionā.

Latgales reģions ir visnabadzīgākais reģions ne vien Latvijā, bet arī visnabadzīgākais reģions starp visu 25 Eiropas Savienības valstu reģioniem. Zemgales un Vidzemes reģions ir otrs un trešais nabadzīgākais reģions Eiropas Savienībā.

Pēc iedzīvotāju ienākuma nodokļa uz vienu iedzīvotāju, kurš netieši raksturo iedzīvotāju dzīves līmeni un parāda tā atšķirības dažādās teritorijās, var secināt, ka reģionālā mērogā šīs atšķirības aizvien pieaug. Tās ir saistītas ar uzņēmējdarbības aktivitātes atšķirībām, saimniecības nozaru potenciālu atšķirībām teritorijās un arī ar sociāli ģeogrāfiskiem nosacījumiem. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa diferenciācijā spilgti iezmējas pilsētu – lauku, lielo un pārējo pilsētu līmeņa atšķirības. Reģionu vidējos rādītājus jūtami ietekmē lielo pilsētu ipatsvars un spēja ietekmēt to apkārtnes teritoriju iedzīvotāju saiknes ar pilsētu kā darbavietu centru. Būtisks teritoriālo atšķirību samazinājuma nosacījums tuvākajos gados var būt iedzīvotāju ikdienas mobilitāte. Reģionālā politika ekonomiski pārdomātas sasniedzamības infrastruktūras attīstībai var radīt priekšnosacījumus iedzīvotāju dzīves līmeņa pieaugumam kopumā un teritoriāli izteikto sociālo atšķirību samazināšanai.

Bezdarbs

Bezdarbs ir viena no smagākajām sociāli ekonomiskajām problēmām valstī, tāpēc bezdarba līmenis ir būtisks teritorijas attīstības vērtēšanas rādītājs. Bezdarba līmenis norāda Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto bezdarbnieku skaitu procentos no darbspējas vecuma iedzīvotāju skaita. Šādā veidā bezdarba līmeni aprēķina administratīvajām teritorijām vietējo pašvaldību līmenī (pilsētām, pagastiem, novadiem), un šādi aprēķināto bezdarba līmeni izmanto teritorijas attīstības indeksa aprēķinos*. Rādītāja nepilnība slēpjās apstākļi, ka netiek aptverts

nereģistrēto bezdarbnieku skaits. Bezdarbīs jāvērtē kopsakarībā ar ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaitu, iedzīvotāju skaita izmaiņām un sociālo infrastruktūru reģionos.

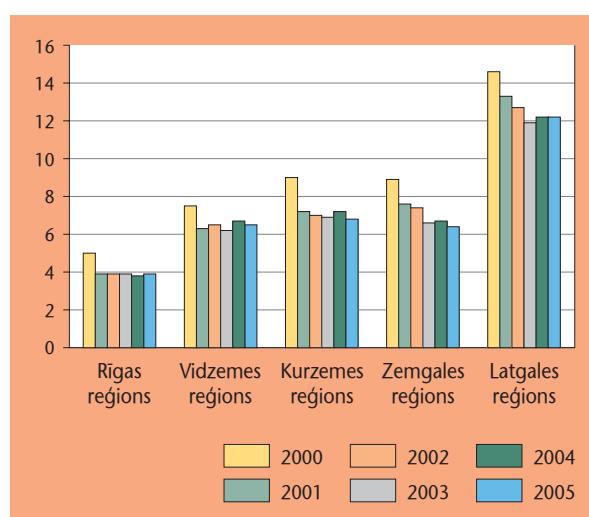
Latvijā 2004. gada beigās bija 90 800 reģistrēto bezdarbnieku, kas ir gandrīz par 19 tūkstošiem jeb 17% mazāks nekā 1999. gada beigās, tomēr par 249 bezdarbniekiem vairāk nekā 2003. gada beigās. Vislielākais bezdarbnieku skaits 2004. gada beigās bija Latgales reģionā – 28 195, tam sekoja Rīgas reģions – 27 810. Pārējos plānošanas reģionos bezdarbnieku skaits bija mazāks – Kurzemes reģionā 13 262, Zemgales reģionā 11 658 un Vidzemes reģionā 9875 bezdarbnieki.

Salīdzinot 2004. gadu ar 1999. gadu, reģistrēto bezdarbnieku absolūtais skaits ir samazinājies visos reģionos, bet, salīdzinot ar 2003. gadu, bezdarbnieku skaits ir pieaudzis Rīgas un Latgales reģionā.

2005. gada sākumā bezdarba līmenis valstī bija 6,2% – zemāks nekā 2000. gada sākumā (7,8%). Augstākais bezdarba līmenis 2005. gada sākumā bija Latgales plānošanas reģionā (12,2%, gandrīz 2 reizes augstāks nekā vidēji valstī), bet zemākais – Rīgas reģionā (3,9%, 1,6 reizes zemāks nekā vidēji valstī). Kurzemes, Zemgales un Vidzemes reģionā bezdarba

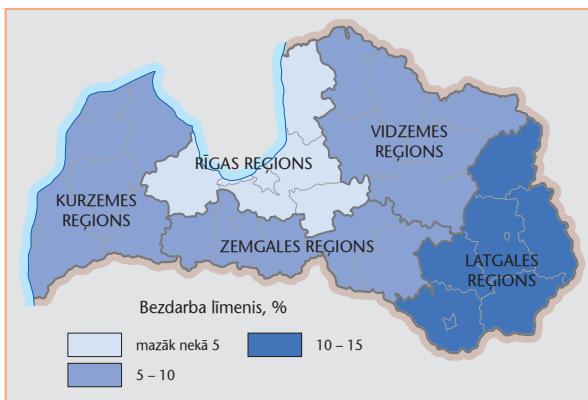
Plānošanas reģions	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Rīgas reģions	5,0	3,9	3,9	3,9	3,8	3,9
t.sk. Rīga	4,7	3,7	3,6	3,6	3,4	3,6
Jūrmala	6,7	5,9	6,6	6,6	5,9	6,0
Vidzemes reģions	7,5	6,3	6,5	6,2	6,7	6,5
t.sk. Valmiera	7,0	6,0	6,4	6,0	5,3	4,9
Kurzemes reģions	9,0	7,2	7,0	6,9	7,2	6,8
t.sk. Liepāja	13,0	10,8	10,0	9,7	9,2	8,0
Ventspils	7,2	6,1	5,7	5,7	5,8	5,2
Zemgales reģions	8,9	7,6	7,4	6,6	6,7	6,4
t.sk. Jelgava	8,3	7,8	6,7	5,5	5,2	4,8
Latgales reģions	14,6	13,3	12,7	11,9	12,2	12,2
t.sk. Daugavpils	10,9	9,9	8,3	7,6	6,8	7,2
Rēzekne	13,5	11,8	11,4	10,6	9,7	9,9
Vidēji Latvijā	7,8	6,5	6,4	6,2	6,2	6,2

32. tabula. Bezdarba līmenis plānošanas reģionos 2000.–2005. gada sākumā, %.

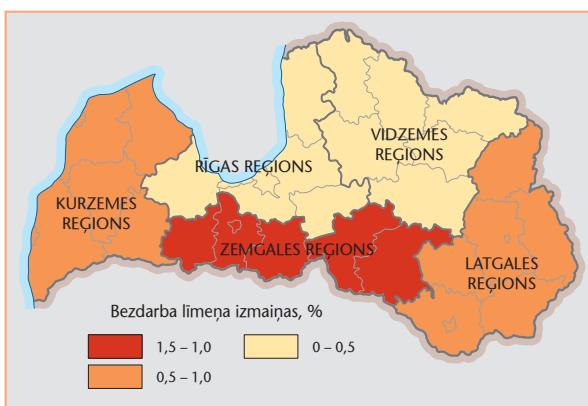

32. attēls. Bezdarba līmeņa dinamika plānošanas reģionos 2000.–2005. gada sākumā, %.

* Centrālās statistikas pārvaldes ikgadējos datu krājumos bezdarba līmenis republikas pilsētām, reģioniem un statistikas reģioniem tiek aprēķināts kā bezdarbnieku ipatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā. Taču ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits ir mazāks nekā darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits, saskaņā ar šajā pārskatā izmantoto aprēķīnu metodu analizētais bezdarba līmenis ir zemāks nekā statistikas izdevumos publicētais.

33. attēls. Bezdarba līmenis plānošanas reģionos 2005. gada sākumā.

34. attēls. Bezdarba līmeņa izmaiņas plānošanas reģionos 2005. gada sākumā pret vidējo rādītāju 2000.-2004. gada sākumā.

līmenis bija nedaudz augstāks nekā vidēji valstī (skat. 32. tabulu un 32. un 33. attēlu).

Bezdarba līmenis plānošanas reģionos pa gadiem ir nedaudz svārstījies. Vērtejot bezdarba līmeņa izmaiņas sešu gadu laikā, novērots, ka visos reģionos bezdarba līmenis 2005. gada sākumā, salīdzinot ar 2000. gada sākumu, ir samazinājies. Salīdzinot ar 2004. gada sākumu, bezdarba līmenis ir pieaudzis tikai Rīgas reģionā – par 0,1 procentpunktu, Latgales reģionā bezdarba līmenis saglabājies nemainīgs, bet Vidzemes, Kurzemes un Zemgales reģionā nedaudz samazinājies – par 0,1 līdz 0,5 procentpunktiem.

Sešu gadu laikā plānošanas reģionu grupā visaugstākais bezdarbs saglabājies Latgales reģionā. Reģionālās atšķirības šajā laikā tikai palielinājušās: bezdarba līmenis Latgales reģionā 2000. gada sākumā bija 2,9 reizes augstāks nekā Rīgas reģionā, bet 2005. gada sākumā – jau 3,1 reizi augstāks.

Salīdzinot bezdarba līmeni 2005. gada sākumā ar piecu gadu perioda vidējo rādītāju (2000.-2004. gada sākumā), redzams, ka lielākais bezdarba līmeņa samazinājums bija Zemgales reģionā (par 0,8 procentpunktiem) un Latgales reģionā (par 0,7 procentpunktiem). Bezdarbs ir samazinājies arī Rīgas un Kurzemes reģionā (par 0,3 procentpunktiem katrā), bet Vidzemes reģionā bezdarba līmenis saglabājies bez izmaiņām. Valstī vidēji bezdarba līmenis samazinājies par 0,4 procentpunktiem (skat. 34. attēlu).

Vairāk nekā puse no reģistrētajiem bezdarbniekiem ir sievietes (59%). Sešu gadu laikā bezdarbnieču īpatsvars kopējā bezdarbnieku skaitā palielinājies Rīgas, Kurzemes, Zemgales un Latgales reģionā un

Plānošanas reģions	2001	2002	2003	2004
Rīgas reģions	60,3	61,9	62,2	62,6
Vidzemes reģions	58,8	59,7	57,9	57,9
Kurzemes reģions	58,8	61,1	61,1	60,8
Zemgales reģions	58,8	59,9	59,7	60,9
Latgales reģions	52,8	53,6	53,4	54,0
Vidēji Latvijā	57,4	58,7	58,5	59,0

33. tabula. Sieviešu īpatsvars visu reģistrēto bezdarbnieku skaitā plānošanas reģionos 2001.–2004. gada beigās.

nedaudz samazinājies tikai Vidzemes reģionā. No reģioniem visaugstākais sieviešu bezdarbnieču īpatsvars 2004. gada beigās bija Rīgas reģionā, viszemākais – Latgales reģionā (skat. 33. tabulu).

Bezdarbniekiem ir raksturīgs vai nu zems izglītības līmenis, vai arī nav darba tīgum nepieciešamo iemānu un pieredzes.

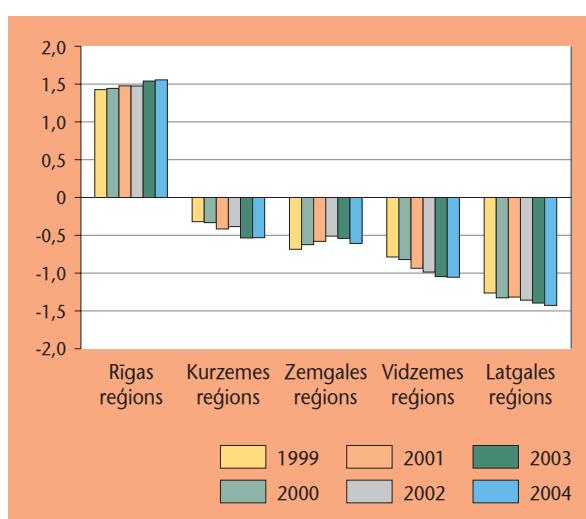
Teritorijas attīstības indekss

Reģionu sociālekonomiskās attīstības skaitliskai raksturošanai Latvijā izmanto īpašu teritorijas attīstības indeksu. Attīstības indekss plānošanas reģioniem tiek aprēķināts katru gadu kopš 1999. gada.

Kaut gan starp dažādiem reģionu attīstības pamatrādītājiem ir vērojama samērā cieša sakariba, tomēr var būt un ir gadījumi, ka pēc viena rādītāja labāki rezultāti ir vienam, bet pēc cita – otram reģionam. Tādēļ ir lietderīgs vispārējs, sintētisks attīstības rādītājs (indekss), kurš apkopo iepriekš minētos pamatrādītājus.

Attīstības indekss salīdzina reģionu attīstības līmeni vērtējamā gadā, bet neatspogulo attīstības procesu, kā pie šāda līmena nonākt.

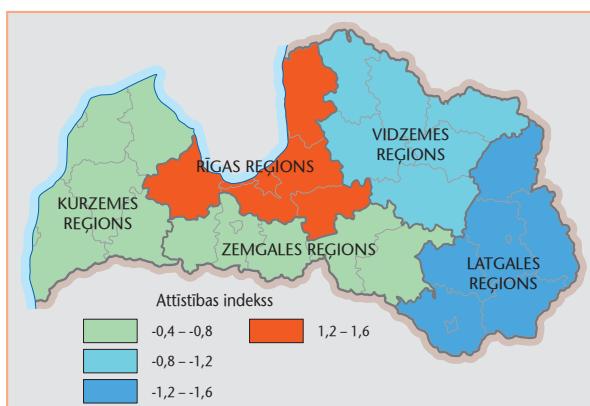
Pēc attīstības indeksa Rīgas reģions jau kopš 1999. gada vienmēr ir bijis neapstrīdams līderis, pārliecinoši apsteidzot

35. attēls. Plānošanas reģionu attīstības indekss pēc 1999.–2004. gada datiem.

Plānošanas reģions	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Rīgas reģions	1,427	1,443	1,477	1,475	1,540	1,556
Kurzemes reģions	-0,320	-0,333	-0,416	-0,385	-0,535	-0,532
Zemgales reģions	-0,685	-0,624	-0,580	-0,511	-0,541	-0,608
Vidzemes reģions	-0,787	-0,821	-0,936	-0,986	-1,046	-1,055
Latgales reģions	-1,263	-1,327	-1,317	-1,358	-1,396	-1,427

34. tabula. Plānošanas reģionu attīstības indekss pēc 1999.–2004. gada datiem.

36. attēls. Plānošanas reģionu attīstības indekss pēc 2004. gada datiem.

pārējos reģionus – attīstības indekss tam pēc 2004. gada datiem ir 1,556, bet visiem pārējiem reģioniem – dažāda lieluma negatīvie skaiti (skat. 34. tabulu, 35. un 36. attēlu).

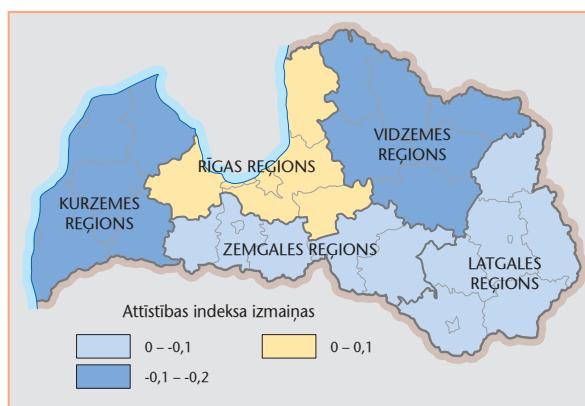
Septīnos no astoņiem pamatrādītājiem, ko izmanto attīstības indeksa aprēķināšanai, Rīgas reģions analizējamajā periodā ieņem stabilu pirmo vietu. Tikai pēc pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņām pirmajā vietā ir Zemgales reģions, bet Rīgas reģions atrodas otrajā vietā. Savu augsto vietu rangu tabulā Rīgas reģions iegūst, pateicoties Rīgas pilsētai, kā arī reģiona iekšzemes kopprodukta vērtībai, reķinot uz 1 iedzīvotāju.

Pavisam cita aina paveras, aplūkojot Latgales reģionu, kas pēc sešiem no astoņiem rādītājiem ierindojas piektajā jeb pēdējā vietā un tikai pēc demogrāfiskās slodzes un iedzīvotāju blīvuma rādītājiem ieņem trešo vietu. Atpalicību nosaka ļoti augstais bezdarba līmenis, kas ir cēlonis zemam iedzīvotāju dzīves līmenim – to atspoguļo samaksātā ienākuma nodokļa summa, vāja ekonomiskā aktivitāte un neliels radītais iekšzemes kopprodukts.

Atšķirības starp reģioniem ir būtiskas, un tās veido dažādi faktori, t.sk. IKP uz vienu iedzīvotāju, bezdarba līmenis, iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums u.c. parametri, kas ietverti attīstības indeksa aprēķinos. Attīstības indeksa dinamika sešu gadu periodā parāda atšķirību palielināšanos starp plānošanas reģioniem.

Atbilstoši ekonomiskās attīstības līmenim atšķirības starp plānošanas reģioniem no 1999. līdz 2004. gadam ir palielinājušās pēc gandrīz visiem rādītājiem. Plānošanas reģionu vidū īpaši izcejas Rīgas plānošanas reģions. Tā attīstību lielā mērā ietekmē galvaspilsēta Riga. Galvaspilsētas iedzīvotāji (67% no iedzīvotāju skaita Rīgas plānošanas reģionā) 2003. gadā saražoja 85% no IKP Rīgas plānošanas reģionā. 2004. gadā Rīgā koncentrējas 74% no visām nefinanšu investīcijām Rīgas plānošanas reģionā, 83% no reģiona ekonomiski aktīvajiem uzņēmumiem un uzņēmēj-sabiedrībām. 72% iedzīvotāju ienākuma nodokļa Rīgas reģionā samaksāja Rīgas pilsētas iedzīvotāji.

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem 1999. gadā Rīgas reģionā bija 2,4 reizes lielāks nekā

37. attēls. Plānošanas reģionu attīstības indeksa izmaiņas 2004. gadā pret vidējo rādītāju 1999.-2003. gadā.

dukta apjoms uz 1 iedzīvotāju. Attīstības indeksa vērtība pēc 2004. gada datiem – -1,427.

Otro vietu rangu tabulā pēc 2004. gada datiem ieņem Kurzemes reģions, kura attīstības indeksa vērtība ir samērā mazs negatīvais skaitlis (-0,532), trešo – Zemgales reģions ar tikai nedaudz zemāku attīstības indeksu (-0,608). Ceturtais ir Vidzemes plānošanas reģions – attīstības indekss -1,055).

Atšķirības plānošanas reģionu sociālekonomiskajā attīstībā sešu gadu laikā ir nedaudz pieaugašas. Ja salīdzina Rīgas plānošanas reģiona attīstības indeksu ar viszemāko – Latgales plānošanas reģiona attīstības indeksu, tad 1999. gadā starpība bija 2,690, 2002. gadā – 2,833, bet 2004. gadā – 2,982. Salīdzinot 2004. gada rādītāju ar piecu iepriekšējo gadu vidējo attīstības indeksa vērtību, redzams, ka attīstības indekss ir palielinājies tikai Rīgas reģionā, bet pārējos četros – pazeminājies (skat. 37. attēlu).

Latgales reģionā, bet 2004. gadā jau 3,1 reizi lielāks. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz vienu iedzīvotāju Rīgas reģionā 1999. gadā bija 2,1 reizi, bet 2004. gadā – 2,2 reizes lielāks nekā Latgales reģionā. Bezdarba līmenis Rīgas reģionā samazinās straujāk, arī iedzīvotāju ienākumi palielinās ātrāk, nekā tas notiek citos reģionos, īpaši Latgalē. Bezdarba līmenis ir salīdzinoši augsts, taču tam ir tendenze samazināties. Joprojām visaugstākais bezdarba līmenis bijis Latgalē, savukārt Rīgas reģionā – viszemākais. Latgales reģionā 2000. gada sākumā tas bija 2,9 reizes augstāks nekā Rīgas reģionā, bet 2005. gada sākumā – 3,1 reizi augstāks. Atšķirība nefinanšu investīciju apjomā uz vienu iedzīvotāju pēc nelielā samazinājuma 2002.–2003. gadā atkal ir palielinājusies un 2004. gadā bija 1999. gada līmeni. Atšķirības pēc iekšzemes kopprodukta uz vienu iedzīvotāju ir nedaudz samazinājušās, tomēr paliek augstā līmenī (Rīgas plānošanas reģiona rādītājs 2000. gadā 2,9 reizes pārsniedza Latgales reģiona rādītāju, 2003. gadā – 2,7 reizes).

TERITORIJU ATTĪSTĪBA LATVIJĀ UN PLĀNOŠANAS REĢIONOS

Reģionu attīstības pamats ir katras pašvaldības teritorijas attīstība. Reģionu attīstības atšķirību veidošanās un attīstības pārmaiņas notiek konkrētās vietās un teritorijās. Pārskata sadaļā ietverts pašvaldību teritoriju attīstības salīdzinošs apskats Latvijas pašvaldību grupu (pilsētas un pagasti) ietvaros, izmantojot katras grupas teritoriju attīstības indeksa aprēķina rādītājus. Tas dod iespēju noskaidrot pašvaldības vietu un virzību salīdzinājumā ar citām Latvijas pašvaldībām. Pašvaldību teritoriju savstarpējs salīdzinājums parāda Latvijas reģionālās attīstības tendences atšķirību palielināšanās vai izlīdzināšanās virzienā.

Kopš 2004. gada plānošanas reģionu attīstības padomes nosaka īpaši atbalstītām teritorijas, nēmot vērā teritoriju attīstības indeksu. Pēc atbalsta piešķiršanas turpmākajos gados katrā plānošanas reģionā būtu lietderigi sekot attīstībai reģionā

kopumā teritorialā skatījumā – vērtējot esošo atbalsta pasākumu efektivitāti un izstrādājot priekšlikumus par jauniem atbalsta pasākumiem teritorijās, kurās tie ir īpaši nepieciešami. Šo uzdevumu veikšanai katram plānošanas reģionam visu tā robežās esošo teritoriju attīstības indekss (reģiona teritoriju attīstības indekss) ir aprēķināts kā vienotai teritoriju grupai. Pilsētām, novadiem un pagastiem aprēķinām izmantoti četri visās teritoriju grupās izmantotie rādītāji indeksa aprēķināšanai – bezdarba līmenis, iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju, demogrāfiskās slodzes līmenis un pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas. Indeksu aprēķinos par salīdzināšanas pamatu izmantas konkretā rādītāja videjās vērtības reģionā. Reģiona teritoriju attīstības indeksa aprēķinu var izmantot arī attīstības plānošanas dokumentos.

PAŠVALDĪBU GRUPU RAKSTUROJUMS

PILSĒTU RAKSTUROJUMS

Latvijā ir 77 pilsētas ar joti atšķirigu iedzīvotāju skaitu, starp tām 7 republikas pilsētas, 20 lielākas pilsētas – rajonu centri, gandrīz visas pārējās uz iepriekšminēto pilsētu fona var uzskatīt par mazpilsētām.

Vairākas pilsētas ir ar lauku teritoriju – Ape, Staicele, Valdemārpils, Aknīste u.c., pavisam 19 pilsētas*. 2005. gada 1. janvārī pilsētu skaitā bija 17 pilsētas, kuras ir novadu centri – Ogre, Kandava, Līvāni, Durbe u.c. Dati par novadiem un pilsētām ar lauku teritorijām aptver visas to sastāvā esošās teritorijas, t.sk. arī lauku teritorijas, tādēļ visbiežāk informācija nav nošķirama no konkrēto pilsētu raksturojošiem rādītājiem.

Pilsētu teritoriju attīstības salīdzinājumam izmantoti attīstības indeksa aprēķinu veidojošie rādītāji. Pilsētu attīstības indeksu aprēķina, nēmot vērā četrus rādītājus – bezdarba līmeni, iedzīvotāju ienākuma nodokļa apmēru uz 1 iedzīvotāju, demogrāfiskās slodzes līmeni un pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas.

2000. gada sākumā un izsakot tā izmaiņas procentos, var redzēt, ka lielākais iedzīvotāju skaita pieaugums bija Ikšķiles novadā (par 11,3%), Lielvārdes novadā un Baldonē ar lauku teritoriju (par 5,8% katra), un Saulkrastos ar lauku teritoriju (par 5,2%).

Savukārt pēdējo piecu gadu laikā iedzīvotāju skaits ir samazinājies 64 pilsētās. Absolūtos skaitļos lielākais iedzīvotāju skaita samazinājums bija lielpilsētās: Rīgā – par 34,7 tūkst., Daugavpili – par 4,8 tūkst., Liepājā – par 3,4 tūkst., Rēzeknē – par 2,9 tūkst.

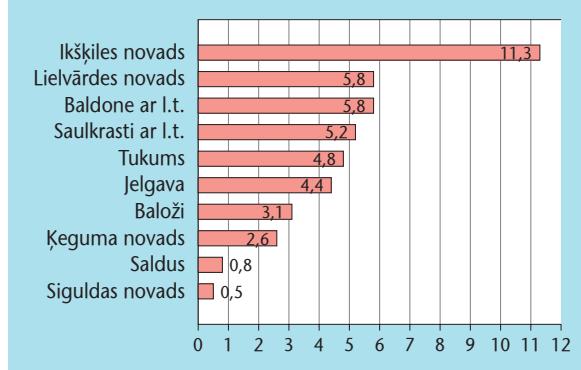
Lielākais iedzīvotāju skaita samazinājums, kas izteikts procentos pret 2000. gada sākumu, bija novērots Strenčos (par 10,6%) un Durbes novadā (par 10,5%). Iedzīvotāju skaita samazinājums no 5 līdz 10% ir fiksēts 26 pilsētās, bet 36 pilsētās iedzīvotāju skaits ir samazinājies mazāk nekā par 5% (skat. 38., 39. un 57. attēlu).

Iedzīvotāju skaita samazināšanās Rīgā būtiski ietekmējusi visu Latvijas pilsētu iedzīvotāju kopskaita un īpatsvara kritumu. Rīgas demogrāfiskā attīstība būtībā noris ārpus tās

Iedzīvotāju skaita izmaiņas

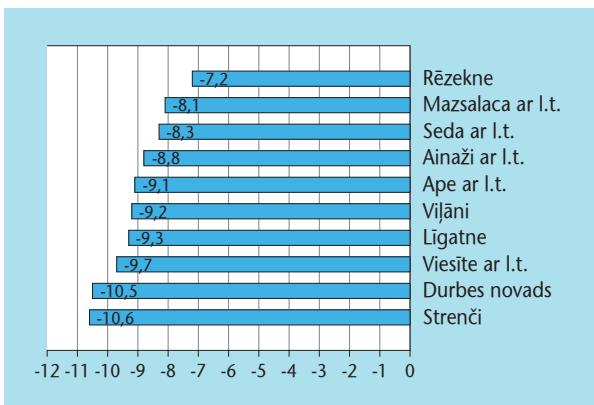
2000. gada sākumā Latvijas pilsētās un pilsētnovados dzīvoja 1 milj. 681,6 tūkst., bet 2005. gada sākumā – 1 milj. 627,1 tūkst. iedzīvotāju. Tātad piecu gadu laikā iedzīvotāju skaits pilsētās kopā ir samazinājies par 54,5 tūkst. jeb 3,2%. Šajā laika posmā tas ir noticis ievērojami lēnāk nekā periodā no 1995. līdz 2000. gada sākumam, kad iedzīvotāju skaits pilsētās samazinājās par 4,7%.

Laika periodā no 2000. gada sākuma līdz 2005. gada sākumam iedzīvotāju skaits ir pieaudzis 13 pilsētās, t.sk. 6 novados, kuru sastāvā ir pilsēta. Vislielākais iedzīvotāju skaita pieaugums absolūtos skaitļos novērots Jelgavā (par 2,8 tūkst.) un Tukumā (par 0,9 tūkst.). Nēmot vērā iedzīvotāju skaitu

38. attēls. Pilsētas ar lielāko iedzīvotāju skaita palielinājumu no 2000. līdz 2005. gada sākumam, %.

* Neieskaitot novados ietilpst ošās pilsētas ar lauku teritoriju.

39. attēls. Pilsētas ar lielāko iedzīvotāju skaita samazinājumu no 2000. līdz 2005. gada sākumam, %.

administratīvajām robežām. Tāpēc arī pašreiz novērotā tendencē, ka daļa darbaspēka iztiku pelna galvaspilsētā, bet dzīvo ārpus tās, tikai pieauga.

Demogrāfiskā slodze

Demogrāfiskā slodze pilsētās 2005. gada sākumā bija vidēji 547,2 bērni un pensijas vecuma iedzīvotāji uz 1000 darbaspējas vecuma iedzīvotājiem. Salīdzinot ar 2000. gada sākumu, tās līmenis ir samazinājies par 15,8% (2000. gada sākumā – 649,8). Demogrāfiskā slodze pilsētās ir nedaudz zemāka nekā valstī kopumā, kur rādītājs 2005. gada sākumā bija 565,0.

Analizējamajā laikā periodā visaugstākais demogrāfiskās slodzes līmenis bija 2000. gada sākumā Jaunielgavā ar lauku teritoriju, kad uz 1000 darbaspējas vecuma iedzīvotājiem bija 1275,5 bērni un pensijas vecuma iedzīvotāji. 2001. gada sākumā vislielākā demogrāfiskā slodze bija Pāvilostā – 943,9. Nākamajos gados starp pilsētām ar lielāko demogrāfisko slodzi izdalās Līgatne, Mazsalaca ar lauku teritoriju, Staicele ar lauku teritoriju, Varakļāni, kopš 2004. gada sākuma arī Sakas novads, kas ietver Pāvilostu.

Ar zemāko demogrāfisko slodzi pilsētu vidū sešu gadu posmā izcejas Rīgas rajona pilsētas – Baloži, Olaine, Salaspils novads, Vangaži. 2005. gada sākumā ar zemu demogrāfiskās slodzes līmeni izdalās arī Balvi.

Republikas pilsētu vidū 2005. gada sākumā augstākais demogrāfiskās slodzes līmenis bija Liepājā – 579,8, zemākais Daugavpilī – 508,2. Lielo pilsētu vidū analizējamajā periodā demogrāfiskā slodzes rādītājs visstraujāk samazinājies Jūrmalā – par 119,9 un Daugavpilī – par 97,2.

Novadu grupā zemākā demogrāfiskā slodze novērota Salaspils novadā un Aizkraukles novadā, savukārt augstākā – Sakas novadā un Sabiles novadā.

No 2000. līdz 2005. gada sākumam demogrāfiskās slodzes samazināšanās notikusi 75 no 77 pilsētu teritorijām. Visstraujāk demogrāfiskā slodze samazinājusies Jaunielgavā ar lauku teritoriju – par 50,7%, Cesvainē ar lauku teritoriju – par 33,5%, Durbes novadā – par 33,1% un Grobiņā – par 31,3%. Tikai divās pilsētās demogrāfiskās slodzes līmenis pieaudzis – Cēsis par 10,9% un Ainažos ar lauku teritoriju par 0,2%.

Demogrāfiskie procesi valstī ietekmē arī iedzīvotāju vecumstruktūru pilsētās. 2005. gada sākumā bērnu un pusaudžu ipatsvars bija ievērojami mazāks nekā pensijas vecuma iedzīvotāju ipatsvars pilsētu iedzīvotāju kopskaitā (attiecīgi 13,9% un 21,5%). Relatīvi vairāk bērnu līdz 14 gadiem ir laukos (17,0%).

Bērnu un pusaudžu skaits 2000. gada sākumā bija 1,4 reizes mazāks nekā pensijas vecuma iedzīvotāju skaits, bet 2005. gada sākumā – 1,5 reizes mazāks. Periodā no 2000. līdz 2005. gada sākumam bērnu un pusaudžu ipatsvars samazinājies par 2,5 procentpunktiem (no 16,4% līdz 13,9%), savukārt darbspējas vecuma iedzīvotāju ipatsvars palielinājies par 4,0 procentpunktiem (no 60,6% līdz 64,6%).

Demogrāfiskās slodzes līmenis vietējās pašvaldībās 2005. gada sākumā ir redzams 58. attēlā.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā pilsētās vidēji bija 156,5 Ls – par 74 Ls lielāks nekā pagastos un gandrīz par 22 Ls lielāks nekā vidēji Latvijā. Sešu gadu laikā – no 1999. līdz 2004. gadam – visās pilsētās iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju ir palielinājies, kopā pieaugot par 71,4 Ls vai par 83,9%.

Rīga ar tās joti lielo iedzīvotāju skaita un ekonomiskās aktivitātes ipatsvaru lielā mērā nosaka pilsētu teritoriju grupas iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjomu un tā sadalījumu. 2004. gadā 14 no 77 pilsētu teritorijām pārsniedza visas Latvijas pilsētu vidējo iedzīvotāju ienākuma nodokļa apmēru (2003. gadā – 12).

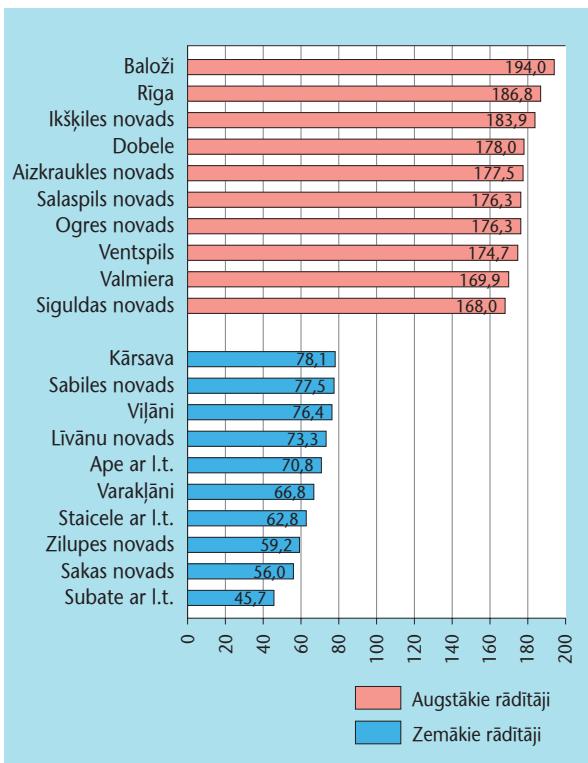
Liellojeb republikas pilsētu vidū līderpozīcijas iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielumā uz 1 iedzīvotāju piecu gadu periodā stabili saglabāja Ventspils, bet 2004. gadā tā jau ierindojas otrajā vietā pēc Rīgas. 2004. gadā visu pilsētu vidējo rādītāju pārsniedza 3 no 7 lielajām pilsētām – bez tikko pieminētajām vēl arī Jūrmala. 2004. gadā republikas pilsētu vidū lielākais (Rīgā) un mazākais (Daugavpili) iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms uz 1 iedzīvotāju atšķirās 1,9 reizes.

Sešu gadu periodā republikas pilsētās nav vērojams viendabīgs iedzīvotāju ienākuma nodokļa pieaugums. Republikas pilsētu vidū lielākā iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoma uz 1 iedzīvotāju paaugstināšanās notikusi Jūrmalā – par 88,5 Ls (no 72,3 Ls 1999. gadā līdz 160,9 Ls 2004. gadā), Rīgā – par 85,4 Ls (no 101,4 līdz 186,8 Ls), Jelgavā – par 76,2 Ls (no 68,6 līdz 144,8 Ls). Visai mazs nodokļa pieaugums bija Daugavpili – par 37,5 Ls (no 61,9 Ls līdz 99,4 Ls), taču vismazākais iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoma kāpums starp republikas pilsētām bija Ventspili – no 147,0 Ls 1999. gadā līdz 174,7 Ls 2004. gadā, tātad tikai par 27,7 Ls. Jāpiebilst, ka visu 77 pilsētu grupā šis ir trešais mazākais pieauguma rādītājs.

Vislielākās atšķirības un izmaiņas sešu gadu posmā pēc iedzīvotāju ienākuma nodokļa ir iedzīvotāju skaita ziņā mazo un vidējo pilsētu vidū. Šajās teritorijās nodokļa apjoms un tā pieauguma dinamika ir atkarīga no pilsētu savstarpējām funkcionalitātēm saiknēm, saimnieciskās struktūras, kas nereti izmainās saistībā ar atsevišķu lielo uzņēmumu attīstību, un citiem faktoriem.

Pilsētu grupā 2004. gadā visaugstākais iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju bija Baložos, sasniedzot 194,0 Ls (par 7,2 Ls vairāk nekā Rīgā un par 19,3 Ls vairāk nekā Ventspili). Pirmajā trijniekā ierindojošie arī Ikšķiles novads (183,9 Ls). Sešu gadu periodā atbilstoši iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielumam uz 1 iedzīvotāju augstu vietu pastāvīgi ieņem Aizkraukles novads, Dobeles, Salaspils novads, no 2001. gada – Valmiera, no 2002. gada – Siguldas novads (skat. 40. un 59. attēlu).

Viszemākās iedzīvotāju ienākuma nodokļa summas uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā bija Subatē ar lauku teritoriju (45,7 Ls), Sakas novadā (56,0 Ls), Zilupes novadā (59,2 Ls), Staicēlē ar lauku teritoriju (62,8 Ls). Visus apskatāmos gadus pēc

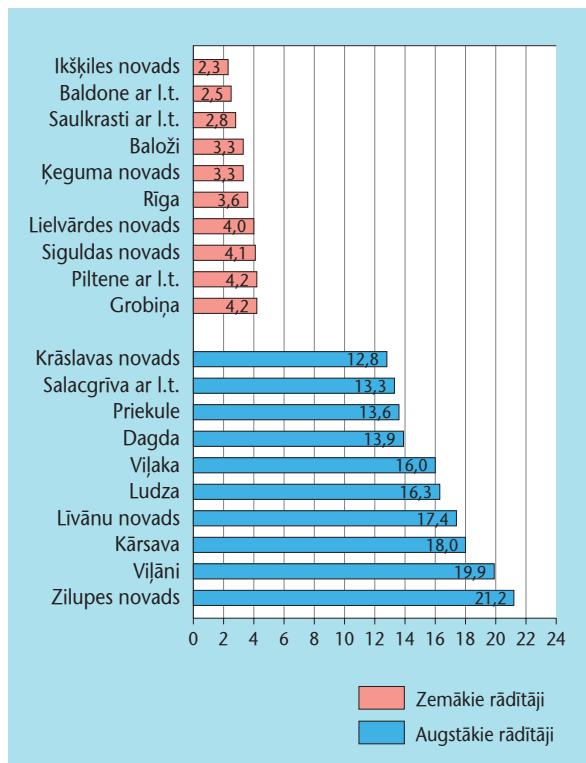

40. attēls. Pilsētas ar lielāko un mazāko iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjomu uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā, Ls.

iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoma uz 1 iedzīvotāju zemākās vietas pilsētu vidū ieņēmusi Subate ar lauku teritoriju, Zilupes novads, Staicele ar lauku teritoriju, Ape ar lauku teritoriju, no 2001. gada – Varakļāni, no 2002. gada – Sakas novads.

Visai straujš (vairāk par 100 Ls) un stabils iedzīvotāju ienākuma nodokļa uz 1 iedzīvotāju palielinājums rajonu pilsētu un mazpilsētu grupā periodā no 1999. līdz 2004. gadam ir vērojams trīs pašvaldībās: Ikšķiles novadā – par 110,8 Ls, Ogres novadā – par 109,3 Ls un Baložos – par 106,7 Ls. Nozīmīgs nodokļa apjoma kāpums bijis arī Dobelē – par 95,0 Ls, Salaspils novadā – par 93,3 Ls, Valmierā – par 86,2 Ls. Analizējamajā laika periodā vismazākais iedzīvotāju ienākuma nodokļa uz 1 iedzīvotāju pieaugums novērots Sakas novadā – par 16,2 Ls, Subatē ar lauku teritoriju – par 23,4 Ls, Zilupes novadā – par 30,4 Ls (skat. 60. attēlu).

Vairākās pilsētās, kurās 1999. gadā bija ļoti mazs iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms uz 1 iedzīvotāju, sešu gadu laikā noticis ievērojams nodokļa apmēra pieaugums. Te jāmin Līvānu novads (1999. gadā – 21,8 Ls, 2004. gadā – 73,3 Ls), Sabiles novads (attiecīgi 27,6 Ls un 77,5 Ls), Staicele ar lauku teritoriju (19,8 Ls un 62,8 Ls) un Ape ar lauku teritoriju (23,0 Ls un 70,8 Ls).

41. attēls. Pilsētas ar lielāko un mazāko bezdarba līmeni 2005. gada sākumā, %.

17,4% un Ludzā – 16,3% (skat. 41. un 61. attēlu). Visaugstākais bezdarba līmenis pilsētās apskatāmajā laika periodā bija 2000. gada sākumā Līvānu novadā – 25,9%.

Vidējā bezdarba līmeņa rādītāja samazināšanos pilsētu grupā sešu gadu periodā galvenokārt ir ietekmējušas lielās pilsētas. Liepāja bezdarbs samazinājies par 5,0 procentpunktiem, Daugavpili – par 3,7, Rēzeknē – par 3,6. Jāatzīmē, ka šo rādītāju ietekmējušas arī atsevišķas mazās un vidējās pilsētu teritorijas, kurās novērots straujš bezdarba līmeņa samazinājums – Līvānu novadā no 2000. gada sākuma līdz 2005. gada sākumam bezdarbs krities par 8,5, Valdemārpilī ar lauku teritoriju – par 5,4, Cesvainē ar lauku teritoriju – par 4,3, Aizkraukles novadā – par 3,7 procentpunktiem (skat. 62. attēlu).

Kaut arī kopumā pilsētās bezdarba līmenis ir krities, tomēr 20 pilsētās tas apskatāmajā laika periodā ir pieaudzis. Visstraujāk bezdarba līmenis ir palielinājies Zilupes novadā – par 6,8, Salacgrīvā ar lauku teritoriju – par 3,5, Sedā ar lauku teritoriju un Kuldīgā – par 3,3, Ainažos ar lauku teritoriju – par 3,1 procentpunktu.

Sešu gadu posmā saglabājušās lielas bezdarba līmeņa atšķirības starp pilsētām ar augstāko un zemāko rādītāju – 9,2 reizes.

Bezdarba līmenis

Sešu gadu laikā bezdarba līmenis pilsētu grupā samazinājies no 7,1% 2000. gada sākumā līdz 5,5% 2005. gada sākumā. Bezdarba līmenis pilsētu grupā ir ievērojami zemāks nekā valstī vidēji (attiecīgi 7,8% un 6,2%).

Pilsētu vidū ar zemāko bezdarba līmeni (līdz 3%) 2005. gada sākumā bija Ikšķiles novads – 2,3%, Baldone ar lauku teritoriju – 2,5% un Saulkrasti ar lauku teritoriju – 2,8%. Savukārt augstākais bezdarba līmenis – 3 un vairāk reizi augstāks nekā vidēji pilsētās 2005. gada sākumā ir reģistrēts Zilupes novadā – 21,2%, Viljānos – 19,9%, Kārsavā – 18,0%, Līvānu novadā –

Teritorijas attīstības indekss

Pēc 2004. gada datiem 15 pēc attīstības indeksa spēcīgāko pilsētu grupā iekļuvušas 12 pilsētas no Rīgas reģiona, 2 pilsētas no Zemgales reģiona un 1 pilsēta no Kurzemes reģiona. Sadalījumā pa rajoniem spēcīgākais piecpadsmitnieks ir šāds: 7 pilsētas no Rīgas rajona, 4 – no Ogres rajona, 1 – no Aizkraukles rajona un 3 republikas pilsētas – Jelgava, Ventspils un Rīga. Izņemot Ventspili un Aizkraukles novadu, visas pārējas pilsētas no vadošā piecpadsmitnieka ir pilsētas, kas atrodas tiešā Rīgas ietekmē. Pirmās divas vietas pilsētu grupā ieņem Baloži un Ikšķiles novads, kuri ar savu attīstības indeksu (1,682 un

1,528) ievērojami apsteidz tiem sekojošo Salaspils novadu (0,795).

Pēc attīstības indeksa specīgākās republikas pilsētas rangu tabulā ienem šādas vietas: Jelgava – 6., Ventspils – 8. un Rīga – 9. vietu. Jelgava pirmo reizi pacēlusi uz tik augstu vietu, galvenokārt pateicoties straujam pastāvīgo iedzīvotāju skaita pieaugumam pēdējo piecu gadu laikā – par 4,4%.

Vairākās Rīgas ietekmes zonā esošajās pilsētu teritorijās attīstības indekss iepriekšējos gados ir bijis visai augsts, bet pēdējos gados samazinājies. Pie šādām pilsētām pieskaitāma Olaine, kas rangu tabulā no 3. vietas 1999. gadā noslēdējusi līdz 10. vietai 2004. gadā, Vangaži – no 4. uz 12. vietu, Saulkrasti ar lauku teritoriju – no 5. uz 14. vietu un Baldone ar lauku teritoriju – no 7. uz 11. vietu. Baldone ar lauku teritoriju savu relatīvi augsto vietu rangu tabulā ieguvusi līdzīgi kā Jelgava – galvenokārt ar to, ka piecu gadu laikā iedzīvotāju skaits palielinājies par 5,8%, tātad šeit ir augsts tā sauktais teritorijas pievilcības indekss. Šāds pievilcības indekss ietekmējis galvaspilsētas attīstības indeksu, jo Rīga tajā pašā laika posmā zaudējusi 4,5% savu iedzīvotāju (vidēji visas pilsētas zaudējušas 3,2%).

Līdz ar attīstības indeksa vērtības palielinājumu Ogres novads no 22. vietas rangu tabulā 1999. gadā pacēlies uz 4. vietu 2004. gadā, Iļģūnaijas novads – no 13. uz 2. vietu, Baloži – no 6. uz 1. vietu. Teritorijas attīstības indeksa vērtība strauji augusi arī Jaunjelgavā ar lauku teritoriju, Valdemārpilī ar lauku teritoriju, Cesvainē ar lauku teritoriju.

Salaspils novads ir ienēmis pirmo vietu pilsētu rangu tabulā no 2000. līdz 2003. gadam, bet 2004. gadā noslēdējis uz 3. vietu. Attīstības indekss būtiski ir pazeminājies Ventspilī, kas 1999. gadā rangu tabulā bija 1. vietā, 2000. gadā – 2. vietā, bet 2004. gadā – vairs tikai 8. vietā. Republikas pilsētu vidū Ventspils bija līdere četru gadu laikā, līdz 2003. gadā to apsteidza Rīga, bet 2004. gadā – Jelgava.

Rajonu pilsētu grupā lielākais attīstības indeksa samazinājums sēšu gadu laikā bijis Talsos un Cēsis – Talsi pārvietojušies no 14. uz 25. vietu, bet Cēsis – no 11. uz 21. vietu kopējā Latvijas pilsētu rangu tabulā. Mazpilsētu grupā Ape ar lauku teritoriju noslēdējusi no 42. uz 71. vietu, Ainaži ar lauku teritoriju – no 9. uz 48. vietu.

15 mazāk attīstīto pilsētu grupā ietilpst 7 pilsētas no Latgales reģiona, 4 – no Vidzemes reģiona, 2 – no Zemgales reģiona un pa vienai pilsētai no Rīgas un Kurzemes reģiona. Daudz vienmērīgās ir vājāko pilsētu sadalījums pa rajoniem, salīdzinot to ar spēcīgāko piecpadsmiņieku – vājāko pilsētu vidū ir pārstāvētas pilsētas no 13 Latvijas rajoniem.

Pēdējās vietas pilsētu rangu tabulā ienem Kārsava (77.) un Viljāni (76.) – vienīgās teritorijas pilsētu vidū, kurām attīstības indekss ir zemāks par -3 (attiecīgi -3,046 un -3,003).

Pastāvīgi zemākās attīstības indeksa vērtības pilsētu grupā sēšu gadu laikā bijušas Vilakai, Viljāniem un Varakjāniem, kopš 2000. gada – Zilupes novadam un Kārsavai, kopš 2002. gada – Subatei ar lauku teritoriju, kopš 2003. gada – Apei ar lauku teritoriju. Šīs pilsētas ir pieskaitāmas teritorijām ar ļoti zemu attīstības indeksu, turklāt visbiežāk tām attīstības indeksa vērtība gadu no gada samazinās.

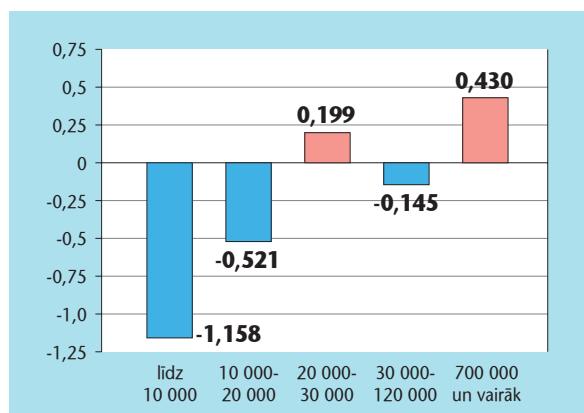
Vērtējot attīstības indeksa palielinājumu īsākā periodā – 2003. un 2004. gadā, redzams, ka 10 pilsētas panākušas pie-

augumu pozitīvo indeksu apgabalā (paaugstinot esošo pozitīvo indeksu), 20 pilsētas – negatīvo indeksu apgabalā (samazinot esošo negatīvo indeksu), un tikai Jelgava vienīgā ir mainījusi attīstības indeksa zīmi no negatīva uz pozitīvu. 46 pilsētās attīstības indekss ir samazinājies. Īpaši jāatzimē pilsētas, kurās mainījusies attīstības indeksa zīme no pozitīvas uz negatīvu – šādās pilsētas ir Jaunjelgava ar lauku teritoriju, Smiltene, Saldus un Bauska.

Pēc 2004. gada datiem 18 pilsētās, kas ir mazāk nekā trešā daļa no visām Latvijas pilsētām, attīstības indekss ir pozitīvs (pēc 2003. gada datiem – 21 pilsētā). Pilsētu teritoriju sadalījumu pozitīvo un negatīvo indeksa vērtību apgabalošanai lielā mērā ietekmē Rīga, un tā kā Rīgai attīstības indeksa vērtība ir pozitīva, tad negatīvs indekss ir vairumam teritoriju.

Pilsētu attīstības indeksa vērtības no 1999. līdz 2004. gadam var skatīt izdevuma pielikumā, indeksa vērtības pēc 2004. gada datiem – 63. attēlā, bet attīstības indeksa izmaiņas 2004. gadā pret vidējo rādītāja vērtību 1999.–2003. gadā – 64. attēlā.

Novērojama ir vispārēja sakarība starp pilsētu teritoriju iedzīvotāju skaitu un attīstības indeksa vērtību. Iedzīvotāju skaita ziņā pilsētas ir visai atšķirīgas – 52 pilsētu grupas teritorijas iedzīvotāju skaits ir mazāks par 10 tūkst., 14 – iedzīvotāju skaits ir no 10 līdz 20 tūkst., 4 – no 20 līdz 30 tūkst., 6 – no 30 līdz 120 tūkst. Rīga īpaši izcejas ar iedzīvotāju skaitu, kas pārsniedz 700 tūkst.

42. attēls. Pilsētu iedzīvotāju skaita un attīstības indeksa sakarības 2004. gadā.

Vidējais attīstības indekss ar vislielāko negatīvo vērtību vērojams pilsētu grupās ar mazāko iedzīvotāju skaitu – līdz 10 tūkst. un no 10 līdz 20 tūkst., kurās kopā ir 66 pilsētas jeb 86% no visām pilsētām Latvijā. Pilsētu grupā ar iedzīvotāju skaitu no 30 līdz 120 tūkst. negatīvo vidējo attīstības indeksu nosaka negatīvās attīstības indeksa vērtības tādās lielajās pilsētās kā Rēzekne, Liepāja un Daugavpils.

Pozitīvs attīstības indekss vērojams divās pilsētu grupās. Pirmajā grupā – ar iedzīvotāju skaitu no 20 līdz 30 tūkst. – ir pozitīvs vidējais attīstības indekss, pateicoties augstām Valmieras, Ogres novada un Salaspils novada attīstības indeksa vērtībām. Otrajā grupā – ar iedzīvotāju skaitu 700 tūkst. un vairāk – ietilpst tikai Rīga, kurai ir pozitīvs attīstības indekss (skat. 42. attēlu).

Indeksā relatīvais lielums ir izmantojams kā papildu un salīdzinošs rādītājs. Cēloņsakarību analīzei nepieciešama teritoriju speciāla izpēte, izmantojot kvalitatīvos rādītājus.

Pilsētu teritoriju attīstības indekss ir integrēts rādītājs, kas liecina par vispārējām teritoriju attīstības līmeni atšķirībām. Katras atsevišķas teritorijas attīstības vērtēšanai

Vērtējot teritoriju attīstību, jāņem vērā katra atsevišķā indeksa aprēķināšanai izmantotā komponenta loma.

Pārskata gadu periodā vairākās Latvijas pilsētās vērojamas pozitīvas izmaiņas pēc tādiem ekonomiskās attīstības pamatrādītājiem kā bezdarba līmenis un samaksātā ienākumu nodokļa summa. Dažādās pilsētās šie procesi noris ar atšķirīgu tempu un attiecīgi maina pilsētu attīstības indeksus un vietas (rangus) kopējā vērtējumu tabulā.

Kompleksi izvērtējams un attīstību kopumā raksturojošs rādītājs pilsētu grupā ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa uz 1 iedzīvotāju maksājumu līmenis. Atbilstoši šim rādītājam vērojama būtiska atšķirību palielināšanās starp pilsētām. Saskaņā ar šo rādītāju pilsētas ar zemu iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumu līmeni nereti atpaliek no lauku pašvaldību teritorijām.

Bezdarba vidējais līmenis pilsētās kopumā samazinās, bet reģionālās attīstības problēmas saskatāmas rādītāja kritiskajos

lielumos, piemēram, saglabājas ļoti augsts bezdarba līmenis Latgales pilsētās. Bezdarba līmenis, iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms, daļēji arī demogrāfiskā slodze nereti liecina par saimniecības strukturālām problēmām teritorijās vispār, bet sevišķi mazajās un vidējās pilsētās.

Valstī ieilgusi demogrāfiskā krize samazina iedzīvotāju skaitu un palielina demogrāfisko slodzi, sevišķi mazajās un vidējās pilsētās. Demogrāfiskās slodzes pieaugums gan formāli neatspoguļojas statistikas rādītājos sakarā ar pakāpenisku pensionēšanas vecuma palielināšanu.

Indeksā vērtība nav tieši atkarīga tikai no iedzīvotāju skaita. Tomēr vispārēja likumsakarība ir tāda, ka mazajās pašvaldībās sociāli ekonomiskās attīstības līmenis ir zemāks, bet lielajās pašvaldībās tas ir augstāks. Tajā pašā laikā jāņem vērā, ka vidējais attīstības indeksss mazāko pilsētu grupā sešu gadu periodā ir mainīgāks, salīdzinot ar lielākām pilsētām.

LAUKU TERITORIJU RAKSTUROJUMS

1999. gadā Latvijā bija 481 lauku pašvaldības teritorija, 2005. gada sākumā to skaits bija 453. Daļa no bijušo pagastu teritorijām laikā no 1999. līdz 2005. gadam iekļautas 14 novadu teritorijās, kuru centri ir pilsētas, un dati par tām tiek apkopoti pilsētu teritoriju grupā. Savukārt daļa no bijušo pagastu teritorijām apvienotas 6 lauku novados.

Latvijā iedzīvotāju skaita ziņā lauku pašvaldības ir mazas – 2005. gada sākumā vidēji vienā pagastā vai lauku novadā dzīvoja 1,5 tūkst. cilvēku. Pašvaldības, kurās iedzīvotāju skaits ir mazāks par 1 tūkst. (190 pašvaldības), veido 42% no visiem Latvijas pagastiem, pašvaldības ar iedzīvotāju skaitu no 1 līdz 2 tūkst. (186 pašvaldības) – 41% no lauku pašvaldību kopskaita. 43 pašvaldībās iedzīvotāju skaits ir no 2 līdz 3 tūkst. Samērā liejas lauku pašvaldības – ar iedzīvotāju skaitu no 3 līdz 4 tūkst. un no 4 līdz 5 tūkst. – ir pa 11. Pašvaldības, kurās iedzīvotāju skaits pārsniedz 5 tūkst. – tādas ir 12, veido tikai 3% no visiem pagastiem un lauku novadiem valstī.

Mazajās pašvaldībās – ar iedzīvotāju skaitu līdz 2 tūkst. – dzīvo vairāk nekā puse no visiem lauku iedzīvotājiem (59%) vai gandrīz katrs piektais valsts iedzīvotājs (17% no valsts iedzīvotāju kopskaita). Relatīvi lielās pašvaldībās, kurās iedzīvotāju skaits pārsniedz 5 tūkst., dzīvo tikai 13% no lauku iedzīvotāju kopskaita vai 4% no valsts iedzīvotāju kopskaita.

Raksturojot lauku pašvaldību teritorijas, jāatzīmē kopēja iezīme – nelielos pagastos attīstības pamatrādītāji ir ļoti mainīgi gadu no gada, savukārt lielākās teritorijās attīstības pamatrādītāji ir salīdzinoši stabili.

Lauku teritoriju attīstības indeksu aprēķina, izmantojot 6 rādītājus – bezdarba līmeni, iedzīvotāju ienākuma nodokļa liebumu uz 1 iedzīvotāju, demogrāfiskās slodzes līmeni, pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas, iedzīvotāju blīvumu un zemes vidējo kadastrālo vērtību. Pārskatā pagasti un lauku novadi salīdzināti, ņemot vērā attīstības indeksa vērtības un to izmaiņas, kā arī 4 atsevišķus, attīstības dinamiku spilgtāk raksturojošus rādītājus – iedzīvotāju skaita izmaiņas, demogrāfisko slodzi, iedzīvotāju ienākuma nodokli un bezdarba līmeni.

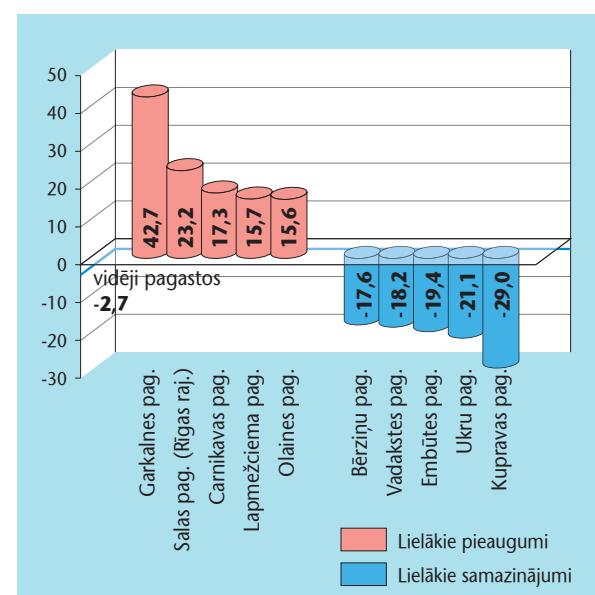
Iedzīvotāju skaita izmaiņas

2000. gada sākumā Latvijas lauku teritorijās dzīvoja 698,3 tūkst., bet 2005. gada sākumā – 679,4 tūkst. iedzīvotāju.

Tātad laika posmā no 2000. līdz 2005. gada sākumam iedzīvotāju skaits pagastos un lauku novados kopā ir samazinājies par gandrīz 20 tūkst. jeb 2,7%. Iedzīvotāju skaita izmaiņu temps ir nedaudz samazinājies salīdzinājumā ar periodu no 1995. līdz 2000. gadam, kad iedzīvotāju skaits Latvijas laukos saruka par 3,3%. Savukārt, salīdzinot ar iepriekšējo tuvāko piecu gadu periodu, jāatzīmē, ka iedzīvotāju skaita samazinājuma temps ir atkal palielinājies – no 1999. līdz 2004. gadam lauku teritorijas zaudēja 1,8% iedzīvotāju.

Periodā no 2000. līdz 2005. gadam iedzīvotāju skaits laukos samazinājies mazāk nekā pilsētās (laukos par 2,7%, pilsētās par 3,2%). Iedzīvotāju skaita izmaiņas pagastos un lauku novados šajā periodā atspoguļotas 57. attēlā.

Latvijā ir 69 lauku pašvaldību teritorijas (15% no pagastu kopskaita), kurās iedzīvotāju skaits no 2000. līdz 2005. gada sākumam ir palielinājies. Visbūtiskāk iedzīvotāju skaits audzis Rīgas rajona pagastos: Garkalnes pagastā – par 42,7%, Salas pagastā – par 23,2%, Carnikavas pagastā – par 17,3%, Lapmežciema pagastā – par 15,7%, Olaines pagastā – par 15,6%, Bērziņu pagastā – par 11,6%, Vādakstes pagastā – par 18,2%, Embutes pagastā – par 19,4%, Uku pagastā – par 21,1% un Kupravas pagastā – par 29,0%.

43. attēls. Lielākās iedzīvotāju skaita izmaiņas pagastos un lauku novados 2000.–2005. gada sākumā, %.

Iedzīvotāju skaits ievērojami palielinājies Rēzeknes rajona Grīšķanu pagastā – par 15,2% un Ozolaines pagastā – par 13,1%. Vairāk nekā par 10% iedzīvotāju skaits pieaudzis arī Tukuma rajona Lapmežciema pagastā – par 15,7% un Engures pagastā – par 11,0%, kā arī Jelgavas rajona Svētes pagastā – par 11,1%.

384 lauku pašvaldībās, kas veido 85% no Latvijas pagastu kopskaita, iedzīvotāju skaits ir samazinājies. Visstraujāk piecu gadu laikā tas noticis Balvu rajona Kupravas pagastā – par 29,0%, Dobeles rajona Ukru pagastā – par 21,1% un Liepājas rajona Embūtes pagastā – par 19,4% (skat. 43. attēlu).

No 2000. līdz 2005. gada sākumam iedzīvotāju skaits ir samazinājies visās Cēsu, Gulbenes, Jēkabpils, Ludzas, Madonas, Preiļu, Saldus un Ventspils rajona lauku pašvaldībās. Rīgas rajonā iedzīvotāju skaits ir sarucis tikai divos pagastos.

Demogrāfiskā slodze

Demogrāfiskā slodze 2000. gada sākumā lauku teritorijās vidēji bija 793,1, bet 2005. gada sākumā – 609,2. Demogrāfiskā slodze ir samazinājusies vidēji par 23,2%. Tā gan pagastos un lauku novados ievērojami pārsniedz vidējo rādītāju valstī, kur demogrāfiskās slodzes līmenis 2005. gada sākumā bija 565,0.

Viszemākie demogrāfiskās slodzes rādītāji pagastu grupā 2005. gada sākumā bija Bauskas rajona Gailišu pagastā (434,7 cilvēki uz 1000 darbspējas vecuma iedzīvotājiem) un Saldus rajona Saldus pagastā (437,6). Labvēlīga demogrāfiskā situācija novērojama Rīgas rajona pagastos: Ādažu pagastā (451,2), Olaines pagastā (468,4), Salas pagastā (475,0) un Ropažu novadā (487,4). Mazāk par 500 bērniem un pensijas vecuma iedzīvotājiem uz 1000 darbspējīgiem iedzīvotājiem ir arī Aizkraukles rajona Sērenes pagastā, Ventspils rajona Ziru pagastā, Valmieras rajona Valmieras pagastā, Saldus rajona Nīgrandes pagastā, Balvu rajona Lazdulejas pagastā un Bērzkalnes pagastā, Jēkabpils rajona Gārsenes pagastā.

Demogrāfiskās slodzes līmenis augstāks par 800 bērniem un pensijas vecuma iedzīvotājiem uz 1000 darbspējas vecuma iedzīvotājiem 2005. gada sākumā vērojams 14 lauku pašvaldībās. Augstākais demogrāfiskās slodzes līmenis kopumā ir Latgales reģiona pagastos, kur tas atspoguļo sarežģītu sociālo situāciju un parādās arī citos rādītājos – šādām teritorijām raksturīgs augsts bezdarba līmenis un zems iedzīvotāju labklājības līmenis, kuru savukārt parāda zems iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjomis uz 1 iedzīvotāju. Visaugstākais demogrāfiskās slodzes rādītājs pagastu grupā izdevumā apskatāmajā periodā ir bi-

jis 2000. gada sākumā Balvu rajona Tilžas pagastā – 1567,8. 2005. gada sākumā visaugstākā demogrāfiskā slodze ir Madonas rajona Varakļānu pagastā – 887,7. Demogrāfiskā slodze, kas pārsniedz 850 bērus un pensijas vecuma iedzīvotājus uz 1000 darbspējīgiem iedzīvotājiem, novērota arī Preiļu rajona Saunas pagastā un Vārkavas novadā, Daugavpils rajona Ambeļu pagastā (skat. 44. attēlu).

Demogrāfiskās slodzes rādītāji 2005. gada sākumā atspoguļoti 58. attēlā.

Demogrāfiskās slodzes līmenis laika periodā no 2000. līdz 2005. gada sākumam ir paaugstinājies tikai piecās lauku pašvaldībās – Ludzas rajona Zvīrgzdenes pagastā, kur tas pieaudzis no 671,7 līdz 782,7 jeb par 16,5%, Balvu rajona Kupravas pagastā – par 7,6%, Rīgas rajona Salas pagastā – par 4,5%, Aizkraukles rajona Kurmenes pagastā – par 3,8% un Cēsu rajona Nītaures pagastā – par 1,4%. Pārējos pagastos demogrāfiskās slodzes līmenis ir samazinājies. Izteikti strauji tas noticis Rīgas rajona Garkalnes pagastā – no 1140,8 2000. gadā līdz 567,8 2005. gadā vai par 50,2%, Balvu rajona Tilžas pagastā – par 48,2%, Talsu rajona Mērsraga pagastā – par 44,9%, Valmieras rajona Zilākalna pagastā – par 38,5%.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju lauku teritorijās 2004. gadā vidēji bija 82,3 Ls, kas ir par 44,3 Ls lielāks nekā 1999. gadā (38,0 Ls). Tomēr nodokļa apjoms ir ievērojami zemāks nekā rādītājs vidēji pilsētās (156,5 Ls 2004. gadā, 85,1 Ls 1999. gadā). Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju Latvijas laukos 2004. gadā ir tādā lielumā kā pilsētās 1999. gadā.

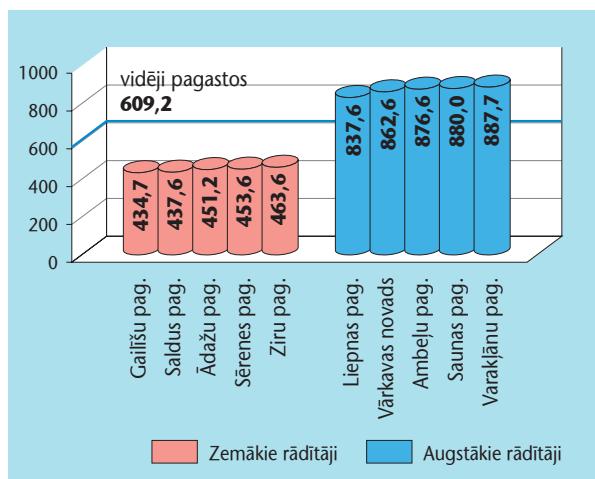
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā attēlots 59. attēlā.

Visaugstākie iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumi uz 1 iedzīvotāju caurmērā ir Rīgas rajona lauku pašvaldībās. 2002. gadā pagastu rangu tabulā pirmajā vietā pēc samaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa uz 1 iedzīvotāju ierindojās Inčukalna pagasts – 175,0 Ls. 2003. un 2004. gadā augstākais rādītājs bija Ķekavas pagastā – attiecīgi 183,9 Ls un 210,2 Ls. Citu rajonu teritoriju vidū ar lielākiem iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumiem izceļas Cēsu rajona Priekuļu pagasts un Talsu rajona Kolkas pagasts (skat. 45. attēlu).

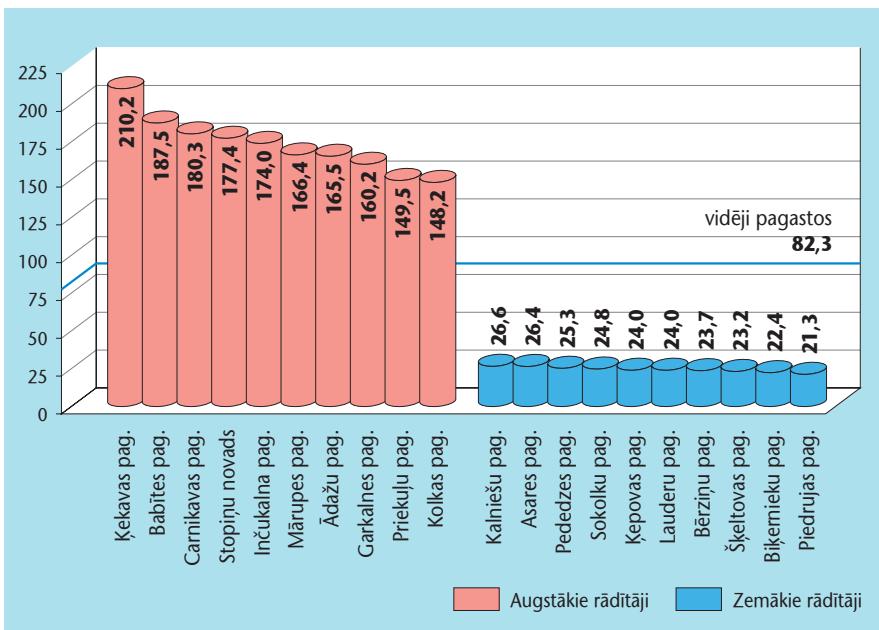
2004. gadā starp lauku teritorijām, kurās iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājums uz 1 iedzīvotāju ir mazāks par 50 Ls, ir 85 Latgales reģiona pašvaldības, 22 Vidzemes reģiona pašvaldības, 13 Kurzemes un Zemgales reģiona pašvaldības un tikai 3 Rīgas reģiona pašvaldības. 358 pagasti un lauku novadi jeb 79% no to kopējā skaita nesasniedza vidējo līmeni pagastu grupā.

Zemākie iedzīvotāju ienākuma nodokļa rādītāji uz 1 iedzīvotāju kopumā ir visos Latgales reģiona rajonos. Viszemākie rādītāji pagastu grupā 2004. gadā bija Krāslavas rajona Piedrujas pagastā – 21,3 Ls un Daugavpils rajona Bīķernieku pagastā – 22,4 Ls. Nodokļa apjoms 25 Ls robežu uz 1 iedzīvotāju gadā nesasniedza arī Krāslavas rajona Šķeltovas, Bērziņu un Ķepovas pagastā, Ludzas rajona Lauderu pagastā un Rēzeknes rajona Sokolku pagastā.

Būtisks iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumu pieaugums uz 1 iedzīvotāju (vairāk par 100 Ls gadā) laika posmā no 1999. līdz 2004. gadam novērots Rīgas rajona Inčukalna pagastā – par 116,5 Ls, Babītes pagastā – par 103,4 Ls un Ķekavas pagastā – par 101,6. Pārējos pagastos pieauguma lielums ir ļoti atšķirīgs – no 1,4 Ls līdz 90,8 Ls. Trijās lauku pašvaldībās, salīdzinot rādītājus 1999. gadā un 2004. gadā, iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju ir

44. attēls. Demogrāfiskās slodzes augstākie un zemākie rādītāji pagastos un lauku novados 2005. gada sākumā.

45. attēls. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa lieluma uz 1 iedzīvotāju augstākie un zemākie rāditāji pagastos un lauku novados 2004. gadā, Ls.

samazinājies – Talsu rajona īves pagastā – par 18,3 Ls, Krāslavas rajona Grāveru pagastā – par 13,0 Ls un Ventspils rajona Jūrkalnes pagastā – par 7,0 Ls. Ja 2004. gada iedzīvotāju ienākuma nodokļa rāditājus uz 1 iedzīvotāju salīdzina ar vidējo nodokļa līelumu 1999.–2003. gadā, tad negatīva virzība bijusi tikai Krāslavas rajona Grāveru pagastā (skat. 60. attēlu).

Vērtējot iedzīvotāju ienākuma nodokļa uz 1 iedzīvotāju izmaiņas divu gadu laikā (2003. un 2004. gadā), var novērot rāditāja vērtības uzlabošanos gandrīz visos pagastos un lauku novados un palielinājuma summas svārstības ir no 0,5 Ls līdz 39,1 Ls. Samaksātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir samazinājies trīs pagastos – Ventspils rajona Jūrkalnes pagastā, Daugavpils rajona Vecsalienas pagastā un Liepājas rajona Priekules pagastā – par 1,5 – 4,5 Ls uz 1 iedzīvotāju.

Piedrujas pagastā, kur 2004. gadā bija zemākā samaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa uz 1 iedzīvotāju, sešu gadu laikā tā palielinājusies par 11,9 Ls, savukārt Ķekavas pagastā, kur nodokļa apjoms uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā bija vislielākais, pieaugums attiecīgajā laika posmā bija 101,6 Ls.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa uz 1 iedzīvotāju augstākās un zemākās vērtības lauku pašvaldībās 2004. gadā atšķirās 10 reizes, bet 1999. gadā atšķiriba bija pat 32 reizes! Tomēr labklājības līmenis Latvijas pagastos pieaug lēnāk nekā pilsētās.

Bezdarba līmenis

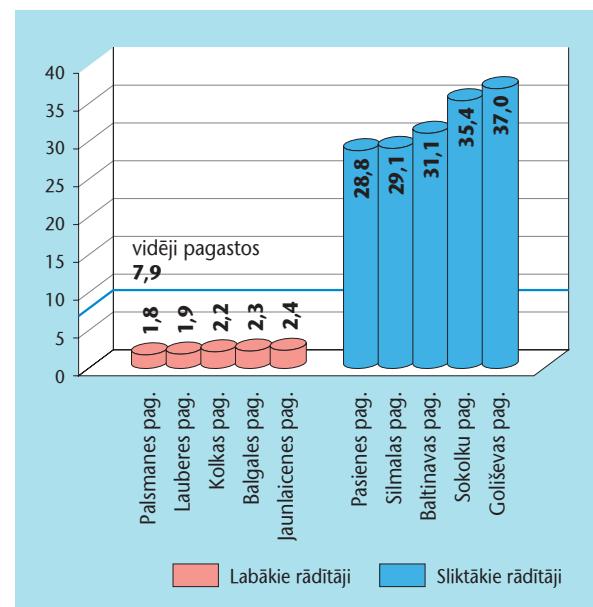
Analizējamajā sešu gadu periodā augstākais bezdarba līmenis Latvijas laukos bija 2000. gada sākumā – vidēji 8,9%. No 2001. līdz 2003. gadam bezdarba līmenis laukos nedaudz samazinājās, bet 2004. gada sākumā bezdarbs bija palielinājies atkal gandrīz līdz 2000. gada sākuma līmenim. 2005. gada sākumā bezdarba līmenis Latvijas pagastos un lauku novados bija vidēji 7,9%. Salīdzinot 2005. gada un 2000. gada rāditājus, novērojams bezdarba samazinājums par 1,0 procentpunktā, bet, salīdzinot 2005. gadu ar 2004. gadu, – tikai par 0,1 procentpunktā. Vidējais bezdarba līmeņa rāditājs Latvijas pagastos 2000.–2004. gada periodā bija par 1,5–1,8 procentpunktām augstāks nekā pilsētās, bet 2005. gadā – jau par 2,5 procentpunktām augstāks.

Bezdarba līmenis pašvaldību teritorijās 2005. gada sākumā attēlots 61. attēlā, bet bezdarba līmeņa izmaiņas 2005. gada

sākumā pret vidējo rāditāju laikā no 2000. līdz 2004. gada sākumam – 62. attēlā.

Pagastu vidū pastāv ļoti liejas bezdarba līmeņa atšķirības. Zemākais bezdarba līmenis 2005. gada sākumā bija Valkas rajona Palsmanes pagastā – 1,8% un Ogres rajona Lauberes pagastā – 1,9%. Vēl 13 pagastos reģistrētais bezdarba līmenis nepārsniedza 3,0%.

Lauku teritoriju grupā augsts bezdarba līmenis, līdzīgi kā zemākie iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumi, ir raksturīgs Latgales reģiona pagastiem. 2005. gada sākumā ar ārkārtīgi augstu bezdarba līmeni – 37,0%, kas ir 4,7 reizes augstāks nekā vidēji visos pagastos, izdalās Ludzas rajona Goliševas pa-

46. attēls. Bezdarba līmeņa augstākie un zemākie rāditāji pagastos un lauku novados 2005. gada sākumā, %.

gasts. Salīdzinot ar 2004. gada sākumu, šajā pagastā bezdarbs palielinājies vēl par 2,7 procentpunktām. Gandrīz tikpat augsts bezdarba līmenis novērots arī Rēzeknes rajona Sokolku pagastā – 35,4% un Balvu rajona Baltinavas pagastā – 31,1% (skat. 46. attēlu).

Atšķirība starp augstāko un zemāko bezdarba līmeņa rāditāju vērtību analizējamajā periodā pagastu grupā ir sarukusi. 2000. gada sākumā starp Cēsu rajona Mores pagastu un Balvu rajona Baltinavas pagastu bezdarba līmeņa atšķiriba bija 72 reizes, bet 2005. gada sākumā starp Ludzas rajona Goliševas pagastu un Valkas rajona Palsmanes pagastu – 20,5 reizes. Šāda atšķirības samazināšanās gan notiek galvenokārt tādēļ, ka pieaug zemākais bezdarba līmenis – 2000. gada sākumā zemākais bezdarba līmenis Latvijas laukos bija 0,5%, bet 2005. gada sākumā – 1,8%. Savukārt augstākais bezdarba līmenis šajā laika posmā samazinājies tikai no 39,0% līdz 37,0%.

Laikā periodā no 2000. līdz 2005. gada sākumam bezdarba līmenis ir samazinājies 282 pagastos jeb 62,3% no lauku teritorijām valstī. 11 pagastos bezdarba līmenis ir samazinājies par vairāk nekā 10 procentpunktiem – daļā no tiem 2000. gada sākumā bezdarba līmenis bija ļoti augsts, pārsniedzot 20 un pat 30%. Lideri bezdarba samazinājumā ir Balvu rajona Tilžas pagasts un Talsu rajona Kolkas pagasts – abās teritorijās reģistrētais bezdarbs samazinājies vairāk nekā par 15 procentpunktiem.

Apskatāmajā laika periodā lauku teritorijās, kurās bezdarba līmenis ir pieaudzis, tā palielinājums sasniedz pat 11,7 procentpunktus – lielākais reģistrētā bezdarba kāpums ir Ludzas rajona Istras pagastā. Vairāk nekā par 10 procentpunktiem bezdarbs palielinājies arī Ludzas rajona Goliševas pagastā – par 11,5, Ludzas rajona Pildas pagastā – par 10,4 un Kuldīgas rajona Gudenieku pagastā – par 10,4 procentpunktiem.

Teritorijas attīstības indekss

Starp 30 pagastiem un lauku novadiem ar augstāko attīstības indeksa vērtību pēc 2004. gada datiem iekļuvušas 18 Rīgas reģiona pašvaldības, 7 Zemgales reģiona pašvaldības, 3 Kurzemes reģiona pašvaldības un 2 Vidzemes reģiona pašvaldības. Spēcīgāko pagastu grupā nav nevienas Latgales reģiona pašvaldības.

Pirmās septītās vietas rangu tabulā ieņem Rīgas rajona pašvaldības. Visaugstākās attīstības indeksa vērtības pēc 2004. gada datiem ir lauku pašvaldībām, kas atrodas tiešā galvaspilsētas tuvumā, perspektīvajās Rīgas robežas – Rīgas rajona Stopiņu novadam (3,883) un Mārupes pagastam (3,213). No citu rajonu pašvaldībām rangu tabulā visaugstāk atrodas Jelgavas rajona Ozolnieku novads.

30 pagastu un lauku novadu skaitā ar zemāko attīstības indeksa vērtību pēc 2004. gada datiem atrodas 28 Latgales reģiona pašvaldības un pa vienai pašvaldībai no Vidzemes un Zemgales reģiona. Šajā grupā nav nevienas Rīgas un Kurzemes reģiona lauku pašvaldības.

Pagastu grupas pašvaldību attīstības indeksa vērtības no 1999. līdz 2004. gadam var skatīt izdevuma pielikumā, indeksa vērtības pēc 2004. gada datiem – 65. attēlā, bet attīstības indeksa vērtību izmaiņas 2004. gadā pret vidējo rādītāja vērtību 1999.–2003. gadā – 66. attēlā.

Pēc attīstības indeksa vērtību izmaiņām var izdalīt vairākas lauku pašvaldību grupas – pagasti un lauku novadi, kuru attīstības indeksa vērtības samazinājumi laika periodā ir tikai pozitīvs, pagasti un lauku novadi, kuru attīstības indeksa vērtības negatīvs, un pagasti un lauku novadi, kuru attīstības indeksa zīme ir mainījusies.

Apskatot lauku pašvaldības, kurām visos aplūkojamajos gados attīstības indeksa pozitīvs, var novērot, ka šie pagasti un novadi ir stabili un salīdzinoši labi attīsti. 2004. gadā šajā grupā bija 120 pašvaldības – katra trešā no lauku teritoriju kopskaita valstī. Vairāk nekā puse no visiem Latvijas pagastiem un lauku novadiem – 262 jeb 58% lauku pašvaldību – ietilpst grupā ar dažādām attīstības indeksa negatīvo vērtību izmaiņām visā laika periodā no 1999. līdz 2004. gadam.

Būtiski atzimēt pašvaldības, kuru attīstībā noticis pagrieziens uz labo pusī, attīstības indeksa zīmei mainoties no negatīvas uz pozitīvu. Kopumā ir 28 šādi pagasti, nozīmīgs attīstības indeksa kāpums vērojams Jelgavas rajona Līvbērzes pagastā, Alūksnes rajona Gaujienas pagastā, Rēzeknes rajona Ozolaines pagastā, Tukuma rajona Viesatu pagastā. 8 pagastu attīstības indeksa bija negatīvs visā 1999.–2003. gada periodā un tikai 2004. gadā kļuva pozitīvs. Spilgtākie piemēri ir Cēsu rajona Mārsnēnu pa-

gasts, Valkas rajona Palsmanes pagasts, Alūksnes rajona Jaunlaienes pagasts.

43 lauku pašvaldību attīstības indeksa vērtības uz negatīvu – šie pagasti ir to skaitā, kuru attīstībā noticis pagrieziens uz pretējo – slikto pusī. Vislielākais attīstības indeksa vērtības samazinājums noticis Cēsu rajona Nītaures pagastā, Balvu rajona Žīguru pagastā, Valkas rajona Ēveles pagastā, Kuldīgas rajona Rudbāržu pagastā. Starp pašvaldībām, kam piecus gadus bija pozitīvs attīstības indeks, bet 2004. gadā – negatīvs, var minēt Talsu rajona Ģibuļu pagastu, Bauskas rajona Viesturu pagastu, Ogres rajona Krapes pagastu, Madonas rajona Bērzaunes pagastu.

Lauku novadu vidū tikai Latgales reģiona novadiem attīstības indeksa vērtība ir negatīva: Preiļu rajona Vārkavas novada attīstības indeksa vērtība ir -1,059, Preiļu rajona Riebiņu novada -0,910 un Ludzas rajona Ciblas novada -0,680.

Pirmajās vietās kopējā pagastu rangu tabulā stabili atrodas Rīgas rajona pagasti un lauku novadi. Analizējamajā laika posmā attīstības indeksa vērtības lielākais palielinājums novērots Garkalnes pagastā – par 1,034 un Carnikavas pagastā – par 0,818. Garkalnes pagasts rangu tabulā pārvietojies no 8. uz 4. vietu, bet Carnikavas pagasts – no 6. uz 3. vietu. Būtisks attīstības indeksa vērtības pieaugums bijis arī Inčukalna pagastā, kas rangu tabulā no 18. vietas pacēlies uz 10. vietu, Olaines pagastā, kas pārvietojies no 17. uz 11. vietu, un Salas pagastā, kas pakāpies no 14. uz 9. vietu.

Pozitīvas pārmaiņas attīstībā notikušas atsevišķas teritorijās visos rajonos. Straujas attīstības pazīmes raksturo Jelgavas un Valmieras rajona pagastus. Sešu gadu laikā Jelgavas rajona Glūdas pagasts rangu tabulā pacēlies no 119. uz 28. vietu, Līvbērzes pagasts – no 212. uz 50. vietu, Svētes pagasts – no 65. uz 18. vietu, Valmieras rajona Zilākalna pagasts – no 375. uz 155. vietu, Vecates pagasts – no 435. uz 225. vietu. Dobeles rajona Dobeles pagasta attīstības indeksa pieaugums mainīja teritorijas vietu kopējā vērtējumā no 372. uz 200. vietu, Alūksnes rajona Zeltiņu pagasta – no 325. uz 157. vietu, Cēsu rajona Mārsnēnu pagasta – no 301. uz 133. vietu.

Attīstības indeksa vērtību pozitīvas izmaiņas notikušas arī daudzos Latgales reģiona pagastos. Laikā no 1999. līdz 2004. gadam attīstības indeksa negatīvu vērtību apgabala ir būtiski palielinājies Preiļu rajona Jersikas pagastā, Rēzeknes rajona Dekšāru pagastā un Balvu rajona Vectilžas pagastā. Jersikas pagasts rangu tabulā ir pakāpies no 468. uz 350. vietu, Dekšāru pagasts – no 452. uz 347. vietu, Vectilžas pagasts – no 465. uz 372. vietu.

Negatīvas situācijas izmaiņas raksturo lauku teritorijas, kuru attīstības indeksa vērtība ir samazinājusies. 23 pašvaldībās sešu gadu laikā attīstības indeksa vērtības samazināšanās apskatāmajā laika posmā fiksēta Balvu rajona Kupravas pagastā – par 1,135, Ludzas rajona Istras pagastā – par 0,862 un Madonas rajona Jumurdas pagastā – par 0,803. Kupravas pagasta attīstības indeksa izmaiņas notiek pozitīvu vērtību apgabala, bet Istras un Jumurdas pagasta – negatīvu vērtību apgabala. Minētie pagasti lauku teritoriju rangu tabulā pārvietojās attiecīgi no 9. uz 91. vietu, no 322. uz 431. vietu un no 278. uz 406. vietu.

Cēsu rajona Nītaures pagasts noslīdēja rangu tabulā no 34. vietas 1999. gadā uz 199. vietu 2004. gadā, mainot attīstības indeksa zīmi no pozitīvas uz negatīvu, Dobeles rajona Auru pagasts – no 10. uz 35. vietu, samazinot pozitīvo attīstības indeksa vērtību. Būtiski samazinājies attīstības indeksa vairākos Kuldīgas rajona pagastos, kā rezultātā rangu tabulā Rudbāržu pagasts noslīdējis no 168. uz 327. vietu, Rumbas pagasts – no

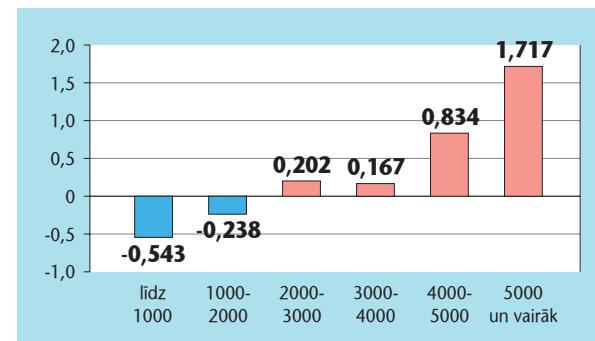
45. uz 161. vietu, Vārmes pagasts – no 108. uz 232. vietu, Īvandes pagasts – no 98. un 216. vietu, Laidu pagasts – no 248. uz 344. vietu.

Ludzas, Krāslavas un Preiļu rajonā pēc 2004. gada datiem nav nevienas lauku teritorijas ar pozitīvu attīstības indeksu, tikai viena vai divas šādas pašvaldības ir Alūksnes, Balvu, Gulbenes un Kuldīgas rajonā.

Atsevišķi pagasti visus sešus gadus ir stabili saglabājuši vietas teritoriju vidū ar viszemāko attīstības indeksa vērtību – tie ir Balvu rajona Baltinavas, Vecumu, Susāju, Briežuciema un Krišjānu pagasts, Ludzas rajona Goliševas un Salnavas pagasts, Krāslavas rajona Šķeltovas, Indras un Ķepovas pagasts, Daugavpils rajona Ambeļu pagasts.

Lauku pašvaldību izpēte un to analize pamato pēc iedzīvotāju skaita lielāku pašvaldību veidošanas nepieciešamību, jo mazajās pašvaldībās sociāli ekonomiskās attīstības līmenis ir zemāks, savukārt lielajās – augstāks (skat. 47. attēlu).

Lauku pašvaldības, kurās dzīvo līdz 1 tūkst. iedzīvotāju, vidējais teritorijas attīstības indekss ir -0,543, pašvaldībās ar

47. attēls. Lauku pašvaldību iedzīvotāju skaita un attīstības indeksa sakarības 2004. gadā.

iedzīvotāju skaitu no 1 līdz 2 tūkst. – -0,238. Visās pagastu un lauku novadu grupās ar iedzīvotāju skaitu 2 tūkst. un vairāk vidējā attīstības indeksa vērtība ir pozitīva, bet visaugstākais vidējais teritorijas attīstības indekss (1,717) ir visielākajās lauku pašvaldībās, kurās dzīvo 5000 un vairāk iedzīvotāju.

Latvijā lauku pašvaldības ir mazas iedzīvotāju skaita ziņā – 2005. gada sākumā videjī vienā pagastā dzīvoja 1,5 tūkstoši cilvēku. Pašvaldības, kurās iedzīvotāju skaits ir mazāks par vienu tūkstoti (190 pašvaldības), un pašvaldības, kurās dzīvo no 1000 līdz 2000 iedzīvotājiem (186 pašvaldības), kopā veido 83% no lauku pašvaldību kopskaita. Mazo pašvaldību attīstības rādītāji bieži ir jāvērtē saiknē ar citu, galvenokārt kaimiņu, teritoriju attīstību, jo katrā teritorija pati par sevi neraksturo lielākā teritoriālā mērogā notiekošos ekonomiskos un sociālos procesus. Vairākos gados novērojamo atsevišķu teritoriju attīstības vērtību izmaiņu cēlopus nereti ir iespējams izprast, tikai izvērtējot šo teritoriju vietējos attīstības apstākļus un saikni ar apkaimes teritorijām.

Latvijas lauku teritoriju attīstības indekss kā integrēts rādītājs liecina par vispārējām attīstības līmeņa atšķirībām. Pagasti, kuru attīstības indeksi visā periodā ir bijusi ar pozitīvu vērtību, izaugsmes ziņā ir stabili un specīgi pagasti. Vairumā gadījumos tās ir lielās lauku pašvaldības. Acimredzot iedzīvotāju skaita ziņā lielākām pašvaldībām ir arī lielākas attīstības iespējas, ir lielāka saimnieciskās struktūras daudzveidība un iespēja nodrošināt stabilāku attīstību mainīgos saimnieciskās vides un tirgus apstākļos.

Laukos ir spilgti izteikta sakarība starp teritoriju lielu mu iedzīvotāju skaita ziņā un attīstības indeksa vērtību. Vispārēja likumsakarība ir tāda, ka mazajās pašvaldībās sociāli ekonomiskās attīstības līmenis ir zemāks, bet lielajās pašvaldībās – augstāks. Lauku pašvaldības, kurās dzīvo līdz 1000 iedzīvotājiem, vidējais teritorijas attīstības indekss ir viszemākais, savukārt visaugstākais teritorijas attīstības indekss ir lielākajās pašvaldībās, kurās dzīvo 5000 un vairāk iedzīvotāju.

Pagastu skaits ar pozitīvu attīstības indeksu sešu gadu laikā ir samazinājies. Ar pozitīvu indeksa vērtību 1999. gadā bija 175 pagasti jeb 36,4% no kopējā lauku teritoriju skaita, bet 2004. gadā – 148 jeb 32,7%. Tomēr jāteic, ka intervāls starp augstāko pozitīvo un zemāko negatīvo attīstības indeksa vērtību ir samazinājies, un tas norāda uz labvēlu procesu virzību lauku attīstībā. Tas kopumā liecina par teritoriju attīstības līmeņa atšķirbu samazināšanos.

Lauku teritoriju vērtēšanā iedzīvotāju ienākuma nodokļa uz 1 iedzīvotāju maksājumu līmenis ir analīzējams arī saistībā ar teritoriju novietojumu, galvenokārt saistībā ar pilsētām. Lielā nozīme ieņēmumu apjoma veidošanā ir pilsētu, sevišķi Rīgas, tuvumam, kas lauku teritoriju iedzīvotājiem dod iespēju strādāt arī pilsētā. Iedzīvotāju mobilitātes palielināšanās pedējo gadu laikā, iespējams, ir viens no būtiskākajiem apstākļiem, kas rada iedzīvotāju ienākuma nodokļa uz 1 iedzīvotāju maksājumu līmeņa pieaugumu un izlidzināšanos to pagastu vidū, kuru attīstību labvēligi ietekmē laba pilsētu sasniedzamība.

Pēc labklājības rādītājiem starp pagastu iedzīvotājiem ir lielas atšķirības, turklāt ieņēmumi aug lēni. Kopš 2004. gada ieziņējās neliela iedzīvotāju ienākuma nodokļa līmeņa starpiņu samazināšanās tendence – 2004. gadā lielākais iedzīvotāju ienākuma nodoklis, rēķinot uz vienu iedzīvotāju, rangā tabulā pirmajā vietā esošajai teritorijai ir 10 reizes lielāks nekā teritorijai ar viszemāko rādītāju. 2003. gadā tas bija 13 reizes lielāks. Noturigi augstākie ienākumi ir Rīgas rajona pagastos, savukārt zemākie – Latgales reģiona lauku teritorijās.

Mazo pašvaldību apstākļos bezdarba līmeņa rādītāji pa gadiem svārstās, jo pagastu teritoriju sociāli ekonomiskos nosacījumus un ar to saistīto komercdarbības aktivitāti Joti iespaido pat nelielas uzņēmējdarbības vides izmaiņas. Bezdarba vidējais līmenis lauku teritorijās kopumā samazinās, tomēr sešu gadu laikā tas palieinājies gandrīz katrā trešajā pagastā. Nemainīgi augsts bezdarba līmenis saglabājas Latgalē. Atsevišķās teritorijās citos reģionos augsts bezdarba līmenis visbiežāk ir saistīts ar strukturālām saimnieciskās dzīves problēmām konkrētās vietās, kur liela nozīme ir atsevišķu uzņēmumu attīstībai. Sešu gadu laikā ir notikuši zemākās un augstākās bezdarba līmeņa rādītāja vērtības tuvināšanās, t.i., atšķirības starp teritorijām kļūst nedaudz mazāk kontrastainas.

Kopumā lauku teritorijām ir raksturīga demogrāfiskās slodzes līmeņa samazināšanās, tomēr tā ir lēnāka nekā vidēji Latvijā un tās līmenis joprojām saglabājas Joti augsts.

PLĀNOŠANAS REĢIONU PAŠVALDĪBU TERITORIJU RAKSTUROJUMS

Lai raksturotu teritoriju atšķirības katra plānošanas reģiona ietvaros, aprēķināts reģionu teritoriju attīstības indekss katram plānošanas reģionam kā atsevišķai teritoriju grupai. Aprēķins veikts, izmantojot 2003. un 2004. gada datus par plānošanas reģiona pilsētām, novadiem un pagastiem vienotā grupā. Par salīdzināšanas bāzi izmantotas katras attīstības indeksa aprēķinā izmantotā rādītāja vidējās vērtības plānošanas reģiona ietvaros. Attīstības indeksa aprēķins veikts, izmantojot četrus rādītajus, kas ir pieejami gan par pilsētu, gan par pagastu grupas pašvaldībām: bezdarba līmenis, iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju, demogrāfiskās slodzes līmenis un pastāvīgo iedzīvotāju skaita izmaiņas pēdējo piecu gadu laikā.

Katra plānošanas reģiona ietvaros tiek analizētas reģiona teritoriju attīstības indeksa aprēķinos izmantoto pamatrādītāju

vērtības. Teritoriju atšķirības katras reģiona ietvaros analizētas pilsētu un pagastu grupās atsevišķi, teritorijas salīdzinot savā starpā. Pilsētu un pagastu pamatrādītāji salīdzināti ar vidējiem rādītājiem visās Latvijas pilsētu un pagastu grupās.

Pārskata ietvaros katrā plānošanas reģionā ir noteiktas teritorijas, kas izceļas ar konkrētā rādītāja augstākām vai zemākām vērtībām citu reģiona teritoriju vidū. Tās raksturo lielakos kontrastus reģiona pilsētu un pagastu grupās, piemēram, visaugstāko vai viszemāko bezdarba līmeni, vislielāko vai vismazāko iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjomu uz 1 iedzīvotāju, demogrāfiskās situācijas atšķirības u.tml.

Plānošanas reģionu pašvaldību teritoriju attīstības indekss parādīts attēlos un tabulās. Tabulās ietverts arī teritoriju rangs.

KURZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONS

Bezdarba līmenis

Bezdarba līmenis Kurzemes reģiona pilsētās 2005. gada sākumā vidēji bija 7,0% – augstāks nekā pilsētās valstī kopumā (5,5%), savukārt Kurzemes reģiona pagastos bezdarba līmenis – vidēji 6,5% – bija zemāks nekā pagastos visā valstī (7,9%).

Kurzemes reģiona pilsētu vidū ar zemāko bezdarba līmeni izceļas Piltene ar lauku teritoriju, Grobiņa un Saldus – 4,2% katrā. Augsts bezdarba līmenis novērots Priekulē – 13,2% un Aizputē – 10,8%.

Pagastu grupā atrodas 12 pagasti, kuros bezdarba līmenis ir mazāks nekā zemākais bezdarba līmenis reģiona pilsētu grupā. Viszemākais bezdarba līmenis Kurzemes reģionā 2005. gada sākumā bija Talsu rajona Kolkas pagastā – 2,2% un Balgales pagastā – 2,3%, Saldus rajona Jaunlutriņu pagastā – 3,1%, savukārt visaugstākais – Liepājas rajona Vaiņodes pagastā – 14,7%, Liepājas rajona Kalētu pagastā un Kuldīgas rajona Gudenieku pagastā – pa 13,5%.

Atšķirība starp viszemāko un visaugstāko bezdarba līmeni Kurzemes reģiona pilsētās 2005. gada sākumā bija 3,2 reizes, bet pagastos – 6,7 reizes (2004. gada sākumā attiecīgi 3,9 un 5,9 reizes).

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Vidējais iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms uz 1 iedzīvotāju Kurzemes reģiona pilsētās 2004. gadā – 132,5 Ls un pagastos – 76,3 Ls bija mazāks nekā vidēji pilsētās un pagastos valstī – attiecīgi 156,5 un 82,3 Ls. Kurzemes reģiona pilsētās un laukos kopā vidējais iedzīvotāju ienākuma nodokļa apmērs uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā bija 113,3 Ls līmenī, kuru nesasniedza 87 reģiona pašvaldības – 9 pilsētas un pilsētnovadi un 78 pagasti – kopā 88% no visām reģiona pašvaldībām.

2004. gadā ar visaugstākajiem iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumiem uz 1 iedzīvotāju Kurzemes reģiona pilsētu grupā izdalās Ventspils – 174,7 Ls, Grobiņa – 154,8 Ls un Liepāja – 127,0 Ls, pagastu grupā – Talsu rajona Kolkas pagasts – 148,2 Ls, Ventspils rajona Tārgales pagasts – 124,2 un Talsu rajona Virbu pagasts – 124,1 Ls. Zemākie iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumi uz 1 iedzīvotāju pilsētu grupā novēroti Sakas novadā – 56,0 Ls un Sabiles novadā – 77,5 Ls, lauku teritorijās – Kuldīgas rajona Turlavas pagastā – 32,3 Ls un Saldus rajona Šķedes pagastā – 34,4 Ls.

Demogrāfiskā slodze

Demogrāfiskā slodze Kurzemes plānošanas reģiona pilsētās ir nedaudz augstāka nekā pilsētās vidēji valstī. 2005. gada sākumā tajās uz 1000 darbspējas vecuma iedzīvotājiem bija 584,5 bēmi un pensijas vecuma iedzīvotāji, bet pilsētās visā valstī – 547,2. Savukārt reģiona lauku teritorijās vidējais demogrāfiskās slodzes līmenis bija līdzīgs demogrāfiskās slodzes līmenim visos Latvijas pagastos un lauku novados – attiecīgi 610,2 un 609,2.

Kurzemes reģiona pilsētu grupā zemākais demogrāfiskās slodzes līmenis 2005. gada sākumā bija Piltenē ar lauku teritoriju – 507,4 un Ventspili – 539,8. Visaugstākais demogrāfiskās slodzes rādītājs reģistrēts Sakas novadā – 780,5 un Aizputē – 686,2.

Lauku teritoriju vidū zemākā demogrāfiskā slodze bija Saldus rajona Saldus pagastā – 437,6, Ventspils rajona Ziru pagastā – 463,5 un Saldus pagasta Nīgrandes pagastā – 477,4. Liepājas rajona Vaiņodes pagasts ar 753,0, Kazdangas pagasts ar 727,4 un Saldus rajona Zaņas pagasts ar 721,2 bēniem un pensijas vecuma cilvēkiem uz 1000 iedzīvotājiem izcēlās ar visaugstāko demogrāfisko slodzi Kurzemes reģionā.

Atšķirība starp augstāko un zemāko demogrāfiskās slodzes rādītāju Kurzemes reģiona pilsētu grupā 2005. gada sākumā bija 1,5 reizes, pagastu grupā – 1,7 reizes (2004. gada sākumā – attiecīgi 1,6 un 1,7 reizes).

Iedzīvotāju skaita izmaiņas

Kurzemes reģionā no 2000. gada sākuma līdz 2005. gada sākumam iedzīvotāju skaits samazinājās par 3,6% – visā Latvijā par 3,1%. Iedzīvotāju skaita negatīvās izmaiņas Kurzemes plānošanas reģiona pilsētās notikušas lēnāk nekā reģiona pagastos. Salīdzinot ar iedzīvotāju skaita izmaiņu rādītājiem šajā laika periodā visā valstī, redzams, ka Kurzemes reģiona pilsētās iedzīvotāju skaits sarucis vidēji nedaudz mazāk nekā visās pilsētās vidēji valstī – attiecīgi par 3,0% un 3,2%, savukārt reģiona lauku

Pilsēta, pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss		Rangs		Pilsēta, pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss		Rangs	
		2003	2004	2003	2004			2003	2004	2003	2004
Ventspils	-	0,959	1,159	4	1	Kuldīga	Kuldīgas	-0,040	-0,486	37	51
Kolkas pagasts	Talsu	1,247	1,126	1	2	Vecpils pagasts	Liepājas	-0,383	-0,499	55	52
Saldus pagasts	Saldus	1,202	0,983	2	3	Stende	Talsu	-0,238	-0,517	48	53
Pelču pagasts	Kuldīgas	0,819	0,916	7	4	Gaiķu pagasts	Saldus	-0,171	-0,532	47	54
Laidzes pagasts	Talsu	0,933	0,845	5	5	Snēpeles pagasts	Kuldīgas	-0,109	-0,539	41	55
Grobīja	Liepājas	0,455	0,819	13	6	Pampāļu pagasts	Saldus	-0,478	-0,637	64	56
Saldus	Saldus	0,790	0,696	8	7	Virbu pagasts	Talsu	0,038	-0,663	33	57
Piltene ar l.t.	Ventspils	0,431	0,609	14	8	Strazdes pagasts	Talsu	-0,164	-0,665	44	58
Tārgales pagasts	Ventspils	0,762	0,511	9	9	Jūrkalnes pagasts	Ventspils	-0,453	-0,672	62	59
Talsi	Talsu	0,382	0,473	17	10	Vārmes pagasts	Kuldīgas	-0,086	-0,682	40	60
Vārves pagasts	Ventspils	1,006	0,457	3	11	Zaņas pagasts	Saldus	-0,757	-0,695	78	61
Lubes pagasts	Talsu	0,125	0,368	27	12	Alsungas pagasts	Kuldīgas	-0,468	-0,696	63	62
Medzes pagasts	Liepājas	0,107	0,328	28	13	Gaviezes pagasts	Liepājas	-0,484	-0,708	65	63
Zirņu pagasts	Saldus	0,215	0,231	25	14	Ances pagasts	Ventspils	-0,377	-0,745	54	64
Grobījas pagasts	Liepājas	0,365	0,217	18	15	Īvandes pagasts	Kuldīgas	-0,390	-0,766	57	65
Nicas pagasts	Liepājas	-0,028	0,207	36	16	Kalvenes pagasts	Liepājas	-0,518	-0,772	66	66
Rojas pagasts	Talsu	0,333	0,193	19	17	Sakas novads	Liepājas	-	-0,822	-	67
Popes pagasts	Ventspils	0,611	0,168	10	18	Rucavas pagasts	Liepājas	-0,812	-0,842	80	68
Ziru pagasts	Ventspils	0,894	0,143	6	19	Lažas pagasts	Liepājas	-0,550	-0,857	67	69
Novadnieku pagasts	Saldus	0,596	0,138	11	20	Skrunda ar l.t.	Kuldīgas	-0,411	-0,859	59	70
Mērsraga pagasts	Talsu	-0,166	0,130	46	21	Durbes novads	Liepājas	-0,610	-0,862	72	71
Kurmāles pagasts	Kuldīgas	0,273	0,118	22	22	Kabiles pagasts	Kuldīgas	-0,680	-0,881	75	72
Ugālēs pagasts	Ventspils	0,313	0,068	20	23	Īves pagasts	Talsu	-0,604	-0,921	70	73
Nīgrandes pagasts	Saldus	0,500	0,043	12	24	Sabiles novads	Talsu	-1,134	-0,921	87	74
Užavas pagasts	Ventspils	0,251	-0,006	23	25	Aizputes pagasts	Liepājas	-0,900	-0,991	82	75
Zlēku pagasts	Ventspils	0,309	-0,009	21	26	Šķēdes pagasts	Saldus	-0,322	-1,003	51	76
Liepāja	-	-0,268	-0,014	50	27	Rubas pagasts	Saldus	-0,588	-1,054	69	77
Lutriņu pagasts	Saldus	0,428	-0,039	15	28	Aizpute	Liepājas	-0,751	-1,080	77	78
Jaunlutriņu pagasts	Saldus	0,057	-0,046	32	29	Rendas pagasts	Kuldīgas	-0,334	-1,115	52	79
Brocēnu novads	Saldus	0,151	-0,155	26	30	Nikrāces pagasts	Kuldīgas	-1,091	-1,195	84	80
Ezeres pagasts	Saldus	0,387	-0,157	16	31	Dunalkas pagasts	Liepājas	-0,978	-1,198	83	81
Puzes pagasts	Ventspils	0,232	-0,181	24	32	Bunkas pagasts	Liepājas	-1,196	-1,215	89	82
Vandzenes pagasts	Talsu	-0,165	-0,207	45	33	Ciravas pagasts	Liepājas	-0,581	-1,238	68	83
Padures pagasts	Kuldīgas	-0,020	-0,217	35	34	Virgas pagasts	Liepājas	-1,390	-1,258	95	84
Otaņķu pagasts	Liepājas	-0,242	-0,220	49	35	Vadakstes pagasts	Saldus	-0,666	-1,316	73	85
Ģibulju pagasts	Talsu	0,030	-0,223	34	36	Ranķu pagasts	Kuldīgas	-1,456	-1,358	96	86
Libagu pagasts	Talsu	0,095	-0,237	29	37	Priekule	Liepājas	-1,378	-1,377	92	87
Valdemārpils ar l.t.	Talsu	0,090	-0,247	30	38	Jaunauces pagasts	Saldus	-0,714	-1,380	76	88
Kursišu pagasts	Saldus	-0,052	-0,271	39	39	Dunikas pagasts	Liepājas	-1,152	-1,408	88	89
Kūlciema pagasts	Talsu	-1,101	-0,304	85	40	Priekules pagasts	Liepājas	-1,273	-1,471	91	90
Ēdoles pagasts	Kuldīgas	-0,109	-0,315	42	41	Kazdangas pagasts	Liepājas	-1,388	-1,503	94	91
Dundagas pagasts	Talsu	-0,154	-0,315	43	42	Turlavas pagasts	Kuldīgas	-0,800	-1,504	79	92
Vērgales pagasts	Liepājas	-0,387	-0,321	56	43	Embūtes pagasts	Liepājas	-1,864	-1,599	99	93
Usmas pagasts	Ventspils	-0,040	-0,335	38	44	Laidu pagasts	Kuldīgas	-1,268	-1,689	90	94
Balgales pagasts	Talsu	-0,604	-0,354	71	45	Rudbāržu pagasts	Kuldīgas	-0,893	-1,691	81	95
Gramzdas pagasts	Liepājas	-0,429	-0,356	61	46	Bārtas pagasts	Liepājas	-1,380	-1,727	93	96
Zvārdes pagasts	Saldus	0,064	-0,362	31	47	Kalētu pagasts	Liepājas	-1,699	-1,809	98	97
Laucienes pagasts	Talsu	-0,404	-0,369	58	48	Gudeniekų pagasts	Kuldīgas	-1,498	-1,957	97	98
Rumbas pagasts	Kuldīgas	-0,413	-0,409	60	49	Vaijodes pagasts	Liepājas	-1,934	-2,126	100	99
Valdgales pagasts	Talsu	-0,335	-0,484	53	50						

35. tabula. Kurzemes plānošanas reģiona pilsētu, pagastu un novadu attīstības indekss un rangs pēc 2003. un 2004. gada datiem.

teritorijās iedzīvotāju skaits samazinājies caurmērā straujāk nekā visos pagastos vidēji valstī – attiecīgi par 4,8% un 2,7%.

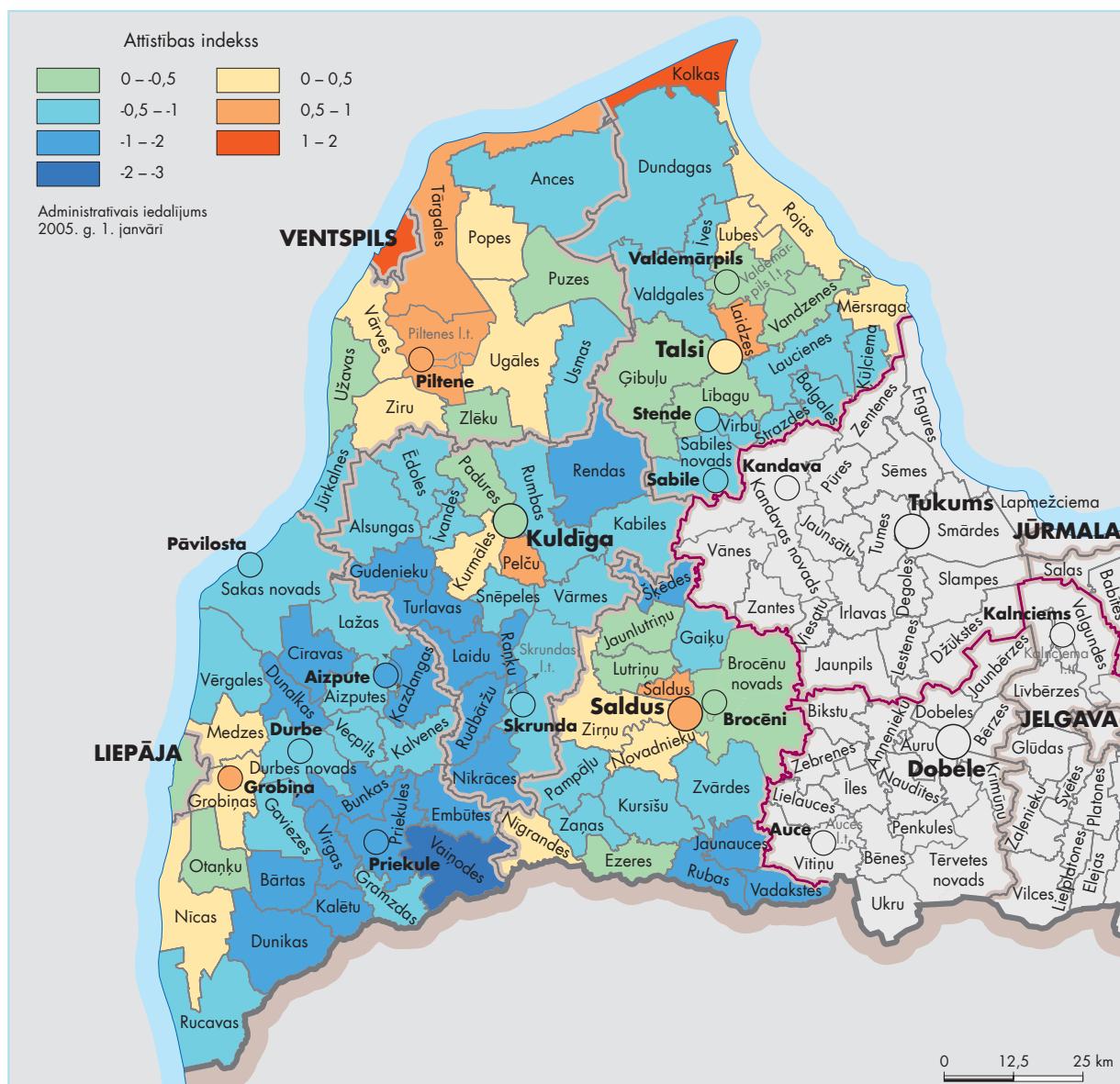
Piecu gadu laikā no 16 Kurzemes plānošanas reģiona pilsētu grupas pašvaldībām iedzīvotāju skaits palielinājās tikai divās pilsētās – Saldū – par 0,8% un Ventspili – par 0,2%, un vienā novadā – Sakas novadā – par 0,2%. Laukos iedzīvotāju skaita palielināšanās novērota tikai 8 no 83 reģiona pagastiem – vislielākais iedzīvotāju skaita kāpums bija Kuldīgas rajona Pelču pagastā – par 6,8% un Padures pagastā – par 2,7%, Liepājas rajona Medzes pagastā – par 2,6%.

Lielākais iedzīvotāju skaita samazinājums pilsētu pašvaldību vidū bija Durbes novadā – par 10,5% un Sabiles novadā – par 7,1%. iedzīvotāju skaits ir samazinājies 75 jeb 90% Kurzemes plānošanas reģiona pagastu, t.sk. 9 pagastos – vairāk nekā par 10%. Visievērojamākais iedzīvotāju skaita kritums, tam samazi-

noties gandrīz par piekto daļu, novērots Liepājas rajona Embūtes pagastā – par 19,4% un Saldus rajona Vadakstes pagastā – par 18,2%. iedzīvotāju skaits vairāk nekā par 16% sarucis Saldus rajona Pampāļu un Jaunauces pagastā.

Reģionā teritoriju attīstības indekss

Pēc 2004. gada datiem Kurzemes plānošanas reģionā visaugstākais attīstības indeksa rādītājs ir Ventspilij – 1,159. Pirmo piecu pašvaldību skaitā ietilpst arī Talsu rajona Kolkas pagasts un Laidzes pagasts, Saldus rajona Saldus pagasts un Kuldīgas rajona Pelču pagasts. No pilsētu grupas pašvaldībām pēc attīstības indeksa otrā augstā esošā ir Grobiņa, rangu tabulā ienemot 6. vietu. Kopumā 24 no 99 Kurzemes reģiona pašvaldībām jeb katrai ceturtajai attīstības indekss ir ar pozitīvu vērtību.

Pašvaldības, kuru attīstības indekss ir negatīvs, veido 76% no reģiona pašvaldību kopskaita. Zemākās attīstības indeksa vērtības Kurzemes reģiona ietvaros ir Liepājas un Kuldīgas rajona pagastos. Pēdējo vietu reģiona rangu tabulā pēc 2004. gada datiem ieņem Liepājas rajona Vaiņodes pagasts ar attīstības indeksa vērtību -2,126. Rangu tabulas lejasdaļā atrodas arī Kuldīgas rajona Gudenieku pagasts un Rudbāržu pagasts, Liepājas rajona Kalētu pagasts un Bārtas pagasts. Liepāja attīstības indeksa rangu tabulā ieņem 27. vietu, indeksa vērtība ir mazs negatīvais skaitlis. No Kurzemes reģiona pilsētām viszemākais attīstības indekss aprēķināts Priekulei (skat. 35. tabulu un 48. attēlu).

Analizējot pašvaldību attīstības indeksa izmaiņas un pakāpšanos vai noslīdešanu rangu tabulā gada laikā, var ieziņēt teritorijas, kuras attīstās samērā ātos tempos, teritorijas, kuru attīstībā nav noticis būtisks pavērsiens, un teritorijas, kuru attīstībā vismaz salīdzinājumā ar vairumu citu teritoriju ir novērojamas negatīvas tendences. Salīdzinot 2003. gada datus ar 2004. gada datiem, Kurzemes reģionā ar ievērojamu attīstības indeksta kāpumu un atbilstoši paverzīšanos augšup rangu tabulā

no 85. uz 40. vietu izceļas Talsu rajona Ķūjiema pagasts. Tāpat kā pozitīvu piemēru var minēt Grobiņu – pakāpšanās rangu tabulā no 13. uz 6. vietu, Liepāju – no 50. uz 27. vietu, Talsu rajona Mērsraga pagastu – no 46. uz 21. vietu un Balgales pagastu – no 71. uz 45. vietu.

Īpaši var izdalīt teritorijas, kuru attīstības indekss gada laikā no negatīva ir pārmainījis uz pozitīvu. Kurzemes plānošanas reģionā tādas gan ir tikai divas pašvaldības – Liepājas rajona Nicas pagasts un Talsu rajona Mērsraga pagasts. Savukārt no pozitīvas uz negatīvu zīmi attīstības indeksa vērtība mainījusies daudz vairāk pašvaldību teritorijām – 12. To skaitā ir tikai Saldus, Talsu un Ventspils rajona pagasti.

Teritoriju skaitā ar strauju attīstības indeksa vērtības samazināšanos jāatzīmē Ventspils rajona Ziru pagasts – rangu tabulā noslīdējis no 6. uz 19. vietu, Talsu rajona Virbu pagasts – no 33. uz 57. vietu, Saldus rajona Šķedes pagasts – no 51. uz 76. vietu un Kuldīgas rajona Rendas pagasts – no 52. uz 79. vietu, Turlavas pagasts – no 79. uz 92. vietu un Rudbāržu pagasts – no 81. uz 95. vietu.

LATGALES PLĀNOŠANAS REĢIONS

Bezdarba līmenis

Bezdarba līmenis 2005. gada sākumā Latgales reģiona pilsētās vidēji bija 10,0%, pagastos – 15,9%. Latgales reģiona rādītāji ir gandrīz divas reizes augstāki nekā visā valstī vidēji pilsētās (5,5%) un vidēji laukos (7,9%).

Latgales plānošanas reģiona pilsētu vidū ar bezdarba līmeni, kas zemāks par vidējo rādītāju pilsētu grupā reģionā, bija tikai trīs pilsētas – Daugavpils (7,2%), Balvi (9,8%) un Rēzekne (9,9%). Pārējās pilsētās šis rādītājs atradās robežās no 10,4 līdz 21,2% – augstākais bezdarba līmenis Latgales reģiona pilsētās reģistrēts Zilupes novadā. Tikai nedaudz zemāks tas bija Vīļānos – 19,9% un Kārsavā – 18,0%.

Pagastu grupā zemākais bezdarba līmenis 2005. gada sākumā bija Preiļu rajona Rudzātu pagastā – 5,2%, Daugavpils rajona Vecsalienas pagastā – 7,2% un Naujenes pagastā – 7,4%, savukārt visaugstākais – Ludzas rajona Golīsevas pagastā – 37,0%, Rēzeknes rajona Sokolku pagastā – 35,4% un Balvu rajona Baltinavas pagastā – 31,1%. Kopumā 99 Latgales pagastos un lauku novados jeb 83% no visām lauku pašvaldībām reģionā bezdarba līmenis bija augstāks par 10%, no tiem 45 – augstāks par 15%.

Gada laikā Latgales reģiona pilsētu grupā lielākais bezdarba līmeņa samazinājums reģistrēts Preiļu rajona Preiļu novadā – par 2,8 procentpunktiem, pagastu grupā – Daugavpils rajona Vecsalienas pagastā – par 4,9, Balvu rajona Krišjānu pagastā – par 4,7 un Krāslavas rajona Ķepovas pagastā – par 4,6 procentpunktiem.

Atšķirība starp viszemāko un visaugstāko bezdarba līmeni Latgales reģiona pilsētās 2005. gada sākumā bija 2,9 reizes (2004. gada sākumā – 3,2 reizes), bet reģiona pagastos – 7,1 reizi (2004. gada sākumā – 5,2 reizes).

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Latgales reģionā gan pilsētās, gan pagastos iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms uz 1 iedzīvotāju ir ievērojami mazāks nekā citos Latvijas plānošanas reģionos un valstī kopumā. Vidējais iedzīvotāju ienākuma nodokļa lielums uz 1 iedzīvotāju reģiona pilsētās 2004. gadā sasniedza 100,7 Ls, pagastos – 47,8 Ls (Latvijā vidēji pilsētās un pagastos attiecīgi 156,5 un 82,3 Ls).

Reģiona pilsētu vidū 2004. gadā tikai Rēzeknē, Balvos un Ludzā samaksātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju pārsniedza vidējo rādītāju grupā, pārējās 11 pilsētās un pilsētnovados, t.sk. Daugavpilī, rādītājs bija zemāks par vidējo reģiona pilsētās. Daugavpilī iedzīvotāju ienākuma nodokļa apmērs 2004. gadā bija 99,4 Ls uz 1 iedzīvotāju – zemākais rādītājs starp republikas pilsētām. Latgales plānošanas reģiona pilsētās lielākās iedzīvotāju ienākuma nodokļa iemaksas uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā tika veiktas Rēzeknē – 124,1 Ls un Balvos – 116,6 Ls, savukārt mazākās – Subatē ar lauku teritoriju – 45,7 Ls un Zilupes novadā – 59,2 Ls.

Pēc iedzīvotāju ienākuma nodokļa lieluma uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā 82 Latgales reģiona lauku pašvaldības jeb aptuveni 70% no to kopskaita nesasniedza vidējo rādītāju reģiona pagastu grupā. Vismazākais iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju tika iemaksāts Krāslavas rajona Piedrujas pagastā – 21,3 Ls, Daugavpils rajona Biķernieku pagastā – 22,4 Ls un Krāslavas rajona Šķeltovas pagastā – 23,2 Ls.

Starp visām Latgales reģiona lauku pašvaldībām bija tikai divi pagasti, kuru iedzīvotāji maksājuši lielāku ienākuma nodokli nekā vidēji visos Latvijas pagastos – Balvu rajona Žiguru pagasts – 99,2 Ls uz 1 iedzīvotāju un Rēzeknes rajona Verēmu pagasts – 89,7 Ls uz 1 iedzīvotāju. Vairāk nekā trešajā daļā no visiem Latgales reģiona pagastiem samaksātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju veido tikai pusi no valsts lauku pašvaldību vidējā.

Gandrīz visās Latgales reģiona pašvaldībās iedzīvotāju ienākuma nodokļa iemaksas ir pieaugašas, tomēr jāatzīst, ka tas noticis visai nevienmērīgi. 2004. gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, iedzīvotāju ienākuma nodokļa uz 1 iedzīvotāju lielākais pieaugums reģistrēts Rēzeknē – par 23,2 Ls, Balvos – par 20,5 Ls, Rēzeknes rajona Verēmu pagastā – par 21,8 Ls, Ludzas rajona Pušmucovas pagastā – par 19,5 Ls un Rēzeknes rajona Bērzgales pagastā – par 18,9 Ls. 16 lauku pašvaldībās iedzīvotāju ienākuma nodokļa iemaksas palielinājušās robežās no 0,5 līdz 5 Ls uz 1 iedzīvotāju, bet Daugavpils rajona Vecsalienas pagastā tās samazinājušās par 2,2 Ls uz 1 iedzīvotāju.

Atšķirība starp vislielāko un vismazāko samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokļa summu uz 1 iedzīvotāju Latgales plānošanas reģiona pilsētās samazinājusies no 4,8 reizēm 2003. gadā līdz 2,7 reizēm 2004. gadā, bet pagastos attiecīgi no 6,0 reizēm līdz 4,7 reizēm.

Demogrāfiskā slodze

Vērtējot demogrāfisko slodzi Latgales reģionā, starp pilsētu un pagastu grupām pastāv lielas atšķirības. Pilsētu grupā demogrāfiskās slodzes līmenis ir par 140 cilvēkiem zemāks nekā pagastu grupā.

2005. gada sākumā Latgales reģiona pilsētās uz 1000 darbspējas vecuma iedzīvotājiem bija vidēji 524,6 bērni un pensijas vecuma iedzīvotāji. Salīdzinot ar pārējo Latvijas plānošanas reģionu pilsētām, šis bija zemākais rādītājs, tādējādi arī ievērojami zemāks par vidējo rādītāju pilsētās visā valstī (547,2). Turpretī Latgales reģiona lauku teritorijās vidējais demogrāfiskās slodzes līmenis – 663,4 bija visaugstākais visu reģionu pagastu grupu vidū un attiecīgi arī augstāks nekā demogrāfiskās slodzes līmenis vidēji valstī laukos (609,2 cilvēki).

Pilsētu grupā Latgales reģionā zemākais demogrāfiskās slodzes līmenis 2005. gada sākumā bija Balvos – 496,9 un Daugavpilī – 508,2, augstākais – Kārsavā – 704,1 un Subatē ar lauku teritoriju – 678,6.

Latgales plānošanas reģiona lauku pašvaldību vidū viszemākais demogrāfiskās slodzes līmenis bija divos Balvu rajona pagastos – Lazdulejas pagastā, kurā uz 1000 darbspējas vecuma iedzīvotājiem bija 479,2 bērni un pensijas vecuma iedzīvotāji, un Bērzkalnes pagastā, kurā šis rādītājs bija 483,0 cilvēki. Ar visaugstāko demogrāfiskās slodzes rādītāju izdalījās Preiļu rajona Saunas pagasts – 880,0, Daugavpils rajona Ambelu pagasts – 875,6 un Preiļu rajona Vārkavas novads – 862,6.

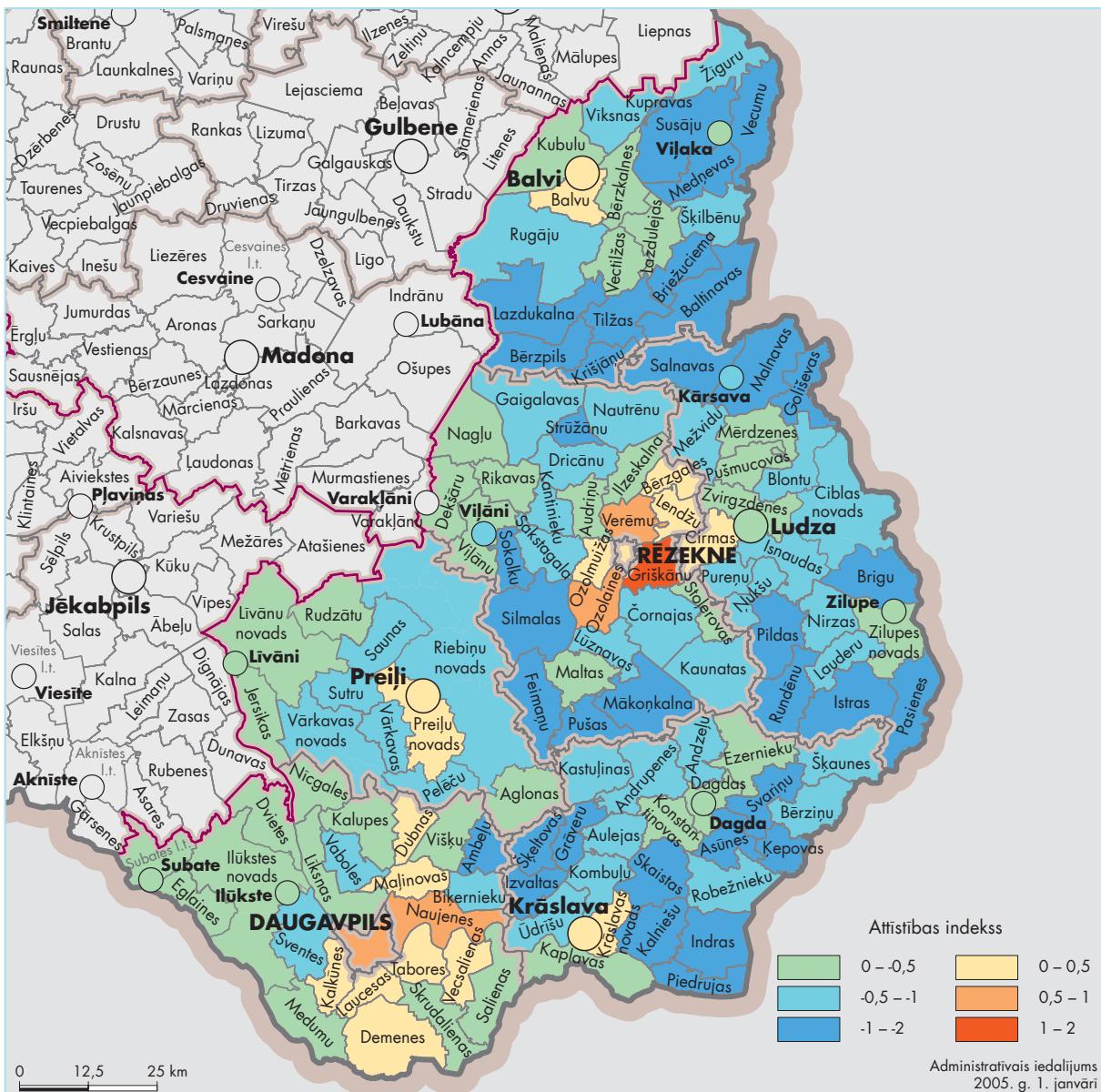
Atšķirība starp augstāko un zemāko demogrāfiskās slodzes rādītāju 2005. gada sākumā, tāpat kā 2004. gada sākumā, Latgales reģiona pilsētu grupā bija 1,4 reizes, pagastu grupā – 1,8 reizes.

Iedzīvotāju skaita izmaiņas

Iedzīvotāju skaita samazināšanās no 2000. gada sākuma līdz 2005. gada sākumam Latgales plānošanas reģionā – par 5,4% –

Pilsēta, pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss		Rangs		Pilsēta, pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss		Rangs	
		2003	2004	2003	2004			2003	2004	2003	2004
Griškānu pagasts	Rēzeknes	0,922	1,148	3	1	Šķaunes pagasts	Krāslavas	-0,022	-0,570	29	68
Ozolaines pagasts	Rēzeknes	1,467	0,866	1	2	Rugāju pagasts	Balvu	-0,192	-0,576	39	69
Daugavpils	-	0,622	0,568	5	3	Isnaudes pagasts	Ludzas	-0,191	-0,579	38	70
Naujenes pagasts	Daugavpils	0,553	0,542	6	4	Blontu pagasts	Ludzas	-0,991	-0,581	113	71
Verēmu pagasts	Rēzeknes	0,745	0,539	4	5	Čornajas pagasts	Rēzeknes	-0,026	-0,620	30	72
Laucesas pagasts	Daugavpils	0,506	0,480	7	6	Nirzas pagasts	Ludzas	-1,397	-0,629	132	73
Balvi	Balvu	0,138	0,339	21	7	Kaunatas pagasts	Rēzeknes	-0,413	-0,643	56	74
Preiļu novads	Preiļu	0,265	0,330	13	8	Mežvidu pagasts	Ludzas	-1,355	-0,647	129	75
Ozolmuižas pagasts	Rēzeknes	0,957	0,310	2	9	Šķilbēnu pagasts	Balvu	-0,167	-0,650	36	76
Rēzekne	-	0,183	0,266	16	10	Bērziņu pagasts	Krāslavas	-0,530	-0,653	76	77
Kalkūnes pagasts	Daugavpils	0,387	0,236	8	11	Riebiņu novads	Preiļu	-	-0,664	-	78
Lendžu pagasts	Rēzeknes	0,181	0,213	17	12	Purenu pagasts	Ludzas	-0,529	-0,666	75	79
Krāslavas novads	Krāslavas	-0,018	0,183	28	13	Viksnas pagasts	Balvu	-0,567	-0,670	80	80
Majinovas pagasts	Daugavpils	-0,185	0,129	37	14	Nukšu pagasts	Ludzas	-0,698	-0,705	90	81
Bērzgales pagasts	Rēzeknes	0,258	0,128	14	15	Kastulīnas pagasts	Krāslavas	-0,558	-0,712	79	82
Balvu pagasts	Balvu	0,144	0,116	20	16	Vaboles pagasts	Daugavpils	-0,878	-0,729	100	83
Demenes pagasts	Daugavpils	0,022	0,107	24	17	Viljāni	Rēzeknes	-1,127	-0,774	117	84
Tabores pagasts	Daugavpils	0,166	0,080	18	18	Andzeļu pagasts	Krāslavas	-0,192	-0,774	40	85
Vecsalienas pagasts	Daugavpils	-0,437	0,067	59	19	Kārsava	Ludzas	-0,948	-0,780	110	86
Cirmas pagasts	Ludzas	-0,435	0,056	58	20	Vārkavas pagasts	Preiļu	-0,573	-0,784	81	87
Dubnas pagasts	Daugavpils	-0,124	0,037	32	21	Kombuļu pagasts	Krāslavas	-0,544	-0,807	78	88
Medumu pagasts	Daugavpils	-0,399	-0,059	54	22	Gaigalavas pagasts	Rēzeknes	-0,474	-0,810	66	89
Aglonas pagasts	Preiļu	0,333	-0,100	9	23	Ūdrīšu pagasts	Krāslavas	-0,251	-0,822	44	90
Audriņu pagasts	Rēzeknes	0,205	-0,108	15	24	Aulejas pagasts	Krāslavas	-0,801	-0,844	95	91
Rudzātu pagasts	Preiļu	0,306	-0,111	11	25	Vārkavas novads	Preiļu	-0,654	-0,865	88	92
Nīcgales pagasts	Daugavpils	-0,382	-0,117	52	26	Robežnieku pagasts	Krāslavas	-0,906	-0,868	101	93
Bērzkalnes pagasts	Balvu	0,326	-0,120	10	27	Saunas pagasts	Preiļu	0,006	-0,894	26	94
Dekšāru pagasts	Rēzeknes	-0,148	-0,121	35	28	Lauderu pagasts	Ludzas	-0,840	-0,972	97	95
Ludza	Ludzas	-0,257	-0,127	45	29	Andrupenes pagasts	Krāslavas	-0,612	-0,982	82	96
Ezernieku pagasts	Krāslavas	0,081	-0,129	23	30	Sutru pagasts	Preiļu	-0,340	-0,992	49	97
Pušmucovas pagasts	Ludzas	-0,397	-0,139	53	31	Kantiniekų pagasts	Rēzeknes	-0,927	-0,997	106	98
Stoļerovas pagasts	Rēzeknes	-0,462	-0,141	62	32	Nautrēnu pagasts	Rēzeknes	-0,989	-0,998	112	99
Kalupes pagasts	Daugavpils	-0,517	-0,153	72	33	Rundēnu pagasts	Ludzas	-1,223	-1,004	121	100
Ilūkstes novads	Daugavpils	-0,466	-0,166	64	34	Piedrujas pagasts	Krāslavas	-0,760	-1,034	92	101
Naglu pagasts	Rēzeknes	-0,415	-0,170	57	35	Grāveru pagasts	Krāslavas	-0,936	-1,047	108	102
Liksnas pagasts	Daugavpils	-0,137	-0,171	33	36	Svariņu pagasts	Krāslavas	-0,622	-1,078	84	103
Jersikas pagasts	Preiļu	0,304	-0,194	12	37	Tilžas pagasts	Balvu	-1,652	-1,084	136	104
Dagda	Krāslavas	-0,957	-0,196	111	38	Silmalas pagasts	Rēzeknes	-1,236	-1,103	122	105
Dvītes pagasts	Daugavpils	-0,455	-0,205	61	39	Izvaltas pagasts	Krāslavas	-0,930	-1,110	107	106
Lazdulejas pagasts	Balvu	0,160	-0,261	19	40	Skaistas pagasts	Krāslavas	-0,813	-1,117	96	107
Konstantinovas pag.	Krāslavas	-0,205	-0,262	42	41	Kriščiņu pagasts	Balvu	-1,099	-1,137	115	108
Līvānu novads	Preiļu	-0,363	-0,283	51	42	Feimāju pagasts	Rēzeknes	-1,146	-1,140	119	109
Zvīrgzdenes pagasts	Ludzas	-0,473	-0,315	65	43	Ambeļu pagasts	Daugavpils	-1,967	-1,145	139	110
Mērdzenes pagasts	Ludzas	-0,403	-0,316	55	44	Sokolku pagasts	Rēzeknes	-0,532	-1,163	77	111
Višķu pagasts	Daugavpils	-0,328	-0,319	48	45	Bērzbils pagasts	Balvu	-0,919	-1,192	105	112
Kubulu pagasts	Balvu	-0,123	-0,322	31	46	Pušas pagasts	Rēzeknes	-1,397	-1,204	131	113
Subate ar l.t.	Daugavpils	-0,859	-0,323	99	47	Pildas pagasts	Ludzas	-1,124	-1,212	116	114
Rikavas pagasts	Rēzeknes	-0,489	-0,338	69	48	Ķepovas pagasts	Krāslavas	-1,298	-1,218	125	115
Salienas pagasts	Daugavpils	-0,510	-0,342	71	49	Lazdukalna pagasts	Balvu	-0,916	-1,218	104	116
Dagdas pagasts	Krāslavas	0,135	-0,344	22	50	Mākonkalna pagasts	Rēzeknes	-1,395	-1,227	130	117
Vectilžas pagasts	Balvu	-0,651	-0,359	86	51	Istras pagasts	Ludzas	-0,940	-1,232	109	118
Skrudalienas pagasts	Daugavpils	-0,498	-0,362	70	52	Asūnes pagasts	Krāslavas	-0,688	-1,234	89	119
Zilupes novads	Ludzas	-0,909	-0,368	102	53	Kalnīšu pagasts	Krāslavas	-0,613	-1,278	83	120
Eglaines pagasts	Daugavpils	-0,634	-0,396	85	54	Strūžānu pagasts	Rēzeknes	-1,283	-1,297	124	121
Kaplavas pagasts	Krāslavas	-0,194	-0,397	41	55	Indras pagasts	Krāslavas	-0,912	-1,302	103	122
Maltais pagasts	Rēzeknes	-0,146	-0,412	34	56	Briežuciema pagasts	Balvu	-1,311	-1,306	126	123
Viljānu pagasts	Rēzeknes	-0,250	-0,425	43	57	Salnavas pagasts	Ludzas	-1,535	-1,361	135	124
Ilzeskalna pagasts	Rēzeknes	-0,266	-0,456	46	58	Brigu pagasts	Ludzas	-0,483	-1,380	68	125
Viljaka	Balvu	-0,857	-0,469	98	59	Malnavas pagasts	Ludzas	-1,345	-1,382	128	126
Biķernieku pagasts	Daugavpils	-0,478	-0,523	67	60	Pasieneis pagasts	Ludzas	-1,311	-1,384	127	127
Žīguru pagasts	Balvu	0,014	-0,536	25	61	Susāju pagasts	Balvu	-1,281	-1,396	123	128
Sventes pagasts	Daugavpils	-0,651	-0,539	87	62	Mednevas pagasts	Balvu	-1,076	-1,424	114	129
Ciblas novads	Ludzas	-0,447	-0,541	60	63	Vecumu pagasts	Balvu	-1,491	-1,587	133	130
Pelēču pagasts	Preiļu	-0,522	-0,544	73	64	Goliševas pagasts	Ludzas	-1,207	-1,591	120	131
Lūznavas pagasts	Rēzeknes	-0,742	-0,549	91	65	Šķeltovas pagasts	Krāslavas	-1,508	-1,651	134	132
Dricānu pagasts	Rēzeknes	-0,463	-0,550	63	66	Baltinavas pagasts	Balvu	-1,928	-1,796	138	133
Sakstagala pagasts	Rēzeknes	-0,288	-0,563	47	67	Kupravas pagasts	Balvu	-1,797	-1,882	137	134

36. tabula. Latgales plānošanas reģiona pilsētu, pagastu un novadu attīstības indekss un rangs pēc 2003. un 2004. gada datiem.

49. attēls. Latgales plānošanas reģiona pilsētu, pagastu un novadu attīstības indekss pēc 2004. gada datiem.

notika gandrīz divas reizes straujāk nekā valstī kopumā, kur šis rādītājs bija 3,1%. Latgales reģiona pilsētu grupas pašvaldībās iedzīvotāju skaits samazinājās vidēji par 5,2%, pagastu grupas pašvaldībās – vidēji par 5,7%, savukārt attiecīgie valsts vidējie rādītāji šajā laika posmā bija 3,2% un 2,7%.

Latgales plānošanas reģionā nav nevienas pilsētas, kurā laika periodā no 2000. līdz 2005. gada sākumam iedzīvotāju skaits būtu palielinājis, toties ir 8 lauku teritorijas, kurās iedzīvotāju skaits ir pieaudzis – no 3 iedzīvotājiem (Balvu rajona Balvu pagasts) līdz pat vairāk nekā 200 iedzīvotājiem (Rēzeknes rajona Grīškānu pagasts – par 266 jeb 15,2% un Ozolaines pagasts – par 226 jeb 13,1%).

Latgales reģiona pilsētu grupā iedzīvotāju skaits visvairāk samazinājās Viljānos – par 9,2% un republikas pilsētā Rēzeknē – par 7,2%. Visievērojamākais iedzīvotāju skaita kritums starp visām Latvijas pašvaldībām apskatāmajā laika periodā novērots Balvu rajona Kupravas pagastā – iedzīvotāju skaits samazinājies gandrīz par trešo daļu – 29,0%. Ľoti būtiska iedzīvotāju skaita samazināšanās bija arī Krāslavas rajona Bērziņu pagastā – par 17,6% un Ķepovas pagastā – par 17,1%, Ludzas rajona Malnavas pagastā – par 16,8%.

Negatīvas iedzīvotāju skaita izmaiņas piecu gadu laikā notikušas 93% Latgales reģiona lauku teritoriju.

Reģiona teritoriju attīstības indekss

Starp Latgales plānošanas reģiona pašvaldībām pēc 2004. gada datiem attīstības indeksa rangu tabulā pirmās divas vietas ieņem Rēzeknes rajona Grīškānu pagasts (attīstības indekss 1,148) un Ozolaines pagasts (0,866). Tiesa, visai nozīmīga loma šo teritoriju attīstības indeksa vērtības aprēķināšanā ir bijusi relatīvi lielajam iedzīvotāju skaita pieaugumam, kas abos pagastos bija augstākais Latgales reģionā laika posmā no 2000. līdz 2005. gada sākumam. Daugavpils rangu tabulā ieņem 3. vietu, bet otra Latgales reģiona republikas pilsēta Rēzekne – 10. vietu. 7. vietā pēc attīstības indeksa vērtības atrodas Balvi. Latgales plānošanas reģionā attīstības indekss ar pozitīvu vērtību ir 21 no 134 pašvaldībām jeb tikai 16% no visām pilsētām, pagastiem un novadiem.

Zemākās attīstības indeksa vērtības Latgales reģiona ietvaros novērojamas Balvu un Ludzas rajona pagastos. Pēdējā vietā pēc 2004. gada datiem reģiona rangu tabulā ierindojas Balvu rajona Kupravas pagasts (attīstības indekss -1,882). Rangu ta-

bulas noslēdzošajā daļā ietilpst arī Balvu rajona Baltinavas pagasts un Vecumu pagasts, Krāslavas rajona Šķeltovas pagasts un Ludzas rajona Goliševas pagasts. No pilsētām pēc attīstības indeksa vērtības viszemāk atrodas Kārsava (skat. 36. tabulu un 49. attēlu).

Teritoriju vidū, kuru attīstības indekss gada laikā – 2003. gadu salīdzinot ar 2004. gadu – ir nozīmīgi palielinājies un kuras rangu tabulā ir ievērojami pacēlūsās, jāatzīmē Balvi – kāpums no 21. uz 7. vietu, Dagda – no 111. uz 38. vietu, Ludzas rajona Nirzas pagasts – no 132. uz 73. vietu un Mežvidu pagasts – no 129. uz 75. vietu, Daugavpils rajona Ambelu pagasts – no 139. uz 110. vietu.

Piecās Latgales plānošanas reģiona pašvaldībās gada laikā attīstības indeksa vērtība mainījusies no negatīvas uz pozitīvu –

tās ir Krāslavas novads, Ludzas rajona Cirmas pagasts un Daugavpils rajona Mājinovas pagasts, Vecsalienas pagasts un Dubnas pagasts. Savukārt pretēji, no pozitīvas uz negatīvu, attīstības indeksa vērtība mainījusies desmit pašvaldību teritorijām – to lielākā daļa ir Preiļu un Balvu rajona pagasti.

Būtisks attīstības indeksa vērtības samazinājums novērojams Preiļu rajona Saunas pagastā – teritorija rangu tabulā noslēdējusi no 26. uz 94. vietu, Preiļu rajona Sutru pagastā – no 49. uz 97. vietu, Ludzas rajona Brigu pagastā – no 68. uz 125. vietu, Krāslavas rajona Kalniešu pagastā – no 83. uz 120. vietu. Straujī attīstības indeksa vērtība kritusies arī divos labāko desmit skaitā esošajos pagastos – Rēzeknes rajona Ozolaines pagastā un Ozolmuižas pagastā.

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONS

Bezdarba līmenis

Bezdarba līmenis 2005. gada sākumā Rīgas reģionā gan pilsētu, gan pagastu grupā bija vidēji 3,9%. Rīgas reģions ir vienīgais Latvijas reģionu vidū, kurā bezdarba līmenis pilsētās un laukos ir vienāds. Vidējie bezdarba rādītāji reģiona pašvaldību grupās ir ievērojami zemāki nekā bezdarba līmenis pilsētās un pagastos vidēji valstī – attiecīgi 5,5% un 7,9%.

Rīgas plānošanas reģiona pilsētu vidū zemākais bezdarba līmenis ir reģistrēts Rīgas un Ogres rajonā. Viszemākais bezdarba līmenis 2005. gada sākumā bija Ikšķiles novadā – 2,3%, Baldonē ar lauku teritoriju – 2,5% un Saulkrastos ar lauku teritoriju – 2,8%. Augstākais bezdarba līmenis Rīgas reģiona pilsētās reģistrēts Limbažu rajonā – Salacgrīvā ar lauku teritoriju – 13,3%, Ainažos ar lauku teritoriju – 10,2% un Staicelē ar lauku teritoriju – 6,8%.

Pagastu vidū ar bezdarba līmeni, kas ir mazāks par 3%, izcejas 5 pagasti no Ogres rajona un 4 pagasti no Rīgas rajona. Viszemākais bezdarba līmenis bija Ogres rajona Lauberes pagastā – 1,9%, Rīgas rajona Salas un Mārupes pagastā – pa 2,5%. Ar lielāko bezdarba līmeni Rīgas plānošanas reģiona laukos izdalās Tukuma un Limbažu rajona pagasti. Vislielākais bezdarbs reģionā bija Tukuma rajona Zantes pagastā – 14,5% un Limbažu rajona Liepupes pagastā – 7,3%.

Rīgas reģionā gada laikā atšķirība starp visaugstāko un viszemāko bezdarba līmeni ir palielinājusies – pilsētu grupā no 4,1 līdz 5,8 reizēm, pagastu grupā – no 6,2 līdz 7,6 reizēm. Atšķirību palielinājumu pilsētu grupā galvenokārt nosaka visaugstākā bezdarba līmeņa rādītāja pakāpšanās no 6,9% 2004. gada sākumā līdz 13,3% 2005. gada sākumā, bet lauku grupā pretēji – zemākā rādītāja samazināšanās attiecīgi no 2,5% uz 1,9%.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā Rīgas reģiona pilsētās vidēji bija 179,3 Ls (2003. gadā – 153,9 Ls), kas gan Rīgas nozīmīgā īpatsvara dēļ pilsētu kopējos aprēķinos ir tikai par 14,6% lielāks nekā pilsētās vidēji visā valstī (156,5 Ls). Reģiona pagastos un lauku novados iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms uz 1 iedzīvotāju sastādīja vidēji 128,2 Ls (2003. gadā – 108,4 Ls) jeb 1,6 reizes vairāk nekā vidēji pagastos valstī (82,3 Ls).

Rīgas reģiona iedzīvotāju ienākuma nodokļa uz 1 iedzīvotāju vidējo rādītāju 2004. gadā – 172,6 Ls visvairāk ietekmēja

Rīgā, Jūrmalā un Rīgas un Ogres rajona pilsētās un pagastos samaksātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis. Visaugstākie iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumi uz 1 iedzīvotāju fiksēti Balvožos – 194,0 Ls, kas 2004. gadā bija arī augstākais rādītājs visu Latvijas pilsētu vidū. Rīgā uz 1 iedzīvotāju samaksātais iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms bija 186,8 Ls. Rīgas reģiona pilsētu grupā mazāks par 100 Ls iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju tika maksāts tikai Staicelē ar lauku teritoriju – 62,8 Ls un Kandavas novadā – 78,3 Ls.

Rīgas plānošanas reģiona laukos vislielākais samaksātais iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā bija Rīgas rajona Ķekavas pagastā – 210,2 Ls. Tā ir vislielākā rādītāja vērtība ne tikai Rīgas reģionā, bet arī visās vietējās pašvaldībās Latvijā. Rīgas rajona Babītes pagastā iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā sasniedza 187,5 Ls, Carnikavas pagastā – 180,3 Ls. Reģionā viszemākās iedzīvotāju ienākuma nodokļa summas uz 1 iedzīvotāju tika samaksātas Limbažu un Tukuma rajona pagastos – Limbažu rajona Braslavas pagastā – 32,2 Ls, Tukuma rajona Jaunsātu pagastā – 45,9 Ls un Degoles pagastā – 49,3 Ls.

No Rīgas reģiona vidējā iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoma uz 1 iedzīvotāju atpaliek 15 no 20 reģiona pilsētām un 50 no 55 reģiona pagastiem, spilgti parādot nevienlīdzību starp Rīgu kā galvaspilsētu un tās apkaimi, un pārējām plānošanas reģiona pašvaldībām.

Rīgas reģiona laukos ir lielākas atšķirības iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumos nekā pilsētās. 2004. gadā starp vislielāko un vismazāko iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjomu uz 1 iedzīvotāju pagastos un lauku novados atšķirība bija 6,5 reizes, bet pilsētās – 3,1 reizi (2003. gadā attiecīgi 7,0 un 3,4 reizes).

Demogrāfiskā slodze

Demogrāfiskās slodzes līmenis Rīgas reģiona pašvaldībās vidēji ir zemāks nekā valstī kopumā. Rīgas plānošanas reģiona pilsētās 2005. gada sākumā uz 1000 darbspējas vecuma iedzīvotājiem bija vidēji 538,7 bērni un pensijas vecuma iedzīvotāji, pagastos – vidēji 560,4 (Latvijā attiecīgi 547,2 un 609,2).

Rīgas reģionā 2005. gada sākumā zemākā demogrāfiskā slodze tika novērota Rīgas rajona pašvaldībās – pilsētu grupā Balvožos – 409,9, Olainē – 484,1 un Salaspils novadā – 486,6, pagastu grupā Ādažu pagastā – 451,2, Olaines pagastā – 468,4 un Salas pagastā – 475,0.

Pilsēta, pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss		Rangs		Pilsēta, pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss		Rangs	
		2003	2004	2003	2004			2003	2004	2003	2004
Garkalnes pagasts	Rīgas	1,679	1,964	1	1	Viesatu pagasts	Tukuma	-1,239	-1,055	46	39
Baloži	Rīgas	0,881	1,388	6	2	Smārdes pagasts	Tukuma	-0,759	-1,105	37	40
Salas pagasts	Rīgas	0,443	1,225	11	3	Tumes pagasts	Tukuma	-0,549	-1,133	31	41
Ādažu pagasts	Rīgas	1,352	1,174	2	4	Pūres pagasts	Tukuma	-1,822	-1,276	63	42
Babites pagasts	Rīgas	0,861	1,098	7	5	Birzgales pagasts	Ogres	-1,474	-1,300	54	43
Ikšķiles novads	Ogres	0,720	1,007	8	6	Lēdmanes pagasts	Ogres	-0,992	-1,301	41	44
Ķekavas pagasts	Rīgas	1,187	0,984	4	7	Lēdurgas pagasts	Limbažu	-1,237	-1,410	45	45
Carnikavas pagasts	Rīgas	1,048	0,874	5	8	Lestenes pagasts	Tukuma	-1,303	-1,454	48	46
Stopiņu novads	Rīgas	1,236	0,826	3	9	Skultes pagasts	Limbažu	-1,512	-1,477	56	47
Mārupes pagasts	Rīgas	0,021	0,775	17	10	Aloja ar l.t.	Limbažu	-1,301	-1,482	47	48
Olaines pagasts	Rīgas	0,492	0,510	10	11	Vidrižu pagasts	Limbažu	-1,444	-1,529	53	49
Salaspils novads	Rīgas	0,660	0,316	9	12	Jaunpils pagasts	Tukuma	-1,476	-1,615	55	50
Ropažu novads	Rīgas	0,438	0,199	12	13	Mazozolu pagasts	Ogres	-1,016	-1,658	42	51
Rīga	-	0,180	0,184	14	14	Madlienas pagasts	Ogres	-1,380	-1,683	50	52
Ķeguma novads	Ogres	0,062	0,137	15	15	Kandavas novads	Tukuma	-1,594	-1,691	58	53
Ogres novads	Ogres	-0,367	0,097	27	16	Brīvzemnieku pagasts	Limbažu	-1,968	-1,712	66	54
Baldone ar l.t.	Rīgas	0,217	-0,134	13	17	Vānes pagasts	Tukuma	-1,733	-1,757	61	55
Lielvārdes novads	Ogres	-0,025	-0,190	19	18	Limbažu pagasts	Limbažu	-1,800	-1,771	62	56
Siguldas novads	Rīgas	-0,026	-0,208	20	19	Sēmes pagasts	Tukuma	-1,712	-1,783	60	57
Saulkrasti ar l.t.	Rīgas	-0,138	-0,219	24	20	Irlavas pagasts	Tukuma	-1,423	-1,792	51	58
Inčukalna pagasts	Rīgas	-0,049	-0,231	22	21	Degoles pagasts	Tukuma	-2,228	-1,832	70	59
Olaine	Rīgas	-0,182	-0,248	25	22	Katvaru pagasts	Limbažu	-1,846	-1,837	65	60
Vangaži	Rīgas	0,019	-0,294	18	23	Krapes pagasts	Ogres	-1,148	-1,862	44	61
Mālpils pagasts	Rīgas	0,046	-0,344	16	24	Taurupes pagasts	Ogres	-1,340	-1,874	49	62
Sējas pagasts	Rīgas	-0,120	-0,360	23	25	Menīģes pagasts	Ogres	-1,640	-1,908	59	63
Jumpravas pagasts	Ogres	-0,510	-0,367	29	26	Džūkstes pagasts	Tukuma	-1,444	-1,981	52	64
Engures pagasts	Tukuma	-0,438	-0,416	28	27	Pāles pagasts	Limbažu	-1,843	-2,031	64	65
Lauberes pagasts	Ogres	-0,797	-0,428	38	28	Zentenes pagasts	Tukuma	-2,178	-2,443	68	66
Krimuldas pagasts	Rīgas	-0,708	-0,429	35	29	Jaunsātu pagasts	Tukuma	-3,342	-2,502	74	67
Daugmales pagasts	Rīgas	-0,204	-0,558	26	30	Ainaži ar l.t.	Limbažu	-0,800	-2,515	39	68
Tukums	Tukuma	-0,706	-0,617	34	31	Liepupes pagasts	Limbažu	-2,096	-2,549	67	69
Lapmežciema pag.	Tukuma	-0,028	-0,620	21	32	Umurgas pagasts	Limbažu	-2,220	-2,569	69	70
Jūrmala	-	-0,878	-0,652	40	33	Braslavas pagasts	Limbažu	-3,175	-2,712	73	71
Suntažu pagasts	Ogres	-0,512	-0,686	30	34	Viljenes pagasts	Limbažu	-2,772	-3,180	71	72
Allažu pagasts	Rīgas	-0,580	-0,721	32	35	Salacgrīva ar l.t.	Limbažu	-1,581	-3,327	57	73
Ķeipenes pagasts	Ogres	-0,676	-0,791	33	36	Staicele ar l.t.	Limbažu	-2,949	-3,428	72	74
Limbaži	Limbažu	-1,045	-0,854	43	37	Zantes pagasts	Tukuma	-5,722	-4,419	75	75
Slampes pagasts	Tukuma	-0,736	-0,935	36	38						

37. tabula. Rīgas plānošanas reģiona pilsētu, pagastu un novadu attīstības indekss un rangs pēc 2003. un 2004. gada datiem.

Augstākais demogrāfiskās slodzes līmenis Rīgas reģiona pilsētu grupā bija Staicelē ar lauku teritoriju – 768,3 un Saulkrastos ar lauku teritoriju – 650,1. Pagastu grupā vislielākā demogrāfiskā slodze fiksēta Limbažu rajona Viljenes pagastā – 757,0, Ogres rajona Madlienas pagastā – 707,7 un Limbažu rajona Braslavas pagastā – 694,4.

Atšķirība starp zemāko un augstāko demogrāfisko slodzi Rīgas plānošanas reģiona pilsētu grupas pašvaldībās bija 1,9 reizes, pagastu grupas pašvaldībās – 1,7 reizes, saglabājoties 2004. gada sākuma līmenī.

Iedzīvotāju skaita izmaiņas

Rīgas plānošanas reģions no 2000. gada sākuma līdz 2005. gada sākumam zaudēja 2,3% savu iedzīvotāju, kas ir mazāk nekā visā valstī tajā pašā laika periodā (3,1%). Iedzīvotāju skaita vidējās izmaiņas Rīgas reģiona pilsētās bija tuvas vidējo izmaiņu rādītājam visā Latvijas pilsētās (attiecigi -3,4% un -3,2%), savukārt reģiona laukos iedzīvotāju skaita izmaiņas notika pretējā – pozitīvā virzienā nekā valstī kopumā. Latvijā visās pagastu grupas pašvaldībās piecu gadu laikā iedzīvotāju skaita samazinājās vidēji par 2,7%, bet Rīgas reģiona pagastos un lauku novados tas ievērojami palielinājās – vidēji par 5,4%.

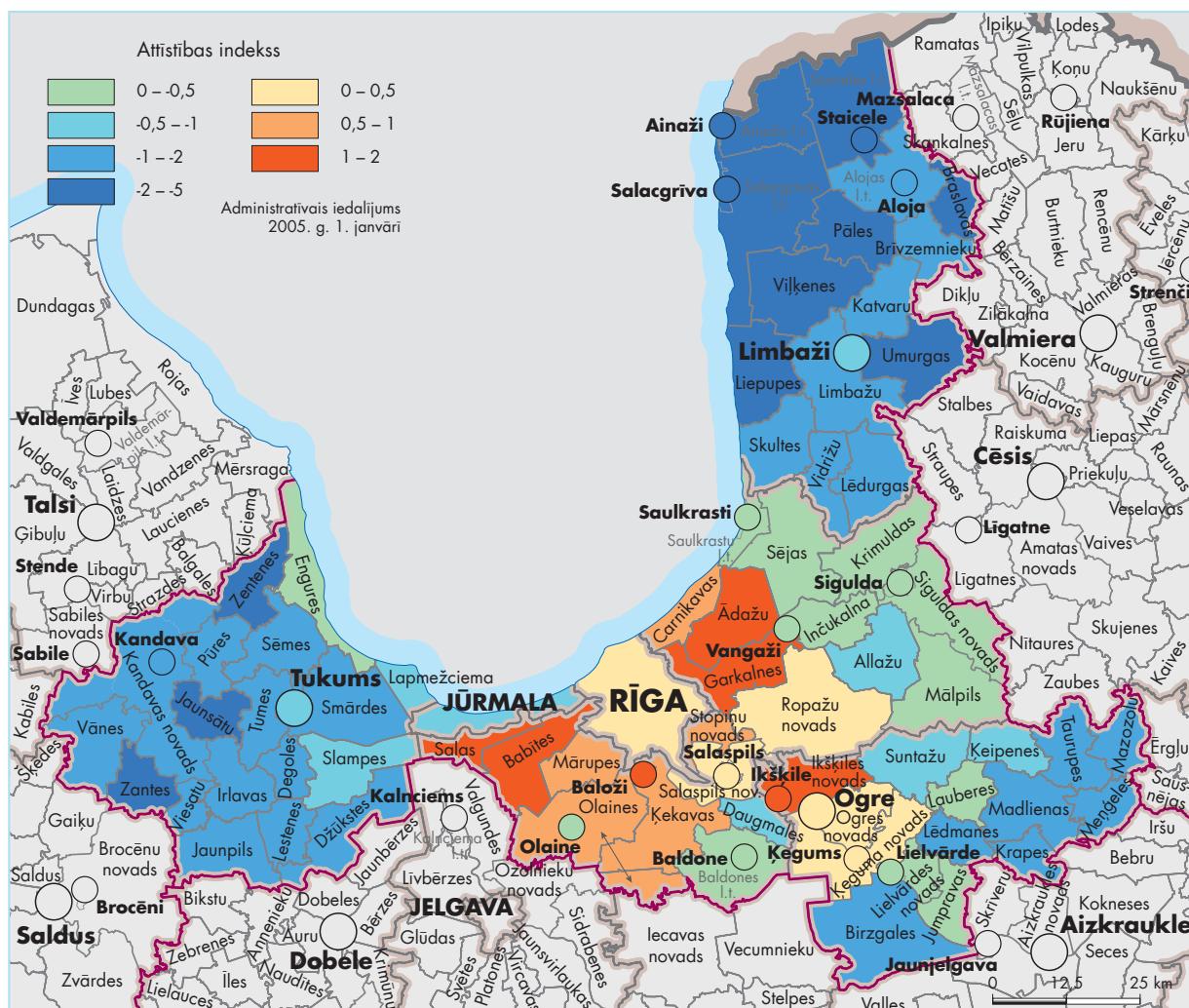
Reģiona pilsētu grupā iedzīvotāju skaita pieauga 9 pilsētās un pilsētnovados – līdz 5% Tukumā, Baložos, Ķeguma novadā,

Siguldas novadā un Kandavas novadā, vairāk par 5% – Ikšķiles novadā – par 11,3%, Baldonē ar lauku teritoriju un Lielvārdes novadā – par 5,8% katrā, Saulkrastos ar lauku teritoriju – par 5,2%.

Rīgas reģiona pagastu grupā iedzīvotāju skaita pieaugums vērojams aptuveni 50% pašvaldību – 26 pagastos un lauku novados. Pieauguma lielums ir robežās līdz pat 42,7% – vislielākais iedzīvotāju skaita palielinājums piecu gadu periodā ir noticedis Rīgas rajona Garkalnes pagastā. levērojami iedzīvotāju skaits pieauga arī Rīgas rajona Salas pagastā – par 23,2% un Carnikavas pagastā – par 17,3%, Tukuma rajona Lapmežciema pagastā – par 15,7%.

Iedzīvotājiem vispievilcīgāko Rīgas reģiona teritoriju skaitā ir 18 Rīgas rajona pašvaldības, 9 Tukuma rajona pašvaldības un pa 4 pašvaldībām no Limbažu un Ogres rajona.

11 reģiona pilsētās iedzīvotāju skaita samazinājās – visvairāk Ainažos ar lauku teritoriju – par 8,8%, Staicelē ar lauku teritoriju – par 6,3% un Limbažos – par 5,3%. Galvaspilsētā Rīgā iedzīvotāju skaita saruka par 4,5%, būtiski ietekmējot reģiona vidējo rādītāju. Savukārt lauku teritoriju vidū ar visnozīmīgāko iedzīvotāju skaita samazināšanos negatīvi izcelās Limbažu rajona Brīvzemnieku pagasts – par 17,0%, Tukuma rajona Zentenes pagasts – par 11,7% un Ogres rajona Mazozolu pagasts – par 11,6%.

50. attēls. Rīgas plānošanas reģiona pilsētu, pagastu un novadu attīstības indekss pēc 2004. gada datiem.

Reģiona teritoriju attīstības indekss

Rīgas plānošanas reģiona attīstības indeksa rangu tabulas pirmajās 15 vietās pēc 2004. gada datiem atrodas 12 Rīgas rajona pašvaldības, 2 Ogres rajona pašvaldības un Rīga. Savukārt rangu tabulu noslēdzošo 15 teritoriju skaitā ir 8 pašvaldības no Limbažu rajona, 4 pašvaldības no Tukuma rajona un 3 pašvaldības no Ogres rajona.

Rangu tabulas pirmo ailiit ar attīstības indeksa vērtību 1,964 aizņem Rīgas rajona Garkalnes pagasts. Tam seko Rīgas rajona Baloži, Salas pagasts, Ādažu pagasts un Babītes pagasts, Ogres rajona Ikšķiles novads. Galvaspilsēta Rīga tabulā ieņem 14. vietu. Kopumā pozitīva attīstības indeksa vērtība ir 16 no 75 jeb 21% Rīgas plānošanas reģiona pašvaldību.

Reģiona rangu tabulas pēdējā vietā ierindojas Tukuma rajona Zantes pagasts – attīstības indeksa vērtība -4,419. Attīstības indeksa vērtība no -3 līdz -4 ir trijām Limbažu rajona pašvaldību teritorijām – Staicelei ar lauku teritoriju, Salacgrīvai ar lauku teritoriju un Viljenes pagastam (skat. 37. tabulu un 50. attēlu). Ārkārtīgi zemais attīstības indekss salīdzinājumā ar citiem plānošanas reģioniem vērtējams kā ekstremālās vērtības, jo salīdzināmās Rīgas reģiona pašvaldību teritorijas ir krasī atšķirīgas. Galvenā nozīme, protams, ir Rīgas lielajam īpatsvaram reģionā.

2003. gadu salīdzinot ar 2004. gadu, ar visnozīmīgāko attīstības indeksa vērtības palielināšanos izceļas Tukuma rajona

Zantes pagasts, taču rangu tabulā tas savu novietojumu neizmaina – joprojām ir pēdējā, 75. vietā. No teritorijām, kuru attīstības indekss gada laikā ir būtiski palielinājies un kuras rangu tabulā ir ievērojami pacēlušas, jāatzīmē Baloži – kāpums no 6. uz 2. vietu, Rīgas rajona Salas pagasts – no 11. uz 3. vietu un Mārupes pagasts – no 17. uz 10. vietu, Ogres novads – no 27. uz 16. vietu, Tukuma rajona Pūres pagasts – no 63. uz 42. vietu un Jaunsātu pagasts – no 74. uz 67. vietu.

Tikai vienai Rīgas plānošanas reģiona pašvaldību teritorijai attīstības indeksa vērtība gada laikā mainījusies no negatīvas uz pozitīvu – Ogres novadam, savukārt pretēji, no pozitīvas uz negatīvu, tā mainījusies trijām Rīgas rajonā ietilpstosām pašvaldībām – Baldonei ar lauku teritoriju, Vangažiem un Mālpils pagastam.

Loti krasī attīstības indekss samazinājies abām Limbažu rajona piejūras pilsētām – Ainažiem ar lauku teritoriju – kritums attīstības indeksa rangu tabulā no 39. uz 68. vietu un Salacgrīvai ar lauku teritoriju – no 57. uz 73. vietu. Nozīmīga attīstības indekss samazināšanās gada laikā ir notikusi arī Ogres rajona Mazozolu pagastā – teritorija rangu tabulā noslēdējusi no 42. uz 51. vietu, Krapes pagastā – no 44. uz 61. vietu un Taurupes pagastā – no 49. uz 62. vietu, Tukuma rajona Lapmežciema pagastā – no 21. uz 32. vietu, Tumes pagastā – no 31. uz 41. vietu un Džukstes pagastā – no 52. uz 64. vietu.

VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONS

Bezdarba līmenis

Bezdarba līmenis 2005. gada sākumā Vidzemes plānošanas reģiona pilsētās bija vidēji 6,3%, bet reģiona pagastos – 6,6%. Salīdzinot ar 2004. gada sākumu, bezdarba līmenis gan pilsētās, gan laukos samazinājies par 0,2 procentpunktiem (2004. gada sākumā attiecīgi 6,5% un 6,8%). Vidzemes reģiona pilsētās vidējais bezdarba līmena rādītājs ir augstāks nekā pilsētās valstī kopumā (5,5%), savukārt laukos – zemāks nekā attiecīgais valsts vidējais rādītājs (7,9%).

2005. gada sākumā Vidzemes reģiona pilsētās mazākais bezdarba līmenis bija Līgatnē – 4,2%, Smiltenē – 4,8% un Valmierā – 4,9%, bet lielākais – Sedā ar lauku teritoriju – 12,0% un Varakļānos – 11,6%.

Pagastu grupā zemākais bezdarba līmenis 2005. gada sākumā reģistrēts Valkas rajona Palsmanes pagastā – 1,8%, Alūksnes rajona Jaunlaicenes pagastā – 2,4% un Virešu pagastā – 2,7%, savukārt augstākais bezdarba līmenis bija Alūksnes rajona Pededzes pagastā – 20,4%, Madonas rajona Ošupes pagastā – 16,3% un Varakļānu pagastā – 15,8%.

Atšķirība starp viszemāko un visaugstāko bezdarba līmeni Vidzemes plānošanas reģiona pilsētās 2005. gada sākumā bija 2,9 reizes. Daudzkārt lielākā tā redzama pagastu grupā – atšķirība ir 11,3 reizes. Gadu iepriekš rādītāji attiecīgi bija 4,1 un 11,0 reizes.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

2004. gadā iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju Vidzemes reģiona pilsētās bija vidēji 139,8 Ls, bet pagastos gandrīz uz pusi mazāks – vidēji 75,3 Ls. Vidzemes reģiona rādītāji ir zemāki par attiecīgajiem valsts vidējiem iedzīvotāju ienākuma nodokļa rādītājiem uz 1 iedzīvotāju pilsētu un pagastu grupās (attiecīgi 156,5 un 82,3 Ls). Vidzemes plānošanas reģiona vidējā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa 2004. gadā bija 103,4 Ls uz 1 iedzīvotāju – šo apmēru nesasniedza 5 no 16 reģiona pilsētām un 103 no 111 reģiona pagastiem.

Visaugstākie iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājumi uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā bija Valmierā – 169,9 Ls, Smiltenē – 160,8 Ls un Cēsis – 154,6 Ls. Pagastu grupā līderi bija Cēsu rajona Priekuļu pagasts – 149,5 Ls, Valmieras rajona Valmieras pagasts – 129,0 Ls un Madonas rajona Kalsnavas pagasts – 124,3 Ls.

Vidzemes reģiona pilsētu vidū 2004. gadā vismazākā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa uz 1 iedzīvotāju bija fiksēta Varakļānos – 66,8 Ls un Apē ar lauku teritoriju – 70,8 Ls – divas reizes mazāka nekā reģiona pilsētās vidēji. Vidzemes reģiona lauku pašvaldībās viszemākais iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms uz 1 iedzīvotāju 2004. gadā bija Alūksnes rajona Pededzes pagastā – 25,3 Ls, Madonas rajona Varakļānu pagastā – 34,0 Ls un Jumurdas pagastā – 35,0 Ls. Tas ir 2–3 reizes mazāk nekā reģiona laukos vidēji.

Vidzemes plānošanas reģiona pagastu grupā vērojami vienai lieli labklājības līmena kontrasti – atšķirība starp pagastiem pēc samaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoma uz 1 iedzīvotāju ir 5,9 reizes. Reģiona pilsētās atšķirība nav tik liega – 2,5 reizes.

Demogrāfiskā slodze

Demogrāfiskā slodze Vidzemes plānošanas reģionā vidēji ir augstāka nekā caurmērā valstī. Vidzemes reģiona

pilsētās 2005. gada sākumā vidēji uz 1000 darbspējas vecuma iedzīvotājiem bija 600,4 bērni un pensijas vecuma iedzīvotāji (valstī – 547,2), bet pagastos – 622,5 (valstī – 609,2).

Vidzemes reģiona pilsētu grupā zemākā demogrāfiskā slodze 2005. gada sākumā bija Valmierā – 555,4 un Gulbenē – 571,2. Augstākais demogrāfiskās slodzes līmenis pilsētu vidū bija Līgatnē – 788,9 un Mazsalacā ar lauku teritoriju – 785,3. Šajās abās pilsētās demogrāfiskā slodze ir visaugstākā visu Latvijas pilsētu vidū.

Reģiona pagastos zemākais demogrāfiskās slodzes līmenis vērojams Valmieras rajona Valmieras pagastā – 464,2, Cēsu rajona Priekuļu pagastā – 519,6 un Gulbenes rajona Straudu pagastā – 531,6 bērni un pensijas vecuma iedzīvotāji uz 1000 darbspējas vecuma iedzīvotājiem. Augstākā demogrāfiskā slodze bija Madonas rajona Varakļānu pagastā – 887,7, Alūksnes rajona Liepnas pagastā – 837,8 un Cēsu rajona Kaives pagastā – 814,2. Varakļānu pagasta demogrāfiskās slodzes rādītājs ir visaugstākais Latvijā 2005. gada sākumā.

Demogrāfiskās slodzes zemākie un augstākie rādītāji 2005. gada sākumā Vidzemes reģiona pilsētās atšķiras 1,4 reizes, reģiona pagastos – 1,9 reizes.

Iedzīvotāju skaita izmaiņas

Laika periodā no 2000. gada sākuma līdz 2005. gada sākumam Vidzemes plānošanas reģiona iedzīvotāju skaits saruka par 4,2%, kas ir vairāk nekā Latvijā kopumā – valstī rādītājs bija 3,1%. Vidzemes reģiona laukos iedzīvotāju skaita samazināšanās notika divas reizes straujāk nekā pilsētās. Reģiona pilsētās iedzīvotāju skaits samazinājās par 2,6% – rādītājs ir nedaudz labāks nekā valstī attiecīgajā laika posmā (3,2%), bet pagastos tas kritās izteikti straujāk – par 5,4%, ievērojami pārsniedzot attiecīgo valsts vidējo rādītāju (2,7%).

Apskatāmajā laika periodā iedzīvotāju skaits samazinājās visās Vidzemes reģiona pilsētās un 92% reģiona pagastu. Tikai 8 reģiona lauku pašvaldībās iedzīvotāju skaits pieauga un vienā saglabājās bez izmaiņām. Lielākais iedzīvotāju skaita pieaugums piecu gadu laikā reģistrēts Madonas rajona Varakļānu pagastā – par 3,0%, Valmieras rajona Kauguru pagastā – par 2,2% un Valkas rajona Zvārtavas pagastā – par 2,1%.

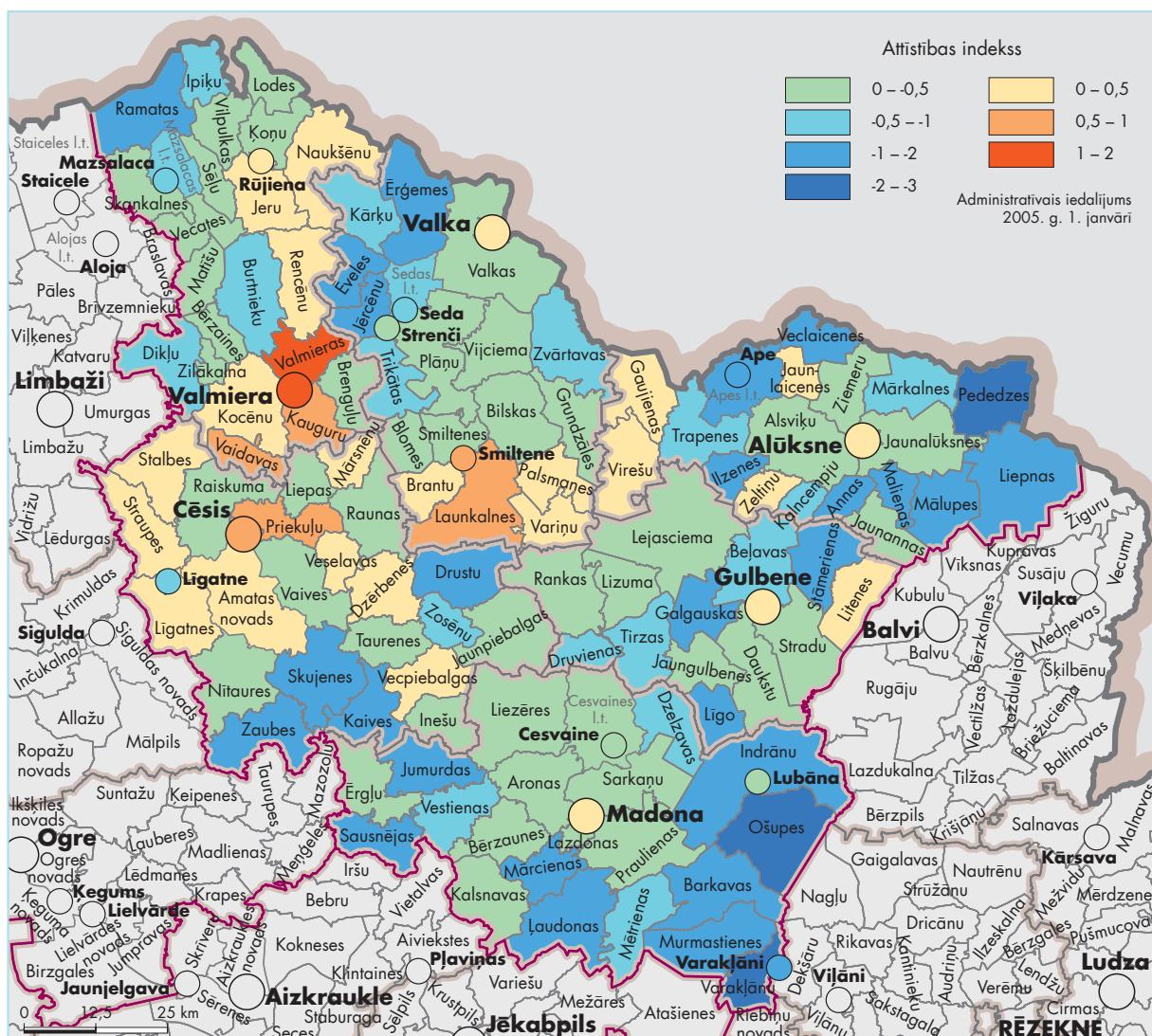
Lielākais iedzīvotāju skaita samazinājums no 2000. līdz 2005. gada sākumam Vidzemes reģiona pilsētu grupā novērots Strenčos – par 10,6% un Līgatnē – par 9,3%, bet pagastu grupā – Alūksnes rajona Kalncempju pagastā – par 16,5%, Valmieras rajona Ipiķu pagastā – par 16,2% un Madonas rajona Jumurdas pagastā – par 15,2%.

Reģiona teritoriju attīstības indekss

Vidzemes plānošanas reģiona attīstības indeksa rangu tabulas pirmajā vietā gan pēc 2003. gada, gan pēc 2004. gada datiem atrodas Valmieras rajona Valmieras pagasts. Valmieras pagasta attīstības indeksa vērtība pēc 2004. gada datiem – 1,178. Piecu pēc attīstības indeksa labāko pašvaldību skaitā pēc 2004. gada datiem atrodas arī Valmiera, Cēsis, Cēsu rajona Priekuļu pagasts un Valkas rajona Launkalnes pagasts. Vidzemes plānošanas reģionā attīstības indeksa pozitīva vērtība ir 33 no 127 pašvaldībām jeb 26% no visām pilsētu un pagastu grupu teritorijām – tas ir lielākais pašvaldību ar pozitīvu attīstības indeksu ipatsvars starp visiem plānošanas reģioniem.

Pilsēta, pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss		Rangs		Pilsēta, pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss		Rangs	
		2003	2004	2003	2004			2003	2004	2003	2004
Valmieras pagasts	Valmieras	1,534	1,178	1	1	Zilākalna pagasts	Valmieras	-0,445	-0,360	72	65
Valmiera	Valmieras	0,828	1,055	4	2	Matīšu pagasts	Valmieras	-0,101	-0,366	41	66
Priekuļu pagasts	Cēsu	1,134	0,730	2	3	Alsviku pagasts	Alūksnes	-0,456	-0,369	74	67
Cēsis	Cēsu	0,632	0,722	5	4	Strenči	Valkas	-1,113	-0,382	110	68
Launkalnes pagasts	Valkas	0,589	0,677	7	5	Jaunannas pagasts	Alūksnes	-0,561	-0,382	83	69
Vaidavas pagasts	Valmieras	0,597	0,600	6	6	Valkas pagasts	Valkas	-0,258	-0,383	57	70
Smiltene	Valkas	0,913	0,540	3	7	Daukstu pagasts	Gulbenes	-0,525	-0,390	78	71
Kauguru pagasts	Valmieras	0,518	0,527	8	8	Smiltenes pagasts	Valkas	-0,181	-0,397	47	72
Variju pagasts	Valkas	-0,030	0,489	34	9	Aronas pagasts	Madonas	-0,336	-0,412	63	73
Palsmanes pagasts	Valkas	-0,032	0,441	35	10	Rankas pagasts	Gulbenes	-0,039	-0,437	36	74
Brantu pagasts	Valkas	0,348	0,413	11	11	Ziemeļu pagasts	Alūksnes	-0,433	-0,450	69	75
Jaunlaicenes pagasts	Alūksnes	-0,290	0,387	60	12	Sēļu pagasts	Valmieras	-0,096	-0,459	40	76
Alūksne	Alūksnes	0,220	0,385	17	13	Grundzāles pagasts	Valkas	-0,564	-0,478	84	77
Amatas novads	Cēsu	0,517	0,354	9	14	Lejasciema pagasts	Gulbenes	-0,590	-0,479	87	78
Gaujienas pagasts	Alūksnes	0,071	0,338	28	15	Jaunalūksnes pagasts	Alūksnes	-0,554	-0,490	81	79
Ligatnes pagasts	Cēsu	0,346	0,311	12	16	Dikļu pagasts	Valmieras	-0,554	-0,520	82	80
Vecpiebalgas pagasts	Cēsu	0,178	0,300	23	17	Zvārtavas pagasts	Valkas	-0,548	-0,561	79	81
Madona	Madonas	0,360	0,296	10	18	Vestienas pagasts	Madonas	-0,439	-0,563	71	82
Gulbene	Gulbenes	0,153	0,243	24	19	Burtnieku pagasts	Valmieras	-0,401	-0,576	67	83
Straupes pagasts	Cēsu	0,257	0,223	16	20	Ligatne	Cēsu	0,137	-0,633	25	84
Kocēnu pagasts	Valmieras	0,286	0,183	15	21	Kalncempju pagasts	Alūksnes	-1,138	-0,665	112	85
Rūjiena	Valmieras	0,188	0,152	21	22	Zosēnu pagasts	Cēsu	-0,856	-0,702	95	86
Virešu pagasts	Alūksnes	-0,126	0,150	43	23	Tirzas pagasts	Gulbenes	-0,652	-0,710	89	87
Dzērbenes pagasts	Cēsu	-0,060	0,124	37	24	Mazsalaca ar l.t.	Valmieras	-0,768	-0,765	92	88
Zeltīnu pagasts	Alūksnes	-0,011	0,104	33	25	Bejavas pagasts	Gulbenes	-0,841	-0,793	94	89
Mārsnēnu pagasts	Cēsu	-0,366	0,088	65	26	Druvienas pagasts	Gulbenes	-0,549	-0,845	80	90
Stalbes pagasts	Cēsu	-0,127	0,084	44	27	Mētrienas pagasts	Madonas	-1,041	-0,853	106	91
Rencēnu pagasts	Valmieras	0,220	0,071	18	28	Trapenes pagasts	Alūksnes	-0,424	-0,875	68	92
Litenes pagasts	Gulbenes	-0,279	0,054	58	29	Dzelzavas pagasts	Madonas	-0,815	-0,921	93	93
Valka	Valkas	0,288	0,040	14	30	Trikātas pagasts	Valkas	-0,466	-0,930	75	94
Naukšēnu pagasts	Valmieras	0,085	0,023	27	31	Kārkū pagasts	Valkas	-0,921	-0,941	98	95
Jeru pagasts	Valmieras	0,184	0,012	22	32	Ipiķu pagasts	Valmieras	-0,877	-0,985	96	96
Veselavas pagasts	Cēsu	-0,189	0,003	51	33	Seda ar l.t.	Valkas	-0,302	-0,995	61	97
Bērzaines pagasts	Valmieras	0,189	-0,003	20	34	Mārkalnes pagasts	Alūksnes	-0,970	-0,995	101	98
Vaives pagasts	Cēsu	-0,078	-0,009	39	35	Ilzenes pagasts	Alūksnes	-1,018	-1,011	105	99
Liepas pagasts	Cēsu	0,027	-0,018	32	36	Drustu pagasts	Cēsu	-0,482	-1,016	77	100
Jaunpiebalgas pagasts	Cēsu	-0,185	-0,058	49	37	Barkavas pagasts	Madonas	-1,045	-1,030	108	101
Raiskuma pagasts	Cēsu	-0,121	-0,067	42	38	Ērgumes pagasts	Valkas	-0,768	-1,041	91	102
Raunas pagasts	Cēsu	0,112	-0,078	26	39	Malienas pagasts	Alūksnes	-0,946	-1,044	100	103
Blomes pagasts	Valkas	-0,218	-0,083	54	40	Veclaicenes pagasts	Alūksnes	-0,999	-1,089	103	104
Lubāna	Madonas	-0,135	-0,088	45	41	Stāmerienas pagasts	Gulbenes	-0,913	-1,130	97	105
Vilpulkas pagasts	Valmieras	0,047	-0,130	31	42	Annas pagasts	Alūksnes	-0,585	-1,155	86	106
Jaungulbenes pagasts	Gulbenes	-0,450	-0,141	73	43	Skujenes pagasts	Cēsu	-1,044	-1,156	107	107
Kalsnavas pagasts	Madonas	-0,196	-0,154	52	44	Ape ar l.t.	Alūksnes	-1,566	-1,182	120	108
Lodes pagasts	Valmieras	0,065	-0,155	29	45	Ramatas pagasts	Valmieras	-0,308	-1,192	62	109
Brenguļu pagasts	Valmieras	0,196	-0,157	19	46	Jērcēnu pagasts	Valkas	-1,196	-1,220	115	110
Stradu pagasts	Gulbenes	-0,236	-0,205	55	47	Ēveles pagasts	Valkas	-1,170	-1,235	114	111
Cesvaine ar l.t.	Madonas	-0,203	-0,208	53	48	Mārcienas pagasts	Madonas	-1,103	-1,264	109	112
Liezēres pagasts	Madonas	-0,927	-0,211	99	49	Ligo pagasts	Gulbenes	-1,128	-1,297	111	113
Ērgļu pagasts	Madonas	-0,188	-0,265	50	50	Sausnējas pagasts	Madonas	-1,292	-1,298	117	114
Lazdonas pagasts	Madonas	-0,063	-0,267	38	51	Kaives pagasts	Cēsu	-1,162	-1,352	113	115
Sarkaņu pagasts	Madonas	-0,677	-0,272	90	52	Galgauskas pagasts	Gulbenes	-1,388	-1,404	118	116
Taurenes pagasts	Cēsu	0,314	-0,274	13	53	Mālupes pagasts	Alūksnes	-1,005	-1,429	104	117
Ķoņu pagasts	Valmieras	-0,473	-0,276	76	54	Zauba pagasts	Cēsu	-0,991	-1,509	102	118
Bērzaunes pagasts	Madonas	-0,155	-0,276	46	55	Varakļāni	Madonas	-1,639	-1,526	122	119
Skāņkalnes pagasts	Valmieras	-0,285	-0,294	59	56	Liepnas pagasts	Alūksnes	-1,437	-1,581	119	120
Inešu pagasts	Cēsu	-0,255	-0,296	56	57	Murmastienes pagasts	Madonas	-1,616	-1,655	121	121
Lizuma pagasts	Gulbenes	-0,182	-0,303	48	58	Indrānu pagasts	Madonas	-1,233	-1,664	116	122
Vecates pagasts	Valmieras	-0,369	-0,304	66	59	Ļaudonās pagasts	Madonas	-1,660	-1,803	124	123
Plānu pagasts	Valkas	-0,564	-0,307	85	60	Jumurdas pagasts	Madonas	-1,645	-1,989	123	124
Nītaures pagasts	Cēsu	0,048	-0,313	30	61	Ošupes pagasts	Madonas	-1,823	-2,054	125	125
Vijciema pagasts	Valkas	-0,362	-0,321	64	62	Varakļānu pagasts	Madonas	-2,359	-2,086	126	126
Bilskas pagasts	Valkas	-0,594	-0,337	88	63	Pedēdzes pagasts	Alūksnes	-2,691	-2,736	127	127
Praulienas pagasts	Madonas	-0,437	-0,359	70	64						

38. tabula. Vidzemes plānošanas reģiona pilsētu, pagastu un novadu attīstības indekss un rangs pēc 2003. un 2004. gada datiem.

51. attēls. Vidzemes plānošanas reģiona pilsētu, pagastu un novadu attīstības indekss pēc 2004. gada datiem.

Rangu tabulā pēdējo vietu pēc 2004. gada datiem ieņem Alūksnes rajona Pededzes pagasts – attīstības indeksa vērtība -2,736. Pārējās rangu tabulas noslēdošajā daļā ir Madonas rajona pašvaldības – Varakļānu pagasts, Ošupes pagasts, Jumurdas pagasts, Laudonas pagasts, Indrānu pagasts un Murmastiennes pagasts. No Vidzemes plānošanas reģiona pilsētām viszemākais attīstības indekss ir Varakļāniem – reģiona rangu tabulā tā ieņem 119. vietu (skat. 38. tabulu un 51. attēlu).

Vidzemes reģionā, salīdzinot ar pārējiem plānošanas reģioniem, gada laikā pašvaldību teritoriju attīstības indeksa vērtību svārstības un attiecīgi pilsētu un pagastu pakāpšanās vai noslīdēšana rangu tabulā ir notikusi visintensīvāk. Salīdzinot 2003. gada datus ar 2004. gada datiem, Vidzemes reģionā ar ievērojamu attīstības indeksa vērtības palielināšanos jāizceļ Strenči – kāpums rangu tabulā no 110. uz 68. vietu, Madonas rajona Liezēres pagasts – no 99. uz 49. vietu, Alūksnes rajona Jaunlaicenes pagasts – no 60. uz 12. vietu, Valkas rajona Variņu pagasts – no 34. uz 9. vietu un Palsmanes pagasts – no 35. uz 10. vietu, Cēsu rajona Mārsnēnu pagasts – no 65. uz 26. vietu.

Gada laikā attīstības indeksa vērtības maiņa no negatīvas uz pozitīvu izceļ 10 Vidzemes plānošanas reģiona pašvaldības,

to skaitā ir tikai Cēsu, Alūksnes, Valkas un Gulbenes rajona pagasti. Gandriz tikpat daudz – 9 – ir teritoriju, kurām attīstības indeksa vērtība 2004. gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, kļuvusi no pozitīvas negatīva. To skaitā ir tikai Cēsu un Valmieras rajona pašvaldības.

Visnozīmīgākais attīstības indeksa samazinājums gada laikā novērots Valmieras rajona Ramatas pagastā – rangu tabulā tas noslīdējis no 62. uz 109. vietu. Iemesls šādam pavērsienam galvenokārt ir relatīvi straujš bezdarba līmeņa pieaugums pagastā un visai izteikts iedzīvotāju skaita sarukums. Tikai nedaudz mazāka attīstības indeksa vērtības samazināšanās fiksēta Ligatnē, kaut gan kritums rangu tabulā šai pilsētai ir pat ievērojamāks – no 25. uz 84. vietu. Teritoriju skaitā ar attīstības indeksa negatīvu dinamiku jāatzīmē arī Seda ar lauku teritoriju – rangu tabulā noslīdējusi no 61. uz 97. vietu, Cēsu rajona Taurenes pagasts – no 13. uz 53. vietu un Drustu pagasts – no 77. uz 100. vietu, Alūksnes rajona Annas pagasts – no 86. uz 106. vietu.

ZEMGALES PLĀNOŠANAS REĢIONS

Bezdarba līmenis

Bezdarba līmenis 2005. gada sākumā Zemgales plānošanas reģiona pilsētās bija vidēji 6,3% – augstāks nekā vidēji pilsētās valstī (5,5%), bet reģiona laukos – vidēji 6,4% – savukārt zemāks par pagastu grupas pašvaldību vidējo rādītāju valstī (7,9%). Pilsētu grupas pašvaldībās un pagastos un lauku novados gada laikā bezdarbs bija samazinājies vienādi – par 0,3 procentpunktiem. Zemgales reģionā ir niecigas atšķirības starp bezdarba līmena vidējiem rādītājiem pilsētās un laukos.

Zemgales reģiona pilsētu vidū zemākais bezdarba līmenis 2005. gada sākumā bija Jelgava – 4,8% un Bauskā – 6,9%, lielākais – Aknīstē ar lauku teritoriju – 12,0% un Viesītē ar lauku teritoriju – 10,7%.

Reģiona pagastu grupā zemākais bezdarba līmenis reģistrēts Jelgavas rajona Valgundes pagastā – 2,6%, Sidrabenes pagastā – 3,4% un Bauskas rajona Stelpes pagastā – 3,6%. Visaugstākais bezdarba līmenis bija Jēkabpils rajona Asares pagastā – 18,4%, Aizkraukles rajona Viļakas pagastā – 14,4% un Neretas pagastā – 12,9%.

Visaugstākais un viszemākais bezdarba līmenis Zemgales reģionā 2005. gadā atšķirās 2,5 reizes pilsētās un 7,1 reizi laukos. 2004. gadā atšķiriba starp pilsētām bija 2,6 reizes, starp pagastiem – 5,9 reizes. Gada laikā Zemgales reģionā atšķiriba starp pagastiem ir palielinājusies, bet starp pilsētām – palikusi gandrīz nemainīga.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms uz 1 iedzīvotāju Zemgales plānošanas reģiona pilsētās 2004. gadā bija 137,6 Ls – par 18,9 Ls mazāk nekā vidēji pilsētās kopumā valstī (156,5 Ls), bet pagastos – 81,4 Ls, kas būtībā atbilst valsts vidējam rādītajam lauku teritorijās (82,3 Ls). Zemgales reģiona pilsētās vidējais iedzīvotāju ienākuma nodoklis, rēķinot uz 1 iedzīvotāju, bija 1,7 reizes lielāks nekā reģiona pagastos. Zemgales plānošanas reģionā iedzīvotāju ienākuma nodokļa vidējo līmeni uz 1 iedzīvotāju – 109,2 Ls – nesasniedza 4 no 11 reģiona pilsētām un 79 jeb 94% no reģiona pagastiem un lauku novadiem.

Vislielākie iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāji pilsētu grupā, rēķinot uz 1 iedzīvotāju, 2004. gadā bija Dobeles – 178,0 Ls un Aizkraukles novads – 177,5 Ls. Pagastu grupā šajā rādītājā priekšgalā atradās Jelgavas rajona Ozolnieku novads – 126,1 Ls, Aizkraukles rajona Skrīveru pagasts – 114,8 Ls un Kokneses pagasts – 111,7 Ls.

2004. gadā vismazākais iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms uz 1 iedzīvotāju Zemgales reģiona pilsētu vidū bija Viesītē ar lauku teritoriju – 81,2 Ls un Kalnciema ar lauku teritoriju – 89,7 Ls, bet pagastu grupā – Jēkabpils rajona Asares pagastā – 26,4 Ls, Bauskas rajona Viesturu pagastā – 35,3 Ls un Jēkabpils rajona Dignājas pagastā – 36,0 Ls.

Atšķiriba starp vislielāko un vismazāko samaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjomu uz 1 iedzīvotāju Zemgales plānošanas reģiona pilsētās 2004. gadā bija 2,2 reizes, bet pagastos – 4,8 reizes. Atšķiriba gada laikā ir kļuvusi nedaudz mazāka (2003. gadā attiecīgi 2,3 un 5,2 reizes).

Demogrāfiskā slodze

Demogrāfiskā slodze Zemgales plānošanas reģiona pilsētās 2005. gada sākumā bija līdzīga vidējam rādītājam pilsētās valstī, bet pagastos pat zemāka nekā vidēji lauku teritorijās Latvijā.

Vidēji uz 1000 darbspējas vecuma iedzīvotājiem Zemgales reģiona pilsētās bija 549,1 bērns un pensijas vecuma iedzīvotājs, pagastos – 594,4 (attiecīgie vidējie rādītāji valstī – 547,2 un 609,2).

Zemgales reģiona pilsētu grupā zemākā demogrāfiskā slodze 2005. gada sākumā fiksēta Aizkraukles novadā – 501,5 un Jelgavā – 530,1, augstākā – Aknīstē ar lauku teritoriju – 687,4 un Pļaviņās – 674,4.

Pagastu grupā ar zemāko demogrāfiskās slodzes līmeni izcēlās Bauskas rajona Gailīšu pagasts – 434,7, Aizkraukles rajona Sērenes pagasts – 453,6 un Jēkabpils rajona Ģārsenes pagasts – 478,7. Augstākā demogrāfiskā slodze bija Jēkabpils rajona lauku pašvaldībās: Kukū pagastā – 822,8, Rubenes pagastā – 812,5 un jau par vairāk nekā 90 bēniem un pensijas vecuma iedzīvotājiem uz 1000 darbspējīgajiem iedzīvotājiem mazāka Zasas pagastā – 721,2.

Atšķiriba starp zemāko un augstāko demogrāfiskās slodzes rādītāju Zemgales plānošanas reģiona pilsētu grupā bija 1,4 reizes, pagastu grupā – 1,9 reizes.

Iedzīvotāju skaita izmaiņas

Zemgales plānošanas reģionā no 2000. gada sākuma līdz 2005. gada sākumam iedzīvotāju skaits samazinājās par 1,6% – divas reizes mazāk nekā valstī kopumā (3,1%). Iedzīvotāju skaita izmaiņās Zemgales reģiona pilsētās un pagastos ir vērojamas būtiskas atšķirības – iedzīvotāju skaits pilsētu grupas pašvaldībās piecu gadu laikā samazinājās vidēji tikai par 0,1%, bet pagastu grupas pašvaldībās – vidēji par 3,0%. Attiecīgie valsts vidējie rādītāji šajā laika posmā bija 3,2% un 2,7%.

Pārskata periodā no 11 reģiona pilsētām iedzīvotāju skaits palielinājās tikai Jelgavā – par 4,4%, tomēr, kā redzams, skaitliski tas gandrīz atsver visu pārējo Zemgales reģiona pilsētu iedzīvotāju sarukumu. Laukos iedzīvotāju skaits palielinājās 24 no 84 reģiona pagastiem un lauku novadiem. Piecu gadu laikā visievērojamākais iedzīvotāju skaita pieaugums fiksēts Jelgavas rajona Svētes pagastā – par 11,1%, Aizkraukles rajona Mazzalves pagastā – par 6,7% un Sērenes pagastā – par 6,4%, Dobeles rajona Auru pagastā – par 5,9%.

Zemgales reģionā laika posmā no 2000. līdz 2005. gada sākumam pilsētu grupā vislielākais iedzīvotāju skaita sarukums novērots Viesītē ar lauku teritoriju – par 9,7% un Aknīstē ar lauku teritoriju – par 5,7%, bet pagastu grupā – Dobeles rajona Ukru pagastā – par 21,1%, Jēkabpils rajona Leimaņu pagastā – par 13,9%, Bauskas rajona Svitenes pagastā un Jēkabpils rajona Dunavas pagastā – par 13,0% katrā.

Reģiona teritoriju attīstības indekss

Pēc 2004. gada datiem pirmo vietu Zemgales plānošanas reģiona attīstības indeksa rangu tabulā ieņem Jelgava – indeksa vērtība 0,905. Turpmākajās vietās rangu tabulas galvgālī dominē Jelgavas un Aizkraukles rajona pašvaldības – Jelgavas rajona Ozolnieku novads, Svētes pagasts, Valgundes pagasts un Platones pagasts, Aizkraukles rajona Aizkraukles novads un Sērenes pagasts. Kopumā Zemgales reģionā attīstības indekss ar pozitīvu vērtību ir 19 no 95 pašvaldībām – 20%.

Zemgales reģionā teritoriju skaitā ar zemākajām attīstības indeksa vērtībām visvairāk ir Jēkabpils rajona pašvaldības – 15 no rangu tabulu noslēdošajiem 20 pagastiem un pilsētām. Pēdējo vietu attīstības indeksa rangu tabulā gan 2003., gan 2004. gadā ieņem Jēkabpils rajona Asares pagasts – indeksa

Pilsēta, pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss		Rangs		Pilsēta, pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss		Rangs	
		2003	2004	2003	2004			2003	2004	2003	2004
Jelgava	-	0,492	0,905	8	1	Viesturu pagasts	Bauskas	-0,188	-0,618	33	49
Ozolnieku novads	Jelgavas	1,081	0,688	1	2	Klintaines pagasts	Aizkraukles	-0,287	-0,628	37	50
Aizkraukles novads	Aizkraukles	0,718	0,668	4	3	Skaistkalnes pagasts	Bauskas	-0,355	-0,633	41	51
Svētes pagasts	Jelgavas	0,760	0,642	3	4	Lielauces pagasts	Dobeles	-0,492	-0,668	51	52
Valgundes pagasts	Jelgavas	0,800	0,636	2	5	Jaunbērzes pagasts	Dobeles	-0,424	-0,702	46	53
Sērenes pagasts	Aizkraukles	0,714	0,552	5	6	Daudzeses pagasts	Aizkraukles	-0,532	-0,708	53	54
Platones pagasts	Jelgavas	0,378	0,492	12	7	Kurmenes pagasts	Aizkraukles	-0,902	-0,711	66	55
Vecumnieku pagasts	Bauskas	0,538	0,395	6	8	Tērvetes novads	Dobeles	-0,467	-0,763	50	56
Glūdas pagasts	Jelgavas	0,466	0,370	9	9	Elejas pagasts	Jelgavas	-0,094	-0,785	29	57
Iecavas novads	Bauskas	0,466	0,294	10	10	Krustpils pagasts	Jēkabpils	-0,955	-0,803	69	58
Dobeles	Dobeles	0,263	0,270	17	11	Annenieku pagasts	Dobeles	-0,558	-0,870	56	59
Jaunsvirlaukas pagasts	Jelgavas	0,496	0,270	7	12	Kalna pagasts	Jēkabpils	-0,667	-0,873	59	60
Līvbērzes pagasts	Jelgavas	0,273	0,267	15	13	Bikstu pagasts	Dobeles	-0,919	-0,933	67	61
Gailišu pagasts	Bauskas	0,445	0,261	11	14	Dāviņu pagasts	Bauskas	-0,885	-0,942	64	62
Kokneses pagasts	Aizkraukles	-0,014	0,140	26	15	Zebrenes pagasts	Dobeles	-0,412	-0,955	44	63
Bauska	Bauskas	0,372	0,102	13	16	Krimūni pagasts	Dobeles	-0,858	-1,024	61	64
Skrīveru pagasts	Aizkraukles	0,217	0,075	19	17	Īles pagasts	Dobeles	-0,864	-1,026	63	65
Mazzalves pagasts	Aizkraukles	-0,460	0,053	49	18	Seces pagasts	Aizkraukles	-1,051	-1,034	72	66
Īslīces pagasts	Bauskas	0,214	0,015	20	19	Svītenes pagasts	Bauskas	-0,548	-1,044	55	67
Penkules pagasts	Dobeles	0,025	-0,004	24	20	Bēnes pagasts	Dobeles	-0,921	-1,055	68	68
Salas pagasts	Jēkabpils	-0,164	-0,129	32	21	Dobeles pagasts	Dobeles	-0,892	-1,079	65	69
Sidrabenes pagasts	Jelgavas	0,265	-0,146	16	22	Kuku pagasts	Jēkabpils	-1,210	-1,087	80	70
Auru pagasts	Dobeles	0,164	-0,167	21	23	Bārbeles pagasts	Bauskas	-1,147	-1,138	78	71
Jēkabpils	Jēkabpils	-0,219	-0,169	35	24	Vipes pagasts	Jēkabpils	-1,559	-1,148	87	72
Stelpes pagasts	Bauskas	-0,227	-0,172	36	25	Vītiņu pagasts	Dobeles	-1,125	-1,173	76	73
Codes pagasts	Bauskas	0,223	-0,178	18	26	Sunākstes pagasts	Aizkraukles	-1,090	-1,254	74	74
Ceraukstes pagasts	Bauskas	-0,385	-0,266	42	27	Iršu pagasts	Aizkraukles	-1,162	-1,285	79	75
Bebru pagasts	Aizkraukles	0,004	-0,266	25	28	Rites pagasts	Jēkabpils	-1,072	-1,287	73	76
Jaunjelgava ar l.t.	Aizkraukles	0,371	-0,327	14	29	Sēlpils pagasts	Jēkabpils	-0,641	-1,294	58	77
Auce ar l.t.	Dobeles	-0,392	-0,342	43	30	Zasas pagasts	Jēkabpils	-1,325	-1,346	83	78
Vircavas pagasts	Jelgavas	0,138	-0,372	22	31	Mežāres pagasts	Jēkabpils	-1,142	-1,354	77	79
Vecsaules pagasts	Bauskas	-0,309	-0,397	39	32	Atašenes pagasts	Jēkabpils	-1,818	-1,357	93	80
Staburaga pagasts	Aizkraukles	-0,081	-0,399	28	33	Viesite ar l.t.	Jēkabpils	-1,377	-1,376	84	81
Ābeļu pagasts	Jēkabpils	-0,436	-0,401	47	34	Pilskalnes pagasts	Aizkraukles	-1,283	-1,464	81	82
Pjaviņas	Aizkraukles	0,032	-0,403	23	35	Dignājas pagasts	Jēkabpils	-1,431	-1,546	85	83
Rundālēs pagasts	Bauskas	-0,155	-0,407	30	36	Aknīste ar l.t.	Jēkabpils	-1,616	-1,553	89	84
Bērzes pagasts	Dobeles	-0,412	-0,413	45	37	Variešu pagasts	Jēkabpils	-1,731	-1,553	90	85
Mežotnes pagasts	Bauskas	-0,534	-0,421	54	38	Saukas pagasts	Jēkabpils	-0,697	-1,555	60	86
Lielplatones pagasts	Jelgavas	-0,191	-0,421	34	39	Vietalvas pagasts	Aizkraukles	-1,740	-1,621	91	87
Naudites pagasts	Dobeles	-0,455	-0,433	48	40	Dunavas pagasts	Jēkabpils	-1,502	-1,720	86	88
Vilces pagasts	Jelgavas	-0,164	-0,444	31	41	Leimanu pagasts	Jēkabpils	-1,747	-1,725	92	89
Aiviekstes pagasts	Aizkraukles	-0,501	-0,479	52	42	Zalves pagasts	Aizkraukles	-0,863	-1,745	62	90
Valles pagasts	Aizkraukles	-0,628	-0,480	57	43	Neretas pagasts	Aizkraukles	-1,012	-1,815	71	91
Sesavas pagasts	Jelgavas	-0,317	-0,491	40	44	Elkšņu pagasts	Jēkabpils	-1,604	-1,910	88	92
Zaļeniekus pagasts	Jelgavas	-0,041	-0,510	27	45	Rubenes pagasts	Jēkabpils	-2,315	-2,139	94	93
Gārsenes pagasts	Jēkabpils	-1,106	-0,544	75	46	Ukru pagasts	Dobeles	-1,293	-2,155	82	94
Brunavas pagasts	Bauskas	-0,299	-0,583	38	47	Asares pagasts	Jēkabpils	-2,453	-3,286	95	95
Kalnciems ar l.t.	Jelgavas	-1,005	-0,590	70	48						

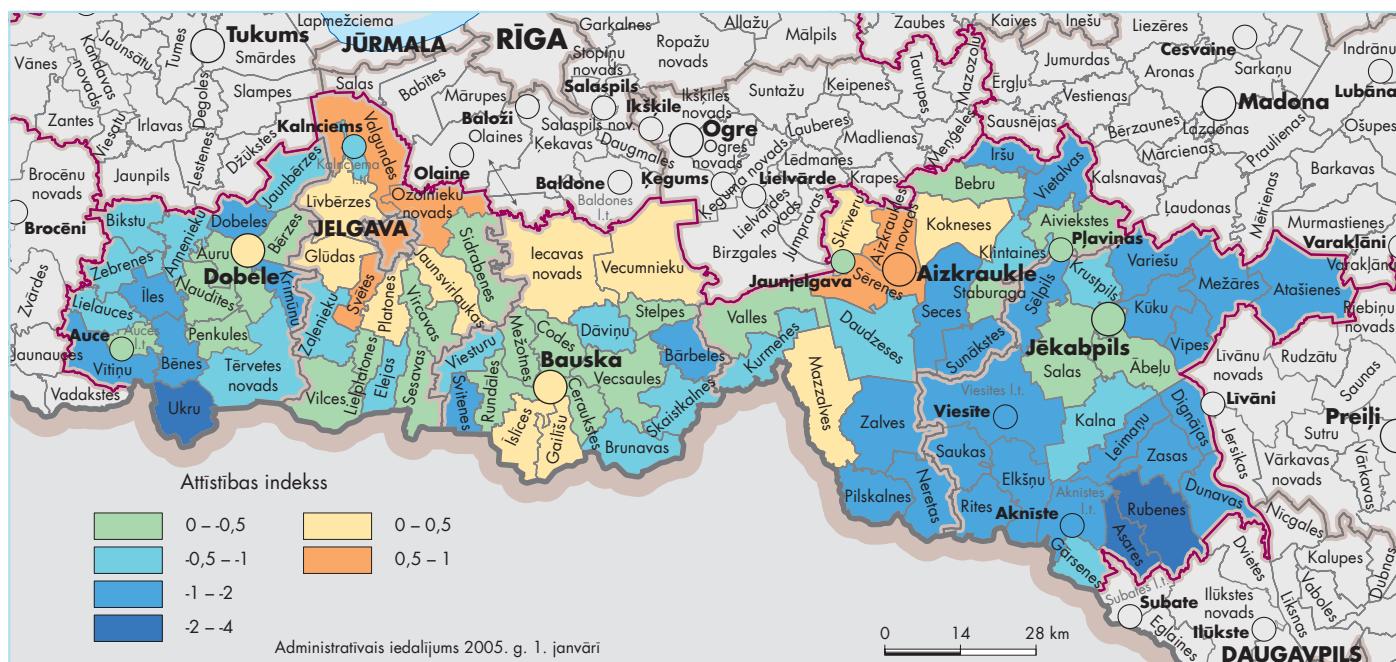
39. tabula. Zemgales plānošanas reģiona pilsētu, pagastu un novadu attīstības indekss un rangs pēc 2003. un 2004. gada datiem.

vērtība pēc 2004. gada datiem ir -3,286. Teritoriju skaitā ar viszemāko attīstības indeksu ietilpst arī Dobeles rajona Ukru pagasts, Jēkabpils rajona Rubenes pagasts un Elkšņu pagasts, Aizkraukles rajona Neretas pagasts. Viszemākais attīstības indekss Zemgales reģiona pilsētu grupā ir Aknīstei ar lauku teritoriju (skat. 39. tabulu un 52. attēlu).

Daudzos Jēkabpils rajona pagastos gan ir novērojama situācijas uzlabošanās. Gada laikā – 2003. gadu salīdzinot ar 2004. gadu – lielākais attīstības indeksa vērtības palielinājums novērots tieši Jēkabpils rajona Gārsenes pagastā, kas sekojoši rangu tabulā pacēlies no 75. uz 46. vietu. Nozīmīgs attīstības indeksa kāpums raksturo arī Jēkabpils rajona Atašenes pagastu – pavirzīšanās rangu tabulā no 93. uz 80. vietu un Vipes pagastu – no 87. uz 72. vietu, Kalnciemu ar lauku teritoriju – no 70. uz 48. vietu, Aizkraukles rajona Mazzalves pagastu – no 49. uz 18. vietu, kā arī esošo rangu tabulas līderi Jelgavu – no 8. uz 1. vietu.

Tikai divās Zemgales plānošanas reģiona pašvaldībās gada laikā attīstības indeksa vērtība mainījusies no negatīvas uz pozitīvu – Aizkraukles rajona Kokneses pagastā un Mazzalves pagastā. Savukārt pretēji attīstības indeksa vērtība mainījusies astoņām pašvaldību teritorijām – to skaitā ir visu Zemgales reģiona rajonu pašvaldības, izņemot Jēkabpils rajonu. Šāda it kā negatīva tendence gan vairāk saistīta ar relatīvi strauju indeksa vērtības pieaugumu reģiona lielākajā pilsētā – Jelgavā.

Teritoriju skaitā ar vislielāko attīstības indeksa vērtības samazinājumu jāatzīmē Aizkraukles rajona Zalves pagasts – seklas ir kritums rangu tabulā no 62. uz 90. vietu un Neretas pagasts – no 71. uz 91. vietu, Dobeles rajona Ukru pagasts – no 82. uz 94. vietu, Jēkabpils rajona Saukas pagasts – no 60. uz 86. vietu. Strauja pazemināšanās tieši rangā raksturo Jelgavas rajona Elejas pagastu – no 29. uz 57. vietu. Attīstības indeksa vērtība būtiski samazinājusies arī rangu tabulā pēdējā vietā esošajā Jēkabpils rajona Asares pagastā.

52. attēls. Zemgales plānošanas reģiona pilsētu, pagastu un novadu attīstības indekss pēc 2004. gada datiem.

Plānošanas reģions	Bezdarba līmenis		Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju		Demogrāfiskās slodzes līmenis		
	2003	2004	2003	2004	2003	2004	
Kurzemes reģions	Pilsētas	3,9	3,2	3,0	3,1	1,6	1,5
	Pagasti	5,9	6,7	4,8	4,6	1,7	1,7
Latgales reģions	Pilsētas	3,2	2,9	4,8	2,7	1,4	1,4
	Pagasti	5,2	7,1	6,0	4,7	1,8	1,8
Rīgas reģions	Pilsētas	4,1	5,8	3,4	3,1	1,8	1,9
	Pagasti	6,2	7,6	7,0	6,5	1,7	1,7
Vidzemes reģions	Pilsētas	4,1	2,9	2,6	2,5	1,4	1,4
	Pagasti	11,0	11,3	7,0	5,9	2,1	1,9
Zemgales reģions	Pilsētas	2,6	2,5	2,3	2,2	1,4	1,4
	Pagasti	5,9	7,1	5,2	4,8	1,8	1,9

40. tabula. Atšķiriba plānošanas reģionu pilsētu un pagastu grupās starp labāko un sliktāko rādītāju 2003. un 2004. gadā, reizes.

Salīdzinot katra Latvijas plānošanas reģiona ietvaros labāko un sliktāko attīstības vērtēšanas pamatrādītāja skaitlisko nozīmi un apkopojoš atšķiribas, 40. tabulā var redzēt, ka 2004. gadā attīstības ziņā lielākā atšķiriba pilsētu grupā gan pēc bezdarba līmeņa, gan pēc iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoma uz 1 iedzīvotāju, gan pēc demogrāfiskās slodzes līmeņa fiksēta

Rīgas reģionā. Savukārt pagastu grupā pēc bezdarba līmeņa rādītājiem lielākā atšķiriba novērota Vidzemes reģionā, pēc iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoma uz 1 iedzīvotāju – Rīgas reģionā, bet pēc demogrāfiskās slodzes – vienādā lielumā Vidzemes un Zemgales reģionā.

Gada laikā atšķiribām kopumā ir tendence samazināties, tomēr nodarbinātības ziņā atšķiriba ir palielinājusies visos reģionos pagastu grupā un Rīgas plānošanas reģionā – pilsētu grupā.

Reģionu teritoriju attīstības indekss neaizstāj teritoriju attīstības indeksu, kas aprēķināts teritoriju grupām atbilstoši viendabības principam: pagasti, pilsētas, reģioni. Reģionu teritoriju attīstības indekss paredzēts pilsētu, novadu un pagastu analīzei reģiona ietvaros, attīstības atšķiribu raksturošanai reģiona pilsētu grupā un reģiona pagastu grupā. Tas varētu dot papildu informāciju lēmumu pieņemšanai, risinot plānošanas jautājumus reģionos.

Šajā pārskatā reģionu attīstības līmeni analīze sniedz tikai vispāreju ieskatu plānošanas reģiona pašvaldību teritoriju attīstības situācijā. Teritoriju sociāli ekonomiskās attīstības atšķiribu un to cēlonu dzejākai analīzei nepieciešami papildus gan kvantitatīvie, gan kvalitatīvie rādītāji, kurus varētu iegūt vietējo pašvaldību aptaujās un atsevišķos tematiskos pētījumos par reģionu teritoriju attīstības procesiem.

NOBEIGUMS. REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS UN POLITIKAS ŪZDEVUMI NĀKOTNEI

Pārskata periodā ir saglabājušās iepriekšējo gadu teritoriju attīstības tendences. Turpinās salīdzinoši strauja Rīgas un lielo ekonomisko centru attīstība, pieaugot uzņēmējdarbības aktivitātei un līdz ar to arī iedzīvotāju ienēnumi. Zemais iedzīvotāju dzīves limenis lauku teritorijās, finanšu kapitāla un saimnieciskās piederzes trūkums ir veicinājis ekonomiski aktīvāko iedzīvotāju aizplūšanu no laukiem uz pilsētām. Tā rezultātā Latvijā veidojas mazapdzīvotas lauku teritorijas un saasinās ekonomiska un sociāla rakstura problēmas gan pilsētās, gan laukos. Pilsētās rodas papildu nepieciešamība pēc jaunām darba vietām, kvalitatīva mājokļa un dažādiem pakalpojumiem (izglītības, tai skaitā pirmsskolas izglītības iespējas, transporta pieejamības utt.), savukārt laukos iedzīvotāju migrācijas ietekmē samazinās ekonomiskā un sociālā iedzīvotāju aktīvitāte, līdz ar to arī dzīvesvietas pievilkība.

Istenojot Reģionālās politikas pamatnostādnēs noteiktos uzdevumus politikas mērķu sasniegšanai, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija pārskata periodā ir sasniegusi vairākus būtiskus rezultātus:

- ministrijas vadībā ir izstrādāts Nacionālais attīstības plāns,
- noteikts laika grafiks vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas pabeigšanai,
- sperts nozīmīgs solis plānošanas reģionu statusa un lomas nostiprināšanai,
- veikts metodisks darbs ar nozaru ministrijām attīstības plānošanas dokumentu izstrādē un to koordinācijas nodrošināšanā,
- nodrošināta reģionālās attīstības atbalsta instrumentu sekmīga īstenošana,
- veikts nozīmīgs sagatavošanās darbs 2007.–2013. gada programmēšanas periodam,
- uzsākts darbs jaunu atbalsta instrumentu izveidei,
- turpināts darbs pie reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas sistēmas izveidošanas un ieviešanas.

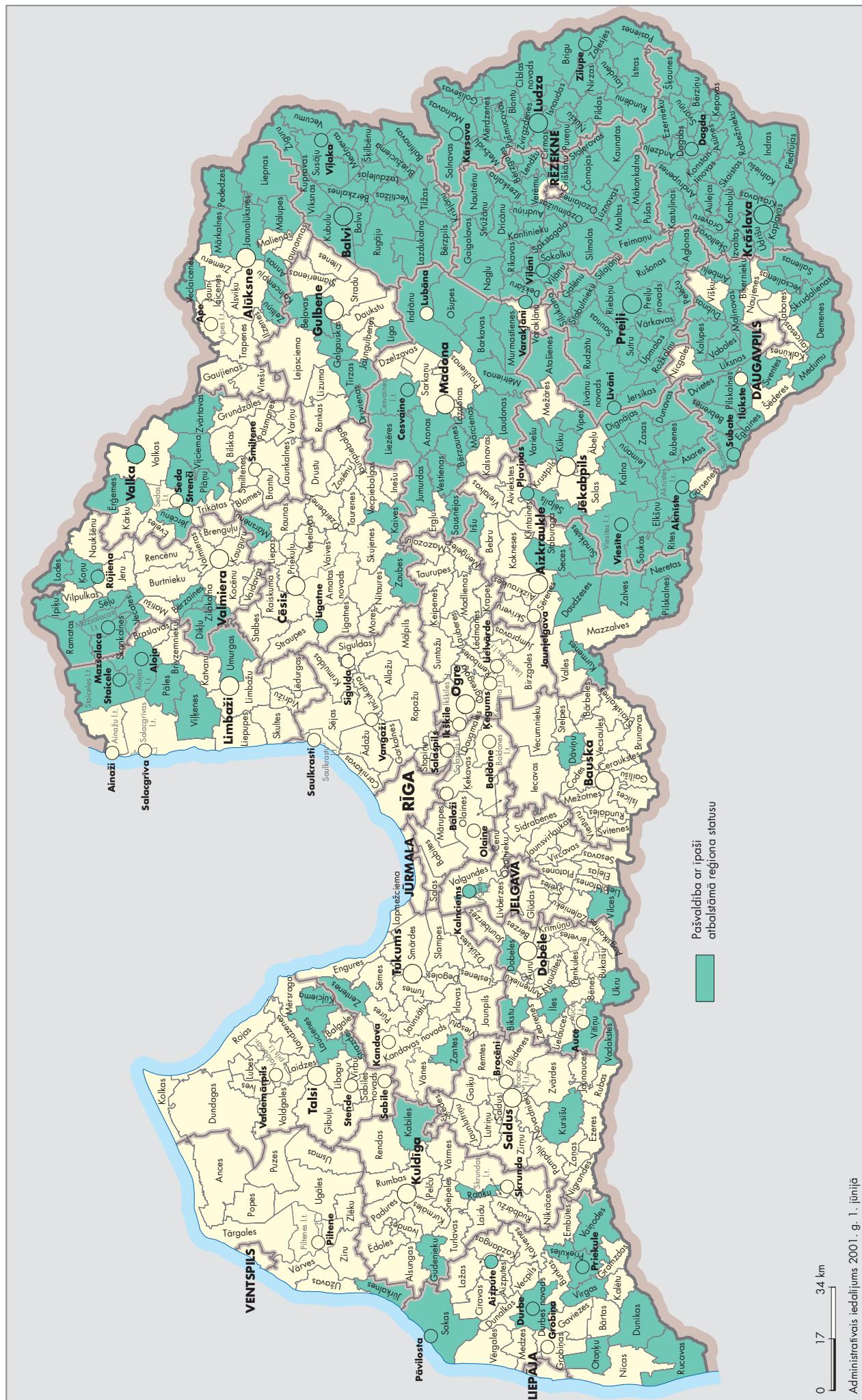
Turpmākajos gados svarīgi ir nodrošināt NAP izvirzīto uzstādījumu īstenošanu un ievērošanu valsts un reģionu attīstībai

svarīgākajās jomās. NAP īstenošanai būtiski ir nodrošināt saskaņotu rīcību, finanšu līdzekļu koncentrāciju, efektīvu un koordinētu atbalsta instrumentu pielietojumu, sabiedrības līdzdalību un informētību, ieviešanas procesa uzraudzību.

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas turpmākie uzdevumi ir cieši saistīti ar NAP stratēģijas uzstādījumu ievērtēšanu un ievērošanu reģionālās politikas plānošanā un īstenošanā. Tie ir:

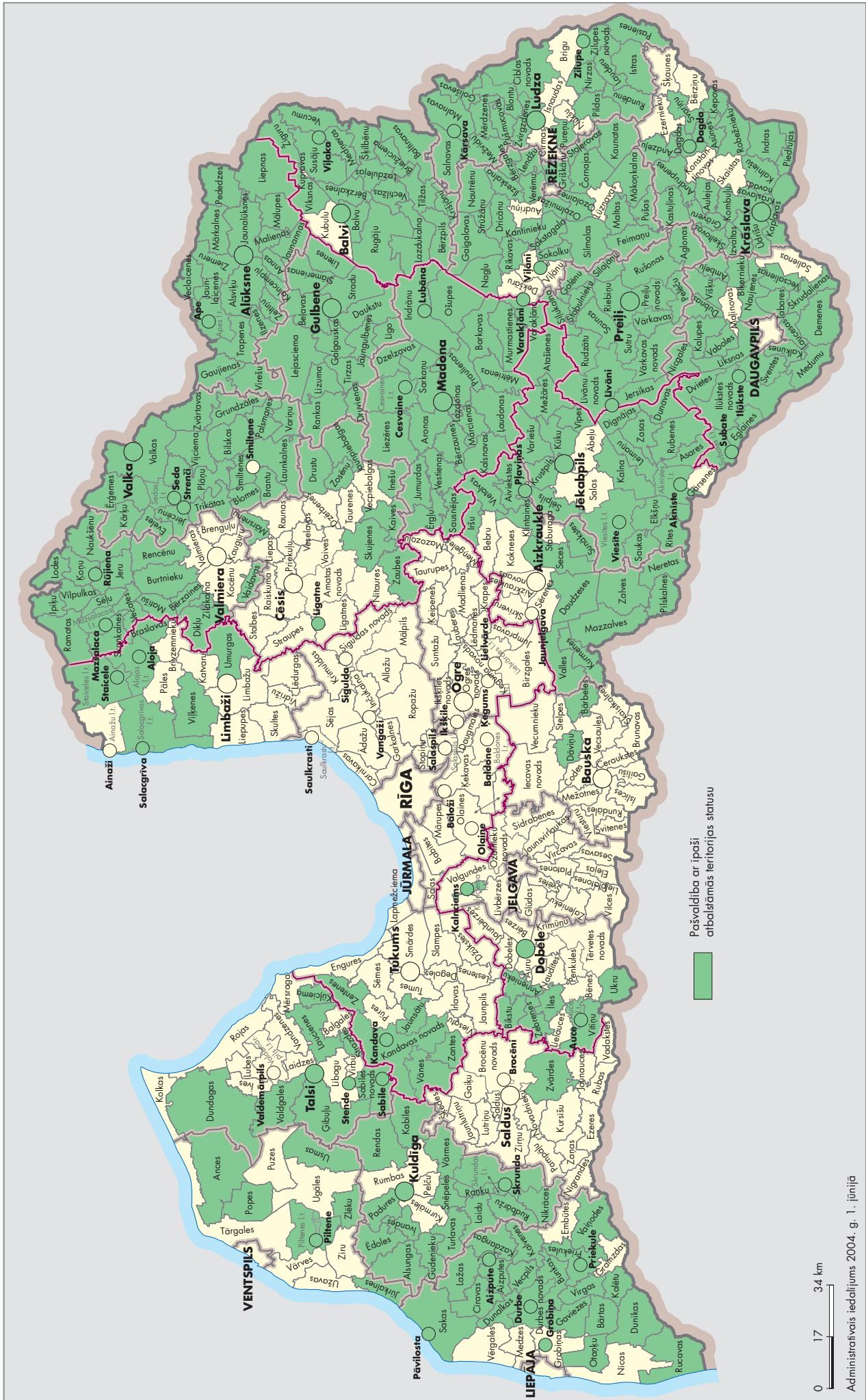
- valsts ilgtspējīgas attīstības vadlīniju, tai skaitā Nacionālā plānojuma, izstrāde,
- vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas pabeigšana līdz 2009. gada pašvaldību vēlēšanām,
- reģionālās reformas īstenošana,
- pašvaldību finansēšanas sistēmas pilnveidošana, tai skaitā pašvaldību projektu priekšfinansēšanas jautājuma atrisināšana, lai neierobežotu mērķtiecīgu struktūrfondu atbalsta instrumentu plānošanu un īstenošanu,
- pašvaldību un reģionu rīcībspējas stiprināšana teritorijas attīstības veicināšanā,
- vienotas attīstības plānošanas sistēmas ieviešana valstī, stiprinot vertikālo un horizontālo sadarbību visos plānošanas līmenos un nodrošinot plānošanas dokumentu savstarpējo koordināciju,
- mērķtiecīga struktūrfondu atbalsta instrumentu plānošana un īstenošana ar mērķi sekmēt līdzsvarotu teritoriālo attīstību,
- teritoriāli reģionālās attīstības atbalsta instrumentu klāsta pilnveidošana,
- reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas sistēmas izstrāde un ieviešana.

Nemot vērā reģionālās politikas horizontālo raksturu, minēto uzdevumu īstenošana ir jāveic partnerībā ar valsts pārvaldes iestādēm, plānošanas reģioniem un vietējām pašvaldībām, diskutējot par dažādu līmeni un jomu attīstības prioritātēm, turpinot metodisko darbu ar partneriem, skaidrojot un palīdzot attīstības plānošanas procesā un atbalsta instrumentu ieviešanā ievērtēt teritoriālo skatījumu.

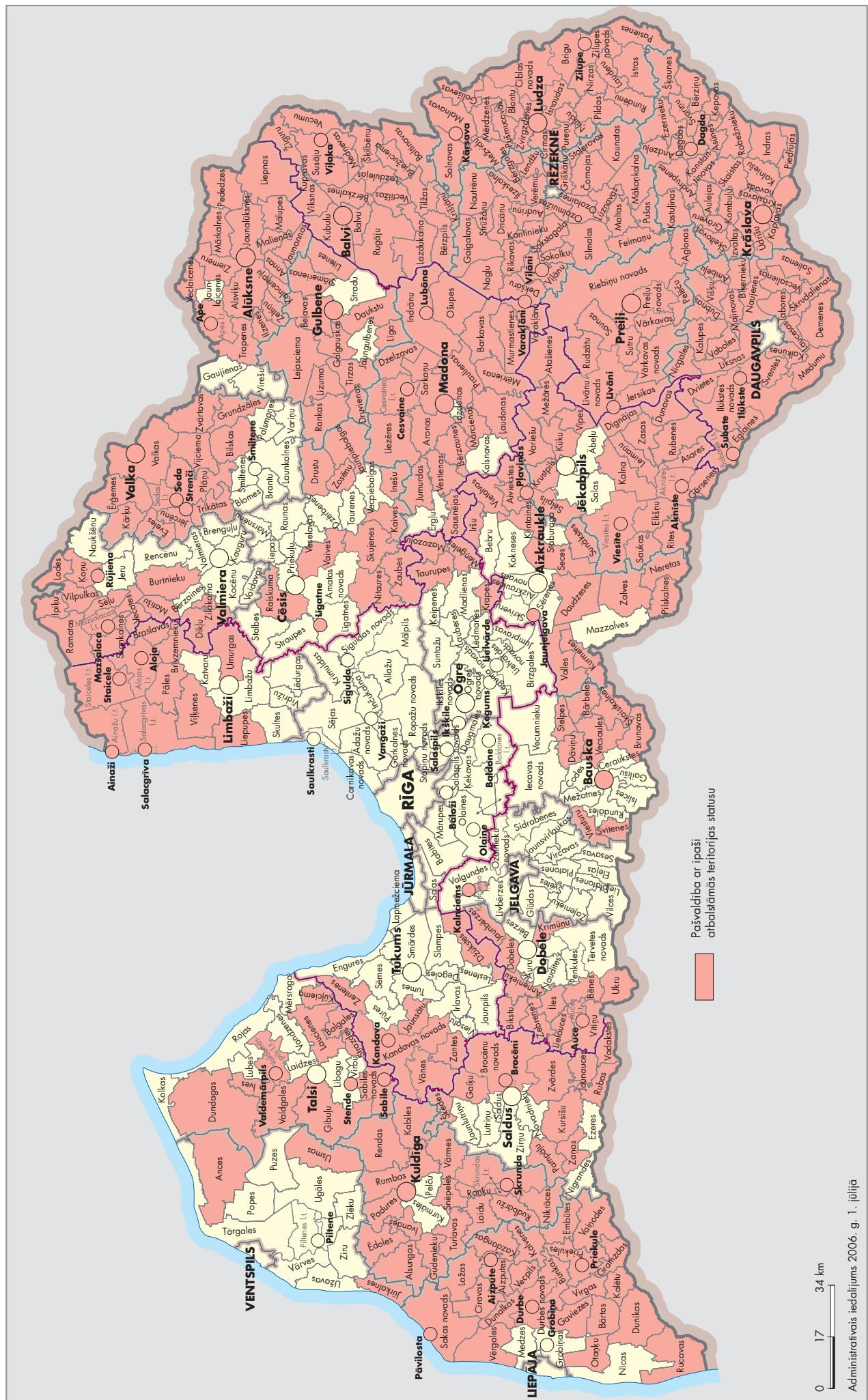

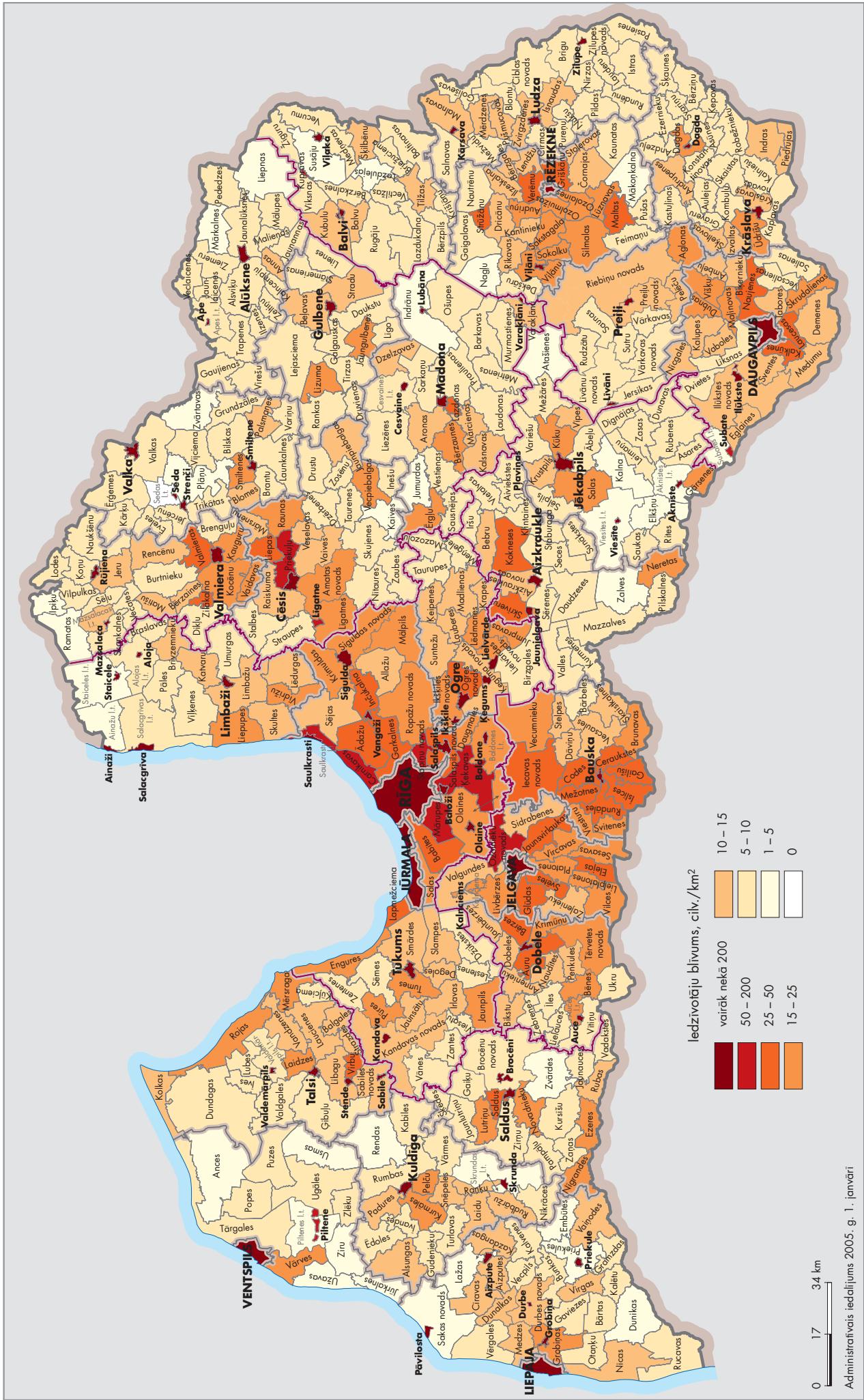
53. attēls. Īpaši atbalstāmie reģioni 2001.-2004. gadā atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem nr. 325.

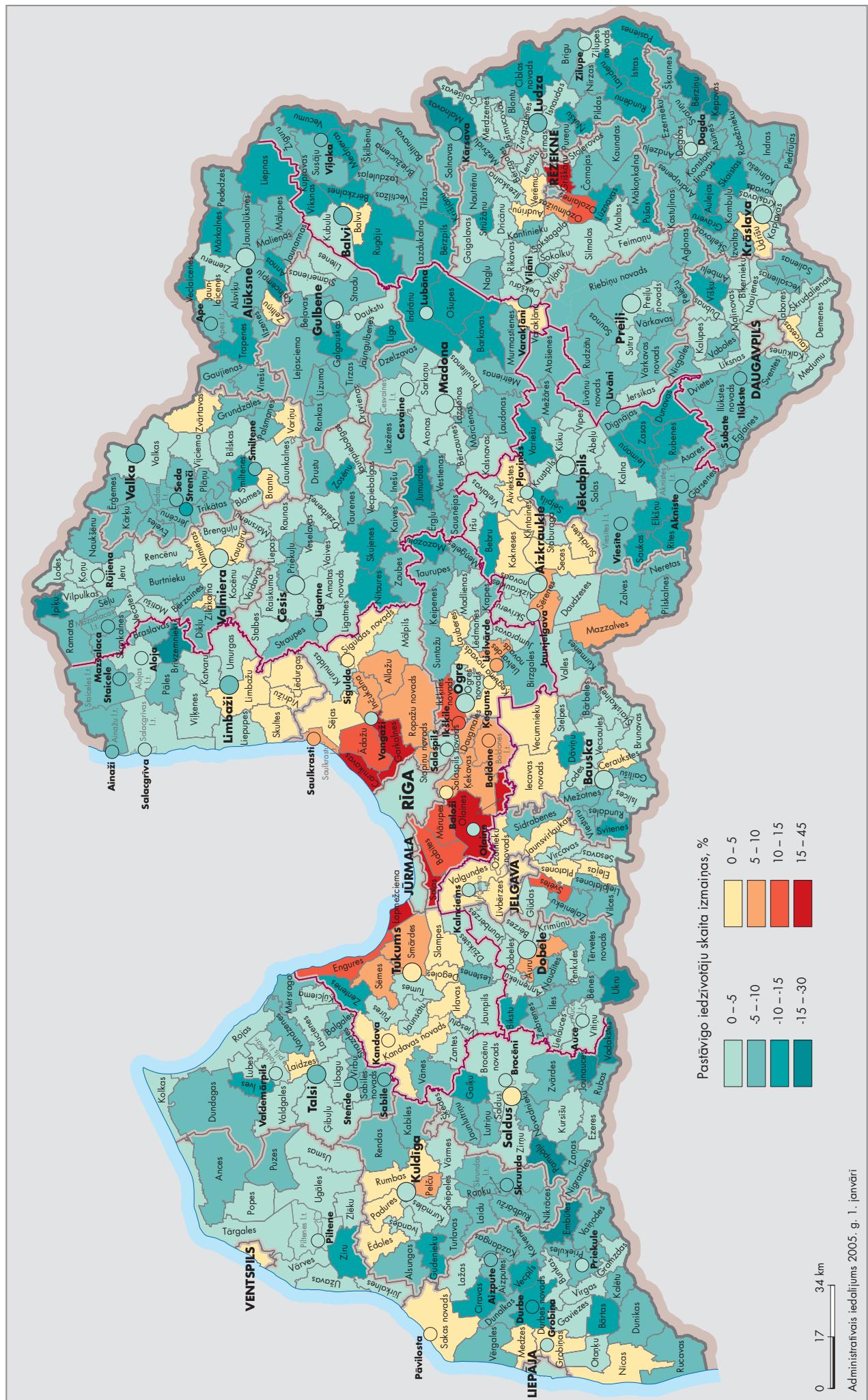
53. attēls. Īpaši atbalstāmie reģioni 20

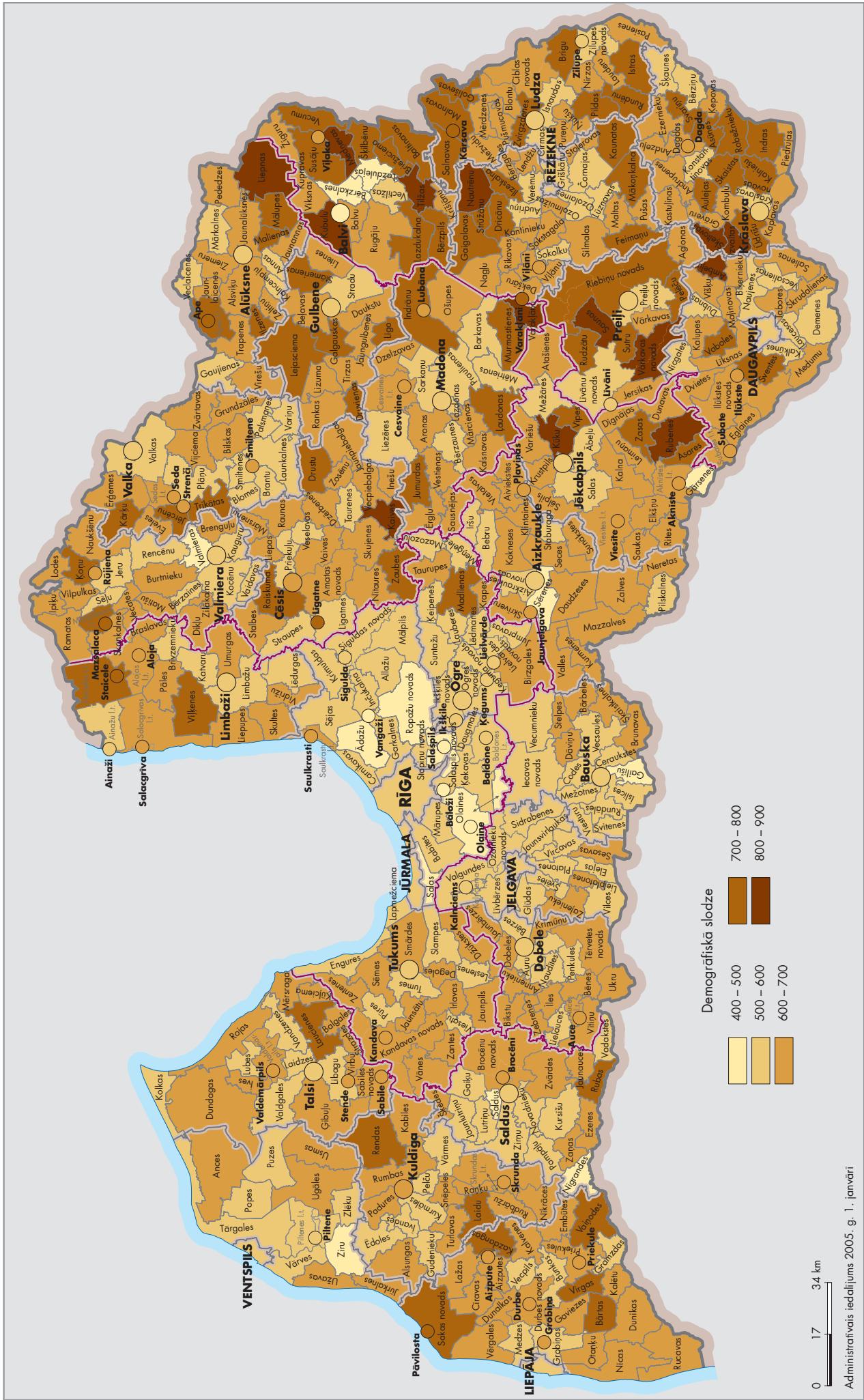

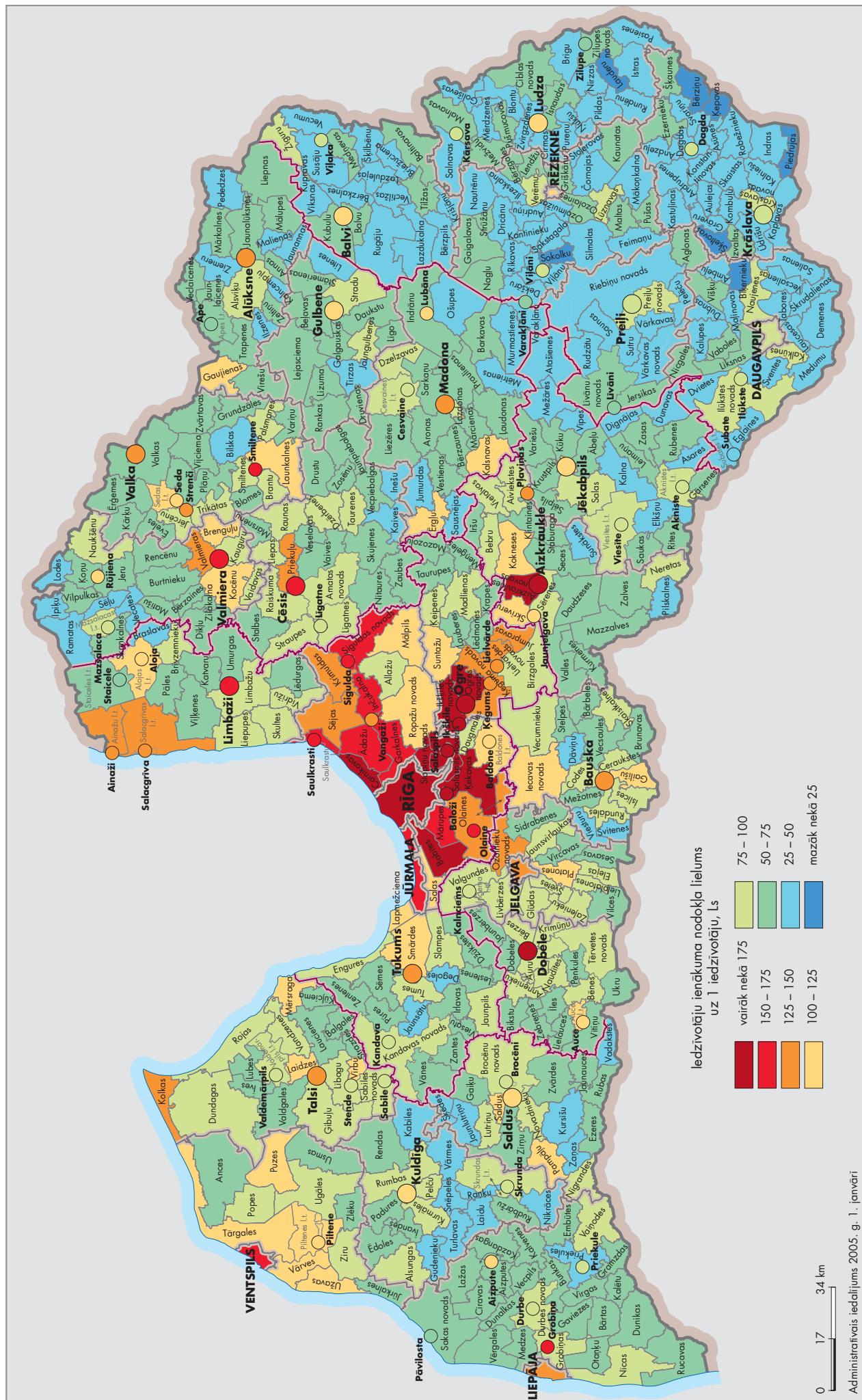
54. attēls. Īpaši atbalstītām teritorijas 2004.-2006. gadā atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem nr. 637.

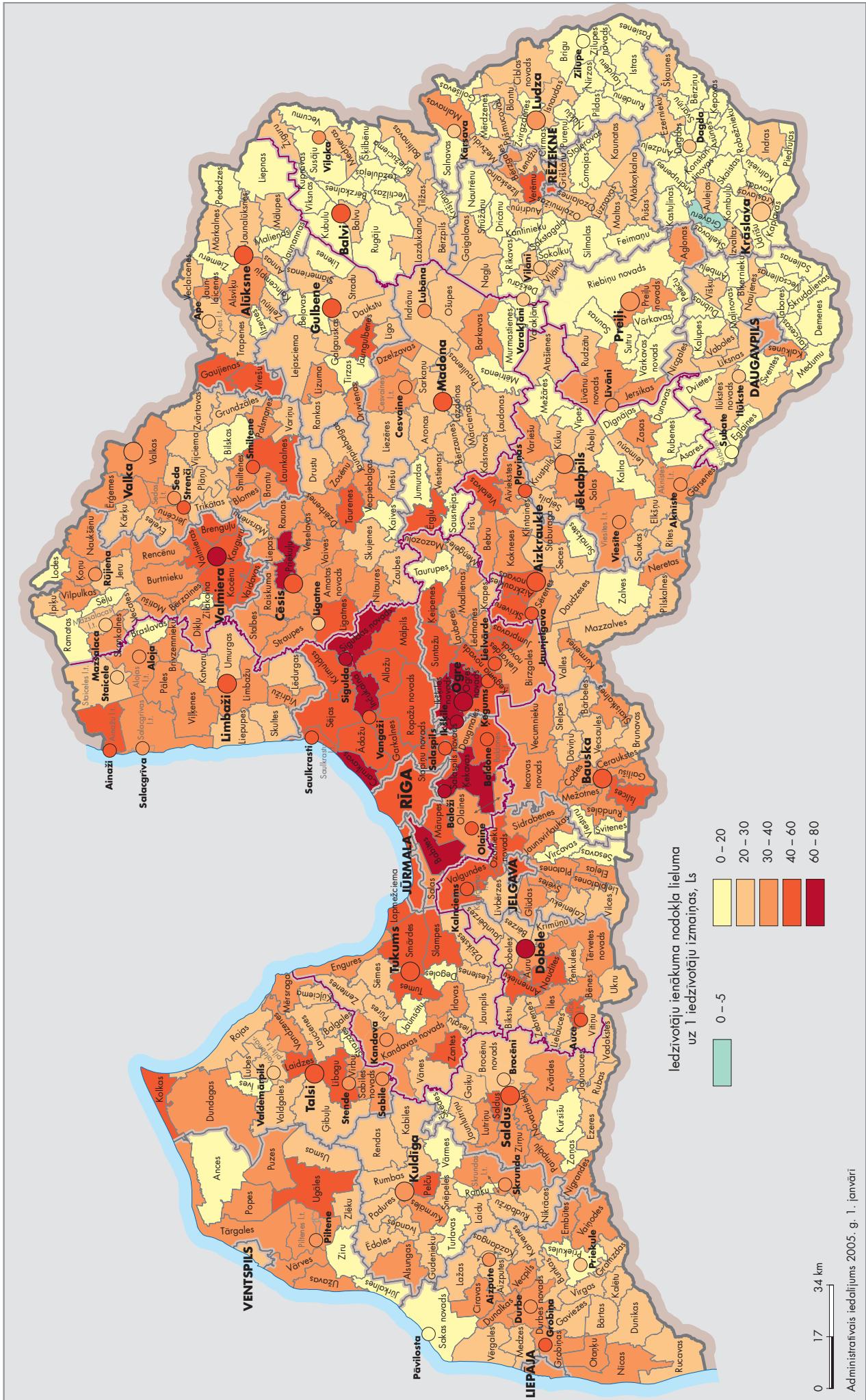

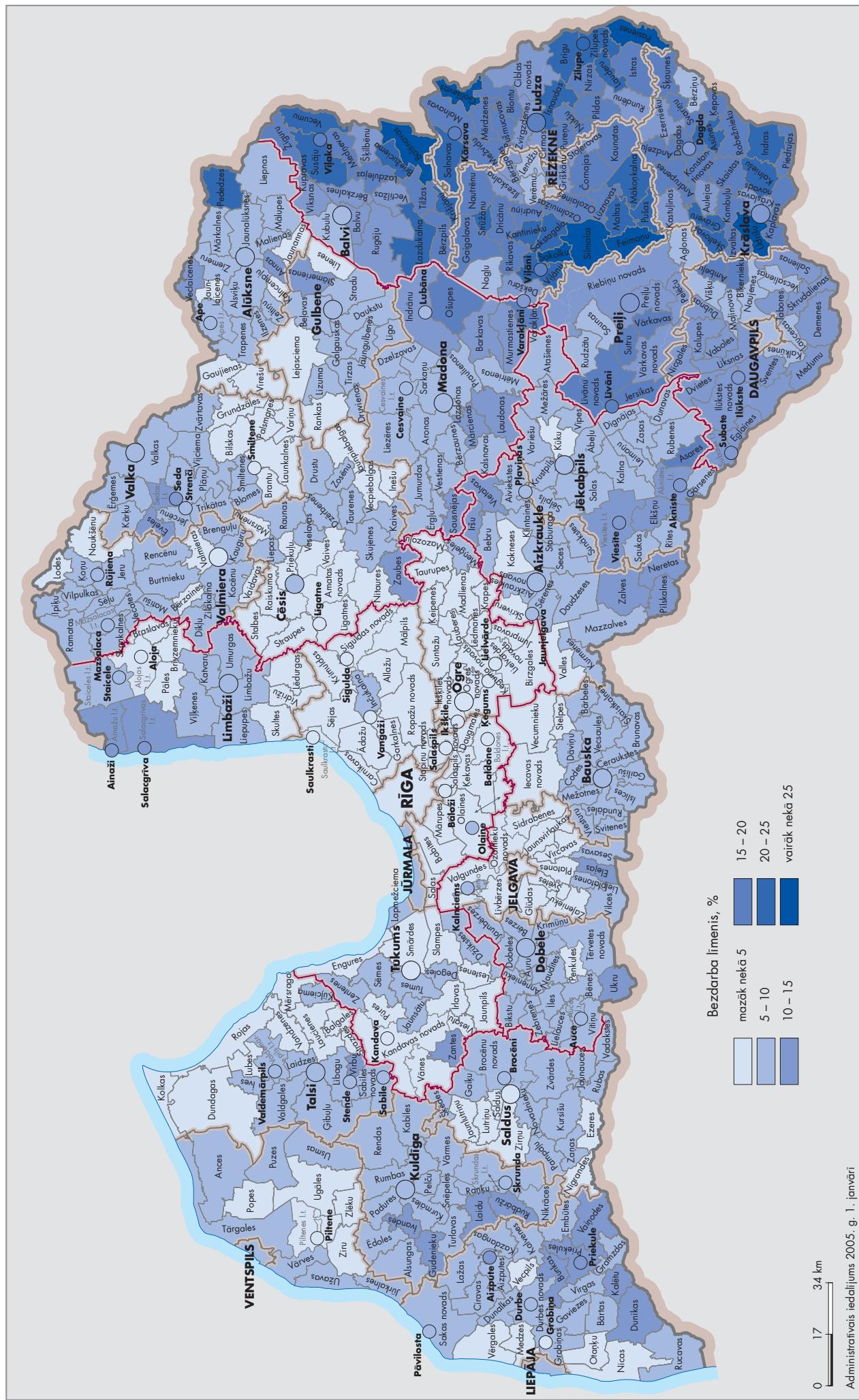

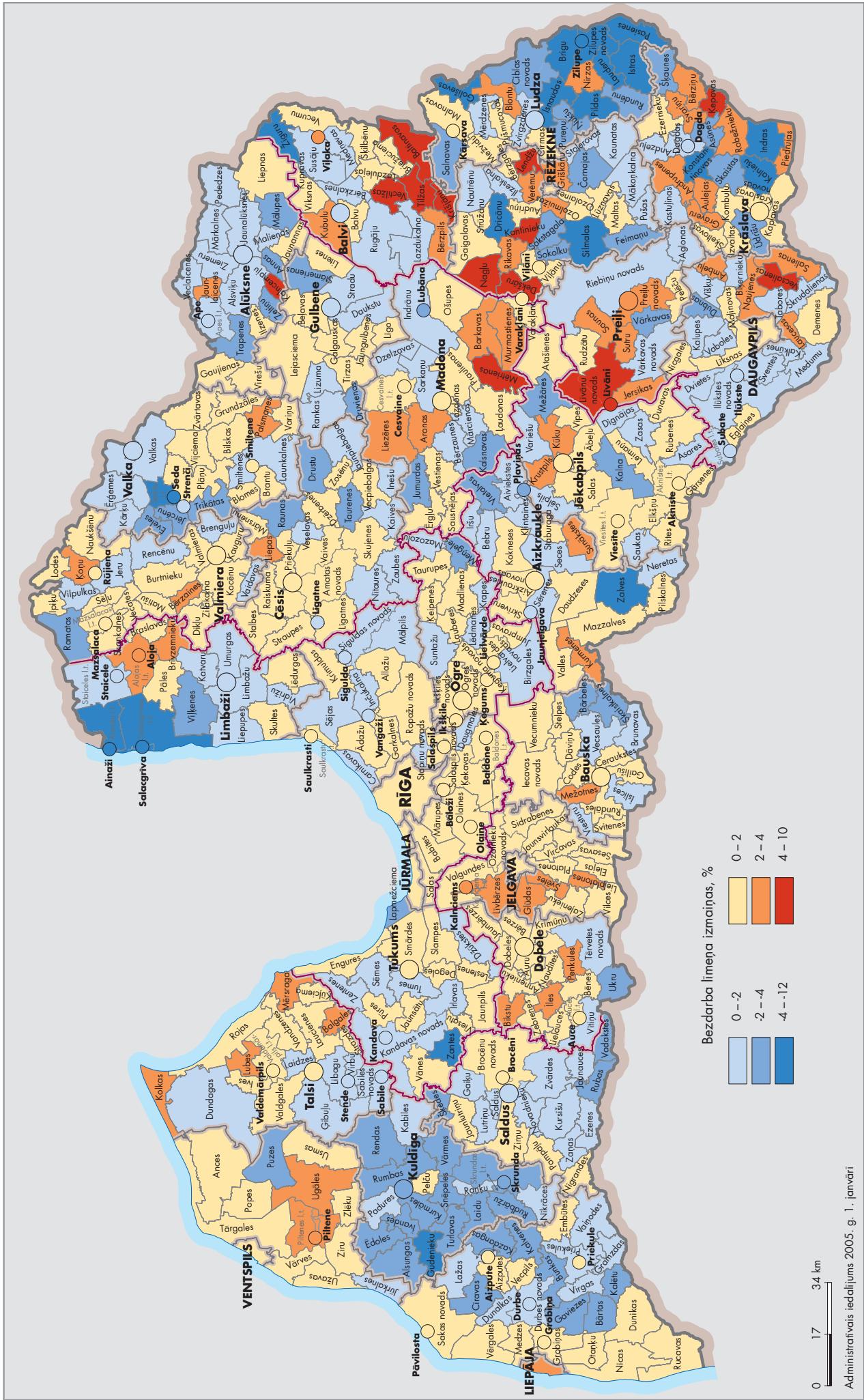

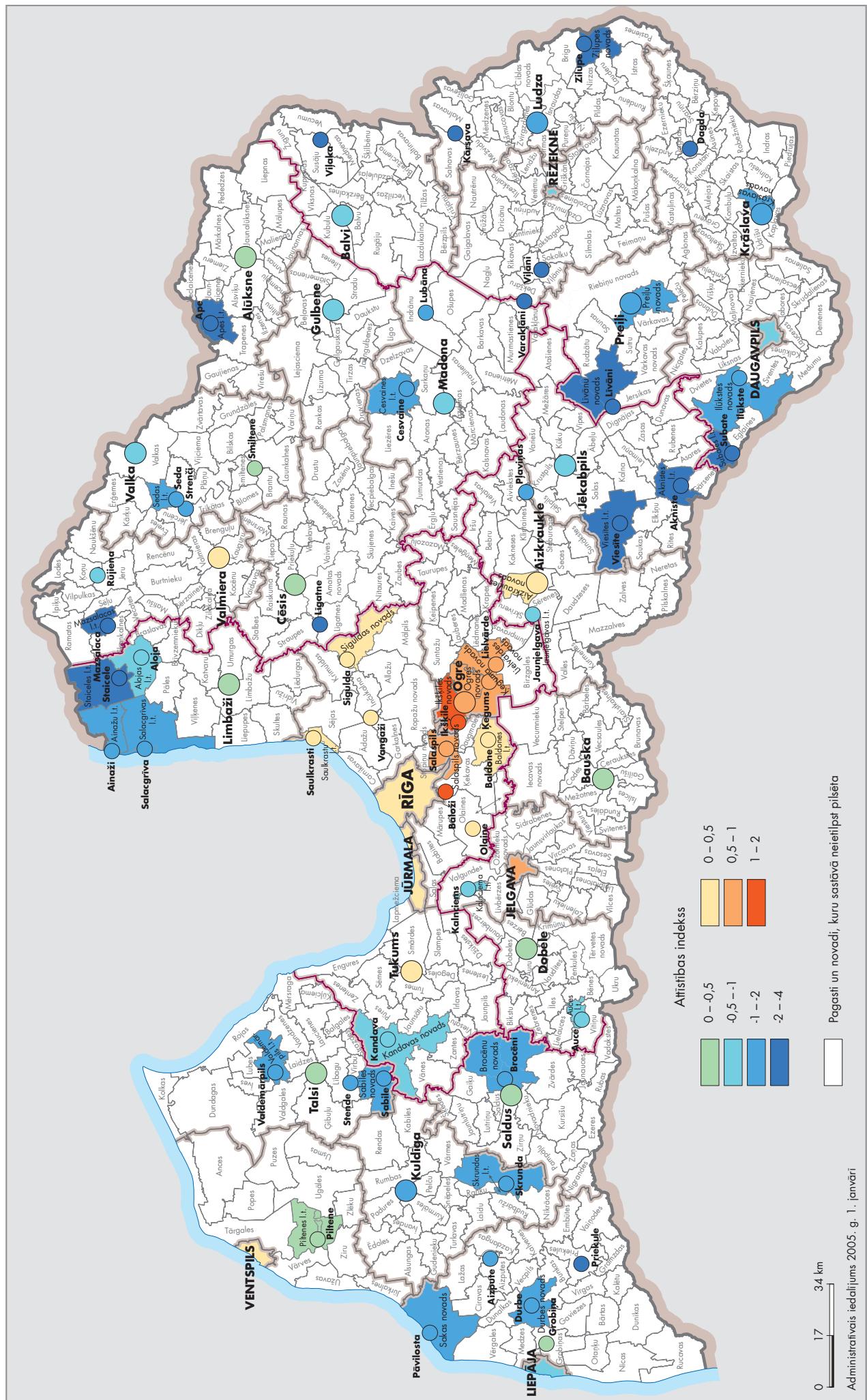
59. attēls. ledzīvotāju ienākuma nodokļu lielums uz 1 iedzīvotājiem pilsētās, pagastos un novados 2004. gadā.

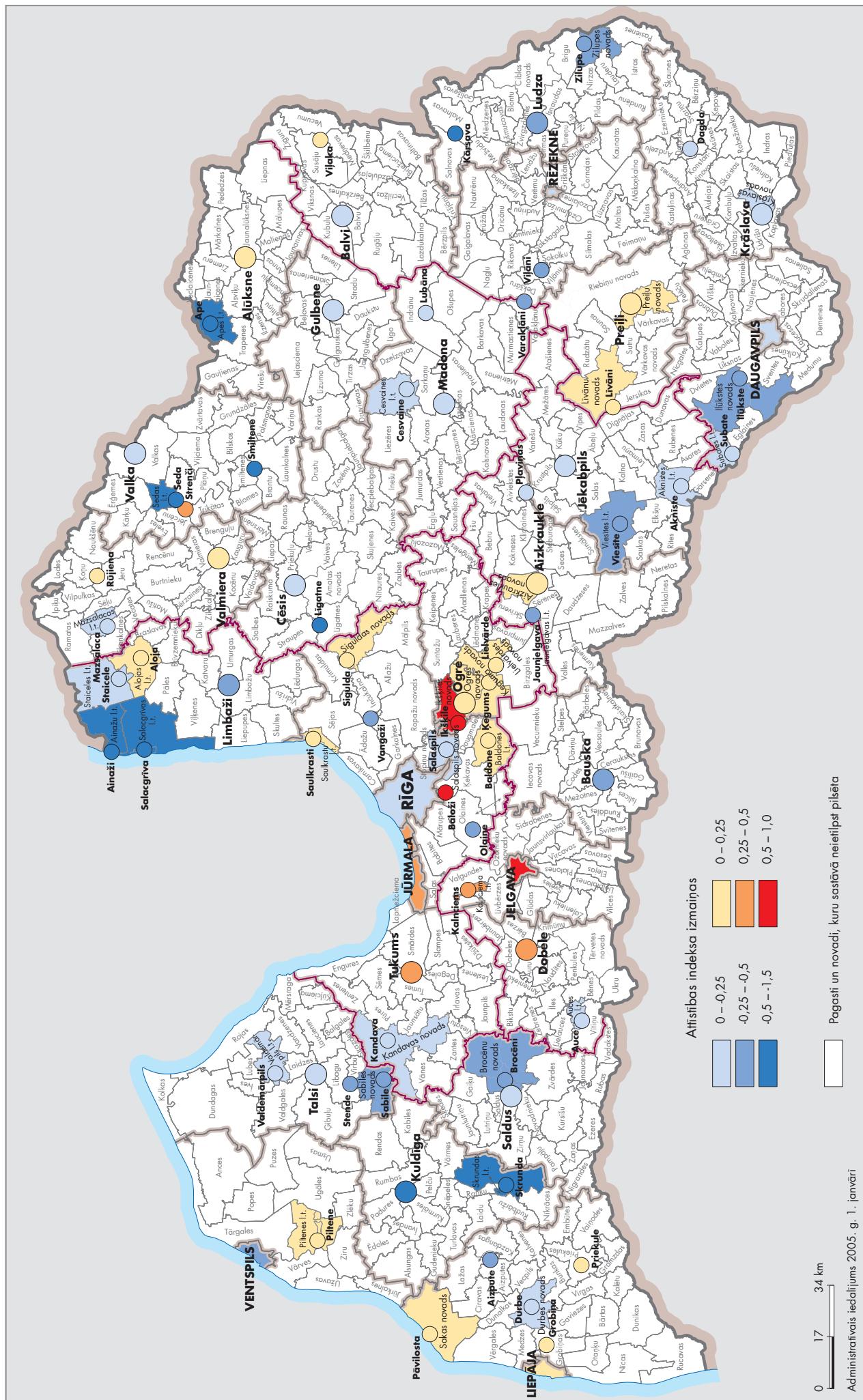
61. attēls. Bezdarba līmenis pilsētās, paqastos un novados 2005. gada sākumā.

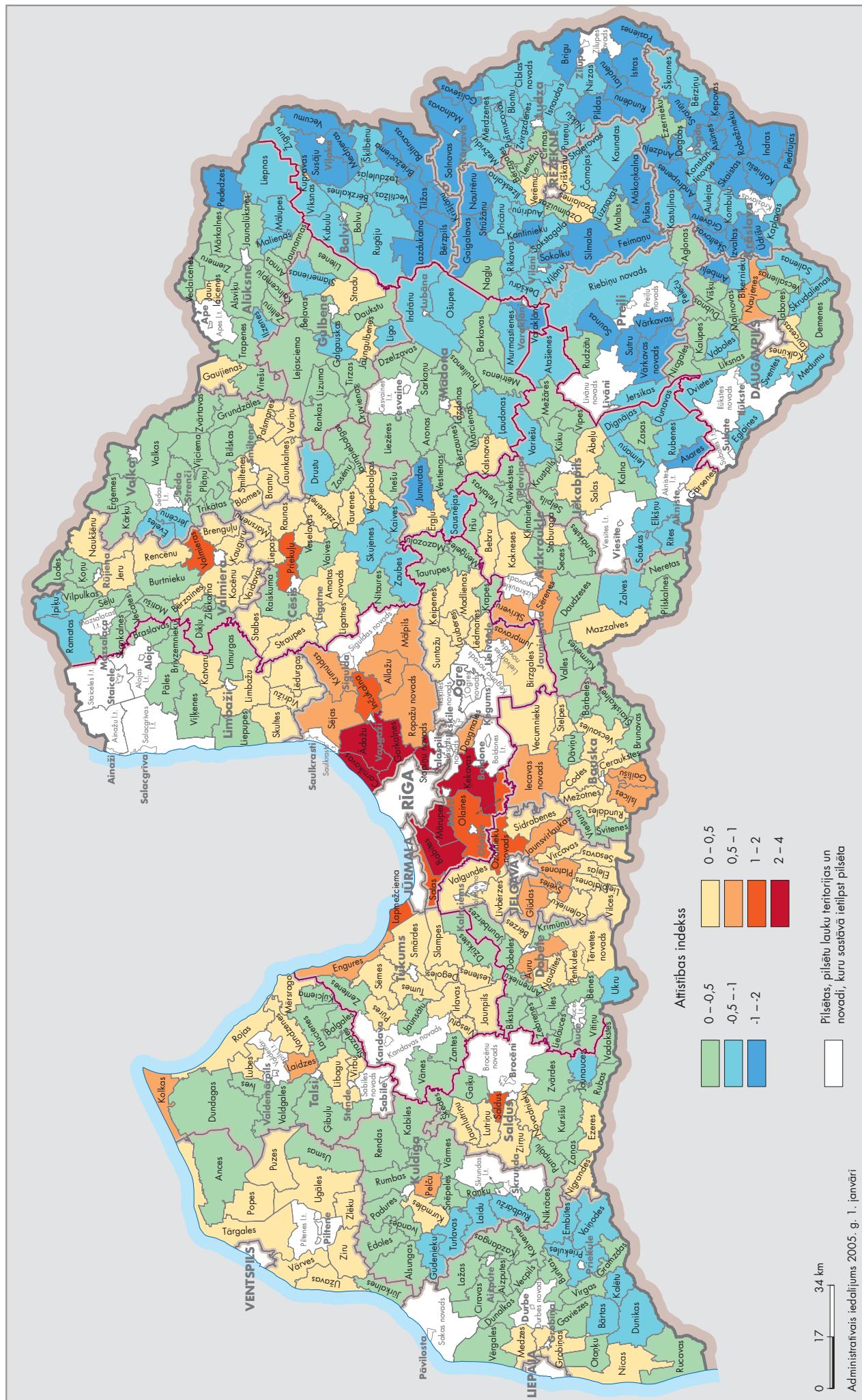

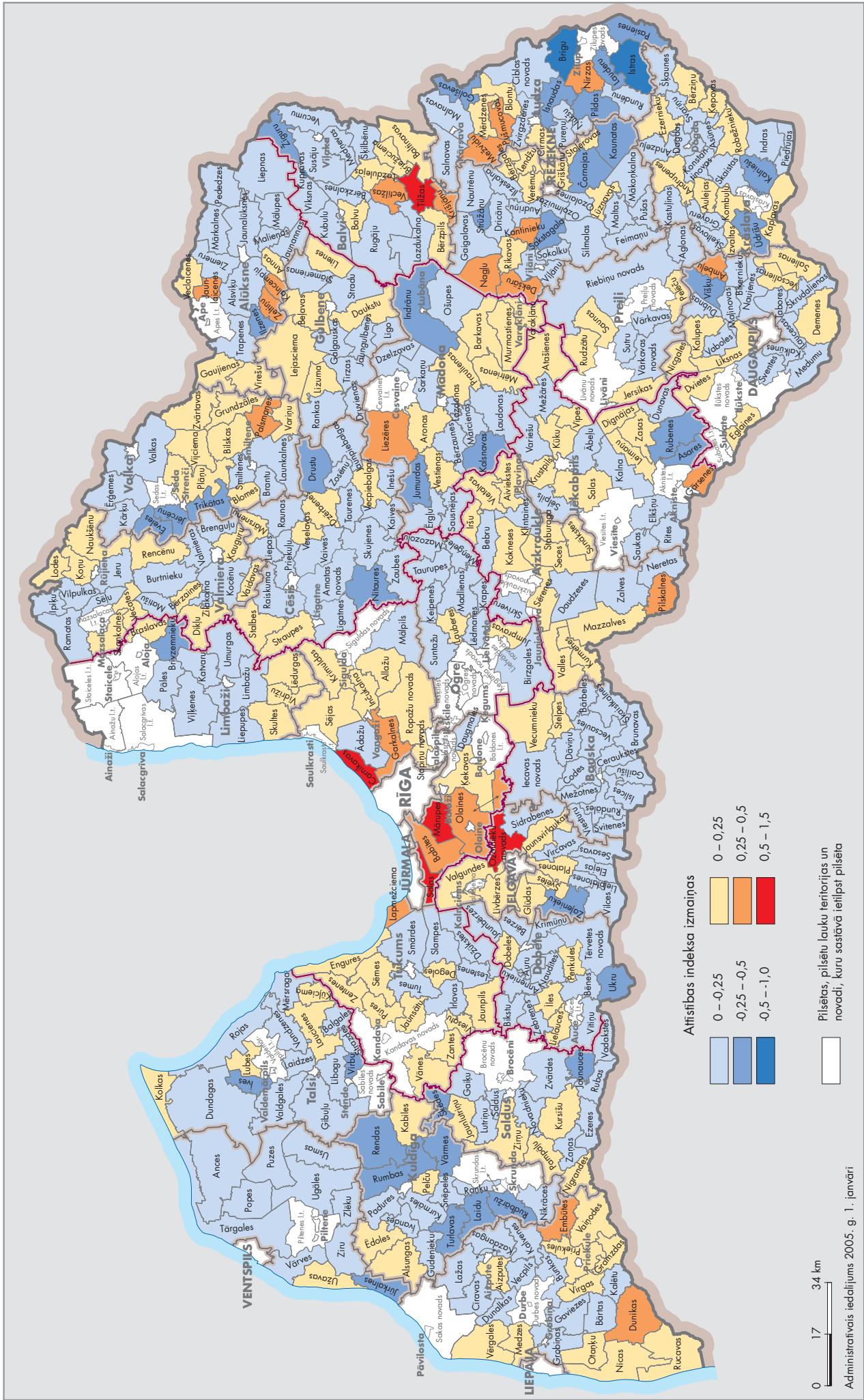
Administratīvās iedzījums 2005. g. 1. janvāri

63. attēls. Pilsētu grupas pašvaldību teritoriju attīstības indekss pēc 2004. gada datiem.

64. attēls. Pilsētu grupas pašvaldību teritoriju attīstības indeksa izmaiņas 2004. gadā attiecībā pret vidējo rādītāju 1999.–2003. gadā.

PIELIKUMS

Rajonu teritoriju attīstības indekss un rangs (1999.-2004. g.)

Rajons	Plānošanas reģions	Attīstības indekss						Rangs	Plānošanas reģions	Rājons	Plānošanas reģions	Rājons	Attīstības indekss	Rangs												
		1999	2000	2001	2002	2003	2004																			
Rīgas rajons	Rīgas	1,352	1,771	1,777	1,671	1,797	1,886	1	1	1	1	1	Limbažu rajons	Rīgas	0,292	0,110	0,105	-0,079	-0,175	-0,190	8	10	10	12	14	
Vāmieras rajons	Vidzemes	0,457	0,695	0,853	0,577	0,685	0,660	4	2	2	3	3	Ventspils rajons	Kurzemes	-0,206	-0,227	-0,241	0,518	0,083	-0,245	16	15	15	5	9	
Ogres rajons	Rīgas	0,467	0,604	0,529	0,556	0,630	0,525	3	3	3	4	4	Gulbenes rajons	Vidzemes	-0,203	-0,287	-0,280	-0,311	-0,313	15	16	16	16	16		
Saldu rajons	Cēsu rajons	0,485	0,386	0,394	0,876	0,746	0,263	2	4	4	2	2	Madonas rajons	Vidzemes	-0,425	-0,587	-0,548	-0,505	-0,557	-0,330	19	19	19	18	18	
Tukuma rajons	Vidzemes	0,159	0,331	0,244	0,254	0,176	0,180	9	5	5	7	7	Kuldīgas rajons	Kurzemes	-0,037	-0,164	-0,208	-0,246	-0,358	-0,337	13	12	13	15	16	
Tukuma rajons	Rīgas	0,303	0,122	0,156	0,161	0,245	0,154	7	9	8	10	6	Liepājas rajons	Kurzemes	-0,507	-0,743	-0,807	-0,809	-0,664	-0,568	21	21	21	20	19	
Aizkraukles rajons	Zengales	-0,091	0,149	0,129	0,326	0,363	0,141	14	8	9	6	5	7	Aūksnes rajons	Vidzemes	-0,235	-0,538	-0,546	-0,664	-0,658	-0,621	17	18	18	19	20
Talsu rajons	Kurzemes	0,141	0,246	0,236	0,171	0,151	0,026	10	6	6	9	8	Preiļu rajons	Latgales	-1,117	-0,925	-0,906	-0,905	-0,894	-0,882	22	22	22	21	21	
Valkas rajons	Vidzemes	0,336	-0,112	-0,123	-0,139	-0,115	0,009	6	11	11	13	12	9	Daugavpils rajons	Latgales	-0,017	-0,649	-0,794	-0,794	-1,004	-1,081	12	20	20	22	22
Ielgavas rajons	Zengales	-0,469	-0,318	-0,216	-0,202	-0,116	-0,010	20	17	14	14	13	10	Balvu rajons	Latgales	-1,158	-1,240	-1,237	-1,293	-1,227	-1,244	24	23	23	24	23
Bauskas rajons	Zengales	0,339	0,173	0,216	0,204	-0,111	-0,013	5	7	7	8	11	11	Ludzas rajons	Latgales	-1,413	-1,363	-1,368	-1,452	-1,250	-1,332	26	25	25	24	24
Dobeles rajons	Zengales	0,112	-0,184	-0,188	0,011	-0,072	-0,106	11	13	12	11	10	12	Krāslavas rajons	Latgales	-1,149	-1,333	-1,278	-1,227	-1,180	-1,362	23	24	23	23	25
Jēkabpils rajons	Zengales	-0,308	-0,224	-0,279	-0,302	-0,373	-0,179	18	14	17	17	17	13	Rēzeknes rajons	Latgales	-1,370	-1,413	-1,441	-1,447	-1,515	-1,453	25	26	26	25	26

Pilsētu grupas teritoriju attīstības indekss un rangs (1999.-2004. g.)

Pilsēta, novads	Rājons	Attīstības indekss						Rangs	Pilsēta, novads	Rājons	Attīstības indekss	Rangs	Pilsēta, novads	Rājons	Attīstības indekss	Rangs										
		1999	2000	2001	2002	2003	2004																			
Balvi	Rīgas	0,539	0,767	0,859	1,016	1,153	1,682	6	3	3	2	3	1	Saldus	-0,190	0,010	-0,048	0,120	0,094	-0,116	24	22	21	16	19	
Ikšķiles novads ¹	Ogres	0,269	0,715	0,699	0,789	1,183	1,528	13	5	5	3	2	2	Cēsu	0,298	-0,267	-0,287	-0,175	-0,105	-0,132	12	29	29	27	21	
Saldaspils novads ²	Rīgas	0,931	1,089	1,144	1,105	1,207	0,795	2	1	1	1	1	3	Piltene ar l.t.	-0,369	-0,324	-0,355	-0,211	-0,149	-0,142	29	31	33	28	22	
Ogres novads ³	Ogres	-0,103	0,610	0,502	0,404	0,399	0,619	22	8	8	11	11	4	Dobele	-0,408	-0,517	-0,593	-0,353	-0,301	-0,173	31	37	41	34	23	
Keguma novads ⁴	Ogres	0,486	0,728	1,042	0,557	0,677	0,615	7	4	2	6	5	5	Limbaži	0,059	0,357	0,253	0,134	-0,080	-0,194	18	13	15	15	24	
Ielgava	-	0,155	-0,447	-0,160	-0,029	-0,023	0,576	15	34	25	21	22	6	Talsi	0,170	-0,003	-0,201	-0,172	-0,329	-0,274	14	23	27	26	25	
Lielvārdes novads ⁵	Ogres	0,439	0,174	0,415	0,525	0,705	0,531	9	18	11	8	4	7	Smilene	-0,157	0,601	0,573	0,461	0,292	0,392	23	9	7	10	15	
Ventspils	-	1,229	0,825	0,669	0,491	0,351	0,459	1	2	6	9	13	8	Bauskas	-0,465	-0,026	-0,063	-0,033	0,062	-0,419	32	24	23	22	20	
Rīga	-	0,352	0,382	0,396	0,399	0,422	0,430	11	12	12	12	10	9	Aūksnes	-0,487	-0,464	-0,371	-0,430	-0,516	-0,471	34	35	34	36	28	
Olaīne	Rīgas	0,865	0,653	0,469	0,712	0,651	0,425	3	6	9	4	6	10	Madona	-0,699	-0,324	-0,308	-0,275	-0,273	-0,510	39	30	30	28	29	
Baldone ar l.t.	Rīgas	0,442	0,025	0,086	0,092	0,360	0,408	8	21	18	17	12	11	Daugavpils	-0,512	-0,361	-0,348	-0,269	-0,271	-0,533	35	32	32	29	27	
Vangāži	Rīgas	0,745	0,544	0,732	0,602	0,561	0,351	4	10	4	5	7	12	Gulbenes	-0,473	-0,370	-0,397	-0,299	-0,483	-0,554	33	33	35	32	31	
Siguldas novads ⁶	Rīgas	0,043	0,216	0,445	0,546	0,442	0,351	19	15	10	7	8	13	Iēkabpils	-0,655	-0,539	-0,659	-0,595	-0,648	-0,670	38	38	46	39	32	
Saukkrastī ar l.t.	Rīgas	0,614	0,052	0,064	0,023	0,248	0,345	5	19	19	16	14	14	Liepāja	-	-0,745	-0,870	-0,972	-1,001	-0,966	-0,720	42	48	52	46	33
Aizkraukles novads ⁷	Vāmieras	-0,032	0,422	0,307	0,188	0,351	0,314	20	11	14	14	15	15	Balvi	-0,723	-0,686	-0,643	-0,655	-0,659	-0,775	41	42	44	41	34	
Valmiera	0,106	0,031	0,096	0,071	0,176	0,310	16	20	17	18	17	16	Aloja ar l.t.	-1,003	-1,070	-0,648	-0,773	-0,326	-0,794	51	52	45	47	31		
Tukums	-0,279	-0,126	-0,050	-0,048	0,121	0,224	26	26	22	24	18	17	Valka	-1,238	-0,516	-0,447	-0,320	-0,409	-0,797	55	36	33	34	36		
Jūrmala	-0,092	-0,043	-0,095	-0,156	0,015	0,184	17	25	24	25	21	18	Kandavas novads ⁸	-0,257	-0,955	-0,689	-0,662	-0,771	-0,811	25	49	47	43	45		
Grobiņa	-0,355	0,193	-0,188	-0,048	-0,325	-0,012	28	17	26	23	30	19	Rēzekne	-0,575	-0,581	-0,643	-0,673	-0,653	-0,837	37	40	43	44	38		

Pilsēta, novads	Rajons	Attīstības indekss										Attīstības indekss										Rangs	Rangs				
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004		
Jaunjelgava ar l. t.	Aizkraukles	-2,814	0,349	0,353	0,338	0,438	-0,874	77	14	13	13	9	39	Sabiles novads ¹³	Talsu	-0,874	-1,102	-1,075	-1,398	-1,840	-1,763	47	55	55	59	61	58
Rūjiena	Valmieras	-1,383	-0,574	-0,461	-0,497	-0,692	-0,879	59	39	37	37	44	40	Illiķstes novads ¹⁴	Daugavpils	-0,549	-0,998	-1,076	-1,281	-1,805	-1,786	36	51	56	57	60	59
Auce ar l. t.	Dobeles	-0,908	-0,621	-0,321	-0,728	-1,067	-0,895	49	41	31	46	50	41	Sakas novads ¹⁵	Liepājas	-1,789	-2,101	-2,146	-2,026	-2,146	-1,836	65	68	70	66	68	60
Kalnciems ar l. t.	Jelgavas	-1,511	-1,634	-1,283	-1,268	-1,262	-0,936	61	64	59	56	42	42	Aizpute	Liepājas	-1,008	-1,146	-1,396	-1,506	-1,548	-1,848	52	58	61	62	58	61
Preiļu novads ⁹	Preiļu	-1,273	-0,973	-0,911	-0,870	-0,979	-1,019	56	50	48	47	43	43	Seda ar l. t.	Valkas	-1,222	-0,693	-0,981	-1,152	-1,950	-1,950	54	43	54	42	53	62
Bročēnu novads ¹⁰	Saldus	-0,958	0,213	-0,580	-0,694	-0,664	-1,055	50	16	40	45	43	44	Priekule	Liepājas	-1,370	-2,482	-2,509	-2,145	-2,005	-2,005	58	75	74	74	67	63
Lubāna	Madonas	-0,843	-1,206	-0,936	-1,037	-1,107	-1,085	46	59	51	53	52	45	Dagda	Krāslavas	-0,703	-1,988	-1,983	-2,174	-2,370	-2,009	40	66	67	68	69	64
Plavinas	Aizkraukles	-1,345	-0,703	-0,641	-0,615	-0,636	-1,101	57	44	42	40	38	46	Viesīte ar l. t.	Jēkabpils	-1,775	-1,388	-1,524	-1,455	-1,841	-2,011	64	62	62	62	65	65
Valdemārpils ar l. t.	Talsu	-2,040	-0,776	-0,476	-0,527	-0,563	-1,128	69	46	38	38	37	47	Ligatne	Cēsu	-1,730	-1,142	-0,484	-0,925	-0,980	-2,037	63	57	39	49	48	66
Ainazi ar l. t.	Limbāžu	0,384	0,630	0,063	0,003	-0,240	-1,171	10	7	20	20	26	48	Aknīste ar l. t.	Jēkabpils	-2,180	-2,117	-1,749	-1,823	-2,086	-2,130	72	69	64	65	65	67
Salacgrīva ar l. t.	Limbāžu	-0,035	-0,140	0,117	-0,296	-0,328	-1,207	21	27	16	31	32	49	Mazsalaca ar l. t.	Vārmieras	-2,011	-1,910	-1,860	-1,803	-2,028	-2,137	68	65	65	64	63	68
Kuldīga	Kuldīgas	-0,401	-0,185	-0,245	-0,356	-0,653	-1,221	30	28	28	35	40	50	Livānu novads ¹⁶	Preiļu	-2,686	-2,311	-2,371	-2,094	-2,035	-2,211	76	74	72	67	64	69
Cesvaine ar l. t.	Madonas	-1,833	-1,285	-0,944	-0,957	-1,052	-1,224	66	61	52	50	49	51	Staicele ar l. t.	Limbažu	-2,062	-2,142	-1,898	-2,342	-2,090	-2,266	70	71	66	70	66	70
Krāslavas novads ¹¹	Krāslavas	-0,778	-1,082	-1,232	-1,116	-1,174	-1,305	44	53	57	55	54	52	Ape ar l. t.	Alūksnes	-0,761	-1,211	-1,284	-1,763	-2,710	-2,355	43	60	60	63	72	71
Siende	Talsu	-0,806	-0,844	-0,805	-1,082	-1,067	-1,378	45	47	48	54	51	53	Subate ar l. t.	Daugavpils	-2,097	-2,120	-2,504	-2,577	-2,398	-2,398	71	70	68	73	71	72
Sireneči	Valkas	-0,321	-1,619	-2,141	-2,340	-2,457	-1,420	27	63	69	69	70	54	Vijaka	Balvu	-2,228	-2,897	-2,835	-3,116	-2,735	-2,517	73	77	77	73	73	73
Skrundas ar l. t.	Kuldīgas	-0,880	-0,759	-0,900	-0,973	-1,219	-1,676	48	45	49	51	55	55	Zilupes novads ¹⁷	Ludzas	-1,449	-2,033	-2,188	-2,488	-2,847	-2,596	60	67	71	72	75	74
Durbes novads ¹²	Liepājas	-1,570	-1,121	-1,553	-1,473	-1,561	-1,707	62	56	63	61	59	56	Varkalni	Madonas	-2,264	-2,284	-2,402	-2,441	-2,798	-2,773	74	73	73	71	74	75
Ludza	Ludzas	-1,069	-1,097	-1,254	-1,347	-1,539	-1,730	53	54	58	57	57	57	Vijani	Rēzeknes	-2,278	-2,605	-2,684	-2,997	-2,987	-3,003	75	76	76	77	76	77
	Kārsava												Ludzas	Kārsava	-1,921	-2,260	-2,601	-2,927	-2,918	-3,046	67	72	75	75	76	77	

Piezīme. Šajā tabulā iekļauti novadi, kuru sastāvā ietilpst pilsēta.

¹Ikkšējais novads izveidots 2004. gadā no ikšķiles ar lauku teritoriju (nemainot teritoriju).

²Salaspils novads izveidots 2004. gadā no Salaspils ar lauku teritoriju (nemainot teritoriju).

³Ogres novads izveidots 2002. gadā, apvienojoties Ogresi un Ogreslīci pagastam. 1999.-2001. gada dati par Ogi.

⁴Keguma novads izveidots 2002. gadā, apvienojoties Kegumam ar lauku teritoriju un Rembates pagastam. 1999.-2001. gada dati par Kegumu.

⁵Lielvārdes novads izveidots 2004. gadā no Lielvārdes ar lauku teritoriju (nemainot teritoriju).

⁶Siguldas novads izveidots 2003. gadā, apvienojoties Siguldi, Mores pagastam un Siguldas pagastam. 1999.-2002. gada dati par Siguldu.

⁷Aizkraukles novads izveidots 2001.-2002. gadā, apvienojoties Aizkrauklei un Aizkraukles pagastam. 1999. un 2000. gada dati par Aizkraukli.

⁸Kandavas novads izveidots 1995. gadā, apvienojoties Kandavai, Cēres pagastam un Kandavas pagastam. 1997. gadā Kandavas novadam pievienoja Matkules un Zemītes pagasti.

⁹Preiļu novads izveidots 2000. gadā, apvienojoties Preiļiem, Aizkalnes pagastam un Preiļu pagastam. 1999. gada dati par Preiļiem.

¹⁰Bročēnu novads izveidots 2001. gadā, apvienojoties Bročēniem ar lauku teritoriju, Briedenes pagastam un Remtes pagastam. 1999. un 2000. gada dati par Bročēniem ar lauku teritoriju.

¹¹Krāslavas novads izveidots 2001.-2002. gadā, apvienojoties Krāslavai un Krāslavas pagastam. 1999.-2000. gada dati par Krāslavu.

¹²Durbes novads izveidots 2000. gadā, apvienojoties Durbēi ar lauku teritoriju un Tadaiķu pagastam. 1999.-2000. gada dati par Durbī ar lauku teritoriju.

¹³Sabiles novads izveidots 2000. gadā, apvienojoties Sabilei un Abavas pagastam. 1999. gada dati par Sabili.

¹⁴Illiķstes novads izveidots 2003.-2004. gadā, apvienojoties Illiķstei, Bebrenes pagastam, Pļskalnes pagastam un Šēderes pagastam. 1999.-2002. gada dati par Illiķsti.

¹⁵Sakas novads izveidots 2004. gadā, apvienojoties Sakas pagastam, Pāvilostai un Sakas pagastam. 1999.-2003. gada dati par Pāvilostu.

¹⁶Līvānu novads izveidots 1997. gadā, apvienojoties Līvāniem, Ropzupes pagastam un Turku pagastam.

¹⁷Zilupes novads izveidots 2002. gadā, apvienojoties Zilupi un Zāļes pagastam. 1999.-2001. gada dati par Zilipi.

Pagastu grupas teritoriju attīstības indekss un rangs (1999.-2004. g.)

Pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss										Rangs										Attīstības indekss											
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004		
Stopiņu novads ¹	Rīgas	3,734	3,754	3,782	3,754	3,998	3,883	2	2	2	2	1	1	Tumes pagasts	Tukuma	0,520	0,532	0,567	0,691	0,585	0,435	44	48	40	33	42	44						
Mārupe pagasts	Rīgas	2,541	2,053	2,113	2,037	2,149	3,213	3	7	5	7	6	2	Vādavas pagasts	Valmieras	0,140	0,315	0,249	0,299	0,458	0,422	128	83	91	78	52	45						
Carītavas pagasts ²	Rīgas	1,798	2,271	2,155	2,070	2,235	2,616	6	3	4	5	5	3	Launkalnes pagasts	Valkas	0,523	0,442	0,443	0,521	0,357	0,421	43	60	57	43	69	46						
Garkalnes pagasts ³	Rīgas	1,483	2,065	2,050	2,066	2,461	2,517	8	6	6	6	2	4	Tārgales pagasts	Ventspils	0,630	0,788	0,652	0,649	0,605	0,416	36	22	33	35	39	47						
Kekavas pagasts	Rīgas	1,910	2,157	2,264	2,305	2,262	2,285	5	6	5	3	3	4	Kauguru pagasts	Valmieras	0,161	0,380	0,380	0,415	0,514	0,415	120	67	66	58	46	48						
Ādziņu pagasts ⁴	Rīgas	2,326	2,264	2,006	2,104	2,460	2,206	4	4	7	4	3	6	Slampes pagasts	Tukuma	0,437	0,334	0,458	0,382	0,501	0,413	56	78	55	64	47	49						
Bārītes pagasts	Rīgas	1,549	1,613	1,630	1,605	1,674	2,088	7	8	8	9	7	7	Līvbērzes pagasts	Jelgavas	-0,092	0,325	0,420	0,443	0,490	0,413	212	82	58	52	49	50						
Ozoliņieku novads ⁵	Jelgavas	-	-	-	-	1,531	1,732	-	-	-	-	8	8	Smārdes pagasts	Tukuma	0,343	0,378	0,310	0,401	0,597	0,396	71	68	81	61	41	51						
Salas pagasts	Rīgas	0,919	0,655	0,795	1,010	1,016	1,390	14	37	24	15	16	9	Suntažu pagasts	Ogres	0,553	0,605	0,492	0,384	0,445	0,392	40	41	48	63	56	52						
Inčukalna pagasts	Rīgas	0,852	0,805	1,184	1,689	1,294	1,355	18	19	10	8	11	10	Ceraukstes pagasts	Bauskas	0,449	0,512	0,359	0,348	0,400	0,380	55	51	70	70	61	53						
Olaimes pagasts	Rīgas	0,856	0,851	0,979	1,053	1,227	1,343	17	16	15	13	12	11	Lauberes pagasts	Ogres	0,183	0,172	0,166	0,185	0,167	0,362	113	109	109	101	99	54						
Lapmežciema pagasts	Tukuma	0,868	0,687	1,021	1,051	1,034	1,336	16	34	14	14	14	12	Kurnādes pagasts	Kuldīgas	0,660	0,657	0,604	0,403	0,360	0,359	32	36	36	60	67	55						
Prieķuļu pagasts	Cēsu	1,142	1,318	1,106	1,217	1,330	1,070	11	9	12	11	9	13	Grobīnas pagasts	Liepājas	0,319	0,410	0,371	0,314	0,405	0,354	73	63	68	75	59	56						
Vāmrieras pagasts	Vāmrieras	0,841	1,163	1,222	1,260	1,310	1,053	19	10	9	10	10	14	Elezās pagasts	Talsu	0,303	0,371	0,385	0,491	0,757	0,351	78	70	65	46	28	57						
Saldus pagasts	Saldus	1,043	1,148	1,092	1,203	1,175	1,040	12	11	13	12	13	15	Rojaš pagasts	Vāmrieras	0,533	0,351	0,313	0,268	0,395	0,332	42	74	80	82	64	58						
Ropazi novads ⁶	Rīgas	0,830	0,830	0,919	0,901	1,001	0,989	21	18	17	17	17	16	Kocēnu pagasts	Vāmrieras	0,235	0,340	0,317	0,372	0,382	0,324	97	76	78	65	65	59						
Krimuldas pagasts	Rīgas	0,689	0,745	0,784	0,800	0,720	0,813	30	27	26	23	34	17	Novalīniemi pagasts	Saldus	0,484	0,405	0,418	0,392	0,483	0,323	49	64	59	62	50	60						
Svētes pagasts	Jelgavas	0,370	0,722	0,816	0,791	1,023	0,785	65	30	20	24	15	18	Līgatnēs pagasts	Cēsu	0,269	0,302	0,402	0,289	0,358	0,309	89	86	62	80	68	61						
Jumpriņas pagasts	Ogres	0,548	0,688	0,680	0,666	0,677	0,780	41	33	29	34	35	19	Mērsraga pagasts	Talsu	0,229	0,575	0,512	0,423	0,199	0,305	101	43	47	56	94	62						
Gaiļiņu pagasts	Bauskas	0,574	0,751	0,833	0,911	0,943	0,749	39	25	19	16	18	20	Skulteš pagasts	Limbāžu	0,243	0,196	0,198	0,171	0,149	0,304	94	106	100	107	105	63						
Laidzīves pagasts	Talsu	0,724	0,787	0,932	0,873	0,883	0,746	28	23	16	21	20	21	Bērzes pagasts	Dobeles	0,434	0,555	0,549	0,530	0,404	0,298	57	46	41	42	60	64						
Mālpils pagasts	Rīgas	0,810	0,800	0,847	0,699	0,775	0,737	22	21	18	32	25	22	Keipenes pagasts	Ogres	0,308	0,450	0,392	0,353	0,334	0,297	75	59	63	68	75	65						
Sejūš pagasts	Rīgas	0,622	0,614	0,659	0,637	0,744	0,723	37	40	32	36	29	23	Penkules pagasts	Dobeles	0,078	0,088	0,011	0,200	0,356	0,291	152	136	171	96	71	66						
Engures pagasts	Tukuma	0,769	0,721	0,585	0,591	0,619	0,715	24	31	39	38	37	24	Amatas novads ⁸	Cēsu	-	0,403	0,369	0,419	0,414	0,290	-	65	69	57	58	67						
Īsičes pagasts	Bauskas	0,736	0,913	0,798	0,899	0,846	0,691	25	14	23	18	21	25	Nigraides pagasts	Saldus	0,065	0,048	0,248	0,264	0,334	0,276	158	146	92	84	76	68						
Kolkas pagasts	Talsu	0,458	0,937	0,512	0,530	0,732	0,689	51	13	46	41	33	26	Rundāles pagasts	Bauskas	0,453	0,526	0,531	0,464	0,450	0,274	54	49	44	48	54	69						
Daugmales pagasts	Rīgas	0,840	0,750	0,801	0,713	0,735	0,683	20	26	22	31	32	27	Verēmu pagasts	Rezeknes	0,306	0,094	0,157	0,235	0,356	0,273	76	132	114	89	70	70						
Gūdās pagasts	Jelgavas	0,163	0,566	0,677	0,849	0,887	0,674	119	44	30	22	19	28	Grišķu pagasts	Rezeknes	0,091	0,099	0,269	-0,022	0,178	0,262	145	130	87	164	97	71						
Plationes pagasts	Jelgavas	0,391	0,417	0,459	0,738	0,737	0,670	60	62	54	30	31	29	Salas pagasts	Valkas	0,302	0,169	-0,267	0,367	0,226	0,260	81	110	256	67	90	72						
Iecavas novads ⁷	Bauskas	0,774	0,724	0,785	0,784	0,776	0,656	23	29	25	24	30	24	Medzes pagasts	Liepājas	0,218	0,140	0,037	0,100	0,127	0,247	106	115	151	124	111	73						
Skrīveru pagasts	Aizkraukles	0,673	0,717	0,670	0,782	0,772	0,633	31	32	31	26	26	31	Gaiļienes pagasts	Alūksnes	-0,085	-0,062	0,032	0,076	0,046	0,243	208	192	153	135	135	74						
Petļu pagasts	Kuldīgas	0,473	0,387	0,345	0,437	0,615	0,627	50	66	73	53	38	32	Mežones pagasts	Bauskas	0,232	0,266	0,170	0,267	0,275	0,240	99	92	107	83	83	75						
Jāunsvinčukas pagasts	Jelgavas	0,357	0,480	0,610	0,612	0,777	0,577	69	55	34	37	23	33	Lēdmanes pagasts	Ogres	0,278	0,287	0,237	0,250	0,297	0,237	86	89	96	86	81	76						
Allažu pagasts	Rīgas	0,375	0,333	0,387	0,349	0,473	0,545	64	80	64	69	51	34	Kalkūnes pagasts	Daugavpils	0,389	0,459	0,533	0,444	0,372	0,236	62	58	43	51	66	77						
Auru pagasts	Dobeles	1,170	0,462	0,514	0,473	0,789	0,519	10	57	45	47	22	35	Brantu pagasts	Valkas	0																	

Pagasts, novads	Raijons	Attīstības indekss										Attīstības indekss															
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004		
Lutriņu pagasts	Saldus	0,488	0,246	0,263	0,197	0,336	0,181	46	95	88	97	74	87	Tērvētes novads ⁹	Dobeles	-	-	0,229	0,165	0,035	-	-	-	91	100	132	
Kalsnavas pagasts	Madonas	0,734	0,513	0,454	0,411	0,167	0,173	26	50	56	59	98	88	Mārsnēnu pagasts	Cēsu	-0,330	-0,219	-0,061	-0,071	-0,175	0,035	301	255	184	178	202	133
Lieplātones pagasts	Jelgavas	-0,071	0,202	0,257	0,134	0,347	0,172	197	105	90	114	72	89	Ozolaines pagasts	Rēzeknes	-0,215	0,089	-0,090	0,102	0,285	0,032	262	134	189	121	82	134
Ziru pagasts	Ventspils	0,215	0,168	0,416	0,348	0,400	0,172	107	112	60	71	62	90	Vēcasulas pagasts	Bauskas	-0,008	0,014	0,029	0,089	0,044	0,027	179	160	157	130	137	135
Kupravas pagasts	Balvu	1,305	0,805	0,590	0,769	0,440	0,170	9	20	38	28	57	91	Bērzaines pagasts	Vārnieras	-0,243	-0,026	-0,092	-0,081	0,116	0,027	272	177	191	181	114	136
Vecpiebalgas pagasts	Cēsu	0,180	0,005	0,011	-0,046	0,053	0,169	115	163	164	173	132	92	Ezeres pagasts	Saldus	0,181	0,203	0,100	0,172	0,260	0,026	114	104	133	105	85	137
Libagu pagasts	Talsu	0,151	0,219	0,123	0,193	0,299	0,162	123	102	123	99	80	93	Ziemeļu pagasts	Ventspils	0,303	0,340	0,307	0,193	0,140	0,024	79	77	82	98	107	138
Popes pagasts	Ventspils	0,265	0,288	0,181	0,228	0,306	0,162	91	88	106	92	78	94	Zalieniķu pagasts	Jelgavas	0,026	0,355	0,350	0,341	0,320	0,024	172	73	71	73	77	139
Ugālēs pagasts	Ventspils	0,263	0,129	0,229	0,238	0,220	0,159	92	121	99	88	91	95	Madliena pagasts	Ogres	0,312	0,378	0,145	0,111	0,087	0,021	74	69	116	118	120	140
Lubēs pagasts	Talsu	-0,062	-0,050	-0,025	-0,113	0,062	0,158	192	184	174	193	127	96	Staburaga pagasts	Aizkraukles	-0,082	-0,103	-0,901	0,096	0,014	0,026	206	167	127	122	141	
Variju pagasts	Valkas	0,094	-0,041	-0,134	-0,131	-0,113	0,149	143	182	208	200	179	97	Blomes pagasts	Valkas	-0,152	-0,219	-0,244	0,007	-0,061	0,014	237	256	247	154	167	142
Mazzaļuves pagasts	0,021	-0,325	0,014	-0,029	-0,133	0,148	175	286	161	169	191	98	Stalbes pagasts	Cēsu	-0,019	-0,122	-0,192	-0,275	-0,160	0,011	182	214	229	249	199	143	
Straupešu pagasts	Cēsu	0,145	0,068	0,025	0,086	0,162	0,146	126	142	159	131	103	99	Jeru pagasts	Vārnieras	-0,051	0,095	0,114	0,181	0,093	0,009	188	131	126	102	116	144
Raudas pagasts	Cēsu	0,280	0,246	0,246	0,172	0,202	0,145	85	96	93	106	93	100	Laucešu pagasts	Daugavpils	0,043	0,082	0,086	-0,020	0,133	0,005	166	139	138	163	109	145
Jaunpils pagasts	Tukuma	0,156	-0,026	0,026	-0,028	0,067	0,140	122	176	158	168	125	101	Ābelu pagasts	Ālejbāpils	-0,111	-0,032	0,183	0,149	0,049	0,005	220	178	105	109	133	146
Užāvas pagasts	Ventspils	-0,114	0,008	0,276	0,022	0,243	0,130	223	162	86	148	88	102	Jaunluterīnu pagasts	Saldus	-0,073	0,078	-0,123	-0,086	-0,009	0,002	198	140	205	184	152	147
Viesatu pagasts	Tukuma	-0,135	0,049	0,008	0,045	0,124	0,129	233	145	165	142	113	103	Vīrešu pagasts	Alūksnes	-0,195	-0,204	-0,301	-0,197	-0,180	0,000	250	248	269	228	205	148
Irlavas pagasts	Tukuma	0,228	0,084	0,157	0,215	0,164	0,121	102	138	112	95	101	104	Krimūnu pagasts	Dobeles	0,142	0,130	0,049	0,305	0,151	-0,001	127	120	145	76	104	149
Vircavas pagasts	Jelgavas	0,057	0,347	0,325	0,434	0,452	0,114	162	75	77	55	53	105	Vāives pagasts	Cēsu	0,086	-0,082	0,036	-0,070	-0,022	-0,011	151	201	152	177	158	150
Puzes pagasts	Ventspils	0,301	0,059	0,157	0,180	0,089	0,114	82	143	113	103	119	106	Raiskuma pagasts	Cēsu	0,061	-0,054	0,049	0,009	-0,020	-0,013	160	189	146	153	157	151
Ērgļu pagasts	Madonas	0,486	0,242	0,196	0,216	0,094	0,111	48	97	101	94	115	107	Ģibulju pagasts	Talsu	0,343	0,492	0,141	0,127	0,058	-0,015	70	53	118	116	129	152
Veselavas pagasts	Cēsu	0,300	0,184	-0,050	-0,150	-0,058	0,109	83	107	181	208	166	108	Jaunpērībalgas pagasts	Cēsu	0,266	0,101	-0,044	-0,107	-0,118	-0,017	90	129	179	190	181	153
Šēnēs pagasts	Tukuma	0,252	-0,144	-0,103	0,067	0,045	0,108	93	225	197	139	136	109	Dzirkstes pagasts	Tukuma	0,118	-0,010	0,046	-0,011	0,034	-0,022	134	171	147	158	140	154
Bebru pagasts	Aizkraukles	-0,034	0,020	0,241	0,224	0,164	0,106	186	156	94	93	102	110	Zilākalna pagasts	Vārnieras	-0,617	0,297	0,126	0,092	-0,001	-0,030	375	87	122	129	150	155
Lēdurga pagasts	Limbažu	-0,084	-0,005	0,031	0,098	0,131	0,105	207	167	154	126	110	111	Bēnes pagasts	Dobles	-0,004	0,104	0,063	0,009	0,009	-0,030	177	128	143	152	149	156
Vandzenes pagasts	Talsu	0,170	0,233	0,081	0,102	0,057	0,099	118	98	140	120	130	112	Zeitīgu pagasts	Alūksnes	-0,422	-0,399	-0,355	-0,278	-0,142	-0,036	325	311	292	250	193	157
Sesavas pagasts	Jelgavas	0,186	0,227	0,240	0,193	0,300	0,097	112	99	100	79	113	113	Brunavas pagasts	Bauskas	-0,113	-0,025	-0,014	0,095	0,069	-0,039	221	175	172	128	124	158
Dzērbenes pagasts	Cēsu	0,109	-0,082	-0,202	-0,159	-0,058	0,096	136	202	236	214	164	114	Krapes pagasts	Ogres	0,236	0,220	0,234	0,021	0,144	0,064	96	101	97	150	126	159
Sīdruženes pagasts	Jelgavas	0,064	0,138	0,195	0,341	0,341	0,095	159	118	102	72	73	115	Bērzaunes pagasts	Madonas	0,220	0,249	0,144	0,178	0,031	-0,040	104	94	117	104	142	160
Rencēnu pagasts	Vārnieras	-0,105	-0,077	0,138	0,141	0,124	0,094	219	199	120	112	116	116	Rumbas pagasts	Kuldīgas	0,507	0,360	0,326	0,317	-0,087	-0,041	45	72	76	74	170	161
Naudites pagasts	Dobeles	0,487	0,257	0,463	0,297	0,090	0,092	47	93	53	79	117	117	Jaunbēržes pagasts	Dobeles	0,053	-0,083	-0,197	0,028	0,071	-0,043	163	203	232	145	123	162
Briegulu pagasts	Vārnieras	-0,138	0,173	0,349	0,247	0,268	0,089	234	108	72	87	84	118	Viesturi pagasts	Bauskas	0,090	0,042	0,094	0,143	0,198	-0,049	146	147	136	111	96	163
Stiepēs pagasts	Bauskas	0,087	0,118	0,040	-0,035	0,086	0,088	149	125	150	170	121	119	Aiviekstes pagasts	Aizkraukles	-0,171	0,086	-0,082	-0,190	-0,080	-0,051	242	137	187	224	169	164
Smiltenes pagasts	Valkas	0,369	0,276	-0,006	-0,025	0,042	0,088	66	90	169	166	138	120	Dundagas pagasts	Talsu	0,089	0,144	0,097	0,072	-0,088	-0,052	148	114	134	138	171	165
Junguļubenes pagasts	Gulbenes	0,340	0,561	-0,090	0,116	-0,170	0,084	72	45	190	194	201	211	Liepupejs pagasts	Liepupejs	-0,009	-0,039	-0,111	-0,182	-0,178	-0,056	180	181	198	221	203	167
Stradu pagasts	Gulbenes	0,157	0,169	0,163	0,078	0,078	0,038	0,081	121	111	133	139	122	Gāsēnu pagasts	Bauskas	0,049	-0,035	-0,033	0,027	-0,012	-0,059	165	180	176	146	153	168
Gāsēnu pagasts	Jelkabpils	-0,032	-0,383	-0,326	-0,511	-0,337	0,074	185	302	280	324	258	123	Skaistkalnes pagasts	Kuldīgas	0,112	0,018	0,066	0,018	0,033	-0,062	135	158	142	151	141	169
Lesenes pagasts	Tukuma	0,075	-0,032	0,127	0,100	0,089	0,069	155	179	121	123	118	124	Pampļu pagasts	Saldus	0,219	-0,044	-0,187	-0,291	-0,191	-0,067	105	183				

Pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss						Rangs						Rājons	Novads	Pagasts, novads	Attīstības indekss						Rājons	Novads	Pagasts, novads	Rangs						
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004				1999	2000	2001	2002	2003	2004				1999	2000	2001	2002	2003	2004	
Mazozolu pagasts	Ogres	0.126	0.120	0.041	0.075	-0.066	-0.086	131	123	149	137	168	177	Strāžes pagasts	Tālšu	-0.243	-0.107	-0.164	-0.334	-0.017	-0.222	274	208	218	272	154	222					
Otaņku pagasts	Liepājas	-0.238	-0.254	-0.328	-0.300	-0.194	-0.087	269	267	282	260	210	178	Dauksu pagasts	Gulbenes	-0.165	-0.370	-0.321	-0.310	-0.291	-0.222	241	299	276	264	246	223					
Medeļu pagasts	Ogres	-0.114	-0.060	0.089	0.048	-0.051	-0.092	222	191	137	141	162	179	Rankas pagasts	Gulbenes	-0.200	-0.359	-0.027	-0.013	-0.017	-0.142	-0.222	110	159	162	161	194	224				
Vērgales pagasts	Liepājas	-0.122	-0.294	-0.360	-0.249	-0.211	-0.092	227	276	295	239	213	180	Vecates pagasts	Valkmieras	-1.008	-0.222	-0.229	-0.235	-0.227	-0.227	435	297	241	237	223	225					
Litene pagasts	Gulbenes	-0.104	-0.234	-0.278	-0.201	-0.292	-0.098	218	261	259	230	247	181	Dilķu pagasts	Valkmieras	-0.276	-0.239	-0.159	-0.304	-0.309	-0.230	286	263	213	263	254	226					
Brīvzemnieku pagasts	Limbažu	0.192	0.625	0.298	0.117	-0.005	-0.109	111	38	83	117	151	182	Aglonas pagasts	Prelju	-0.173	-0.110	-0.168	-0.017	-0.120	-0.239	244	211	108	159	182	227					
Kūjiņu pagasts	Talsu	-0.039	-0.117	-0.261	-0.198	-0.517	-0.112	187	213	254	229	302	183	Inešu pagasts	Cēsu	-0.163	-0.282	-0.237	-0.225	-0.287	-0.243	240	273	246	234	245	228					
Anriņiemu pagasts	Dobeles	-0.226	0.042	-0.099	-0.145	0.014	-0.124	266	148	195	206	148	184	Aizputes pagasts	Liepājas	-0.197	-0.178	-0.325	-0.315	-0.312	-0.244	251	237	279	266	255	229					
Skārnvalnes pagasts	Vāmieras	-0.507	-0.217	-0.261	-0.184	-0.154	-0.126	351	253	255	222	198	185	Bikstu pagasts	Dobeles	-0.301	0.036	-0.293	-0.324	-0.183	-0.250	292	152	267	270	206	230					
Prailienas pagasts	Mādonas	0.033	-0.211	-0.152	-0.250	-0.179	-0.126	167	251	211	241	204	186	Umurgas pagasts	Limbažu	-0.177	-0.161	-0.177	-0.175	-0.168	-0.255	246	232	223	219	200	231					
Alsīku pagasts	Alūksnes	0.121	-0.076	0.006	-0.072	-0.218	-0.137	133	198	166	179	215	187	Vārmes pagasts	Kuldīgas	0.210	0.088	0.101	-0.036	-0.102	-0.260	108	135	132	171	176	232					
Gaiķu pagasts	Saldus	0.027	0.021	-0.070	-0.004	-0.114	-0.138	171	155	185	157	180	188	Burtnieku pagasts	Valkmieras	-0.208	-0.051	0.069	-0.139	-0.188	-0.263	257	185	141	204	208	233					
Laucienes pagasts	Talsu	-0.272	-0.143	-0.172	-0.047	-0.130	-0.139	285	224	221	174	189	189	Bīskapu pagasts	Valkas	-0.067	-0.294	-0.399	-0.398	-0.400	-0.264	195	277	308	293	274	234					
Mārisu pagasts	Vāmieras	-0.222	-0.067	0.031	0.057	0.021	-0.144	265	195	155	140	146	190	Jaunāmās pagasts	Alūksnes	-0.069	-0.138	-0.162	-0.259	-0.428	-0.266	196	223	217	245	279	235					
Liežēres pagasts	Mādonas	-0.488	0.743	-0.778	-0.573	-0.587	-0.148	343	388	395	334	324	191	Vīšķu pagasts	Daugavpils	0.275	0.139	-0.056	-0.130	-0.200	-0.279	87	117	182	199	212	236					
Klintaines pagasts	Aizkraukles	-0.197	-0.134	0.094	0.006	-0.019	-0.148	252	221	135	155	156	192	Sēļu pagasts	Valkmieras	-0.542	-0.247	-0.281	-0.206	-0.120	-0.283	355	266	261	231	183	237					
Valkas pagasts	Valkas	-0.123	-0.058	-0.059	-0.125	-0.126	-0.149	228	190	183	195	186	193	Jaunlaiksnies pagasts	Alūksnes	-0.242	-0.158	-0.203	-0.348	-0.345	-0.285	271	229	237	277	259	238					
Kursiū pagasts	Saldus	-0.311	-0.155	-0.122	-0.142	-0.127	-0.149	294	228	203	205	187	194	Nīcgales pagasts	Daugavpils	-0.155	-0.218	-0.378	-0.360	-0.453	-0.286	238	254	298	279	289	239					
Vāles pagasts	Aizkraukles	-0.147	-0.227	-0.183	-0.125	-0.297	-0.152	236	259	224	197	250	195	Zānas pagasts	Saldus	-0.011	-0.201	-0.098	-0.227	-0.366	-0.286	181	246	193	236	265	240					
Vecpils pagasts	Liepājas	-0.074	-0.009	-0.134	-0.189	-0.280	-0.154	200	169	209	223	243	196	Sečes pagasts	Aizkraukles	-0.355	-0.245	-0.248	-0.171	-0.333	-0.289	306	325	250	217	257	241					
Plānu pagasts	Valkas	-0.296	-0.066	-0.384	-0.368	-0.348	-0.156	291	194	300	285	262	197	Bārbeles pagasts	Bauskas	-0.120	-0.068	0.109	-0.192	-0.333	-0.289	226	196	127	225	263	242					
Vārnu pagasts	Tukuma	-0.143	-0.254	-0.292	-0.082	-0.143	-0.157	235	268	265	182	195	198	Zebenes pagasts	Dobeles	-0.098	-0.005	0.195	-0.101	-0.101	-0.298	215	168	230	188	174	243					
Nītaures pagasts	Cēsu	0.638	0.108	-0.108	-0.046	-0.026	-0.097	0.158	34	126	180	167	172	199	Illes pagasts	Dobeles	-0.449	-0.441	-0.637	-0.343	-0.299	-0.301	335	322	363	274	252	244				
Dobeles pagasts	Dobeles	-0.611	-0.319	-0.160	-0.173	-0.056	-0.159	372	284	214	186	165	200	Zentenes pagasts	Tukuma	-0.390	-0.347	-0.367	-0.297	-0.383	-0.307	317	292	297	258	270	245					
Usma pagasts	Ventspils	-0.073	0.019	0.012	-0.281	-0.102	-0.166	199	157	163	251	175	201	Vītiņu pagasts	Dobeles	-0.270	-0.053	-0.190	-0.131	-0.298	-0.308	284	186	228	201	251	246					
Alisungas pagasts	Kuldīgas	-0.051	-0.312	-0.326	-0.256	-0.233	-0.168	189	281	281	242	222	202	Kalna pagasts	Jēkabpils	-0.233	-0.237	-0.268	-0.175	-0.248	-0.312	268	262	257	220	228	247					
Taurupes pagasts	Ogres	-0.203	-0.123	-0.277	0.139	-0.046	-0.170	256	215	84	113	161	203	Dāviņu pagasts	Bauskas	-0.316	-0.078	-0.095	-0.162	-0.244	-0.312	295	200	192	215	226	248					
Aronas pagasts	Mādonas	-0.181	-0.246	-0.292	-0.320	-0.126	-0.178	247	265	264	269	185	204	Ziemeļu pagasts	Alūksnes	-0.171	-0.226	-0.236	-0.267	-0.279	-0.315	243	258	245	240	249	249					
Pāles pagasts	Limbažu	-0.484	-0.147	-0.099	-0.025	-0.101	-0.180	342	226	194	165	173	205	Vesteniņas pagasts	Madonas	-0.075	-0.289	-0.501	-0.534	-0.293	-0.317	201	274	326	226	248	250					
Valdgales pagasts	Talsu	-0.076	-0.133	-0.164	-0.051	-0.145	-0.182	202	220	219	175	196	206	Īves pagasts	Talsu	0.221	-0.179	-0.121	0.078	-0.255	-0.317	103	238	202	134	232	251					
Krustpils pagasts	Jēkabpils	-0.199	-0.321	-0.101	-0.225	-0.217	-0.182	253	285	196	233	214	207	Grundzāles pagasts	Valkas	-0.548	-0.397	-0.471	-0.557	-0.478	-0.319	359	307	317	330	293	252					
Vīciņu pagasts	Valkas	-0.260	-0.126	-0.293	-0.363	-0.279	-0.182	282	217	266	282	241	208	Lažu pagasts	Liepājas	-0.219	-0.424	-0.251	-0.226	-0.250	-0.326	263	318	253	235	231	253					
Zārdes pagasts	Saldus	0.067	-0.010	-0.025	-0.087	-0.129	-0.184	157	170	175	185	188	209	Dzelzavas pagasts	Madonas	-0.127	-0.159	-0.127	-0.366	-0.380	-0.328	229	230	206	283	268	254					
Bērģes pagasts	Rēzeknes	-0.119	-0.070	-0.355	-0.212	-0.221	-0.189	225	197	290	232	217	210	Ozolmuižas pagasts	Rēzeknes	-0.334	-0.172	-0.202	-0.103	-0.027	-0.328	302	236	235	189	159						

Pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss						Rangs						Attīstības indekss						Rangs							
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004		
Vilkienes pagasts	Limbažu	-0,304	-0,099	-0,039	-0,147	-0,246	-0,365	293	205	178	207	227	267	Kazdangas pagasts	Liepājas	-0,060	-0,318	-0,501	-0,488	-0,584	-0,495	191	283	325	317	323	312
Rucavas pagasts	Liepājas	-0,428	-0,443	-0,618	-0,603	-0,516	-0,368	327	323	361	342	301	268	Dubnas pagasts	Daugavpils	-0,295	-0,352	-0,244	-0,492	-0,593	-0,496	290	293	248	319	325	313
Kabiles pagasts	Kuldīgas	-0,376	-0,459	-0,385	-0,303	-0,436	-0,382	312	324	301	262	282	269	Bērzkalnes pagasts	Bālvu	-0,618	-0,464	-0,546	-0,394	-0,270	-0,508	376	326	337	291	236	314
Triķķuļu pagasts	Valkas	0,106	0,027	0,030	-0,094	-0,248	-0,384	138	153	156	186	229	270	Ipiķu pagasts	Valmieras	-0,512	-0,327	-0,418	-0,594	-0,644	-0,515	352	287	309	337	345	315
Bunkas pagasts	Liepājas	-0,099	-0,200	-0,251	-0,367	-0,518	-0,384	216	244	252	284	303	271	Medumu pagasts	Daugavpils	-0,319	-0,417	-0,593	-0,618	-0,560	-0,519	296	316	355	344	315	316
Viļķuļu pagasts	Aizkraukles	-0,202	-0,391	-0,420	-0,446	-0,522	-0,388	254	305	305	305	305	272	Rites pagasts	Iēkabpils	-0,525	-0,393	-0,311	-0,502	-0,551	-0,521	353	306	272	323	311	317
Mēriņu pagasts	Madonas	-0,445	-0,619	-0,773	-0,634	-0,593	-0,392	333	365	391	348	326	273	Sakaušu pagasts	Iēkabpils	-0,687	-0,270	-0,115	-0,289	-0,199	-0,522	388	271	199	255	211	318
Malinovas pagasts	Daugavpils	-0,441	-0,365	-0,223	-0,413	-0,518	-0,392	332	298	242	298	304	274	Jērcēnu pagasts	Valkas	-0,244	-0,152	-0,161	-0,171	-0,564	-0,523	275	227	215	216	316	319
Maltašu pagasts	Režeknes	-0,352	-0,208	-0,395	-0,383	-0,276	-0,394	305	249	305	288	239	275	Žīguru pagasts	Bālvu	0,092	0,011	-0,282	-0,125	-0,262	-0,526	144	161	262	196	234	320
Beļavas pagasts	Gulbenes	-0,347	-0,569	-0,356	-0,467	-0,447	-0,399	304	353	293	314	286	276	Skujenes pagasts	Cēsu	-0,023	-0,240	-0,650	-0,497	-0,576	-0,527	183	264	366	320	319	321
Bālu pagasts	Bālvu	-0,288	-0,352	-0,576	-0,639	-0,427	-0,409	288	294	349	352	278	277	Vāneļu pagasts	Iēkabpils	-0,435	-0,259	-0,515	-0,286	-0,631	-0,527	330	269	330	254	337	322
Zvārtavas pagasts	Valkas	-0,693	-0,614	-0,585	-0,683	-0,449	-0,418	390	364	352	361	287	278	Eveles pagasts	Valkas	0,050	-0,208	-0,162	-0,257	-0,617	-0,548	164	250	216	243	332	323
Vēcalleņas pagasts	Daugavpils	-0,397	-0,771	-0,476	-0,752	-0,681	-0,419	318	392	318	378	355	279	Lūznavas pagasts	Rēzeknes	-0,571	-0,424	-0,617	-0,798	-0,610	-0,548	362	319	360	392	330	324
Virgas pagasts	Liepājas	-0,758	-0,884	-0,623	-0,454	-0,567	-0,421	400	411	362	308	318	280	Jaunaicenes pagasts	Saldus	0,029	-0,196	-0,310	-0,099	-0,424	-0,549	169	243	271	187	277	325
Vadakstes pagasts	Saldus	-0,329	-0,296	-0,083	-0,108	-0,347	-0,421	300	279	188	191	260	281	Embūtes pagasts	Liepājas	-0,726	-0,704	-0,084	-0,1038	-0,965	-0,554	397	382	434	418	408	326
Vipušu pagasts	Jēkabpils	-0,373	-0,213	-0,349	-0,598	-0,622	-0,421	310	252	287	338	333	282	Rudbāržu pagasts	Kuldīgas	0,030	-0,195	-0,223	-0,402	-0,372	-0,554	168	242	243	294	267	327
Taboru pagasts	Daugavpils	-0,117	-0,186	-0,273	-0,343	-0,240	-0,427	224	240	258	273	225	283	Dunikas pagasts	Liepājas	-0,676	-0,792	-1,138	-0,825	-0,642	-0,556	386	397	442	399	342	328
Tirza pagasts	Gulbenes	-0,254	-0,378	-0,396	-0,344	-0,470	-0,430	280	300	306	275	292	284	Stāmerienas pagasts	Gulbenes	-0,214	-0,354	-0,492	-0,456	-0,493	-0,568	261	295	322	309	297	329
Liksnas pagasts	Daugavpils	-0,378	-0,554	-0,512	-0,552	-0,430	-0,436	315	352	329	328	280	285	Audriņu pagasts	Rēzeknes	-0,591	-0,515	-0,454	-0,458	-0,432	-0,569	367	336	315	310	281	330
Šķēdes pagasts	Saldus	0,027	0,037	-0,198	-0,349	-0,086	-0,184	170	151	234	183	207	286	Priekuļu pagasts	Liepājas	-0,361	-0,700	-0,747	-0,838	-0,625	-0,573	307	380	384	401	335	331
Ezernieku pagasts	Krāslavas	-0,544	-0,548	-0,324	-0,317	-0,489	-0,443	357	350	278	267	295	287	Drustu pagasts	Cēsu	-0,091	-0,277	-0,315	-0,361	-0,437	-0,580	211	272	274	280	284	332
Trapenes pagasts	Aizkraukles	-0,062	-0,136	-0,198	-0,361	-0,380	-0,448	193	222	233	281	269	288	Ilzenes pagasts	Alūksnes	-0,100	-0,106	-0,307	-0,350	-0,636	-0,586	217	207	270	278	340	333
Sēlpils pagasts	Jēkabpils	-0,367	-0,401	-0,480	-0,465	-0,238	-0,451	308	313	320	312	224	289	Tūravas pagasts	Kuldīgas	-0,232	-0,128	-0,389	-0,297	-0,419	-0,588	267	219	303	259	276	334
Rendu pagasts	Kuldīgas	-0,027	-0,223	-0,223	-0,249	-0,249	-0,452	184	257	244	240	230	290	Stolerovas pagasts	Rēzeknes	-0,373	-0,171	-0,528	-0,745	-0,635	-0,590	311	383	334	375	338	335
Annas pagasts	Aizkraukles	-0,387	-0,538	-0,559	-0,559	-0,307	-0,453	316	344	342	315	253	291	Atašienešu pagasts	Jēkabpils	-0,633	-0,702	-0,657	-0,634	-0,843	-0,592	380	381	369	349	336	337
Sunākstes pagasts	Nikrāces pagasts	-0,925	-0,878	-0,572	-0,500	-0,454	-0,454	421	408	347	322	290	292	Malienas pagasts	Alūksnes	-0,448	-0,514	-0,506	-0,579	-0,605	-0,598	334	334	327	335	328	337
Rucīzatu pagasts	Preiļi	-0,720	-0,380	-0,458	-0,449	-0,399	-0,456	396	301	316	307	273	293	Pušķuču pagasts	Ludzas	-0,756	-0,175	-0,937	-0,830	-0,796	-0,598	399	434	424	400	381	338
Zanītes pagasts	Tukuma	-0,597	-0,700	-0,681	-0,811	-0,707	-0,457	368	379	394	362	295	304	Ligo pagasts	Daugavpils	-0,475	-0,543	-0,745	-0,758	-0,715	-0,605	340	349	367	283	347	340
Rāngu pagasts	Kuldīgas	-0,259	-0,093	-0,210	-0,419	-0,554	-0,459	281	204	239	300	314	296	Kubulu pagasts	Bālvu	-0,693	-0,572	-0,557	-0,464	-0,580	-0,625	389	354	341	311	321	341
Braļavas pagasts	Limbažu	-0,245	-0,898	-0,735	-0,702	-0,647	-0,460	276	413	379	365	346	297	Kalētu pagasts	Liepājas	-0,212	-0,400	-0,592	-0,657	-0,779	-0,625	259	312	354	355	377	342
Cirmas pagasts	Ludzas	-0,542	-0,512	-0,541	-0,717	-0,758	-0,464	356	333	336	372	373	298	Eglaines pagasts	Daugavpils	-0,323	-0,725	-0,657	-0,784	-0,766	-0,625	298	385	370	387	375	343
Druvienas pagasts	Gulbenes	-0,243	-0,575	-0,574	-0,325	-0,401	-0,465	273	355	348	271	275	299	Laidu pagasts	Kuldīgas	-0,191	-0,160	-0,314	-0,376	-0,549	-0,627	248	231	273	287	310	344
Ērgļu pagasts	Valkas	-0,500	-0,397	-0,346	-0,466	-0,489	-0,465	346	308	286	313	296	300	Sausiņju pagasts	Madonas	-0,471	-0,482	-0,777	-0,656	-0,715	-0,628	338	328	394	354	364	345
Pilsakales pagasts	Aizkraukles	-0,846	-0,889	-0,683	-0,624	-0,552	-0,465	413	412	374	345	312	301	Bārtas pagasts	Jēkabpils	-0,133	-0,342	-0,281	-0,580	-0,653	-0,637	232	290	260	336	348	346
Mežārēs pagasts	Jēkabpils	-0,212	-0,295	-0,173	-0,152	-0,451	-0,467	260	278	222	210	288	302	Dekšāu pagasts	Rēzeknes	-1,175	-1,058	-0,766	-0,775	-0,728	-0,637	452	429	387	384	368	347
Naglu pagasts	Režeknes	-0,926	-0,746	-0,786	-0,601	-0,584	-0,469	423	389	397	340	322	303	Vāinqoci pagasts	Liepājas	-1,054	-1,149	-0,648	-0,768	-0,680	-0,645	441	442	365	383	354	348
Mārķu pagasts	Madonas	-0,094	-0,308	-0,525	-0,320	-0,439	-0,469	213	280	333	268	304	304	Dignāju pagasts	Jēkabpils	-0,535	-0,542	-0,784	-0,765	-0,737	-0,646	354	348				

Pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss						Rangs						Pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss						Rangs					
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004			1999	2000	2001	2002	2003	2004						
Dunavas pagasts	Jēkabpils	-0,570	-0,533	-0,580	-0,713	-0,652	-0,707	360	342	350	370	347	357	Nirzas pagasts	Ludzas	-1,239	-1,546	-1,289	-1,349	-1,353	-0,969	460	467	454	453	444	402
Galgaukas pagasts	Gulbenes	-0,420	-0,680	-0,583	-0,811	-0,820	-0,711	324	375	351	395	386	358	Purenu pagasts	Ludzas	-0,885	-1,139	-0,949	-0,925	-0,757	-0,974	417	440	416	409	372	403
Konstantinovas pagasts	Krāslavas	-0,501	-0,549	-0,497	-0,413	-0,717	-0,716	348	351	323	297	365	359	Saunas pagasts	Preiļu	-1,288	-1,145	-0,812	-0,894	-0,974	-1,006	464	441	398	405	409	404
Mālpes pagasts	Alūksnes	-0,435	-0,601	-0,639	-0,749	-0,629	-0,725	331	358	364	377	365	360	Vārkava pagasts	Preiļu	-0,790	-0,776	-0,742	-0,818	-0,962	-1,044	404	393	381	397	407	405
Dagdas pagasts	Krāslavas	-0,419	-0,505	-0,589	-0,749	-0,620	-0,731	323	330	333	321	327	361	Jumurdas pagasts	Madonas	-0,249	-0,541	-0,895	-0,855	-1,075	-1,052	278	347	408	402	420	406
Elišķu pagasts	Jēkabpils	-0,972	-0,507	-0,605	-0,764	-0,730	-0,734	429	331	357	381	369	362	Vārkava novads ¹²	Preiļu	-	-	-0,941	-1,017	-1,059	-	-	-	411	411	407	407
Mērdzenes pagasts	Ludzas	-0,619	-0,808	-0,906	-0,741	-0,790	-0,751	377	401	410	373	378	363	Gaigalavas pagasts	Rēzeknes	-1,108	-1,058	-0,985	-1,048	-0,894	-1,078	445	430	421	419	397	408
Zaļubes pagasts	Cēsu	-0,498	-0,612	-0,537	-0,438	-0,612	-0,752	345	362	335	303	331	364	Malnavas pagasts	Ludzas	-0,591	-0,855	-0,950	-1,095	-1,129	-1,096	366	406	417	424	423	409
Zvīngzdenes pagasts	Ludzas	-0,426	-0,803	-0,742	-0,813	-0,836	-0,760	326	400	380	396	389	365	Andzeļu pagasts	Krāslavas	-0,934	-0,789	-0,764	-0,966	-0,893	-1,113	425	396	386	413	396	410
Rikavas pagasts	Rēzeknes	-0,912	-1,149	-0,989	-0,990	-0,856	-0,762	420	443	422	415	391	366	Izvaltas pagasts	Krāslavas	-1,179	-1,290	-1,068	-1,069	-1,108	-1,113	454	456	432	422	421	411
Vaboles pagasts	Daugavpils	-0,377	-0,640	-0,599	-0,824	-0,718	-0,770	314	371	356	398	366	367	Vārakļānu pagasts	Madonas	-0,931	-1,398	-1,330	-1,309	-1,235	-1,115	424	462	458	450	436	412
Izceļšķa pagasts	Rēzeknes	-0,590	-0,757	-0,569	-0,680	-0,723	-0,778	365	391	346	359	367	368	Strūžānu pagasts	Rēzeknes	-0,434	-0,509	-1,009	-1,227	-1,169	-1,123	329	332	426	441	426	413
Ukri pagasts	Dobeles	-0,547	-0,347	-0,563	-0,514	-0,546	-0,781	358	291	344	325	309	369	Andrupenes pagasts	Krāslavas	-1,563	-1,534	-1,151	-1,235	-1,017	-1,130	476	466	443	444	410	414
Vlāņu pagasts	Rēzeknes	-0,809	-0,784	-0,833	-0,563	-0,663	-0,782	408	395	402	332	352	370	Pušas pagasts	Rēzeknes	-0,949	-1,263	-1,133	-1,098	-1,318	-1,154	427	453	441	425	441	415
Saliņas pagasts	Daugavpils	-1,080	-0,858	-0,918	-0,933	-0,821	-0,788	444	407	411	410	387	371	Skaistas pagasts	Krāslavas	-0,975	-1,034	-0,924	-0,964	-0,916	-1,156	431	426	412	412	400	416
Vectītās pagasts	Balvu	-1,295	-1,251	-1,172	-1,128	-1,050	-0,794	465	452	445	427	418	372	Tilžas pagasts	Balvu	-1,970	-1,896	-1,806	-1,755	-1,444	-1,160	480	474	470	463	448	417
Jaundonjas pagasts	Madonas	-0,629	-0,674	-0,828	-0,641	-0,811	-0,796	378	373	401	353	384	373	Rundēniu pagasts	Ludzas	-0,911	-1,052	-1,208	-1,345	-1,229	-1,166	419	428	449	452	435	418
Sventes pagasts	Daugavpils	-0,376	-0,684	-0,450	-0,624	-0,790	-0,813	313	377	313	346	380	374	Ūdrīšu pagasts	Krāslavas	-0,711	-0,819	-0,556	-0,681	-0,878	-1,176	393	402	340	360	393	419
Bērziņu pagasts	Krāslavas	-1,269	-1,130	-0,839	-0,756	-0,816	-0,815	462	439	403	379	385	375	Robežnieku pagasts	Krāslavas	-1,177	-1,349	-1,270	-1,230	-1,171	-1,179	453	459	453	442	427	420
Lazdūlejas pagasts	Balvu	-1,045	-1,013	-0,848	-0,695	-0,762	-0,824	439	423	404	363	374	376	Nautrēnu pagasts	Rēzeknes	-1,125	-1,223	-1,084	-1,138	-1,201	-1,203	447	449	420	429	432	421
Šķiltēnu pagasts	Balvu	-0,806	-0,800	-0,763	-0,635	-0,643	-0,826	407	399	385	350	343	377	Bērziņu pagasts	Balvu	-1,604	-1,549	-1,290	-1,194	-1,114	-1,205	477	468	455	436	422	422
Rūgāju pagasts	Balvu	-0,713	-0,695	-0,774	-0,689	-0,700	-0,826	394	378	393	362	360	378	Sutru pagasts	Preiļu	-1,205	-1,161	-1,229	-1,268	-1,183	-1,228	456	444	451	446	430	423
Šķāravas pagasts	Krāslavas	-0,992	-0,731	-0,743	-0,705	-0,642	-0,827	433	387	382	368	341	379	Grāveņu pagasts	Krāslavas	-0,899	-1,018	-0,655	-1,283	-1,228	-1,238	418	424	366	447	434	424
Vilkas pagasts	Balvu	-0,680	-0,664	-0,729	-0,711	-0,800	-0,832	387	372	377	369	382	380	Kantinieku pagasts	Rēzeknes	-1,605	-1,492	-1,624	-1,611	-1,289	-1,245	478	465	466	460	440	425
Indrānu pagasts	Madonas	-0,571	-0,426	-0,507	-0,559	-0,750	-0,835	361	320	328	331	371	381	Asares pagasts	Jēkabpils	-0,878	-0,844	-1,072	-1,058	-1,041	-1,254	415	405	433	420	415	426
Kārves pagasts	Cēsu	-0,580	-0,589	-0,856	-0,793	-0,833	-0,837	363	357	405	389	388	382	Pieduriņu pagasts	Krāslavas	-1,433	-1,361	-1,182	-1,133	-1,137	-1,260	469	460	446	428	424	427
Bloņu pagasts	Ludzas	-0,788	-1,103	-0,949	-1,169	-1,073	-0,850	403	435	415	434	419	383	Lauderi pagasts	Ludzas	-0,719	-0,883	-0,838	-0,786	-1,187	-1,261	395	409	406	388	431	428
Pelēču pagasts	Preiļu	-1,014	-0,884	-0,825	-0,879	-0,957	-0,854	436	410	400	403	406	384	Svarīnu pagasts	Krāslavas	-1,301	-1,329	-1,322	-0,973	-1,033	-1,273	466	458	457	414	413	429
Dričānu pagasts	Rēzeknes	-0,481	-0,776	-0,772	-0,705	-0,703	-0,857	341	394	389	367	361	385	Kēpavas pagasts	Krāslavas	-1,269	-1,560	-1,632	-1,504	-1,370	-1,278	461	469	467	458	446	430
Sakstogala pagasts	Rēzeknes	-0,611	-0,469	-0,454	-0,781	-0,693	-0,865	373	327	314	386	358	386	Istras pagasts	Ludzas	-0,419	-0,611	-0,555	-0,665	-1,029	-1,281	322	361	339	356	412	431
Rubenes pagasts	Madonas	-0,698	-0,750	0,233	-0,742	-1,040	-0,876	391	390	98	374	414	387	Krišjānu pagasts	Balvu	-1,523	-1,715	-1,719	-1,620	-1,398	-1,283	473	472	469	461	447	432
Murnāstienešu pagasts	Madonas	-0,925	-0,955	-0,967	-1,082	-0,898	-0,881	422	416	418	423	398	388	Mednevas pagasts	Balvu	-1,071	-0,795	-1,025	-1,208	-1,175	-1,286	443	398	427	428	433	433
Kaunatas pagasts	Rēzeknes	-0,581	-0,638	-0,651	-0,614	-0,607	-0,886	364	370	367	343	329	389	Ambelu pagasts	Daugavpils	-1,515	-1,782	-1,525	-1,721	-1,624	-1,297	472	473	462	462	456	434
Leipnīšas pagasts	Alūksnes	-0,491	-0,620	-0,816	-0,749	-0,933	-0,891	344	366	399	376	402	390	Pededežas pagasts	Alūksnes	-1,036	-1,027	-0,943	-1,141	-1,368	-1,305	438	425	414	431	445	435
Isnaudiņu pagasts	Ludzas	-0,413	-0,520	-0,569	-0,572	-0,643	-0,898	321	339	345	333	344	391	Silmalas pagasts	Rēzeknes	-0,822	-1,007	-1,526	-1,138	-1,344	-1,336	411	422	463	430	443	436
Ošupīšu pagasts	Madonas	-0,820	-1,002	-0,905	-0,810	-0,939	-0,900	410	420	409	393	403	392	Lazdukalna pagasts	Balvu	-1,283	-1,212	-1,250	-1,250	-1,250	-1,350	463	448	439	445	438	437
Mēžvidu pagasts	Ludzas	-0,935	-1,250	-1,320	-1,320	-1,320	-1,176	426	451	456	429	393	396	Mākonīka pagasts	Rēzeknes	-1,182	-1,236	-1,206	-1,154	-1,574	-1,378	455	450				

Pagasts, novads	Rajons	Attīstības indekss										Attīstības indekss										Rangs					
		1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004	1999	2000	2001	2002	2003	2004		
Sokolku pagasts	Rēzeknes	-1,459	-1,483	-1,099	-1,287	-1,150	-1,535	470	463	435	449	425	447	Bukaišu pagasts ²¹	Dobeles	0,089	0,023	-0,725	-	-	-	147	154	385	-	-	-
Sūzāju pagasts	Balvu	-1,356	-1,283	-1,224	-1,196	-1,543	-1,536	467	455	450	437	451	448	Tērvetes pagasts ²²	Dobeles	0,418	0,438	0,332	-	-	-	59	61	75	-	-	-
Pasienei pagasts	Ludzas	-1,145	-1,123	-1,109	-1,231	-1,524	-1,552	449	438	437	443	450	449	Zaļesjes pagasts ²³	Ludzas	-0,802	-1,060	-1,027	-	-	-	406	431	428	-	-	-
Vecumi pagasts	Balvu	-1,542	-1,484	-1,529	-1,431	-1,667	-1,612	474	464	464	457	457	450	Ogresala pagasts ²³	Ogres	0,934	1,091	1,142	-	-	-	13	12	11	-	-	-
Šķeltovas pagasts	Krāslavas	-1,738	-1,659	-1,589	-1,576	-1,607	-1,709	479	471	465	459	454	451	Rembates pagasts ²⁴	Ogres	0,282	0,312	0,380	-	-	-	84	84	67	-	-	-
Balinavas pagasts	Balvu	-1,985	-2,018	-1,890	-1,996	-1,946	-1,773	481	475	471	465	459	452	Rožkalnu pagasts ²⁵	Preiļu	-0,991	-1,069	-1,054	-	-	-	432	433	429	-	-	-
Golševas pagasts	Ludzas	-1,208	-1,602	-1,702	-1,490	-1,736	-1,942	457	470	468	457	458	453	Upmalas pagasts ²⁵	Preiļu	-1,048	-0,982	-0,994	-	-	-	440	419	423	-	-	-
Amatas pagasts ¹³	Cēsu	0,102	-	-	-	-	-	139	-	-	-	-	-	Cenu pagasts ²⁶	Jelgavas	0,361	0,785	0,782	0,896	-	-	68	24	27	19	-	-
Drabšču pagasts ¹³	Cēsu	0,390	-	-	-	-	-	61	-	-	-	-	-	Ozoliņieku pagasts ²⁶	Jelgavas	4,533	5,371	5,294	5,423	-	-	1	1	1	1	-	-
Tadaiķu pagasts ¹⁴	Liepājas	0,100	-	-	-	-	-	141	-	-	-	-	-	Mores pagasts ²⁷	Cēsu	0,126	-0,200	0,025	-0,112	-	-	132	245	160	192	-	-
Ciblas pagasts ¹⁵	Ludzas	-0,242	-	-	-	-	-	270	-	-	-	-	-	Siguldas pagasts ²⁷	Rīgas	0,914	0,740	0,810	0,874	-	-	15	28	21	20	-	-
Līdumnieku pagasts ¹⁵	Ludzas	-0,654	-	-	-	-	-	385	-	-	-	-	-	Bebrenes pagasts ²⁸	Daugavpils	-0,412	-0,588	-0,695	-0,899	-	-	320	356	375	406	-	-
Aizkaines pagasts ¹⁶	Preiļu	-0,814	-	-	-	-	-	409	-	-	-	-	-	Pilskalnes pagasts ²⁸	Daugavpils	-0,651	-0,638	-0,720	-0,714	-	-	383	369	376	371	-	-
Preiļu pagasts ¹⁶	Preiļu	-0,505	-	-	-	-	-	350	-	-	-	-	-	Šēderes pagasts ²⁸	Daugavpils	0,711	0,882	0,480	0,075	-	-	29	15	50	136	-	-
Abavas pagasts ¹⁷	Talsu	-0,076	-	-	-	-	-	203	-	-	-	-	-	Sakas pagasts ²⁹	Liepājas	-0,471	-0,336	-0,488	-0,556	-0,534	-	337	289	321	308	-	-
Aizkraukles pagasts ¹⁸	Aizkraukles	0,274	0,488	-	-	-	-	88	54	-	-	-	-	Galēnu pagasts ³⁰	Preiļu	-0,776	-0,723	-0,678	-0,699	-0,790	-	402	384	372	364	379	-
Krāslavas pagasts ¹⁹	Krāslavas	-0,605	-0,607	-	-	-	-	369	360	-	-	-	-	Riebiņu pagasts ³⁰	Preiļu	-0,430	-0,264	-0,316	-0,443	-0,515	-	328	270	275	304	300	-
Blīdenes pagasts ²⁰	Saldus	0,101	-0,065	-	-	-	-	140	193	-	-	-	-	Rušonas pagasts ³⁰	Preiļu	-0,615	-0,538	-0,613	-0,602	-0,622	-	374	345	359	341	334	-
Rentes pagasts ²⁰	Saldus	-0,128	-0,355	-	-	-	-	230	296	-	-	-	-	Silajānu pagasts ³⁰	Preiļu	-1,119	-1,004	-0,981	-1,212	-1,049	-	446	421	419	440	417	-
Augstkalnes pagasts ²¹	Dobeles	0,087	0,226	-0,588	-	-	-	150	100	356	-	-	-	Stabulnieku pagasts ³⁰	Preiļu	-1,220	-1,206	-1,396	-1,192	-1,211	-	459	447	459	435	433	-

Piezīme. Šajā tabulā iekļauti novadi, kuri sastāvā neīstīpst pilšēta.

1 Stopinu novads izveidots 2004. gadā no Stopinu pagasta (nemainot teritoriju).

2 Čamikavas pagasts 2006. gadā pārveidots par Čamikavas novadu (nemainot teritoriju).

3 Garkalnes pagasts 2006. gadā pārveidots par Garkalnes novadu (nemainot teritoriju).

4 Ādažu pagasts 2006. gadā apvienojoties Cenu pagastam un Ozoliniķu pagastam.

5 Ozoliniķu novads izveidots 2003. gadā, apvienojoties Augstkalnes pagastam, Bukašu pagastam un Līdumnieku novadu.

6 Ropāžu novads izveidots 2004. gadā no Ropāžu pagasta (nemainot teritoriju).

7 Ilecas novads izveidots 2003. gadā no Ilecas pagasta (nemainot teritoriju).

8 Amatas novads izveidots 2000. gadā, apvienojoties Amatas pagastam un Drabšču pagastam.

9 Tērvetes novads izveidots 2002. gadā, apvienojoties Augstkalnes pagastam, Bukašu pagastam un Tērvetes pagastam.

10 Ciblas novads izveidots 2000. gadā, apvienojoties Ciblas pagastam un Līdumnieku pagastam.

11 Riebiņu novads izveidots 2004. gadā, apvienojoties Galēnu pagastam, Riebiņu pagastam, Silajānu pagastam, Sjukalna pagastam un Stabulnieku pagastam.

12 Vārkavas novads izveidots 2002. gadā apvienojoties Vārkavas novadu.

13 Amatas pagasts un Drabšču pagasts 2000. gadā apvienojoties, izveidojot Amatas novadu.

14 Tadaiķu pagasts un Durbe ar lauku teritoriju 2000. gadā apvienojoties, izveidojot Ciblas novadu.

15 Ciblas pagasts un Līdumnieku pagasts 2000. gadā apvienojoties, izveidojot Ciblas novadu.

16 Aizkraukles pagasts, Preiļu pagasts un Preiļi 2000. gadā apvienojas, izveidojot Preiļu novadu.

17 Abavas pagasts un Sabile 2000. gadā apvienojas, izveidojot Sabiles novadu.

18 Aizkraukles pagasts un Aizkraukle 2001. gadā apvienojas, izveidojot Aizkraukles novadu.

19 Krāslavas pagasts un Krāslava 2001. gadā apvienojas, izveidojot Krāslavas novadu.

20 Blīdenes pagasts, Remtes pagasts un Bukašu pagasts 2002. gadā apvienojas, izveidojot Blīdenes novadu.

21 Augstkalnes pagasts, Bukašu pagasts un Tērvetes pagasts 2002. gadā apvienojas, izveidojot Tērvetes novadu.

22 Zaļesjes pagasts un Zlīupe 2002. gadā apvienojas, izveidojot Zlīupes novadu.

23 Ogresgala pagasts un Ogre 2002. gadā apvienojas, izveidojot Ogres novadu.

24 Rembates pagasts un Kegums ar Upmalas pagastu 2002. gadā apvienojas, izveidojot Keguma novadu.

25 Rožkalnu pagasts un Vārkavas novadu.

26 Cenu pagasts un Ozoliniķu pagasts 2003. gadā apvienojas, izveidojot Ozoliniķu novadu.

27 Mores pagasts, Siguldas pagasts un Sigulda 2003. gadā apvienojas, izveidojot Siguldas novadu.

28 Bēberes pagasts, Pliskalnes pagasts, ūdensapgāsti, izveidojot Vārkavas novadu.

29 Sākas pagasts un Pāvilosta 2004. gadā apvienojas, izveidojot Sākas novadu.

30 Galēnu pagasts, Riebiņu pagasts, Ruščinas pagasts, Siliņu pagasts, Sjukalna pagasts un Stabulnieku pagasts 2004. gadā apvienojas, izveidojot Ilūkstes novadu.

